

Treball de Fi de Grau

Títol

QUAN ET TREUEN LES PARAULES

Autoria

Noemí Barceló Martínez i Guillermo Martín Pérez

Professorat tutor/a

Luisa de Carmen Martínez García

Grau

Comunicació Audiovisual	X
Periodisme	
Publicitat i Relacions Públiques	
Comunicació Interactiva	
Comunicació de les Organitzacions	

Tipus de TFG

Projecte	X
Recerca	

Data

Del 10 al 13 de juny de 2025	X
De l'1 al 2 de setembre de 2025	

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	QUAN ET TREUEN LES PARAULES			
Castellà:	CUANDO TE ARREBATAN LAS PALABRAS			
Anglès:	WHEN WORDS ARE TAKEN AWAY FROM YOU			
Autoria:		Noemí Barceló Martínez i Guillermo Martín Pérez		
Professorat tutor:		Luisa de Carmen Martínez García		
Curs:	2024/25	Grau:	Comunicació Audiovisual	X
			Periodisme	
			Publicitat i Relacions Públiques	
			Comunicació Interactiva	
			Comunicació de les Organitzacions	

Paraules clau (mínim 3)

Català:	documental, audiovisual, signes, comunicació, social, llengua, llenguatge
Castellà:	documental, audiovisual, signos, comunicación, social, lengua, lenguaje
Anglès:	documentary, audiovisual, signs, communication, social, language, speech

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	Aquest Treball de Fi de Grau de projecte proposa la producció d'un documental centrat en la comunicació mitjançant el llenguatge de signes com a eina per a persones amb dificultats comunicatives, diferenciant-lo de la llengua de signes. El treball es desenvolupa en el marc de la preproducció, amb la creació d'un <i>teaser</i> , tenint com a tema universal la necessitat humana de comunicar-nos. L'objectiu és mostrar els efectes d'aquest sistema de comunicació i donar visibilitat a les dificultats de les persones amb discapacitats comunicatives. A través de la recerca, d'entrevistes i esdeveniments actuals, el projecte reflexiona sobre la cultura sorda, les aplicacions del llenguatge de signes en diferents àmbits, i els seus beneficis, els quals promouen una comunicació més inclusiva.
Castellà:	Este Trabajo de Fin de Grado de proyecto propone la producción de un documental centrado en la comunicación mediante el lenguaje de signos como herramienta para personas con dificultades comunicativas, diferenciándolo de la lengua de signos. El trabajo se desarrolla en el marco de la preproducción, con la creación de un <i>teaser</i> , teniendo como tema universal la necesidad humana de comunicarnos. El objetivo es mostrar los efectos de este sistema de comunicación y dar visibilidad a las dificultades de las personas con discapacidad comunicativa. A través de la investigación, de entrevistas y eventos actuales, el proyecto reflexiona sobre la cultura sorda, las aplicaciones del lenguaje de signos en diferentes ámbitos, y sus beneficios, que promueven una comunicación más inclusiva.
Anglès:	This Final Degree Project proposes the production of a documentary focused on communication through sign language as a tool for people with communication difficulties, differentiating it from sign language. The work is developed within the framework of pre-production, with the creation of a <i>teaser</i> , having as a universal theme the human need to communicate. The objective is to show the effects of this communication system and give visibility to the difficulties of people with communication disabilities. Through research, interviews and current events, the project reflects on deaf culture, the applications of sign language in different areas, and its benefits, which promote more inclusive communication.

Índex

1. Introducció	6
1.1 Presentació del projecte	6
1.2. Objectius	6
1.4. Metodologia	11
1.4.1 Metodologia dels conceptes teòrics i de investigació	12
1.4.2 Metodologia del projecte documental	13
2. Conceptualització	13
2.1 Conceptualització del gènere documental	14
2.2 Aproximació a les veus documentals.	22
2.3. Conceptualització de la temàtica: el llenguatge de signes com a sistema de comunicació	31
2.4. Referents del projecte	36
2.5. Anàlisi del documental a Catalunya i Espanya	38
2.6. L'entrevista com a fonts d'informació primària	39
2.7. Anàlisi de mercat	43
2.7.1.Competència	44
2.7.2 Anàlisi DAFO	45
3. Bíblia audiovisual de venda	49
3.1 Fitxa tècnica del projecte	49
3.2 Sinopsi	49
3.3 Storyline	50
3.4 Argument principal	50
3.5 Tractament narratiu	52
3.6 Tractament audiovisual	55
3.6.1 Estil visual / composicions / color (imatge)	56

3.6.2. Narrativa i estructura: veus documentals	58
3.6.3 So: combinació de música i silenci	61
3.6.4 Recursos gràfics: cairons i subtitulació en català	61
3.6.5 Ritme i muntatge	63
3.7 Escaleta	65
3.8 Localitzacions	70
3.8.1 Taula tècnica de localitzacions	75
3.9. Protagonistes i entrevistes	77
3.10 Guió literari	88
3.11 Guió tècnic entrevistes	88
3.11.1 Guió tècnic Seqüències	88
3.12 Equip humà	89
3.13 Equip tècnic	91
3.14 Material tècnic de gravació: so i imatge	93
3.15 Cronograma	93
3.16 Dossier de Producció	95
3.16 Pressupost	99
3.16.1 Resum del pressupost	100
3.17 Pla de finançament	103
3.18 Finestres d'explotació	104
3.19 Pla de promoció i màrqueting	105
3.19.1 Públic Objectiu	105
3.19.2. Pla de Comunicació	107
3.19.2.1 Pàgina web	107
3.19.2.2 Teaser	108
3.19.2.3 Poster oficial	109

3.19.2.4. Contacte amb mitjans de comunicació locals	111
3.19.6. Festivals i events	112
3.19.6.1 Festivals a Catalunya	112
3.19.6.2 Festivals de cine documental España	114
4. Conclusions	115
4.1 Valoració del projecte	115
4.2 Línies de futur	117
BIBLIOGRAFIA	119
ANNEXOS	130
ANNEX 0. DOCUMENTS DE PRODUCCIÓ	130
ANNEX 1. PEL·LÍCULES I PROGRAMES PREFERITS PER GÈNERE A ESPANYA EN 2023 I 2024	134
ANNEX 2. PÀGINES DE RTVE I 3CAT DE DOCUMENTALS MÉS VISTS	135
ANNEX 3. TAULA RESUM DE LES PUNTUACIONS DELS DOCUMENTALS DE REFERÈNCIA	137
ANNEX 4. TAULES RESUM DE LOCALITZACIONS	137
ANNEX 4.1 TAULA RESUM DE LES LOCALITZACIONS PER A LES ENTREVISTES	137
ANNEX 4.2. TAULA RESUM DE LOCALITZACIONS PER ESCENES	138
ANNEX 5. ENTREVISTES	140
ANNEX 5.2. ENTREVISTA A LAURA MUÑOZ	170
ANNEX 5.3. TRANSCRIPCIÓ DE L'ENTREVISTA A ADRIÀ CASADO	183
ANNEX 6. GUIÓ LITERARI	208
ANNEX 7. GUIÓ TÈCNIC D'ENTREVISTES	222
ANNEX 8. GUIÓ TÈCNIC DE SEQÜÈNCIES	227
ANNEX 9. TAULA DE MATERIAL TÈCNIC	272
ANNEX 10. RESUM DEL PRESSUPOST PER CAPÍTOLS	277

1. Introducció

1.1 Presentació del projecte

El treball que es desenvoluparà és un TFG de projecte professional, tenint com a tema central la necessitat humana i fonamental de comunicar-se i com aquesta es veu satisfeta a través de múltiples sistemes de comunicació. Volem concretar que en el TFG es desenvoluparà un projecte documental que contindrà la etapa de preproducció, i la creació d'un *teaser*.

La temàtica que el projecte proposa desenvolupar és la necessitat humana de les persones de comunicar-se i el llenguatge de signes com a eina perquè les persones puguin satisfer aquesta necessitat vital. Amb aquest projecte es proposa la creació d'un producte audiovisual que aportï una nova mirada al llenguatge no verbal tant per donar a conèixer els nous sistemes de comunicació com per donar validesa al treball de totes les persones implicades en el seu desenvolupament.

1.2. Objectius

En aquest projecte de TFG es vol dur a terme la preproducció i un *teaser* del documental proposat. L'objectiu principal d'aquesta proposta és reconèixer la comunicació no verbal a través del llenguatge de signes com una eina clau d'interacció per a persones amb dificultats per a la parla.

En el projecte es vol abordar i donar a conèixer la diferència entre la llengua de signes i el llenguatge de signes, ja que la primera és una eina que utilitza el col·lectiu de persones sordes mentre que el llenguatge de signes pretén ser un sistema de comunicació molt més inclusiu.

Així doncs, el TFG també té com a finalitat explicar com el llenguatge de signes permet a les persones amb dificultats comunicatives expressar necessitats bàsiques, idees simples o complexes, emocions, sentiments, desitjos, etc. D'altra banda, es vol

donar visibilitat als reptes que afronten les iniciatives destinades a implementar aquests sistemes, especialment pel que fa al suport institucional i social. Tanmateix, es vol posar de manifest les dificultats a les quals s'enfronten les persones implicades i les oportunitats que aquest tipus d'eines poden oferir en l'àmbit personal i comunitari.

Finalment, el projecte de preproducció inclou la creació d'un *teaser* audiovisual que reflecteix la diversitat i complexitat de les experiències dels personatges, així com la importància de la comunicació per al benestar social i emocional. Aquest *teaser* servirà com a eina per captar l'interès i aconseguir el finançament necessari per tirar endavant la producció del documenta.

1.3. Justificació

La importància d'aquest TFG recau en la necessitat de donar a conèixer els nous sistemes comunicatius i els beneficis que podrien tenir per a la vida de les persones amb diverses dificultats comunicatives. És per això que hem escollit a l'entitat de CASMACS (Casa Social del Sord de Manresa i Comarques), una associació de sords sense ànim de lucre de Manresa que està apostant per la comunicació inclusiva, com a element principal per al projecte.

D'altra banda, també creiem crucial abordar i donar a conèixer la diferència entre la llengua de signes i el llenguatge de signes, ja que la primera és una eina que utilitza el col·lectiu de persones sordes mentre que el llenguatge de signes pretén ser un sistema de comunicació molt més inclusiu.

També el marc històric actual és idoni per a tractar qualsevol temàtica d'inclusió, accessibilitat i donar veu a grups socials que no se'ls ha deixat tenir presència fins recentment. En concret, cal fer menció a la Ley 27/2007 de 23 d'octubre, en la qual es reconeixia la LSE (Llengua de Signes Espanyola) i es regulaven els suports a la comunicació de persones sordes, amb discapacitat auditiva o sordcegues. Tot i això, hi va haver una ratificació de la llei per part de la Convenció Internacional sobre els

Drets de les Persones amb Discapacitat el 3 de desembre de 2007. A partir d'aquesta, es van anar produint diverses revisions fins a arribar a la del 2023, portant l'actual llei vigent del Real Decreto 674/2023 del 18 de juny. En aquesta última revisió es va posar de manifest que es requereixen: més professionals públics amb domini de LSE, un increment en l'oferta de recursos i millorar les condicions laborals dels i les intèrprets, fer més eficients les relacions entre els diferents sectors i incrementar la conscienciació pública sobre la necessitat de l'accessibilitat, entre altres necessitats. L'article del CNLSE (Centre Nacional de Recursos Textuals per a la Sordesa) del 13 de juny de 2023, publicat com a comentari al nou decret, va concloure:

Es requereixen esforços pel que fa a la formació i la regulació de professionals específics, especialment intèrprets de LSE i guies-intèrprets de persones sordcegues, així com fomentar la formació del personal de l'administració en LSE i, finalment, donar suport a l'activitat investigadora". Aquesta afirmació implica la creació de nous llocs de treball en el món audiovisual destinats a la visibilització i accessibilitat de persones amb dificultats comunicatives.

A part de la sensibilització per a la inclusió i l'oferta de treball que el nou decret sobre l'accessibilitat ocasiona, cal parlar també sobre els reptes que el nou sistema comunicatiu té per superar. Tot i la popularitat que està agafant la formació centrada en l'accessibilitat i de nous sistemes de comunicació, les entitats impulsores encara estan fent front a dificultats per, d'una banda, adaptar el llenguatge signat per algunes discapacitats i, d'altra, per acreditar la formació del nou sistema comunicatiu. La creació d'un producte audiovisual que aporti una nova mirada al llenguatge no verbal implica donar peu, no només al coneixement d'aquesta, sinó una validació del treball de les persones, ja siguin o no de l'associació, que estan implicades en el projecte.

Pel que fa al format documental, és el més adequat per aquest projecte és per dos grans motius: la idoneïtat per la temàtica i per l'augment de consum en els darrers anys.

Les peces audiovisuals i concretament el gènere documental són eines poderoses que permeten reflectir problemes o tendències socials alhora que dona veu a persones i col·lectius que moltes vegades són silenciades, apartades i rebutjades per una part de la societat. La capacitat del gènere documental per transmetre emocions, explicar històries i la seva capacitat per a educar i informar sobre un fet a més de l'accessibilitat i l'abast massiu de les peces audiovisuals gràcies a les diferents finestres d'explotació que hi ha disponibles, fan que abordar la nostra temàtica a través del gènere documental sigui el format audiovisual idoni.

Tant el cinema de ficció com el cinema documental tenen la capacitat d'abordar problemes socials concrets alhora que poden sacsejar la consciència i promoure empatia en l'espectador. Un clar exemple d'aquestes capacitats en el cinema de ficció es troba en els metratges de Ken Loach. El director britànic aconsegueix posar de manifest qüestions socials actuals i rellevants de la societat britànica a través de narracions fictícies. Films com *I, Daniel Blake* (2016) o *Sorry We Missed You* (2019) evidencien les injustícies del sistema de benestar o la precarietat laboral, respectivament. Amb això, Loach apel·la directament a les emocions de l'espectador, fent-lo partícip de realitats sovint desconegudes.

En definitiva, abordar una temàtica social a través del cinema documental ofereix una experiència diferent i, sovint, més immediata que el cinema de ficció. La combinació de veracitat percebuda, impacte emocional i invitació a la reflexió crítica converteix el documental en una eina insubstituïble per explorar, denunciar i transformar la realitat social. És per això que creiem que abordar un necessitat tan humana com és la de comunicar-se amb altres persones a través d'un sistema de comunicació inclúsiu com el llenguatge de signes a través del gènere documental és el format més idoni. A més, el nostre documental sobre el llenguatge de signes pot

seguir una línia similar, basant-se en testimonis individuals. El relat sobre com les persones amb dificultats comunicatives utilitzen el llenguatge de signes per expressar-se es pot presentar des d'una perspectiva personal, aprofundint en les seves experiències, emocions i reptes diaris per crear un vincle emocional amb l'espectador.

El projecte professional que es desenvoluparà en aquest TFG no només vol informar sobre el llenguatge de signes, sinó també sensibilitzar i promoure un canvi de percepció social. Volem crear una connexió més profunda amb les persones amb discapacitats comunicatives i posar de manifest la importància d'aquest sistema per a una millor comunicació inclusiva. Així doncs, la idoneïtat del format documental és causada per la capacitat d'influir tant la percepció com les accions del públic davant de situacions concretes dins del context de l'entorn en què es trobin (Janpol i Dilts, 2016).

Més enllà de les oportunitats de mercat i del lloc que creiem que pot ocupar el documental en el món audiovisual, també cal mencionar les motivacions personals que ens han portat a proposar la producció d'aquesta peça.

Aquest projecte s'inspira en l'experiència personal d'una de les components del grup, Noemí Barceló, a l'haver estat treballant durant més de dos anys en l'associació de sords de Manresa i Comarques (CASMACS¹). Al llarg d'aquest temps, aquesta, com d'altres entitats ha estat treballant en projectes per a l'accessibilitat. Entre ells, s'han donat tallers i cursos formatius per a professionals tant de l'àmbit de turisme com de sanitat. Aquestes petites jornades acadèmiques intensives han posat de manifest el gran desconeixement que hi ha al voltant, no només de la comunitat sorda, sinó de totes aquelles persones que a causa de la seva capacitat d'escolta s'han mantingut al marge de la comunicació per signes.

¹ CASMACS és l'associació de sords de Manresa que té com a missió de *"millorar la vida de les persones sordes mitjançant l'acompanyament i la solidaritat. Promoure la integració i la inclusió del grup sord a la societat oferint un entorn positiu en les relacions personals. També per buscar la satisfacció personal de les persones sordes a través dels serveis que ofereix l'entitat."* <https://casmacs.org/la-asociacion/#mision>

Jo, Noemí Barceló, vaig veure la importància del treball que s'estava duent a terme amb el desenvolupament d'un sistema de comunicació alternatiu quan la meua parella, que estava treballant com a TEI (Tècnic Superior en Educació Infantil) em va explicar les dificultats que tenia per entendre's amb un dels infants que tenia al seu càrrec diagnosticat amb TEA, ja que tenia un problema d'afàsia. Vaig proposar-li que posés en pràctica les tècniques que havia après en l'associació. Poques setmanes després, el nen ja havia assimilat una sèrie de patrons comunicatius, mimetitzant els signes que la meua parella feia per tal de demanar el que volia. Amb la repetició dels signes i de paraules clau, el nen va començar a reproduir els moviments, i la interacció va poder ser molt més fluida.

Aquest succés, tot i ser un cas aïllat, em va demostrar que el sistema en llengua de signes té potencial i que, per tant, és necessari que es posi en pràctica en àrees com l'ensenyament, centres de salut i serveis de cara al públic. Mostrar i educar les persones sobre això és clau perquè aquells que estiguin passant per una discapacitat comunicativa puguin suplir una de les funcions vitals de tot ésser viu: relacionar-se.

1.4. Metodologia

Per tal de desenvolupar aquest TFG de projecte, s'han seguit dues metodologies diferenciades però complementàries. En primer lloc, s'ha aplicat una metodologia d'investigació que ha permès estudiar el gènere documental i aprofundir en el tema i el concepte del projecte. Així mateix, també s'ha dut a terme una investigació sobre els referents audiovisuals, tant a nivell conceptual com formal. Finalment, s'ha realitzat un estudi de mercat, de la competència i una anàlisi DAFO per identificar les fortaleeses i debilitats del projecte davant del mercat audiovisual actual.

En segon lloc, un cop establerts els marcs teòrics i conceptuals, s'ha desenvolupat una metodologia específica per a la preproducció del documental. Aquesta ha inclòs la realització d'entrevistes per tal de definir l'arc argumental del documental, l'elaboració del guió narratiu, l'elaboració d'una escaleta i d'un guió tècnic, així com

la planificació d'un pressupost, d'un pla de finançament i, finalment, un pla de màrqueting.

1.4.1 Metodologia dels conceptes teòrics i de investigació

Pel que fa a l'estudi del gènere documental, s'ha realitzat una revisió bibliogràfica centrada en treballs com el de Bill Nichols, especialment pel que fa a les seves tipologies de modalitats documentals. Aquesta tipologia, també s'ha complementat amb la comparació que fa l'autor Carlos Guillermo Lloga Sanz, sobre els models de representació documental de Nichols, Corner i Renov. Així mateix també s'ha revisat a altres autors com Stella Bruzzi i Magdalena Sellés. Aquesta revisió ha permès aprofundir els nostres coneixements sobre el gènere documental i les seves estratègies visuals i narratives. En aquest sentit, també s'ha complementat aquests anàlisi amb la visualització de documentals de referència com: *peixos d'aigua dolça*, *Sound and Fury* o *Le Pays des sourds* entre d'altres.

Paral·lelament, s'ha dut a terme una investigació orientada a definir i acotar el tema central del projecte: la llengua de signes, el llenguatge de signes i la cultura sorda. Aquesta investigació s'ha dut a terme mitjançant fonts d'informació secundàries (articles acadèmics, revistes especialitzades i visualitzacions de documentals com; *“La lengua de signos como herramienta terapéutica”* (Rebollo Martínez et al., 2001); les publicacions de la CNSE sobre la llengua de signes (2023); l'article *“Sign language in the brain”* de Campbell, MacSweeney & Waters (2008); el documental *Le pays des sourds* (1992) de Nicolas Philibert entre d'altres fonts d'informació secundària. També s'ha dut a terme la investigació mitjançant fonts d'informació primàries que s'han extret a partir d'entrevistes. Les entrevistes realitzades a membres de CASMACS i de col·lectius han servit tant per obtenir informació rellevant i de primera mà sobre el concepte del nostre projecte documental així com per entendre millor les dinàmiques comunicatives de la comunitat sorda.

Finalment, i per complementar la recerca teòrica s'ha realitzat una anàlisi de mercat centrada en les tendències actuals de consum de contingut documental, a partir de

fonts estadístiques (com les dades de Statista) i l'observació directa de les plataformes VOD com 3Cat i RTVE Play. Aquesta anàlisi ha permès detectar un creixement en l'interès pel gènere documental i constatar una presència destacada de temàtiques socials i d'actualitat. Paral·lelament, s'ha dut a terme un estudi de la competència mitjançant l'anàlisi del posicionament i la recepció pública de diversos documentals de referència amb temàtiques similars, tant a nivell internacional com local. Aquesta aproximació ha permès situar el projecte en el context audiovisual actual i valorar el seu potencial de circulació i impacte.

1.4.2 Metodologia del projecte documental

Un cop finalitzada la conceptualització del projecte documental d'aquest TFG s'ha desenvolupat una metodologia específica per a la fase de preproducció documental. Aquesta metodologia ha començat amb la definició dels objectius comunicatius del projecte, tant a nivell narratiu com visual. Per definir-hop s'ha elaborat un guió narratiu i una escaleta per tal d'estructurar l'arc argumental. Posteriorment, s'ha realitzat un guió tècnic per tal d'acotar l'escaleta feta anteriorment.

Paral·lelament, s'ha dut a terme una planificació de les entrevistes i de les possibles localitzacions de rodatge, tenint en compte criteris de mobilitat, accessibilitat i de coherència narrativa amb el documental. També s'ha elaborat una fitxa de material, un cronograma i un dossier de producció que inclou els pressupost, el pla de finançament i, finalment, el pla de distribució i màrqueting.

2. Conceptualització

En aquesta secció es definirà el gènere documental, destacant la seva naturalesa híbrida entre veracitat i subjectivitat, que convida l'espectador a reflexionar i participar activament en la interpretació del relat. Es presentarà una breu revisió

històrica, des dels inicis amb els germans Lumière fins a la seva consolidació com a gènere amb Flaherty i Grierson, i s'exploraran les diverses veus documentals definides per Nichols. També s'analitzarà l'evolució del documental al llarg del segle XX i XXI, per acabar posant de manifest la importància d'aquest gènere audiovisual en el context espanyol i català en aquests últims anys.

2.1 Conceptualització del gènere documental

Al llarg de la història del cinema documental, són molts i moltes cineastes, documentalistes i acadèmics i acadèmiques que han intentat definir el cinema documental. A diferència del cinema de ficció, les característiques especials del cinema documental fan que apropar-se a una definició exacta i acadèmica del gènere documental sigui només una aproximació.

La tensió entre veracitat i subjectivitat és una de les riqueses del gènere documental, ja que convida l'audiència a interpretar i qüestionar el contingut des d'una perspectiva crítica. En lloc d'assumir una passivitat davant la pantalla, el documental força l'espectador a participar activament, a analitzar el que veu i considerar com aquest relat es relaciona amb la seva pròpia experiència del món. Això és especialment rellevant en temàtiques socials, on l'impacte del documental pot transcendir l'esfera cinematogràfica i traduir-se en mobilització social, activisme o, com a mínim, un canvi de perspectiva.

Ara bé, la resposta a per què abordar una temàtica social a través del cinema documental i no del cinema de ficció rau en el pacte de veracitat que l'espectador estableix en visionar un documental. Com afirma Bill Nichols (2001), "les pel·lícules de ficció sovint fan l'efecte de què veiem un món privat o inusual des de l'exterior, des del nostre avantatjós punt de vista en el món històric, mentre que les imatges documentals sovint fan l'efecte de què mirem del nostre racó del món cap a una altra part del mateix món" (p. 147). Aquesta relació de confiança amb el documental potencia l'impacte emocional i cognitiu de les imatges i els relats que s'hi presenten.

El pacte de veracitat no és només un acte de confiança, sinó també una oportunitat per a reflexionar críticament sobre el món. Aquesta característica és fonamental en el tractament de problemàtiques socials, ja que el documental no només presenta una història, sinó que la vincula amb contextos desconeguts o rebutjats que defineixen la nostra vida quotidiana o la dels altres . Com assenyala Stella Bruzzi (2006), “el documental no és només un mitjà per observar la realitat, sinó una eina per desafiar-la” (*New Documentary*, pàg. 8). Aquesta afirmació reforça la idea que el cinema documental no és passiu; busca activar la consciència i, en molts casos, provocar accions o reaccions en l’audiència.

D’altra banda, aquest pacte de veracitat també té un efecte transformador en la manera com el públic experimenta el contingut. A diferència de la ficció, on sovint hi ha una separació clara entre l’espectador i la narrativa de ficció, el documental es percep com un reflex directe de la realitat. Això implica que l’impacte emocional que genera no només es limita a l’empatia pels personatges o les situacions, sinó que es tradueix en una percepció més immediata i tangible de les problemàtiques representades. Plantinga (1997) afirma que el documental apel·la no només a l’emoció, sinó també a la raó i al sentit de responsabilitat del públic” (*Rhetoric and Representation in Nonfiction Film*).

Tanmateix, aquest pacte de veracitat no està exempt de crítiques. Brian Winston (2008), han assenyalat que la idea d’objectivitat en el documental és, en si mateixa, una construcció narrativa. El documental mai és purament objectiu, ja que l’autor sempre selecciona, organitza i presenta la realitat segons una perspectiva específica. Aquest punt de vista destaca que, tot i el seu enfocament en la realitat, el documental continua sent un producte cultural influït per les intencions i els biaixos del seu creador.

En aquest sentit, és interessant analitzar com el mateix gènere documental parla d’ell mateix i deixa veure a l’espectador la construcció del documental reforçant la idea de realitat construïda. L’exemple més clar el trobem en els documentals

reflexius i concretament, en l'obra *L'home de la càmera* (1929) de Dziga Vértov. A més a més, documentals com: *Operació Luna* (2002), de William Karel o *Operació Palace* (2014), de Jordi Évole reflexionen sobre el pacte de veracitat que s'estableix entre l'espectador i el documental. Novament, Bruzzi afirma que: "els nous documentals performatius i els falsos documentals representen un canvi en la forma en què entenem la veritat documental. En lloc de buscar una representació objectiva i fidel a la realitat, aquests documentals reconeixen que la veritat és una construcció i que l'espectador ha de ser conscient.

Aquesta tensió entre veracitat i subjectivitat és una de les riqueses del gènere documental, ja que convida l'audiència a interpretar i qüestionar el contingut des d'una perspectiva crítica. En lloc d'assumir una passivitat davant la pantalla, el documental força l'espectador a participar activament, a analitzar el que veu i considerar com aquest relat es relaciona amb la seva pròpia experiència del món. Això és especialment rellevant en temàtiques socials, on l'impacte del documental pot transcendir l'esfera cinematogràfica i traduir-se en mobilització social, activisme o, com a mínim, un canvi de perspectiva.

Un altre aspecte clau del documental és el seu propi llenguatge audiovisual, ja que contribueix a observar en l'espectador una experiència única a l'hora que potencia el seu missatge generant un fort vincle entre la realitat representada i l'espectador. Per exemple, per crear aquest vincle els documentalistes sovint fan ús de tècniques que reforcen l'autenticitat, com plans prolongats que capten moments espontanis, la veu en off reflexiva que guia l'espectador o fins i tot la incorporació del mateix realitzador dins la narrativa, com es veu en documentals de Michael Moore o Agnès Varda. Aquestes estratègies no només afegeixen profunditat al relat, sinó que també subratllen el compromís del director amb el tema que aborda, establint un pont directe entre l'audiència i el missatge.

Alguns documentals que han aconseguit establir aquest compromís social i han creat un vincle directe entre el documental i l'espectador són: *En construcció* (2001);

Blackfish (2013); *My Octopus Teacher* (2020); *Zimbabwe: la lluita per la democràcia* (2021); *Freedom on fire, Ukraine's Fight For Freedom* (2022) o *El que em queda de tu* (2023).

Com s'ha citat anteriorment, el cinema té el poder d'humanitzar problemes socials a través de personatges que, encara que ficticis, són representacions recognoscibles d'experiències reals. No obstant això, aquesta mediació fictícia pot actuar com una barrera per a la percepció de veracitat, creant una certa distància emocional en l'espectador. Això no passa, en canvi, amb el cinema documental, que ofereix una connexió directa amb els subjectes representats i els seus contextos.

Així, doncs, el cinema documental esdevé una eina poderosa de denúncia social, no només per la seva capacitat de visibilitzar problemàtiques reals sinó també per la seva habilitat de generar un debat informatiu i crític. Per exemple, el documental de Michael Moore *Bowling for Columbine* (2002) va posar de manifest el perill de la venda d'armes i munició de foc als supermercats d'Estats Units i va aconseguir la prohibició de venda d'armes en els supermercats o *The Cove* (2009), Louie Psihoyos que denuncia la caça de dofins a Taiji.

Flaherty, considerat un dels pares del documental, va afirmar que el gènere del documental és el registre de la realitat. Aquesta és una definició molt imprecisa, ja que obvia el paper del cineasta a l'hora de construir el mateix documental. John Grierson, un dels fundadors del documental en l'àmbit institucional i governamental, va afirmar que el gènere documental representa el tractament creatiu de la realitat (Grierson, 1933). Aquesta definició introdueix un nou terme clau: la creativitat. Aquest és un concepte essencial per a l'evolució i la creació del gènere documental i, per tant, vital per a entendre el plenament.

El naixement de l'enregistrament documental es va produir el mateix dia que el naixement del cinema: el 28 de desembre de 1895, al Salon Indien del Grand Café, al Boulevard des Capucines de París, amb la projecció dels films dels germans Lumière. Tot i que aquestes pel·lícules, *L'arrivée d'un train en gare de La Ciotat*

(1895) i *La sortie des usines* (1895), són enregistraments de successos que van passar realment i que haguessin passat fos o no la càmera de vídeo, no podem parlar encara del gènere documental, sinó de documents gràfics o audiovisuals. Els germans Lumière, igual que Daguerre anys abans amb la invenció de la fotografia, varen utilitzar la realitat per veure les capacitats dels seus invents per capturar-la.

Aquestes primeres pel·lícules no només van mostrar les possibilitats tecnològiques del cinematògraf, sinó que també van obrir una nova manera d'experimentar la realitat a través d'imatges en moviment. Això marcava el principi d'una revolució cultural i artística que encara perdura avui.

Tot i que els germans Lumière van enregistrar la realitat que els envoltava, no podem parlar d'aquests fragments com a documentals. Segons Nichols (2001): "Un documental no només documenta successos, sinó que transmet una certa perspectiva o una proposta respecte als mateixos" (p. 27). Als documents gràfics dels germans Lumière se'ls hi sumen molts altres, com *Arrivée des Toréadors* (1896), la coronació del Tsar Nicolau II a Rússia (1896) o *Les carreres de Melbourne* a Austràlia, entre molts altres. Nichols (2001) assenyala que aquests documents gràfics són exemples del que es coneix com a "cinema d'atracció". L'autor defineix aquest cinema com: "El cinema d'atracció es basava en la imatge com a document per presentar als espectadors esbossos sensacionalistes de representacions exòtiques i inusuals del que és quotidià" (Nichols, 2001, p. 26).

Aquest tipus de cinema va tenir un gran impacte inicial entre el públic, ja que oferia una finestra única al món, mostrant esdeveniments i llocs llunyans que la majoria persones mai havien tingut l'oportunitat de veure. A més, la simplicitat de les imatges capturades i la seva immediatesa apel·laven directament a l'emoció i la curiositat.

Tot i que aquest cinema experimental va proporcionar una bona base per al cinema documental, encara mancava en el documental la veu del cineasta. D'altra banda, la professora Salles (2007) ens recorda que, a partir de 1910, el material d'enregistrament de no-ficció es va institucionalitzar amb els noticiaris. Tot i això, la

professora també remarca que “sense el muntatge i el to del director no podem parlar encara del documental com a gènere” (Salles, 2007, p. 7).

Els noticiaris van tenir un paper clau durant aquest període inicial, funcionant com una forma primitiva de periodisme audiovisual (Silva-Escobar, 2023). Aquestes peces es projectaven als cinemes abans de les pel·lícules de ficció, oferint una cobertura d'esdeveniments històrics o d'interès general. A més, van ser una eina propagandística durant moments de tensió política i bèl·lica, com la Primera Guerra Mundial.

Això va provocar que el cinema narratiu de ficció i el de no-ficció es desenvolupessin a ritmes diferents. La convergència de factors claus, segons Nichols (2001), per a la creació i consolidació del gènere documental no va arribar fins als anys vint, i no va ser àmpliament reconegut fins a finals dels anys vint i trenta.

Segons Nichols (2001), els elements claus per a la formació del documental són: la documentació indicativa (compartida amb les imatges científiques i el cinema d'atraccions), l'experimentació poètica, el fet de narrar històries i, finalment, l'oratòria retòrica.

Un dels elements claus per a la consolidació del gènere documental, sens dubte, va ser l'experimentació poètica que diferents artistes i directors/directores van produir amb l'arribada de les avantguardes. Documentals com *Berlín: Simfonia d'una gran ciutat*, de Walter Ruttmann (1927), i, sobretot, *L'home de la càmera*, de Dziga Vértov (1929), van acabar de consolidar el potencial artístic i creatiu del gènere emergent. Aquests treballs van explorar tècniques innovadores de muntatge, ritme i composició, convertint el documental en una forma d'art capaç de transmetre emocions i idees complexes.

A més, el conegut com el “pare del documental,” Robert J. Flaherty, amb el que és considerat el primer documental, *Nanook of the North* (1922), va aproximar el gènere a un públic majoritari. Aquest treball no només va captivar l'audiència amb la seva

narrativa, sinó que també va establir un precedent per al paper de la dramatització en el cinema documental, un aspecte que continua generant debat entre teòrics i cineastes.

Tot i que ja en els anys vint apareixen tres de les veus documentals que anomena Nichols (2001) en el seu llibre *Introducció al documental* —la veu poètica, la veu reflexiva i la veu expositiva—, va ser aquesta última la que es va consolidar durant aquella dècada. Això va ser gràcies, en part, a la institucionalització que va atorgar John Grierson al cinema documental britànic. El productor i director va obrir també les portes al documental social, fomentant i promovent una educació per a la democràcia. Grierson, creia que el documental despertaria l'interès i fomentaria la participació social (Hardy, 1966).

Aquest enfocament social del documental es va convertir en una característica distintiva durant el segle XX, obrint el camí per a projectes de cinema que no només documentaven la realitat.

L'època daurada del documental cinematogràfic va perdurar fins a la dècada dels anys quaranta amb la consolidació de la ficció i fins a la completa instauració de Hollywood i el seu Star System, un model industrial basat en la promoció d'estrelles cinematogràfiques que esdevenien icones culturals i asseguraven l'èxit comercial de les pel·lícules. Durant els anys 50 i 60, el documental ja no es projectava en cinemes per considerar-se un producte molt car i poc rendible. El gènere documental passa a visualitzar-se en cineclubs o universitats. Aquest documental és molt crític amb el sistema, són productes d'autor en 16 mm i s'engloben dins d'una de les tres grans escoles de cinema documental: el Cinéma Vérité, caracteritzat per la seva proximitat i autenticitat en captar la realitat; el Free Cinema anglès, que posa èmfasi en el punt de vista personal del director i en temàtiques socials; i el Direct Cinema nord-americà, centrat en l'observació directa i sense intervenció dels esdeveniments.

Ben entrada la dècada dels seixanta, el cinema documental va passar definitivament a un segon pla. Els documentals gairebé ja no es projectaven enlloc excepte en la

televisió, fet que va provocar que aquests fossin més informatius, més didàctics i amb un ús creixent d'imatges impactants o narratives dissenyades per captar l'atenció de l'audiència. En definitiva, amb l'arribada de la televisió a totes les cases, el documental va quedar reclòs a les sales d'estar de les famílies amb horaris de poca audiència, i aquests mancaven d'una mirada o perspectiva d'autor.

La crisi del gènere es va fer patent a finals dels anys seixanta i durant la dècada dels setanta, i no va ser fins a la dècada dels vuitanta (anys noranta en el cas espanyol) que el documental cinematogràfic va viure una nova "edat d'or", segons Nichols. Aquesta revitalització del sector documental va produir-se per diferents factors: a) l'aparició de canals temàtics, b) el canvi d'horari en franges de major audiència per part de les televisions públiques i privades, c) el ressorgiment del documental en les sales de cinema, d) la consolidació de la indústria amb associacions professionals i festivals com el DOC Barcelona. Tot això, més la consolidació de noves veus documentals com la veu performativa, el fals documental i la veu participativa, van provocar més ressò mediàtic i van permetre al documental viure una segona edat d'or.

Amb l'arribada de la digitalització i les plataformes, el documental no ha fet més que créixer i reinventar-se. Per exemple, la distribució a través de serveis com Netflix o Filmin ha facilitat l'accés global a produccions documentals, mentre que l'ús de drons ha transformat la manera de capturar imatges aèries espectaculars. Han aparegut nous formats a les plataformes que, a Espanya, per exemple, atrauen molta audiència. Formats com el docudrama i la docuficció, i també el documental web interactiu o el documental immersiu. A més a més, en l'actualitat, les línies que separaven el documental de la ficció s'han diluït tant que s'ha creat un format molt rendible a les televisions i plataformes anomenat *factual*.

2.2 Aproximació a les veus documentals.

A continuació, presentarem una aproximació a les diferents veus documentals que han contribuït de manera decisiva a la creació i consolidació del gènere documental cinematogràfic. Aquestes veus no només han ajudat a definir-ne les formes expressives, sinó que han legitimat el documental com un gènere amb les seves pròpies característiques i particularitats .

En les pròximes línies abordarem les principals característiques de cadascuna d'aquestes veus, la seva evolució i les relacions que poden establir-se entre elles. Autors i autores com John Corner, Michael Renov i el mateix Bill Nichols han analitzat diversos models i formes discursives del documental, aportant-hi marcs teòrics valuosos. Fins i tot l'autor Carlos Guillermo Lloga Sanz proposa una comparació sistemàtica entre els enfocaments d'aquests tres investigadors, amb la finalitat d'oferir una visió més completa i contextualitzada. Tot i això i atenent a la rellevància que ha tingut la proposta teòrica de Nichols en l'àmbit acadèmic i la seva influència en la catalogació dels modes documentals, centrarem aquest apartat en la seva tipologia. Tanmateix, també farem referència puntual a les aportacions de Renov i Corner, especialment allà on els seus plantejaments matisen o complementen el model de Nichols, seguint la línia d'anàlisi de Lloga Sanz (2020).

La veu expositiva o narrativa.

Va ser la primera veu documental que es va consolidar i va obtenir un gran reconeixement per part del públic i la crítica, gràcies, en part, als autors Robert Flaherty i John Grierson. El documental referencial d'aquesta veu és, sens dubte, *Nanook of the North* (1922). També d'altres del mateix autor com *Moana* (1926), o *Man of Aran* (1934) i *Drifters* (1929), *Night Mail* (1936), *The Song of Ceylon* (1934), *Industrial Britain* (1931) del director John Grierson.

La narració d'aquesta veu s'estructura a través d'un comentari verbal o escrit. La veu del narrador, o la veu en off, és una de les característiques més definidores d'aquesta veu. És una veu que parla amb autoritat sobre el tema, té coneixements respecte al que s'exposa, informa, narra i argumenta. Per això és coneguda com la "Veu de Déu".

Aquest terme, "Veu de Déu", és especialment rellevant en el context dels documentals clàssics i sovint es relaciona amb el to autoritari i aparentment objectiu de la veu del narrador. Referents crítics han posat de manifest que aquest estil pot amagar biaixos ideològics o interpretacions unilaterals, ja que el narrador tendeix a presentar les seves afirmacions com a veritats absolutes. Això es pot veure reflectit en referents com *Triumph of the Will* (1935) de Leni Riefenstahl, on la narració reforça una perspectiva política concreta, o *Why We Fight* (1942-1945) de Frank Capra, que adopta un to propagandístic.

Les imatges que apareixen en aquest tipus de veu serveixen com a il·lustració o contrapunt del discurs verbal, ja sigui el de la veu en off o el discurs verbal dels entrevistats o experts que hi participen. Aquest estil de documental fa ús freqüent de materials d'arxiu (fotografies, vídeos, documents gràfics, etc.), que ajuden a reforçar la credibilitat i la riquesa visual del relat. Per exemple, en *The Fog of War* (2003) d'Errol Morris, es fa un ús magistral del material d'arxiu combinat amb entrevistes i recreacions visuals per oferir una visió profunda i matisada del personatge central, Robert S. McNamara.

La finalitat d'aquesta veu és informar sobre un fet rellevant o sobre un personatge. Transmet informació de tipus històric, científic, divulgatiu, educatiu o social. No obstant això, a causa d'aquesta finalitat persuasiva i didàctica, sovint se li atribueix una mirada reduccionista i arbitrària sobre el tema tractat. Per aquest motiu, cal ser curós en l'ús d'aquesta veu i adoptar una mirada oberta i polièdrica sobre el contingut que es presenta.

Finalment, es tracta d'un documental on el muntatge està al servei de la continuïtat narrativa. Aquest tipus de documental és fàcilment identificable i s'apropa als reportatges de televisió. Es considera un estil clàssic i convencional, tot i que també podem trobar referents de documentals expositius amb una clara mirada d'autor, com *Darwin's Nightmare* (2004) de Hubert Sauper, o *Sacrificio: ¿Quién traicionó a Che Guevara?* (2000) d'Erik Gandini i Tarik Saleh.

En contrast amb aquest estil clàssic, molts documentals contemporanis han evolucionat cap a formats més híbrids, combinant elements expositius amb estils observacionals o participatius. Això permet una aproximació més dinàmica i menys unidireccional, deixant més espai per a la interpretació per part de l'espectador i oferint una narrativa més rica i complexa.

La veu observacional

L'aparició de la veu documental objectiva, segons Bill Nichols (2001) a "Introducció al Documental", va ser en part el resultat dels avenços tecnològics que van permetre una major precisió i control en la producció cinematogràfica. Aquests avenços no només van transformar la manera en què es capturava la realitat, sinó que també van obrir la porta a una nova forma de narració més cinematogràfica, en la qual el cineasta podia intervenir de manera més directa i menys subjectiva.

La veu objectiva, que es caracteritza pel seu intent de presentar els fets de manera neutral, es va consolidar com una eina fonamental en el documental, ja que la transmissió d'informació a l'espectador es realitza d'una manera més imparcial, allunyant-se de les influències emocionals o interpretatives pròpies d'altres enfocaments narratius.

La veu observacional no realitza entrevistes i tampoc fa ús de la veu en off. En canvi, utilitza actors socials que es representen així mateixos i conversen entre ells com si les càmeres no hi fossin. El que impera per sobre de tot es captura la realitat de la manera més objectiva possible. Com si la càmera no hi fos. S'ha d'afegir, però, que

segons Barthes, el simple fet que hi hagi una càmera fa que s'alteri la realitat. Barthes, R. (1982).

Formalment, la veu observacional destaca per una imatge i uns plans molt cuidats, i moviments de càmera molt cinematogràfics. Pot fer ús de plans seqüència per capturar allò que passa o fa ús del seguiment amb la càmera a l'espatlla. En l'àmbit de so, fa ús del so directe i sincrònic. Finalment, no utilitza veu en off, comentaris de text, o imatges d'arxiu.

Per concloure, afegit que la no-intervenció de l'autor i el fet de fer servir la càmera com un ull més que mira, com si la càmera fos invisible (fly on the wall) és el punt més representatiu i diferencial d'aquesta veu, però també és el seu punt feble. Aquestes qualitats poden provocar en l'espectador una falta de context o d'informació rellevant per acabar d'entendre la narració i, també, de cert intrusisme i voyeurisme.

Alguns dels documentals cinematogràfics més representatius d'aquesta veu són: *En Construcció* (2001) de José Luis Guerín o *Être et avoir* (2002) de Nicholas Philibert. Aquest últim és un clar exemple de com evitar la falta de context o d'informació rellevant reservant 5 minuts d'entrevista en el protagonista abans de finalitzar el metratge. Aquesta veu també és present als documentals més televisius barrejant-se amb la veu expositiva en formats de 24h, 48h. Un exemple seria el documental *9/11 Lo nunca visto*.

La veu participativa

El cinema participatiu està estretament lligat a les arrels del cinema *vérité*, una escola documental que va sorgir a França als anys seixanta. El cinema *vérité* defensava una representació de la realitat més crua i sense artificis, amb una forta presència del cineasta com a observador directament implicat en els esdeveniments que es documentaven. Els cineastes de cinema *vérité*, com Jean Rouch i Edgar Morin, feien ús de càmeres lleugeres i d'eines de so directe per captar la realitat

sense la interferència de guions rígids ni reconstruccions. D'una manera similar, el cinema participatiu, tot i que sovint s'apropa a la realitat amb una intenció subjectiva i implicada, es fonamenta en el treball directe de l'autor dins de la història. Així, mentre que el cinema *verité* cercava mostrar una realitat immediata i sense distorsió, el cinema participatiu assumeix un paper actiu de l'autor en la creació d'aquesta realitat, posant en evidència la subjectivitat inherent en tot procés de documentació. Per tant, el cinema participatiu pot veure's com una evolució del cinema *verité*, amb l'addició de la relació directa entre l'autor i els esdeveniments, i una orientació més explícita cap a la denúncia social i el compromís polític.

El documental participatiu destaca de la resta de veus per la participació directa de l'autor. Aquest, moltes vegades, és un personatge més i és el motor de la narració, ja que promou que passin coses davant de la càmera. Aquest autor/personatge interactua amb l'espai, amb la resta de personatges i té una funció catalitzadora. La intervenció de l'autor en el procés narratiu és fonamental en els documentals participatius. L'autor no és només un narrador extern, sovint es converteix en un element actiu dins de la història. Aquesta interacció amb els subjectes documentats fa que el documental sigui més dinàmic i subjectiu, contrastant amb el distanciament de la veu expositiva.

De la mateixa manera que en la veu expositiva, la veu del director és una veu d'autoritat, però molt més personal i adoctrinadora. Fa ús de l'humor i del sarcasme amb diferents elements gràfics (animació, fotografies, altres imatges gravades, etc.). També fa ús d'entrevistes informals o converses improvisades. Les entrevistes informals són una tècnica comuna en el documental participatiu, ja que permeten captar respostes espontànies i sinceres.

Aquest tipus d'entrevista es coneix com a "entrevista catàrtica", pel fet que l'objectiu és provocar una reacció emocional en l'entrevistat, per tal d'evocar records o emocions que enriqueixin el relat. Per exemple, en els documentals de Michael

Moore, aquestes entrevistes busquen tant provocar una resposta emocional com generar una reflexió crítica sobre la realitat.

Se sol utilitzar per a realitzar aquestes entrevistes l'“entrevista catàrtica”, on l'autor pretén evocar records, provocar emocions, etc. Fa ús del so directe i del so sincrònic, i moltes vegades les imatges són gravades amb càmera en mà. L'ús de la càmera en mà, el so directe i el so sincrònic ajuda a crear una sensació de proximitat i immediatesa amb l'espectador. Aquest tipus de tècniques contribueixen a la sensació de documentar la realitat en temps real, sense filtres. A més, es transmet una sensació d'autenticitat que és pròpia dels documentals participatius.

Igual que en la veu expositiva, en la veu participativa el muntatge visual i sonor està al servei de la continuïtat narrativa. A més a més, ambdues veus poden compartir també una visió reduccionista i partidista dels fets narrats, on queda patent la intervenció de l'autor. Tot i que el documental participatiu busca transmetre una visió més subjectiva i personal de la realitat, sovint el muntatge visual i sonor està dissenyat per reforçar un missatge o una causa. Això pot donar lloc a una visió reduccionista i, a vegades, parcial dels fets, amb l'objectiu d'influir en l'opinió pública.

La finalitat principal d'aquesta veu és informar sobre un succés. Moltes vegades es grava en temps real, però es parla d'un succés passat, deixant entreveure que el present és menys important que el que va succeir. És una veu molt crítica, de denúncia i compromís social, i el seu objectiu principal és orientar el públic en una direcció concreta a partir de la documentació i els testimonis presentats. El compromís social és una característica clau del documental participatiu. Els diferents autors i autores busquen provocar un canvi social, exposant injustícies o qüestions que consideren rellevants. Això sovint es fa des d'una postura crítica i de denúncia, tot orientant l'espectador a prendre una postura específica sobre els temes tractats.

Una de les figures més representatives d'aquesta veu documental és, sens dubte, Michael Moore. Aquest director és un exemple clar de com el documental participatiu utilitza la ironia i el sarcasme per qüestionar les institucions establertes. Els seus

documentals no només informen, sinó que també inciten a l'acció, busquen crear consciència social i desafiar les condicions ja establertes. Els seus documentals irònics, sarcàstics i plens de crítica mordaç cap al sistema social, polític i econòmic del seu país, els Estats Units, han estat reconeguts per la crítica i el públic, i també han estat criticats per la seva presència massiva i el seu punt de vista adoctrinador. Alguns referents serien: *Fahrenheit 9/11* i *Bowling for Columbine*.

La veu reflexiva

La veu reflexiva va aparèixer durant la primera època daurada del documental (dècades de 1920 i 1930), conjuntament amb les avantguardes europees. A diferència d'altres documentals que parlen sobre el món, la veu reflexiva reflexiona sobre com el documental parla del món que l'envolta. És una modalitat autoconscient i autocrítica que mostra com es construeix un discurs documental i com s'aconsegueix la impressió de realitat. En altres paraules, la veu reflexiva es dedica a reflexionar sobre com el documental construeix la realitat. En aquest tipus de documentals, es mostren les càmeres, els trípodes i el muntatge es fa molt evident. Això provoca que el que percep l'espectador sigui molt diferent si és completament conscient que el que veu és una obra audiovisual en procés de construcció. L'objectiu de la veu reflexiva és fer que l'espectador sigui conscient de la mediació del documental, revelant com la realitat es construeix a través de la càmera, el muntatge i les decisions de l'autor. Aquesta exposició de la tècnica es veu com una forma de desmuntar la il·lusió de la realitat "objectiva" del documental, obrint un espai per a la reflexió crítica.

La veu reflexiva va ser fonamental pel desenvolupament del documental, introduint la noció de mediació i reflexió sobre el procés cinematogràfic. Malgrat les diferències en l'àmbit narratiu, tècnic i del tema a tractar, la veu reflexiva va ser la llavor del que posteriorment seria el cinema *verité* francès i, més endavant, al cinema participatiu. Sens dubte aquesta veu va ajudar a trencar amb la idea de

realitat documental i l'espectador percep que la realitat que es mostra s'està construint a la mateixa velocitat que la narració.

El metadiscurs implícit de la veu reflexiva és el seu punt més fort i destacable davant la resta de veus. Tot i això, aquesta veu pot acusar de ser molt abstracte o poc compromesa amb la societat, ja que per l'esperit crític i social de les altres veus. El seu excés d'importància a la forma ocasiona un vuit en el discurs provocant el vuit de la forma per la forma.

El màxim exponent d'aquesta modalitat és sens dubte Dziga Vertov amb el seu cinema-ull, conegut per la seva aproximació radical a la documentació de la realitat. La seva pel·lícula més emblemàtica, *L'home de la càmera* (1929), és un exemple clàssic de la veu reflexiva. En aquesta obra, Vertov no només filma la vida urbana soviètica, sinó que també reflexiona explícitament sobre el procés cinematogràfic, mostrant l'equipament de filmació i manipulant el muntatge per crear una visió de la realitat que és, al mateix temps, una obra d'art en constant construcció. Aquesta pel·lícula és un testimoni de com la reflexió sobre el procés cinematogràfic pot donar lloc a un document en què la realitat es mostra tan clarament construïda que s'hi obre un espai per a l'autoanàlisi i la crítica de la mateixa representació. Així, Vertov, a través d'una tècnica innovadora, no només documenta la realitat sinó que també ens fa conscients de les convencions que estructuren la nostra percepció del món.

Dins de la modalitat reflexiva, trobem el fals documental, una veu que va sorgir als anys 80 i 90 per qüestionar la relació entre la veritat i el documental. Aquest tipus de documental utilitza les convencions del gènere, però de manera irònica i subversiva, per mostrar com la realitat es construeix i es manipula a través de la càmera. El fals documental no només reflexiona sobre el procés de creació, sinó que posa en dubte la credibilitat de la "veritat" mostrada jugant amb la percepció de l'espectador.

Un exemple clar és *Operación Luna* (2002), que simula un documental sobre el suposat encobriment de la falsa arribada de l'home a la Lluna, creant una metàfora de com els mitjans de comunicació poden manipular la realitat. Aquest tipus de

cinema reflexiona i mostra les dèbils fronteres entre la ficció i la no-ficció, obrint un debat sobre les tècniques utilitzades en els documentals per construir narratives que semblen verídiques, però que no ho són.

La veu poética

El mode poètic en el cinema documental representa una de les formes més singulars i estèticament ambiciosos del gènere. Aquest tipus de documental s'allunya de les convencions narratives tradicionals i desplaça el focus des de la representació literal dels fets cap a una exploració més sensorial, subjectiva i fragmentària de la realitat. Diversos teòrics han abordat aquesta modalitat des de perspectives diferents, destacant-ne Nichols, Renov, Corner i, en l'àmbit llatinoamericà, Lloga Sanz, que proposa una triangulació crítica entre aquests enfocaments (Lloga Sanz, 2020).

Per a Nichols, el mode poètic forma part dels sis modes de representació documental que configuren el seu model taxonòmic. Introduït en la segona edició de *Introduction to Documentary*, el documental poètic es caracteritza per “explorar associacions i patrons que impliquen ritmes temporals i juxtaposicions espacials” (Nichols, 2010, p. 162). Aquest mode hereta la seva lògica formal de les avantguardes modernistes, desvinculant-se de la lògica espai-temps i prioritant la fragmentació, la subjectivitat i la dimensió sensorial de l'experiència. Més que informar o convèncer, el documental poètic evoca, suggereix i transmet emocions, establint una connexió emotiva amb l'espectador (Nichols, 2010).

Renov, en el seu assaig “Towards a Poetics of Documentary” (citat en Lloga Sanz, 2020), proposa una classificació basada en funcions retòriques i estètiques. El mode poètic s'identifica especialment amb la funció expressiva, que prioritza la forma, l'estil i la subjectivitat de l'autor. Renov assenyala que aquest impuls ha estat present des dels orígens del gènere, amb títols com *Berlín: simfonia d'una gran ciutat* (Ruttman, 1927), *El hombre de la cámara* (Vertov, 1929) o algunes obres inicials de Ivens (Renov, 1993, citat en Lloga Sanz, 2020). Segons Renov, aquesta inclinació

artística no desvirtua la naturalesa documental, sinó que l'enriqueix i amplia el seu abast comunicatiu (Renov, 1993, citat en Lloga Sanz, 2020).

Corner, per la seva banda, proposa un model que subratlla com s'organitza la comunicació audiovisual. El seu mode associatiu, molt pròxim al poètic, se centra en la construcció de significat a partir del muntatge, les metàfores visuals i les relacions lliures entre imatge i so. Aquest tipus de documental tendeix a oferir una obertura interpretativa i resisteix els marcs normatius del documental tradicional, convertint-se en una veritable exploració del llenguatge cinematogràfic (Corner, 1996, citat en Lloga Sanz 2020).

Finalment, Lloga Sanz defensa que el mode poètic, malgrat la seva absència inicial en Nichols, és una modalitat fundacional i una via legítima de coneixement que estableix un vincle emocional amb l'audiència. Lloga recalca la necessitat de considerar aquest mode no com una excepció, sinó com una via expressiva capaç de generar experiències estètiques i subjectives que enriqueixen el camp del documental (Lloga Sanz, 2020).

2.3. Conceptualització de la temàtica: el llenguatge de signes com a sistema de comunicació

Abans d'entrar en la definició i contextualització del llenguatge de signes com a sistema de comunicació, cal matisar la seva diferència amb la llengua de signes normativa.

Segons la CNSE (Confederación Estatal de Personas Sordas, 2023), la llengua de signes és la "llengua natural de caràcter visual, gestual i espacial amb una gramàtica pròpia que reuneix totes les característiques i compleix les mateixes funcions que qualsevol altra llengua". També cal apuntar que aquesta no és única en tot el món, ja que, com a les llengües orals, cada país en té la seva o varies de pròpies. En el cas d'Espanya, hi trobem la llengua de signes espanyola i la llengua de signes catalana. Cal matitzar que, tot i existir el Sistema de Signes Internacional (SSI) com a forma

comunicativa utilitzada per la comunitat sorda per interactuar amb gent de tot el món, aquest no és una llengua, sinó és un sistema que està format per un conjunt de signes pactat entre persones que no comparteixen una llengua comuna. Aquest s'utilitza en grans esdeveniments internacionals, com ara congressos on participen persones sordes de diverses parts del món (IELSE, s. f.).

D'altra banda, el llenguatge de signes, tot i que busca ser un sistema universalitzable, no comparteix el mateix objectiu que el SSI. El component més destacable d'aquest sistema del llenguatge de signes proposat per CASMACS és que no es centra en el que hom vol dir, sinó en el que l'altre intenta expressar. En els seus tallers es busca entrenar a la gent per a que arribi a comprendre a aquelles persones amb dificultats comunicatives, no només verbals sinó també motores (com ara gent amb parkinsonisme² o hemiplegia³). Així doncs, s'ensenyen diversos elements comunicatius com ara signes, gestos, expressions facials, la postura, etc.

D'entre totes les iniciatives que ha dut a terme l'associació, el que volem posar de manifest amb el documental és el projecte de la creació i acreditació del "llenguatge de signes". Aquesta iniciativa es va donar en vista de la Directiva (UE) 2019/882 en la que la Unió Europea exigia als estats membres que prenguessin "les mesures pertinents per assegurar l'accés de les persones amb discapacitat, en igualtat de condicions amb les altres, a l'entorn físic, el transport, la informació i les comunicacions, inclosos els sistemes i les tecnologies de la informació i les comunicacions, i a altres serveis i instal·lacions oberts al públic o d'ús públic, tant en zones urbanes com rurals." (Directiva (UE) 2019/882 del Parlamento Europeo y del Consejo. Punt 13). Així doncs, aquest Treball de Fi de Grau s'emmarca en un

² El parkinsonisme és una síndrome que es manifesta clínicament com una malaltia de Parkinson idiopàtica, però que és secundària a l'arterioesclerosi, encefalitis, intoxicacions, traumatismes o tumors cranials, etc.

³ La síndrome de la hemiplègia es caracteritza per l'abolició de la motilitat voluntària d'una meitat del cos.

context en què l'accessibilitat és una prioritat cada vegada més imperant per a la Unió Europea. Així doncs, CASMACS va iniciar a impulsar diversos projectes per a l'accessibilitat per ajudar a la seva comunitat. No obstant, durant aquest procés, van observar que, adaptant la llengua de signes normativa, gent de fora la comunitat sorda se'n podria beneficiar d'aquest sistema comunicatiu no-verbal.

Algunes dècades abans, en 1986, d'una forma similar en Javier Tamarit, fundador i director en aquell temps de Centro de Estudios y Programas de Rehabilitación Integral (CEPRI)⁴, va descobrir el programa per a la Comunicació Total (CT), creat per Schaeffer, Musil i Kollinzas en 1980 (Rebollo Martínez et al., 2001). L'eix central del programa CT es basava en la producció simultània de la parla i un codi en signes; així doncs, Tamarit va començar a implementar aquest sistema a CEPRI. No obstant, aquesta entitat sense ànim de lucre es va centrar especialment a donar una educació als nens i nenes amb discapacitats intel·lectuals vinculades amb alteracions de la conducta i comunicació verbal (Asociación CEPRI, s.f.).

Des dels inicis del llenguatge signat com a alternativa a la comunicació verbal per a persones amb dificultats de llenguatge, impulsats per Gardner i Gardner (1969), la majoria d'estudis posteriors s'han centrat en explorar la seva viabilitat com a via de comunicació per a infants amb autisme. Això es deu al fet que diversos espectres d'autisme poden comportar endarreriments, regressions o fins i tot la manca de desenvolupament del llenguatge (Carr et al, 1978).

En un estudi dut a terme per M.M. Konstantareas en 1984 es va concloure que aquells infants amb diverses dificultats lingüístiques, no necessàriament com a causa de l'autisme, que eren recolzats en el seu procés d'aprenentatge amb el sistema de la CT adquirien un nombre superior de preposicions i pronoms vocals en comparació amb aquells nens amb un entrenament només vocal. Aquest estudi va

⁴ "La Asociación [Centro de Estudios y Programas de Rehabilitación Integral] CEPRI es una entidad sin ánimo de lucro Declarada de Utilidad Pública, que viene trabajando desde 1980 para prestar apoyos a lo largo de toda la vida, a personas con Trastorno del Espectro del Autismo (TEA), con el objetivo principal de mejorar su calidad de vida y la de sus familias". <https://asociacioncepri.org/>

portar a suggerir que l'ús del llenguatge de signes podria facilitar el desenvolupament del discurs complex en nens amb trastorns del llenguatge.

Segons Schaeffer, les persones amb afàsia⁵, un trastorn del llenguatge provocat per diversos traumes cerebrals, també podrien beneficiar-se de la CT. Aquest fet és especialment rellevant si considerem que, a Espanya, es registren anualment 104.071 nous casos d'afàsia, el 80% dels quals són causats per un ictus (FEDACE, n.d.). Una de les principals diferències entre l'afàsia causada per un traumatisme i la relacionada amb l'autisme és que, en el primer cas, la persona ja havia desenvolupat un sistema comunicatiu que, per motius contingents, ha perdut. A més, l'afàsia traumàtica afecta principalment adults, encara que també pot aparèixer en infants que han patit un traumatisme (NIDCD, n.d.).

Contràriament al pensament popular, una llengua de signes opera en la mateixa regió del cervell pel que fa a la comprensió, planificació i producció d'estructures lingüístiques que una llengua oral: les regions frontals inferiors de l'hemisferi esquerre, sempre implicant l'àrea de Broca (Pettito et al.; 2000). Les diferències entre el signe i la parla, generalment, es poden atribuir a les diferents modalitats d'entrada del sistema lingüístic: auditiva en el cas del llenguatge parlat i visual-espacial en el cas del llenguatge signat (Campbell, MacSweeney, & Waters, 2008). Així doncs, les persones que han patit un trauma neuronal que ha afectat a les àrees com la circumvolució supramarginal⁶, la qual no afecta a la comprensió del llenguatge oral, podrien beneficiar-se del llenguatge signat en tant que seria un canal d'expressió (Isep, 2024). Hi ha estudis que afirmen que les teràpies de rehabilitació que potencien la interacció verbal i no-verbal, anomenades d'enfocament pragmàtic,

⁵ Afàsia: Trastorn cerebral caracteritzat per una pèrdua més o menys exclusiva de la producció o la comprensió (o d'ambdues alhora) del llenguatge parlat o escrit o d'ambdós, sense lesions a l'aparell de la fonació ni malalties psíquiques (Gran Enciclopèdia Catalana, n.d.)

⁶ L'àrea de la circumvolució supramarginal s'encarrega de dur a terme el processament fonològic i l'escriptura. (Abner & Asesor, 2024)

ajuden a millorar la comunicació funcional de persones amb afàsia, inclòs quan el pacient té una condició crònica (Macoir et al., 2017).

Altres estudis han conclòs que l'ús de signes ha resultat ser una alternativa de comunicació per ajudar als nens amb apràxia⁷ de la parla infantil i que l'aprenentatge de signes influeix positivament amb l'augment posterior del vocabulari i la complexitat sintàctica. A més a més, la implementació de signes com a eina suplementària per als nens i nenes amb dificultats en el llenguatge expressiu oral els dona confiança en les seves habilitats comunicatives, ja que poden fer ús dels gestos per expressar paraules que encara no poden verbalitzar (NIDCD, 2016).

En vistes d'aquestes nombroses aplicacions de la CT, l'entitat de CASMACS va decidir anar un pas més enllà per tal de crear un sistema de comunicació que no només fos bimodal, sino que implementes diferents mecanismes per tal de fer el més àmplia possible la seva aplicació, com per exemple, l'adaptació de 100 signes essencials per fer-los amb una sola mà i part del cos per a persones que haguessin patit un ictus i patissin hemiplegia. D'altra banda, es van començar a organitzar tallers per formar el personal de diversos hospitals i els treballadors del sector turístic de la ciutat de Manresa. L'objectiu era capacitar-los per atendre diferents grups de persones, no només ensenyant signes icònics, sinó també destacant totes les eines comunicatives intrínseques dels éssers humans per facilitar la interacció.

És per tot això que creiem necessari la producció d'un projecte audiovisual que posi de manifest, no només la necessitat imperant de l'aplicació d'un sistema del llenguatge de signes per a la comunicació total, sinó també mostrar que aquesta és una realitat més propera a nosaltres del que hom podria creure.

⁷ "L'apràxia de la parla és un problema neurològic que afecta les vies cerebrals encarregades de programar la seqüència de moviments necessaris per produir la parla. El cervell sap què vol dir, però no pot planejar adequadament ni posar en la seqüència correcta els moviments requerits per fer els sons de la parla" (NIDCD, 2016).

2.4. Referents del projecte

Els referents que han inspirat el documental “Quan et treuen les paraules” sobre el llenguatge de signes per a persones amb dificultats comunicatives es basen en una selecció d'obres cinematogràfiques i documentals que aborden, des de perspectives diverses, la riquesa, complexitat i rellevància del llenguatge no verbal en diferents contextos socials i culturals. Aquesta anàlisi profunda de les diverses aproximacions audiovisuals proporciona una base conceptual i metodològica sòlida per desenvolupar el projecte.

Un dels primers referents és *Le pays des sourds* (1992), un documental francès que explora el món de les persones sordes a través de la mirada d'actors, infants i un professor de Llengua de Signes Francesa (LSF). Aquesta obra posa en relleu les dificultats associades a l'aprenentatge del llenguatge oral i, alhora, la naturalitat i espontaneïtat amb què s'adopta la comunicació mitjançant signes. A més, ofereix una reflexió sobre les percepcions i prejudicis dels oients envers les persones sordes, així com una denúncia de les injustícies que sovint han d'afrontar, com exemplifica el cas d'una dona empresonada injustament per la seva discapacitat.

Un altre documental fonamental és *Sound and Fury* (2010), que analitza el conflicte emocional i cultural que viuen les famílies en decidir si han d'implantar dispositius coclears als seus fills sords. Aquesta obra no només aborda la dimensió mèdica de la sordesa, sinó també el debat identitari i les implicacions ètiques que comporta l'ús de tecnologies que poden transformar la forma de comunicació i autodefinició de les persones sordes.

També destaca *Life, Animated* (2016), una peça que transcendeix el llenguatge de signes però que és essencial per entendre la comunicació alternativa. Aquest documental explica la història d'Owen Suskind, un jove amb autisme que aconsegueix desenvolupar les seves habilitats lingüístiques i comunicatives a través de la connexió emocional amb els personatges de les pel·lícules animades de

Disney. Aquesta obra posa en evidència el poder de la narrativa visual i emocional com a eina de comunicació per a persones amb dificultats.

El curtmetratge documental *Traslasierra* (2020) aborda la relació entre la sordesa i la música, explorant la capacitat de “sentir” i “escoltar” de les persones sordes més enllà de les convencions auditives. Aquesta peça obre un espai per reflexionar sobre la percepció sensorial i com aquesta pot enriquir l’expressió artística i comunicativa.

Peixos d'aigua dolça (en aigua salada) (2018), una producció de *Sense Ficció* de TV3, combina el mètode observacional i expositiu per retratar la vida de dos personatges, la Mariona i en Marc, en els seus entorns socials i familiars. El documental aprofundeix en les seves experiències amb la sordesa i el Trastorn de l'Espectre de l'Autisme (TEA), destacant com ambdues condicions sovint són motiu d'estigma i incomprensió. Aquesta obra ofereix una mirada íntima i humanitzadora, afavorint una comprensió més empàtica envers aquestes realitats.

Dins del camp educatiu, *Être et avoir* (2002), de Nicolas Philibert, aporta una reflexió sobre la labor pedagògica i la capacitat d’adaptació a les necessitats específiques de cada alumne. El documental mostra el dia a dia d’un mestre dedicat que ensenya en una escola rural de França a alumnes d’entre 4 i 10 anys, reunits en una aula única. A través de la seva metodologia tranquil·la i pacient, el mestre no només transmet coneixements, sinó també valors i un profund respecte per la naturalesa. Aquesta obra ens convida a valorar el paper de l’educació personalitzada, sovint desatada en contextos de diversitat funcional o necessitats educatives especials, i connecta amb l’essència del meu projecte pel seu enfocament en la comunicació i la relació humana.

Finalment, *El silencio de mis manos* (2024) ofereix una perspectiva innovadora en ser íntegrament rodat en llengua de signes. Aquesta obra tracta temàtiques complexes com la comunitat LGBTQ+, la discapacitat i la migració a Mèxic, posicionant les persones sordes com a eix central del discurs. A més, inverteix els

rols habituals de consum audiovisual: són els espectadors sense discapacitat auditiva els qui han d'adaptar-se per comprendre plenament la narrativa.

Aquest conjunt de referents constitueix un corpus d'inspiració que no només enriqueix la perspectiva narrativa del documental proposat, sinó que també consolida el meu compromís amb una representació fidel i respectuosa de les diverses formes de comunicació en col·lectius amb dificultats lingüístiques.

2.5. Anàlisi del documental a Catalunya i Espanya

El gènere documental, tant a Catalunya com Espanya, ha tingut un desenvolupament significatiu al llarg del segle XX i fins a l'actualitat. Durant els primers anys del cinema, la majoria de documentals eren de caràcter informatiu, especialment durant Guerra Civil Espanyola (1936-1939), ja que es van convertir en una eina de propaganda utilitzada tant pel bàndol republicà com pel bàndol franquista (Porter i Moix, 1992).

Durant la segona meitat del segle XX, el documental a Espanya va guanyar protagonisme amb una mirada crítica i analítica cap a la societat. Autors com Basilio Martín Patino van destacar amb obres que reflexionaven sobre la dictadura i les transicions socials (Francia, s.d.). Altres cineastes van decidir, al marge de la indústria comercial del cinema, exposar de forma poètica el dia a dia amb pel·lícules que han tingut un gran reconeixement internacional. L'obra de Guerín, un dels màxims representants del cinema d'autor a Espanya, per exemple, va destacar per l'ús d'un llenguatge reflexiu i poètic que dilueix la frontera entre el que es denomina ficció i el que es considera documental (Andrea, 2016).

Durant les dècades de 1970 i 1980, el documental va evolucionar per fins a adoptar estils més experimentals, influït per la transició democràtica i els canvis socials que s'estaven duent a terme a Espanya. Aquest període va ser especialment ric en

propostes que exploraven els límits del llenguatge cinematogràfic, qüestionant normes i convencions establertes. Per exemple, cineastes com Cecilia Bartolomé van abordar temes com el feminisme i la desigualtat social (Faulkner, 2023). Altres, es van endinsar en l'experimentació de la combinatòria entre elements documentals i la narrativa, com ara és el cas de Pere Portabella, qui, amb obres com *Informe general* (1976), es va convertir en una figura clau en el cinema català (Cameron, 2010). També cal mencionar en Joaquim Jordà, qui, amb la seva obra *Numax presenta* (1979), va capturar la transformació col·lectiva d'una època a través d'una perspectiva innovadora, centrant-se especialment en el procés de canvi social i laboral de la classe treballadora. Aquest *film*, com altres de la seva filmografia, es distingeix pel seu enfocament en la paraula parlada, on la imatge segueix la narració i no al contrari. En *Numax presenta*, Jordà utilitza la història oral de les vagues per transmetre una experiència viscuda, una forma de coneixement actiu que combina la memòria i la capacitat d'imaginar altres possibilitats (Nadal-Melsió, 2017).

2.6. L'entrevista com a fonts d'informació primària

Jordi Roca.

L'entrevista realitzada el 28/01/25 a CASMACS de 1:36:03h en Jordi Roca ha esdevingut una font d'informació primària essencial per al desenvolupament del nostre projecte documental. Jordi, fill d'un dels fundadors de CASMACS i persona CODA (fill de pares sords), ofereix una visió profundament enriquidora sobre la història, la cultura i la comunicació en l'àmbit de la sordesa. La seva experiència vital, marcada per la convivència entre el món oïdor i el món sord, el converteix en un testimoni privilegiat per comprendre les dinàmiques socials i culturals d'aquest col·lectiu.

En primer lloc, Jordi Roca fa un repàs històric sobre l'origen i el recorregut de l'entitat CASMACS des del seu naixement l'any 1949 fins a l'actualitat, posant en relleu la seva importància com a espai de trobada, suport i defensa dels drets de les

persones sordes. Aquest context ens permet entendre millor el paper de les associacions en la lluita per la visibilització i reconeixement de la comunitat sorda.

Un dels punts centrals de l'entrevista gira entorn de la distinció entre llengua de signes i llenguatge de signes. Jordi destaca que la llengua de signes és una llengua natural pròpia de la comunitat sorda, amb una gramàtica i estructura pròpies. En canvi, el llenguatge de signes és una eina de comunicació total pensada per a persones amb diverses patologies que dificulten la comunicació, com ara l'autisme, la paràlisi cerebral o altres discapacitats. Aquesta diferenciació és fonamental per entendre el potencial inclusiu del llenguatge de signes més enllà del col·lectiu sord.

Un exemple d'aquesta aplicació és el Projecte Clàudia, impulsat pel mateix Jordi Roca. Aquest projecte utilitza el llenguatge de signes com a recurs per facilitar la comunicació de persones amb trastorn de l'espectre autista (TEA), demostrant els beneficis socials, emocionals i pràctics que ofereix aquesta eina. A través d'aquest projecte, es posa en valor el dret universal a la comunicació i la necessitat vital de tota persona de poder expressar-se i relacionar-se amb el seu entorn.

D'altra banda, l'entrevista també aborda una reflexió profunda sobre el futur de la cultura sorda. Jordi adverteix que la cultura sorda es troba en perill, no pas per l'expansió del llenguatge de signes, sinó pels avenços tecnològics i biomèdics (com els implants coclears i les teràpies genètiques), que podrien reduir significativament el nombre de persones sordes i, amb això, la seva cultura pròpia. En aquest sentit, Jordi defensa que el futur de la llengua de signes i de la cultura sorda passa per la implementació del llenguatge de signes. És a dir, la supervivència d'aquests elements culturals i comunicatius ja no dependrà exclusivament del col·lectiu sord, sinó de la capacitat del llenguatge de signes per adaptar-se i ser útil a altres col·lectius amb dificultats comunicatives. Aquesta expansió permetrà mantenir viu l'esperit i la funció social de la llengua de signes, encara que el seu significat i aplicació evolucionin.

Finalment, Jordi defensa amb fermesa la comunicació com una necessitat humana fonamental. La manca d'eines per comunicar-se suposa l'aïllament de la persona respecte al món, una situació que cal evitar per mitjà de sistemes inclusius i adaptats a les necessitats de cadascú. Així, l'entrevista ens interpel·la a repensar la comunicació no només com un dret, sinó com un vehicle de dignitat, identitat i participació social.

Adria Casado.

L'entrevista realitzada per videotrucada el 22/03/25 de 1:14:03h a l'Adrià Casado constitueix una aportació rellevant i crítica al debat sobre el futur de la Llengua de Signes Catalana (LSC), especialment en relació amb iniciatives com el projecte Clàudia i el llenguatge de signes. Casado, manifesta que tot i que el projecte té una base positiva i rellevant, ja que es vol crear un sistema de comunicació inclusiu basant-se en la llengua de signes considera utòpic crear un llenguatge que pogui valer per diferents persones amb diferents patologies. Casado, a més a més considera el llenguatge de signes un perill per a la pervivència de la LSC com a llengua plena i estructurada. Des del seu punt de vista, la proposta d'un sistema de comunicació signada simplificada que utilitzi diferents Llengua de signes empobreix la llengua i debilita la seva capacitat expressiva.

Una de les idees centrals que defensa Casado és la necessitat de reconèixer la LSC com una llengua amb gramàtica, història i identitat pròpia. En aquest sentit, rebutja la idea d'eliminar-ne elements considerats "complexos" per fer-la més accessible, ja que això suposa una reducció del seu valor com a sistema lingüístic.

Casado també alerta del perill que suposa la manca d'implicació de la pròpia comunitat sorda en la normativització de la llengua. Segons ell, si la transmissió de la LSC queda únicament en mans d'intèrprets o institucions, es corre el risc de perdre l'autenticitat i riquesa cultural de la llengua. En aquest context, destaca la

responsabilitat de la comunitat sorda en preservar, actualitzar i transmetre la seva pròpia llengua de manera conscient i crítica.

Finalment, l'entrevistat reflexiona sobre la diferència entre “llengua” i “llenguatge”, i adverteix que el sistema proposat pel projecte Clàudia no pot ser considerat una llengua en sentit estricte. Tot i que pot funcionar com a eina comunicativa, la manca de gramàtica pròpia i la seva naturalesa híbrida el situen fora del marc de les llengües naturals. Aquesta distinció, de caràcter tant lingüístic com ideològic, és clau per entendre la seva crítica al projecte i per reivindicar la dignitat de la LSC com a llengua plena.

En conclusió, les aportacions d'Adrià Casado remarquen la importància de protegir la LSC des d'una perspectiva lingüística, cultural i comunitària. Més enllà del rebuig a propostes concretes com el projecte Clàudia, el seu discurs apel·la a la necessitat d'una implicació activa de la comunitat sorda, especialment la jove, per garantir la continuïtat i evolució de la llengua des de dins i amb criteris de respecte i reconeixement a la seva complexitat i riquesa.

Laura Muñoz

L'entrevista realitzada el 24/04/25 mitjançant una videotrucada de 38:09h de duració.

Laura Muñoz és logopeda, mediatra de comunicació i intèrpret en llengua de signes, i treballa des del 2019 al Casal del Sord de Manresa. A l'entrevista, explica la seva trajectòria professional, el seu paper com a mediatra i la seva col·laboració amb el grup *Task Force* liderat per Jordi, on participa en la creació de materials, cursos i projectes com el Projecte Clàudia, una eina digital amb pictogrames i llengua de signes per millorar la comunicació en diferents entorns.

Laura destaca la vocació social de Jordi, l'impulsor del projecte, i la seva capacitat per detectar talent i motivar equips. També parla dels tallers que fan a instituts per conscienciar adolescents sobre la importància de la llengua de signes. Tot i que

molts no són inicialment conscients de la seva utilitat, després valoren l'experiència com a eina per a situacions de comunicació real.

Laura defensa que aprendre llengua de signes és útil per a tothom, especialment en professions de cara al públic i de com la llengua de signes pot complementar el llenguatge oral, especialment en casos de dificultat comunicativa, com un ictus. També reflexiona el procés lent i personalitzat amb cada usuari, i la necessitat de reconèixer oficialment els cursos per fomentar-ne la difusió. Finalment, destaca que adaptar la llengua de signes per fer-la més accessible pot tenir un impacte positiu en la cultura sorda, sempre que es mantingui un equilibri de respecte i col·laboració mútua.

2.7. Anàlisi de mercat

Segons les dades que de Statista sobre les preferències de contingut audiovisual per gènere a Espanya el 2023 i el 2024 (vegeu [annex 1](#)), es veu un ascens del gènere documental per dues posicions. El 2023, els documentals se situaven al sisè lloc (amb 40% de les visualitzacions) i en 2024 en el quart (amb un 42% de les visualitzacions). Si bé és cert que aquest ascens s'ha donat en part per la caiguda de l'audiència en el contingut de notícies (d'un 43% en el 2023 a un 37% en 2024), això suposa un nou motiu per a la justificació de la producció d'un documental, ja que el decreixement en la visualització de notícies suggereix que el públic busca alternatives per informar-se i entendre millor la realitat, i el gènere documental emergeix com una eina per abordar temàtiques rellevants. D'altra banda, amb l'objectiu de donar visibilitat a la problemàtica per a la creació d'un llenguatge de signes i el treball de les persones implicades, la creació d'un producte exportable a plataformes VOD té el potencial d'arribar a una major audiència.

Per analitzar les tendències del moment s'han pres com a mostra 3Cat i RTVE, en particular els apartats de documentals més populars ambdues plataformes. Pel que fa a RTVE Play, d'entre els documentals més destacats es destaquen la temàtica

social, històrica, biogràfica i científica⁸. D'altra banda, en la plataforma de 3Cat hi ha un apartat de documentals i reportatges més vistos, d'entre els quals destaquen els 30 minuts sobre temes d'actualitat, problemes socials tant del territori català com en l'àmbit mundial⁹ [vegeu [annex 2](#). per veure les pàgines].

Pel que fa a la recerca de termes en el cercador de Google, es pot veure un creixent interès sobre els temes de l'autisme i l'afàsia, tant en tot el territori espanyol com a Catalunya.

2.7.1.Competència

S'ha analitzat el posicionament dels documentals que s'han pres com a referència temàtica per al desenvolupament d'aquest projecte. Entre ells, es troba *Le pays des sourds* (1992) té una bona valoració: de 7.6 a IMDb i de 7 a Filmaffinity. D'altra banda, un altre documental similar al que es proposa, *Sound and Fury* (2000), té una valoració de 7 a IMDb i un 4.1 sobre 5 a Rotten Tomatoes, posant de manifest una alta acceptació entre el públic. La producció catalana *Peixos d'aigua dolça* (en aigua salada) (2021) va ser guardonada en el Festival de cinema de Girona i el Festival de Gollut, amb un 8.5 de puntuació a la pàgina de FilminCat. El documental, produït a Argentina, *Escuela de sordos* (2013) també va ser ben rebuda pel públic, amb un 7.5 a IMDb, un 7,3 a Filmin i crítiques notablement positives en diversos diaris especialitzats com ara *Diario Clarin*, on Horacio Bilbao escriu "El relato de Frontini es

⁸ Títols del contingut documental més vist en la plataforma RTVE Play: *La conquista de la democracia*, 2024 (Història); *Urtain, el ídolo de barro*, 2025 (Esports, Biografia); *El negocio del ADN*, 2025 (Ciència); *A la sombra de las colinas*, 2025 (Problema social); *7291*, 2025 (Pandèmia, Problema Social); *Mesopotamia, redescubrir los tesoros de Irak*, 2025 (Història).

⁹ Títols del contingut documental més vist en 3Cat: *La bona mort Estafats*; *Un fenomen televisiu*; *Revolució 304*; *Les mestresses de Trump*; *Infiltrats*; *Fora de joc*; *Pep Salsetes, el guardià de la cuina*; *La guerra dels mons*; *Mai més víctima*; *Infants a les xarxes: sobreexposats en nom del like*; *Ucraïna, el moment decisiu*.

austero y bien personal, como la vida misma de sus protagonistas. Impacta y moviliza desde su atmósfera” (Clarín.com, 2014) [vegeu l'[annex 3](#) la taula resum del posicionament de tots els documentals de referència comentats en l'apartat 2 del treball].

2.7.2 Anàlisi DAFO

Creiem que la proposta de valor única (UVP) que diferencia el documental proposat amb les peces audiovisuals que ja estan disponibles en el mercat audiovisual, és que aquest vol explorar, no la llengua de signes com aquest nou sistema de llenguatge de signes que té com objectiu trencar barreres comunicatives.

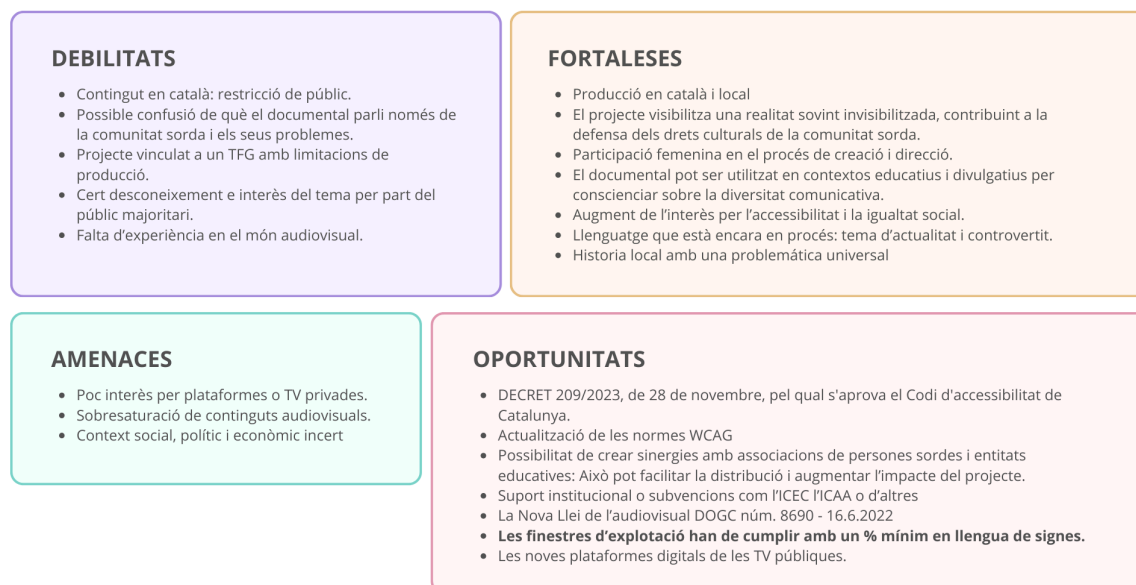
Creiem que és innovador perquè, no només aborda el tema de la comunitat sorda i les seves dificultats, sinó que amplia el marc d'aplicació a altres col·lectius amb discapacitats comunicatives.

El missatge clau, la història que es vol explicar, es fonamenta en una necessitat bàsica: la de poder-se relacionar. Així doncs, creiem que la proposta documental és rellevant per al públic per tractar un tema universal, per reflectir una problemàtica actual i perquè presenta una solució innovadora i inclusiva.

A través d'un anàlisi DAFO (figura 1), s'ha volgut posar de manifest les Debilitats, Fortaleses, Oportunitats i Amenaces del projecte. Això ens ha servit per a treballar una proposta interessant pel nostre públic objectiu i per preparar-nos per possibles dificultats futures un cop dins el mercat audiovisual.

Figura 1

Anàlisi DAFO del projecte documental “Quan et treuen les paraules”

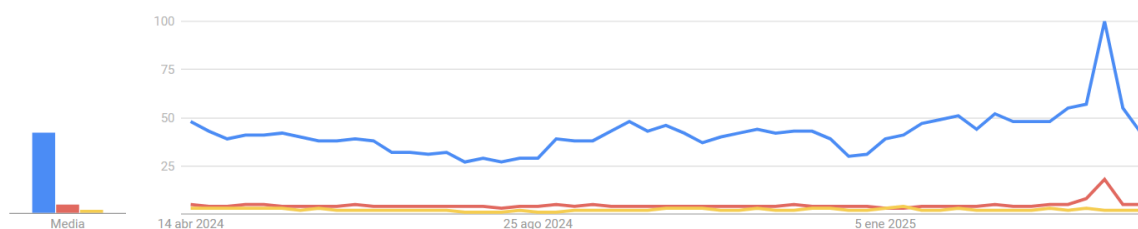

Nota. Aquesta figura resumeix i mostra de manera visual les fortaleeses (en groc), les debilitats (en lila), amenaces (en verd) i oportunitats (en vermell) del projecte documental “Quan et treuen les paraules”.

D'acord amb les recerques de paraules clau en relació als temes tractats en el projecte, s'ha observat un interès mantingut dels termes relacionats amb el trastorn de l'espectre autista en l'àmbit espanyol (gràfic 1). Pel que respecte a Catalunya, es pot observar que el nombre de cerques en el cercador de Google està a l'alça, mostrant un creixent interès pel trastorn d'espectre autista (gràfic 2). No obstant, observem que en ambdós casos, els trastorn de la parla més relacionada amb casos de TEA, l'afàsia, no és un terme molt cercat, pel que s'haurà de tenir en compte a l'hora de vendre el documental final.

Gràfic 1

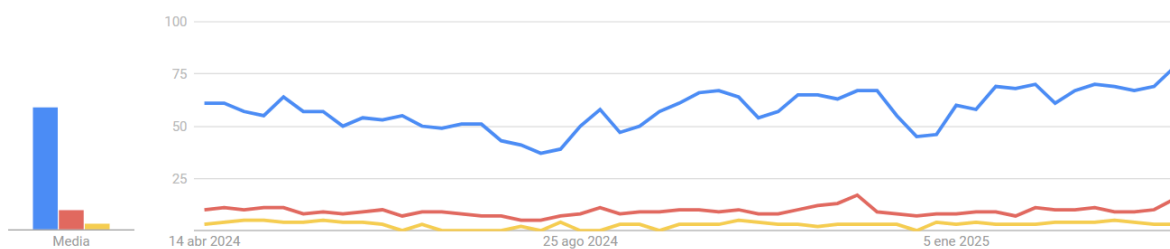
Recerques de termes “TEA”, “autisme” i “afasia” a Espanya

Nota. Evolució d'interès del terme “TEA” (expressat en blau), “autismo” (expressat en blau) i “afasia” (expressat en vermell) a Espanya en el darrer any en funció de les cerques a Google. GoogleTrends (extret el 9 d'abril de 2025 de GoogleTrends.es).

Gràfic 2.

Recerques de termes “TEA”, “autisme” i “afasia” a Catalunya

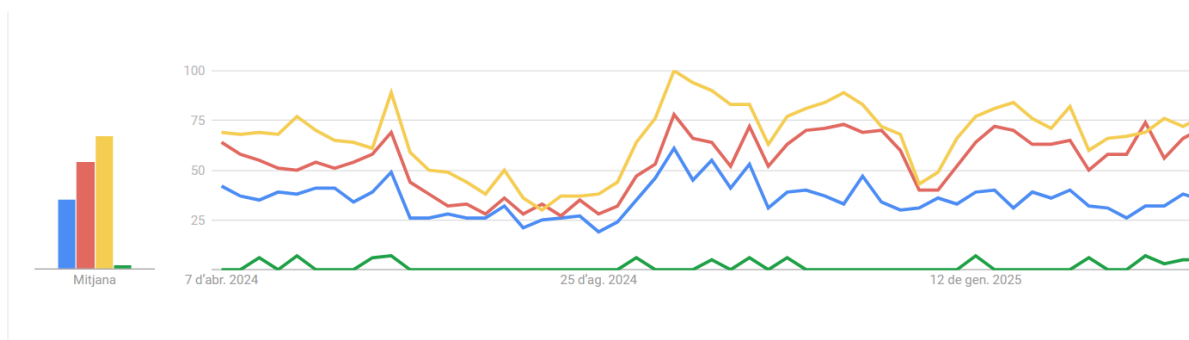
Nota. Evolució d'interès del terme “TEA” (expressat en blau), “autisme” (expressat en vermell) i “afàsia” (expressat en groc) a Catalunya en el darrer any en funció de les cerques a Google. GoogleTrends (extret el 9 d'abril de 2025 de GoogleTrends.es).

D'altra banda, també podem veure una tendència relativament ascendent, però mantinguda, de les cerques en relació amb els termes “lenguaje de signos”, “lengua

de signos española”, “lengua de signos” i “llengua de signes catalana” en el territori espanyol (gràfic 3).

Gràfic 3.

Recerques de termes relacionats amb la comunicació per signes a Espanya

Nota. Evolució d'interès del terme els termes “lenguaje de signos” (expressat en blau), “lengua de signos española” (expressat en vermell), “lengua de signos” (expressat en groc) i “llengua de signes catalana” (expressat en verd) a Espanya en el darrer any en funció de les cerques a Google. GoogleTrends (extret el 9 d'abril de 2025 de GoogleTrends.es).

Així doncs, per a potenciar la visualització del nostre producte documental s'ha conclòs que en la descripció s'haurà de plantejar el problema clarificant que és d'interès social i empleant termes com ara “llenguatge de signes” o les sigles “TEA” abans que la paraula “autisme”.

Aquestes dades permeten veure l'interès general del públic català i espanyol sobre les temàtiques associades al projecte documental que es proposa en l'actual TFG, alhora que ajuda a definir amb més precisió el nínxol d'espectadors al qual ens volem adreçar.

3. Bíblia audiovisual de venda

En el següent apartat es desenvoluparà la biblia audiovisual de venda l'objectiu de transmetre amb claredat l'univers estètic, narratiu i conceptual del projecte, presentant-lo com a proposta per al mercat audiovisual actual. Aquest document serveix com a eina de presentació davant possibles productores, canals, festivals o plataformes, i recull els elements clau que defineixen el projecte: des del seu plantejament narratiu, tècnic fins a l'estratègia de posicionament.

3.1 Fitxa tècnica del projecte

Taula 1.

Taula tècnica del projecte "Quan et treuen els paraules"

Títol	Quan et treuen les paraules
País	Catalunya, Espanya
Gènere	Documental
Duració	45min
Format	Documental Televisiu
Target	Homes i dones d'entre 25 a 50 anys
Idioma original	Català

3.2 Sinopsi

En un temps en què la comunitat sorda ha trobat la seva identitat com a col·lectiu, algunes persones, com en Jordi Roca, es proposen trencar una nova barrera: la incapacitat comunicativa de persones amb altres discapacitats.

3.3 Storyline

Tot i que el llenguatge de signes internacional és present en l'àmbit anglosaxó des dels anys seixanta, no ha arribat al territori espanyol fins al 2023. Gràcies a l'acció de Jordi Roca, CODA (fill de pares sords) i fill del creador de l'associació de sords de Manresa, aquest sistema ha començat a obrir-se camí en el territori espanyol.

En Jordi porta tota la vida entre dos mons comunicatius: el sord, tenint com a llengua materna la llengua de signes, i el món oient. Degut la influència del seu pare, encara defensa la idea que una persona incomunicada és una persona aïllada, tot i estar envoltada de gent. Ara, en Jordi es veu immers en un nou repte: impulsar el llenguatge de signes. Aquest sistema de comunicació total i efectiva beneficia diverses persones amb diferents patologies, com ara: l'espectre autista, el parkinson o vessament cerebral. Així doncs aquest sistema els permet comunicar-se amb el seu entorn mitjançant l'ús de signes i altres eines. Part de la comunitat sorda veu aquest llenguatge com una amenaça per a la seva llengua i cultura. Jordi, però, no està disposat a rendir-se. La seva lluita posarà en qüestió prejudicis de dins la comunitat arrelats i obrirà noves oportunitats per a la lluita contra l'aïllament a través de la comunicació.

3.4 Argument principal

En Jordi, en ser CODA, ha crescut tota la vida en un entorn mixt: a casa es comunica a través de la llengua de signes, mentre que fora utilitza la llengua oral. Tant el fet de ser fill únic i la relació afectiva amb els seus pares han fet que en Jordi vegi com a quelcom natural diverses situacions habituals a casa seva, com ara traduir al pare les notícies del diari.

D'altra banda, com a fundador de l'associació de persones sordes de Manresa (CASMACS), el seu pare va fer que, ja de petit, en Jordi passés moltes tardes a l'entitat, on observava l'esperit de lluita i reivindicació amb què els membres defensaven el benestar de les persones sordes. Al llarg de la seva vida ha anat

veient l'evolució de l'acceptació de la llengua de signes, començant sent considerada com a "lenguaje mímico" al 1979, fins que ja es va oficialitzar el LSC com a llengua cooficial en el 2011. Anys més tard, i fent seu aquest esperit de lluita social, en Jordi es veu immers en un nou repte: la creació i oficialització del llenguatge de signes.

Fa dos anys aproximadament, a partir de diferents successos, en Jordi va reforçar les seves creences sobre la importància de la comunicació en un context mèdic. Especialment, el vessament cerebral del seu pare, va enfortir la creença que els signes eren una eina per a diferents discapacitats. La doctora va afirmar que la bona recuperació del seu pare, a diferència dels pacients oients, s'havia atès que ell, en ser sord, no havia perdut el seu principal canal de comunicació. Aquest succés va portar en Jordi a qüestionar-se que passa quan una persona no es pot comunicar oralment degut a un accident o malaltia.

Temps després, en un dels tallers formatius, en Jordi tingué com a alumna a una noia amb un lleu aspecte autista. A causa d'una falta de comunicació per part del Jordi, la noia va perdre la possibilitat d'acabar la formació. Això va provocar una gran frustració en Jordi, qui havia estat el causant de l'incident. El seu sentiment de penediment el va portar a idear una eina de comunicació útil per a nens amb TEA, que els deslliurés de viure situacions com la que ell havia viscut. Aquesta primera idea el va dur a formar un grup de treball, el Task Force, per crear noves iniciatives per expandir l'aplicació d'un nou sistema comunicatiu que ja s'estava gestant en la ment dels components: el llenguatge de signes.

En Jordi, que ha dedicat tota la seva vida a combatre l'aïllament i la frustració de les persones sordes, incapaços de comunicar-se amb bona part de la societat, té una idea: promoure el llenguatge de signes a través de tallers i projectes com a nou sistema de comunicació. Aquest sistema, total i afectiu, vol oferir una resposta a persones amb diverses malalties. A més, en ser un llenguatge de signes senzill i

amb un alt grau d'iconicitat, permet que familiars i amics també el facin servir per comunicar-se amb la persona afectada.

La lluita d'en Jordi per impulsar aquest nou sistema de comunicació beneficiarà a diferents persones amb patologies tan diferents com: l'autisme, el Parkinson, gent que pateix un ictus, o afàsia entre altres moltes malalties. Tot i això, existeix una petita minoria de sords que veuen com aquest llenguatge de signes és una intrusió bel·ligerant en la seva cultura que ja es veu amenaçada gràcies als avenços biomèdics i tecnològics. El repte d'en Jordi, doncs, no és només reivindicar i establir aquest nou sistema de comunicació, també consistirà a demostrar que el llenguatge de signes obrirà noves oportunitats per a tothom i pot ser el salva conducte de la cultura sorda.

3.5 Tractament narratiu

Aquest projecte documental utilitzarà una estructura no lineal, ja que el nostre protagonista, Jordi Roca, explicarà els fets que l'han portat a defensar i promoure el llenguatge de signes amb salts en el temps. Per exemple, just després de veure els projectes presents que duu a terme, en Jordi passarà a parlar sobre la seva infància o de la seva relació amb el seu pare. Així mateix, en Jordi també ens parlarà de la fundació de l'associació CASMACS en la dècada dels anys 50 i de la creació del projecte Clàudia. En aquestes seqüències es mostraran arxius històrics (com imatges o vídeos) de les èpoques o moments explicades pel personatge.

Afegir també que el nostre projecte documental tot i estar estructurat amb una estructura no lineal, aquest es composarà d'una estructura ternària. És a dir tindrà un plantejament, un nus i un desenllaç. En el plantejament, presentarem en Jordi Roca, protagonista d'aquest projecte i també presentarem el seu principal objectiu, promoure i difondre el llenguatge de signes.

En el nus, podrem veure i escoltar altres personatges que des de un altre vessant defensen aquest sistema de comunicació, ja que permet que persones que viuen

aïllades i/o incomunicades es comuniquin amb el seu entorn més proper. Aquests personatges explicaran les seves vivències mitjançant entrevistes i veurem com es el seu dia a dia. Personatges com la Miriam, profesora de infantil o la Marta, mediatra comunicativa de nens i nenes amb l'espectre autista ens ajudaran a apropar-nos a la realitat d'aquestes persones així com podem observar els beneficis del llenguatge de signes. Així mateix, també coneixerem a l'Adrià Casado que juntament amb en Jordi i la Marta formen el grup Task Force. Un grup de treball que impulsa projectes vinculats al llenguatge de signes. Aquest grup de treball ens permetrà conèixer quins són els reptes i les dificultats de impulsar aquest nou sistema de comunicació al temps que mostra com un projecte com el projecte Clàudia pot ser vital per tal de que persones amb l'espectre autista com la Clàudia puguin sortir del seu aïllament.

En aquest nus també coneixerem a Pepita, la dona d'en Jordi, qui ha tingut sordera total desde petita. La introducció de la Pepita ens permetrà entendre les dificultats que ha patit la comunitat sorda a l'hora de ser respectats per bona part de la societat. La lluita pels drets de les persones sordes i pel reconeixement de la seva llengua a portat que ara una minoria veu una amenaça per la seva cultura la creació d'un sistema de comunicació basat en els signes.

Finalment, en el desenllaç del projecte documental podrem veure que davant les dificultats, la manca de recursos i l'oposició d'una petita minoria de sords, el llenguatge de signes s'està obrint camí per ajudar a diferents persones a poder expressar les seves necessitats bàsiques. Això es materialitzarà amb la presentació oficial del projecte Clàudia i amb la participació en el club de lectura que organitza CASMACS mitjançant el mètode Glifing.

Aquesta estructura correspon a la dels documentals narratius on la veu dels protagonistes i el comentari verbal dels personatges serà la que guiï i estructurï el discurs. Alhora, en haver-hi seqüències observacionals, aquestes s'organitzaran tenint en compte els fets que succeeixen en aquell mateix moment.

Pel que fa a la veu del documental, el projecte presentarà, en diversos moments, diferents veus narratives: l'observacional i l'expositiva.

Es farà ús de la veu observacional en moments com els tallers impartits pel Jordi, la presentació del Projecte Clàudia, les reunions del grup de Task Force (el grup d'ideació de projectes liderat pel Jordi), entre altres. Serà observacional en tant que, com diu Nichols (2001), “observem la vida tal com es viu. Els actors socials interactuen entre ells, ignorant els cineastes¹⁰” (p.174). En aquestes escenes, l'objectiu seria tan sols enregistrar l'esdeveniment sense cap intervenció; els personatges interactuen entre ells de manera natural, independent al fet d'estar sent gravats, en un dia habitual de la seva vida.

D'altra banda, la veu expositiva, es farà present en els moments de les entrevistes, quan es mostrin els arxius històrics o es superposin les veus dels narradors amb altres imatges del present. Algunes de les escenes que es volen fer amb aquesta veu seria la presentació del passat d'en Jordi, al mostrar la classe de la Miriam o al final amb el club de lectura. En aquest cas, el que tindrà més pes serà la veu expositiva.

Alguns documentals que es prenen com a exemple per la dualitat entre aquestes veus són *El país de los sordos* (1992) i *Ser y tener* (2002) de N. Philibert; i *11S, lo nunca visto* (2002), de los hermanos Naudet.

Per tal de dur a terme el nostre projecte documental es farà ús d'alguns dels recursos narratius que menciona Guzman en el seu article *El Guion Documental* (1998) alguns d'aquests recursos seran: Els personatges, els sentiments i les emocions, l'acció, la descripció, la veu del narrador, les entrevistes, les imatges d'arxiu, la música, el silenci o els efectes sonores.

¹⁰ Traducció literal de l'anglès: “We look in on life as it is lived. Social actors engage with one another, ignoring the filmmakers”. (S. Nichols, *Introduction to Documentary*. p.174)

En aquest projecte documental es realitzaran diferents entrevistes als nostres personatges per tal d'apropar-nos a la seva realitat. Així mateix, aquestes entrevistes mostraran els sentiments i les emocions del nostres personages.

Per tal de que aquest documental no es basi només en l'ús d'entrevistes promoure l'acció dels nostres personatges. Per exemple, veurem com en Jordi es dirigeix a un centre per impartir un taller. També promoure l'acció en les entrevistes de la Miriam o la Marta i crearem seqüències que vagin d'acord al seu discurs.

També es farà ús de les imatges d'arxiu per no recrear el passar d'en Jordi. Per això quan en Jordi ens parli de la seva infantesa o dels seus inicis a CASMACS utilitzarem fotografies i si s'escau videos d'arxiu.

Finalment, en quan el so del nostre documental es farà ús dels efectes sonors quan l'enregistrament del so directe no hagi sigut adient i del silenci. Aquests joc de sons i silenci mostrarà la dualitat en la que ha viscut sempre en Jordi Roca. Aquesta dualitat es mostrar en el nostre projecte documental a l'inici d'aquest, ja que començarà a l'exterior de Manresa i just després passen a l'interior de la casa de la mare d'en Jordi, on es percep un silenci.

3.6 Tractament audiovisual

El nostre projecte documental s'inscriu dins la línia editorial i de compromís social d'un dels programes de més èxit de la televisió pública catalana. El programa *Sense ficció* és un espai de referència a TV3 que, des del 2009, ofereix una mirada crítica i rigorosa sobre temes d'actualitat.

Tenint en compte la veu documental del nostre projecte, creiem que aquest pot contribuir de manera significativa a la tasca de sensibilització i reflexió que caracteritza altres programes de *Sense ficció*. En concret, i de manera general, ens inspirem en el documental *Peixos d'aigua dolça en aigua salada* (2018), tant per la seva temàtica com per l'ús de les veus documentals.

D'altra banda, hi ha diferents referents que prenem per a elements concrets de la nostra peça.

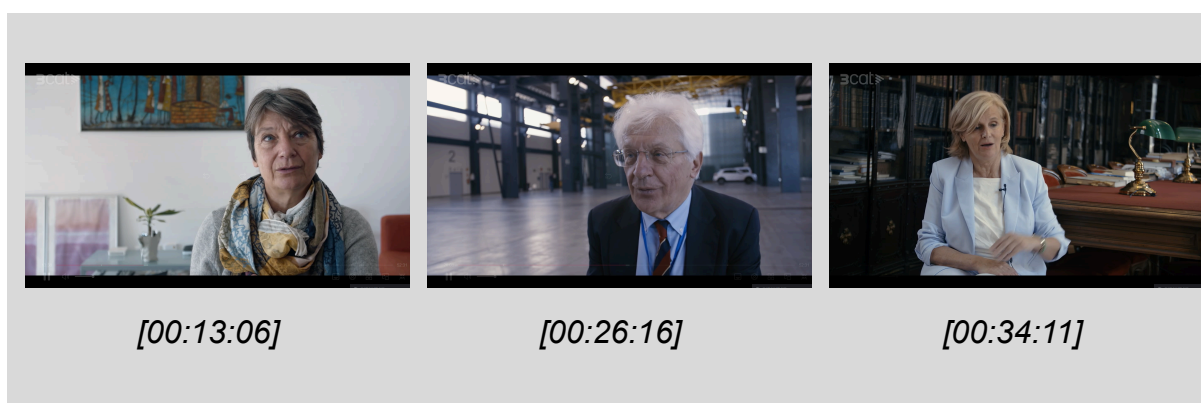
3.6.1 Estil visual / composicions / color (imatge)

En ser un documental, amb l'objectiu informatiu, no es busca jugar amb la composició d'imatge com a cinematogràfica, sinó una imatge més directa i propera a la realitat. Això no obstant, en les entrevistes es procurarà obtenir una imatge ben cuidada amb una composició acurada, equilibrada i amb profunditat de camp. El color d'aquest projecte documental serà un color proper a la realitat sense l'ús de filtres. Novament, però, durant les entrevistes es mirarà d'utilitzar una llum adient per a cada una de les localitzacions.

En quant a l'estètica, respecte a les entrevistes, es buscarà enregistrar-les en espais coneguts o habituals dels entrevistats, com ara casa seva o el seu lloc de treball, a ser possible, com és el cas de *Respira, mama* de Meri Collazos (2024). La mirada dels entrevistats no serà directa a càmera, com passa amb el documental de *Noah* (2025), sino que miraran a l'entrevistador o entrevistadora que estarà fora de pla.

Figura 2.

Fotogrames de l'audiovisual Resmira, mama (Meri Collazos, 2024)

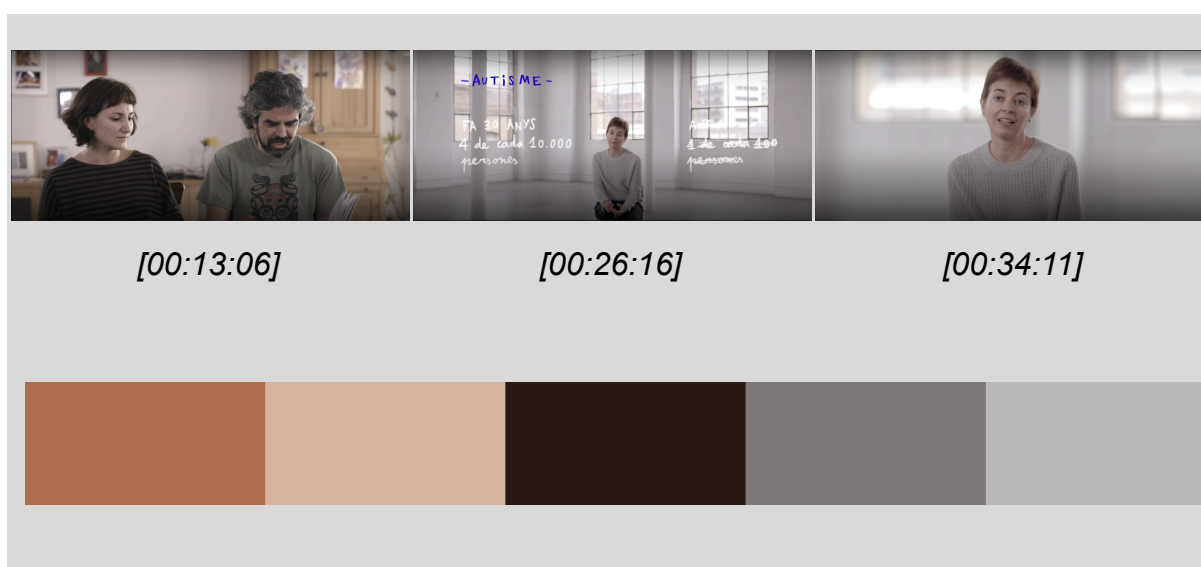
Nota. Aquesta figura mostra alguns referents per a l'enregistrament de les entrevistes en el projecte documental "Quan et treuen els paraules". (Imatges extretes de la plataforma Filmin)

Pel que fa als moviments de càmera, per les entrevistes es fa servir dues càmeres i plans fixos. Per contra, en el moment de fer seguir als personatges i les seves accions, la gravació passarà a ser de dues càmeres en mà. En gravar amb dues càmeres ens dona l'opció de tenir més recursos visuals dels esdeveniments i assegura frescor en la multiplicitat de plans disponibles a l'hora del muntatge. D'altra banda, al ser càmera en mà i no pas plans fixos o estabilitzats, proporciona un aspecte més orgànic a la imatge, més proper a la realitat, i més dinàmic. Aquest ús de càmera el trobem en peces com *Zimbabue. La lucha por la democracia* (2021) o *Mentre siguis tu. L'aquí i ara de la Carme Elias* (2024).

Pel que fa al color, volem seguir la paleta de colors del *Sense Ficció* de *Peixos d'aigua dolça en aigua salada* (2018).

Figura 3.

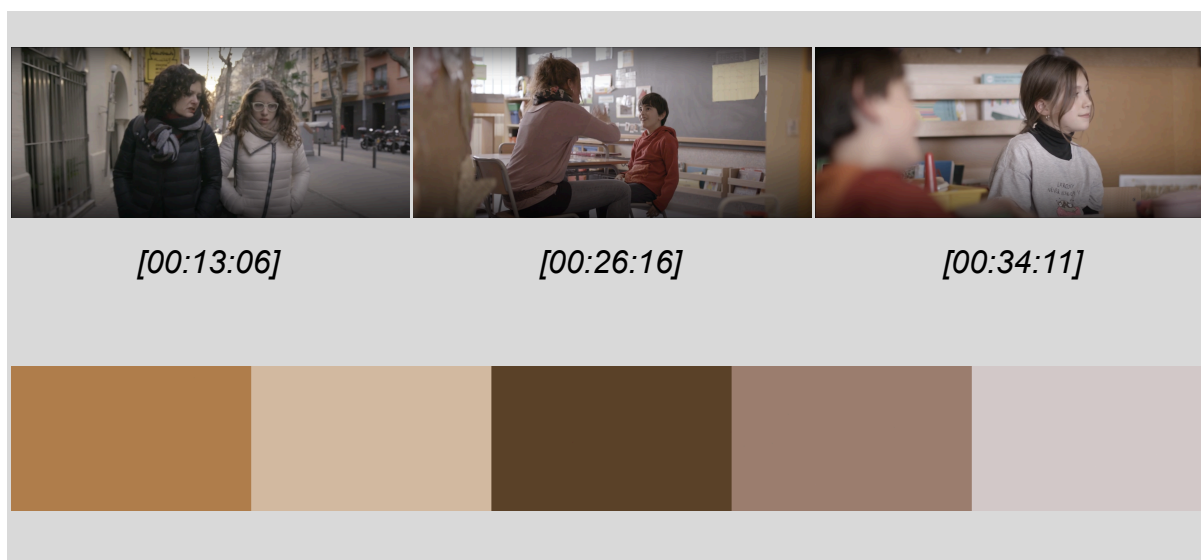
Fotogrames de les entrevistes de Peixos d'aigua dolça (en aigua salada) (Marc Serena i Biel Mauri, 2018)

Nota. Aquesta figura mostra la paleta de colors referent a l'hora de gravar les entrevistes de "Quan et treuen els paraules", prenent com a referent l'estètica del documental *Peixos d'aigua dolça (en aigua salada)* (2018) (Imatges extretes de la plataforma 3Cat)

Figura 4.

Fotogrames d'escenes observacionals de Peixos d'aigua dolça (en aigua salada) (Marc Serena i Biel Mauri, 2018)

Nota. Aquesta figura mostra la paleta de colors referent a l'hora de gravar les escenes observacionals de "Quan et treuen els paraules", prenent com a referent l'estètica del documental Peixos d'aigua dolça (en aigua salada) (2018) (Imatges extretes de la plataforma 3Cat)

3.6.2. Narrativa i estructura: veus documentals

Pel que fa a l'enfocament, la veu predominant del documental serà l'expositiva, ja que s'estructura a través de la narració dels diferents personatges que aniran sortint com a veu en off o mostrant retalls d'entrevista.

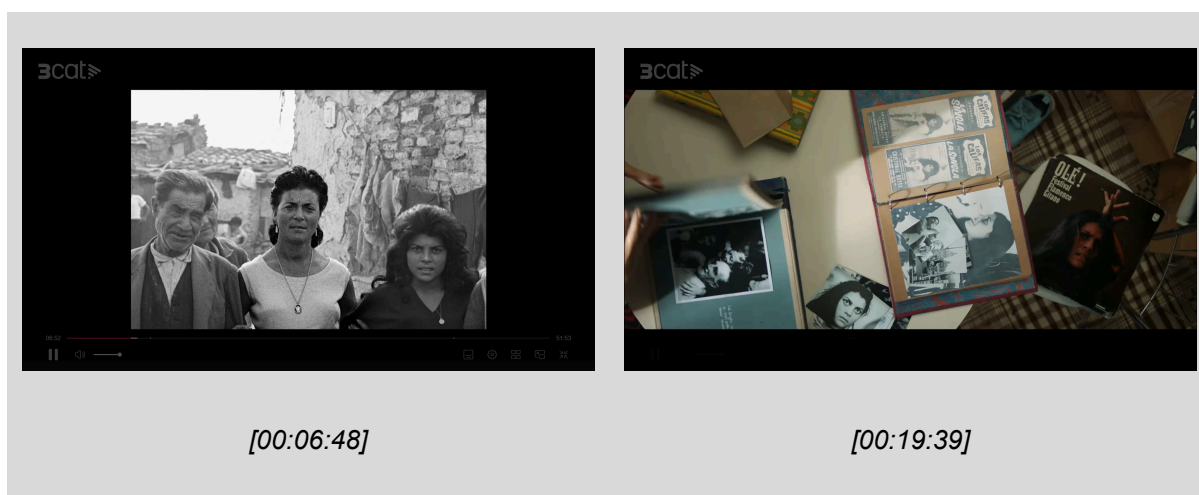
També es vol fer ús de material d'arxius, com ara imatges i documents gràfics, que il·lustraran la trajectòria històrica tant dels projectes passats que van donar forma al llenguatge de signes com per les històries personals narrades.

En alguns fragments, concretament en parlar del passat de la comunitat sorda a Manresa, es voldrà fer ús d'arxius antics (imatges i vídeos) per il·lustrar els moments passats mencionats. És el cas que trobem amb els documentals *La Singla* (2023) i

Visca la Mary (2023), en els que es combinen imatges i vídeos passats amb les escenes en l'actualitat, des d'on la narradora explica els fets. No obstant, a diferència del que es fa a *La Singla*, es vol guardar la relació d'aspecte 16:9 en els moments de mostrar imatges del passat.

Figura 5.

Fotogrames de l'audiovisual La Singla (Paloma Zapata, 2023)

Nota. Aquesta figura mostra alguns referents, de l'audiovisual La Singla (2023), en quan a l'ús d'imatges i vídeos d'arxiu documental "Quan et treuen els paraules". (Imatges extretes de la plataforma 3Cat)

Figura 6.

Fotogrames de Visca la Mary (C.Ó Cuaig, 2023)

[00:08:49]

[00:32:31]

Nota. Aquesta figura mostra alguns referents, de l'audiovisual *Visca la Mary* (2023), en quan a l'ús d'imatges i vídeos d'arxiu documental "*Quan et treuen els paraules*". (Imatges extretes de la plataforma 3Cat)

La narració de les persones implicades tindrà un caràcter d'autoritat basat, no només en els seus coneixements teòrics, sinó també en la seva experiència personal. No obstant això, el documental també inclourà la veu observacional, ja que el seu objectiu no és el de posicionar de forma absoluta a l'espectador a favor o en contra del debat dels conflictes dins la comunitat sorda; per contra, es busca donar a favors per tal de fer reflexionar sobre la temàtica de la comunicació com a element fonamental i vital.

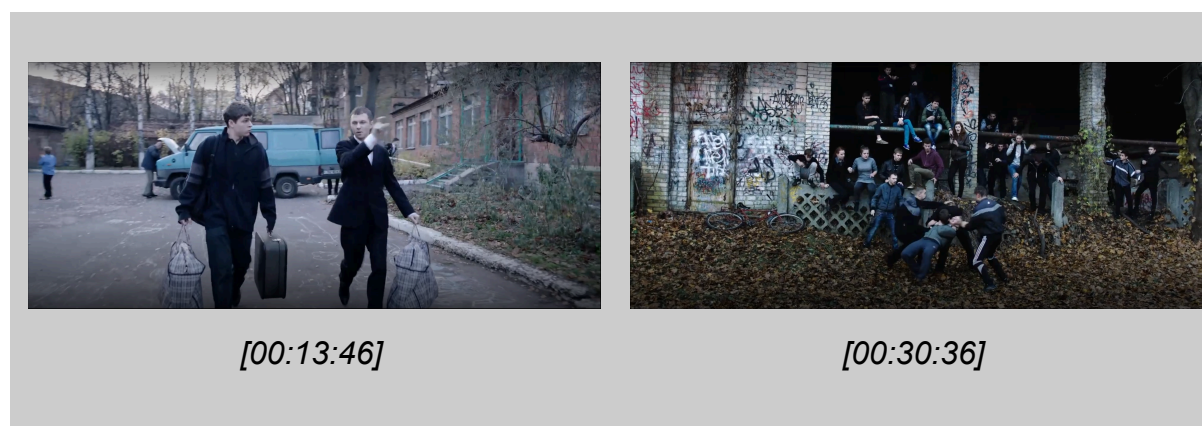
Tot i tenir un component emotiu en tractar amb experiències personals, l'exposició de la informació es vol realitzar de forma imparcial amb dades i estudis objectius que donaran pes a l'argumentació del tema central, com en el cas de *Respira, mama* (2024). Aquest documental sobre la pol·lució de l'aire combina les entrevistes i les vivències de la Mari com a mare d'una nena amb malalties respiratòries amb les explicacions dels experts respecte els estudis i mesures que s'estan aplicant al respecte.

3.6.3 So: combinació de música i silenci

Per tal de dur a terme l'utilització del so i el silenci com a recurs narratiu tenim com a referent la pel·lícula *La Tribu* (2014) del director Miroslav Slaboshpitsky. En aquesta ficció amb actors sords podem observar com el director fa un ús del silenci i dels sons per mostrar l'aïllament que pateixen els sords quan no es comuniquen. En el nostre projecte documental, l'ús del silenci i dels sons com a recurs narratiu té l'objectiu d'emfatitzar la idea, per una banda, de la manca de comunicació, i, per l'altra, la realitat diària que els membres del col·lectiu sord i les seves famílies viuen cada dia. Es vol posar de manifest que, mentre al principi es veu el silenci com a quelcom vuit, un cop es posa en pràctica el llenguatge de signes, hom veu la gran capacitat comunicativa d'aquest, especialment posant en pràctica els principis que el sistema promou.

Figura 7.

Fotogrames de La Tribu (C.Ó Cuaig, 2023)

Nota. Aquesta figura mostra alguns fotogrames de moments clau de l'audiovisual La Tribu (2023), en que el silenci juga un paper clau en la generació d'emoció i d'important valor comunicatiu. (Imatges extretes de la plataforma Filmin)

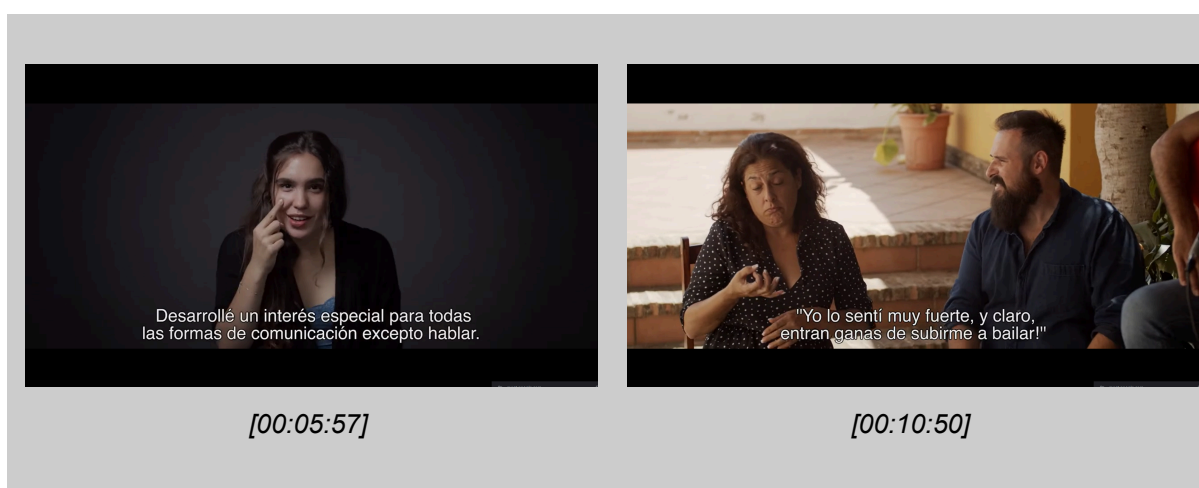
3.6.4 Recursos gràfics: cairons i subtitulació en català

Respecte als recursos gràfics, es vol destacar la intenció de fer servir cairons per a presentar als personatges que sortiran en les entrevistes en la seva primera aparició.

D'altra banda, les entrevistes i altres moments en que surtin persones sordes signant aniran subtítulades en català. Aquest recurs és molt comú en les produccions audiovisuals amb presència de la llengua de signes, com és el cas del curt documental *Traslasierra* (2020).

Figura 8.

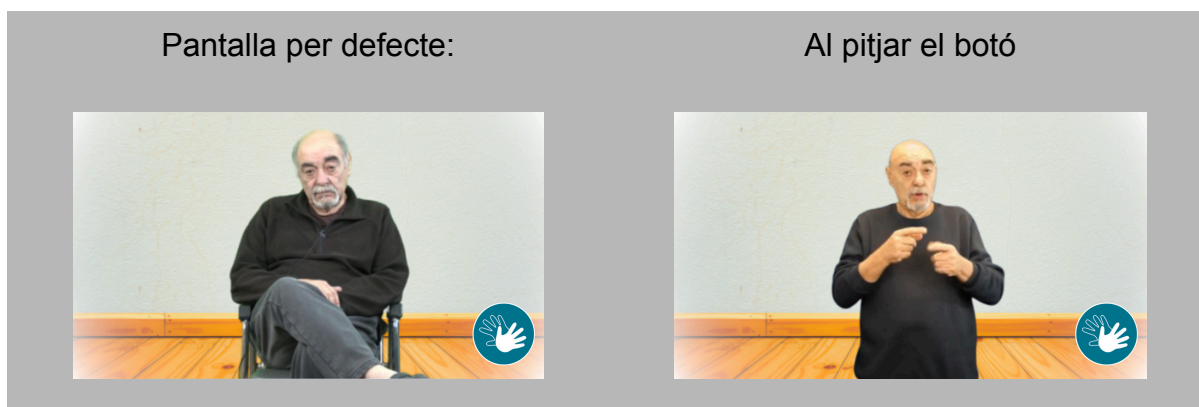
Fotogrames de Traslasierra (Raquel Kurpershoek, 2020)

Nota. Referències del curt documental Traslasierra (2020), per a la incorporació de subtítols en moments de comunicació en llengua de signes. (Imatges extretes de la plataforma Youtube)

Com a element diferencial, es vol fer ús d'una eina d'edició especialitzada per a fer el documental interactiu. El que es vol aconseguir és la d'incloure un botó amb el símbol internacional d'accessibilitat en signes que permet canviar la imatge que es veu en pantalla. En el moment de les entrevistes a persones oients, la versió per defecte es veuria la persona parlant; mentre que, quan es premés el botó, la pantalla canviaria i la imatge es substituirà per la de la mateixa persona entrevistada interpretant les seves pròpies respostes. A més a més, cal destacar que la versió signada no farà servir cap llengua específica, sinó el llenguatge de signes que exposa el documental per tal que el màxim de persones sordes puguin entendre el missatge que s'explica.

Figura 9.

Nota. Referència de l'estètica i funcionament del botó interactiu incorporat en l'audiovisual per a una major accessibilitat. El logotip de les mans de color turquesa faria la funció del botó interactiu. (Creació pròpia)

A diferència dels webdocumentals, aquesta interacció no permetrà a l'usuari escollir un o altre viatge de l'usuari, sinó que es podrà escollir entre una o altra pantalla. Gràcies als avenços tecnològics i les televisions intel·ligents (smart TV), les persones que tinguin aquests dispositius podran gaudir d'aquesta opció a l'entrar en les aplicacions. Entre les diferents funcionalitats dels televisors moderns, també cal destacar aquelles orientades a millorar l'accessibilitat, com ara la possibilitat d'activar la llengua de signes en algunes emissions. Aquesta funció, disponible en determinats programes de RTVE mitjançant el sistema HbbTV, permet que persones amb dificultats auditives puguin seguir el contingut en igualtat de condicions, activant-la amb el botó verd del comandament a distància quan aparegui el corresponent avís a la pantalla (Ministerio para la Transformación Digital y de la Función Pública, 2023). D'altra banda, la gent que encara tingui la televisió tradicional, en el moment de la transmissió en viu només podran accedir a la versió per defecte de les entrevistes.

3.6.5 Ritme i muntatge

En tractar-se d'un documental narratiu amb seqüències de documental observacional, el muntatge estarà al servei de l'argument que s'explica i de les

seqüències de vida d'en Jordi Roca. Tot i això, i donada les característiques obertes del guió documental, la decisió del tipus de muntatge es decidirà un cop realitzat el projecte documental. Les nostres referències per tal d'establir el ritme i el muntatge del nostre projecte documentals sera Escuela de Sordos (2014) de Ada Frontini. En aquests documental veiem que el muntatge s'estructura enllaçant les seqüències amb un ritme fluid, orgànic, continu i suau.

Figura 10.

Fotogrames de Escuela de sordos (2020)

[00:07:57]

[01:07:38]

Nota. La figura mostra dos moments destacats del l'audiovisual Escuela de sordos (2020) com a referència del ritme proposat pel documental Quan et treuen les paraules. Imatges extretes de la plataforma Filmin.

3.7 Escaleta

Tenint en compte l'estructura narrativa ternària que volem per al nostre projecte documental, hem elaborat aquesta escaleta que sintetitza de manera clara les tres grans fases del relat. En primer lloc, trobem la fase d'inici, on es presenten els nostres protagonistes, el seu entorn més proper i s'introdueix la temàtica del projecte. En la fase de desenvolupament, coneixem més en profunditat què fan realment els personatges. Alhora, comencem a percebre la disjuntiva entre la llengua de signes i el llenguatge de signes . Finalment, veiem com tot i les dificultats, els protagonistes aconsegueixen presentar el projecte *Clàudia*, i es posa de manifest que encara queda molt camí per recórrer. L'escaleta s'ha elaborat com a pas previ al guió tècnic, amb l'objectiu de comprovar si l'estructura narrativa funciona pel que fa al ritme i a la coherència. El format de l'escaleta contempla la fase narrativa del documental (inici, desenvolupament i desenllaç), a l'apartat de la seqüència una breu explicació d'aquesta, en la casella de la imatge (una breu explicació del que es veurà visualment), del guió (una breu explicació del tema que es tractaria y finalment, un apartat pel grafisme i per l'audio.

SEQÜÈNCIA	IMATGE	GUIÓ	GRAFISME	ÀUDIO
INICI				
Introducció del personatge “Jordi Roca”	Jordi Roca parla amb llengua de signes amb la seva mare	Jordi Roca, la seva mare i el seu Net, Noah, parlen en signes del que estan mirant a la Tv	-	Directe
Introducció del personatge de “Jordi Roca”	Entrevista amb Jordi Roca	“Em dic Jordi Roca. Porto tota la meua vida vinculat al món de les persones sordes i la comunicació amb llengua de signes.” (Entrevista Jordi 00:05:20)	Cairon (Jordi Roca)	Directe
DESENVOLUPAMENT				
Introducció del tema “llenguatge de signes” + evolució del llenguatge de signes. (del llenguatge mimic a la	Seqüència de Jordi Roca anant a un taller per explicar què és el llenguatge de signes, quina és la principal	El guió s'extreu de la entrevista master d'en Jordi Roca i del propi taller. En la part pràctica del taller, un/a de l'alumnat parla amb la Pepita sobre la seva història, i ella	Cairon (Pepita)	Directe i veu en Off

lengua de signes fins arribar al llenguatge de signes)	diferència amb la llengua de signes i perquè es considera una comunicació total.	explica l'aïllament de les persones sordes abans, el llenguatge mimic, com va anar evolucionant fins arribar a una llengua amb gramàtica, fins al llenguatge com a sistema.		
Aprofundització del tema i presentació de CASMACS i els seus membres. Concretament, els membres del grup de treball Task Force (impulsors del projecte Clàudia)	En una sala de CASMACS el grup de treball Task Force treballa sobre projectes vinculats al llenguatge de signes	Imatge de Jordi Roca, Adria Casado i Marta discutint sobre signes i gramàtica de la llengua de signes i sobre el llenguatge de signes. Entrevista de Jordi Roca parlant de CASMACS, el grup de treball Task Force i el projecte Clàudia. Imatge del grup de treball Task Force treballant sobre algun projecte i sobre el projecte Clàudia	Cairon Adria Casado + Marta	Directe + veu en Off

Beneficis i utilitats del llenguatge de signes	Entrevista Master de Clàudia i entrevista master de Miriam Seqüència de Miriam dirigint-se a fer un taller / classe a infants amb aspecte autista	Entrevista de Clàudia i Miriam	Clàudia Miriam	So directe + so entrevista i veu en Off
Beneficis i utilitats del llenguatge de signes	Entrevista Jordi Roca + seqüència a CASMACS sobre el club de lectura basat en el mètode Glifing. Presentació del (home con parkinson)	La utilitat del llenguatge de signes amb persones que han patit un ictus o pateixen parkinson. Explicació sobre què és el mètode glifing i com i per què s'incorpora a CASMACS.	-	So directe + so entrevista + veu off

DESENLLAÇ				
Presentació oficial del projecte Clàudia	Imatges de la presentació del Projecte	Entrevista de Jordi dient que cada projecte és un homenatge als fundadors de CASMACS i als ideals sobre els que es va fundar: estar incomunicat t'aïlla tot i estar envoltat de gent.	-	Veu en off + música

3.8 Localitzacions

Per al projecte documental les localitzacions seran, unes, escollides específicament per a les entrevistes ([annex 4.1](#)), d'altres que estaran determinades per la localització de les activitats que es mostraran en les escenes recurs ([annex 4.2](#)).

Per tal d'establir el context immediat dels personatges, es proposa la captació d'una sèrie de seqüències de la ciutat de Manresa. Les ubicacions seleccionades, a saber, el carrer del Born, el carrer de Guimerà, el passeig de Pere III i el parc de Puigterrà, han estat escollides per la seva significació emblemàtica i per ser nuclis d'activitat rellevant a la ciutat.

Imatge 1.

Carrer del Born, Manresa.

Nota. Extreta de (<https://www.manresa.cat/>)

Imatge 2.

Carrer Àngel Guimerà, Manresa.

Nota. Imatge extreta de la web
(<https://www.manresa.cat/>)

Imatge 3.

Passeig Pere III, Manresa.

Nota. Estreta de (<https://www.manresa.cat/>)

Imatge 4.

El parc de Puigterrà, Manresa.

Nota. Estreta de (<https://www.manresa.cat/>)

Es considera que aquests espais proporcionaran un marc contextual adequat per a la introducció dels personatges i la immersió de l'audiència en la narrativa. Per a establir un contrast visual i sonor entre la dinàmica urbana i la situació personal del protagonista, Jordi, es proposa la captació de seqüències en l'àmbit domèstic, concretament al menjador del seu domicili familiar.

Imatge 5.

Sala menjador.

Imatge de referència (generat amb IA)

Aquesta localització ha estat seleccionada per la seva òptima il·luminació natural i dimensions adequades per a la composició de plans tancats.

Per a connectar visualment les escenes al pis amb el centre on es desenvolupa el taller, es proposa la realització de plans seqüència que

segueixin el trajecte del Jordi a peu pels carrers de Manresa fins a l'estacionament del minibus. També es busca afegir un pla seqüència d'en Jordi caminant per la rotonda de Plaça Espanya (imatge 6). Aquesta localització, estratègicament situada en el trajecte habitual del protagonista, Jordi, entre el seu domicili i l'aparcament del vehicle, actua com a nexa visual i narratiu entre l'àmbit domèstic i l'espai on es desenvolupa el taller.

Imatge 6.

Plaça Espanya, Manresa.

Nota. Imatge extreta de Substitució simbòlica del nom de la plaça d'Espanya. Regió7 (2018)

Imatge 7.

Interior del minibus de CSMACS.

Nota. Fotograma del vídeo de presentació del minibus de CSMACS (2025).

Pel que fa al minibus (imatge 7), creiem que és una localització òptima per enregistrar plans tancats i breus per la seva amplitud. Al ser un vehicle pensat per a persones amb dificultats motrius, amb la capacitat de portar diverses cadires de rodes o caminadors, té una amplada considerable que permet moure's i col·locar la càmera. Dins del minibus es gravarà part del trajecte cap al centre del taller: l'ambulatori de Berga.

L'ambulatori (imatge 8) té una sala dedicada a dur a terme activitats per als pacients d'hospital de dia en la que també es donen els tallers per a personal sanitari. Aquest espai, tot i no ser molt espaiós, compta amb un pati exterior, on es podria situar una de les càmeres, i una porta de vidre que dona al pati per on entra una gran quantitat de llum natural.

Imatge 8.

Interior de la sala de tallers del CAP de Berga

Nota. Fotograma de l'anunci de CSMACS de tallers. Barceló i Chavarria (2023).

Imatge 9.

Interior de la sala de formacions de CSMACS

Nota. Imatge extreta de la web de CSMACS (2023, <https://csmacs.org/>)

Un altre espai dedicat a tallers i altres activitats pedagògiques és la sala de formacions del local de CSMACS (imatge 9). En aquesta sala es vol enregistrar, per un cantó, el desenvolupament d'una sessió de lectura per a sords amb el mètode Glifing i, per l'altra banda, la reunió del Task Force per a la ideació de noves iniciatives relacionades amb la comunicació i el llenguatge de signes. La sala és molt ampla, amb diverses tomes de corrent, entrades de llum natural i diversos punts de llum artificial.

Imatge 10.

Sala d'actes de la UPC en la presentació del Projecte Clàudia

Nota. Imatge extreta de la web de la UPC (2025, <https://epsem.upc.edu/ca/noticies>)

La darrera localització, on es gravarà les seqüències recurs, serà a la sala d'actes de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), on es dona la presentació del Projecte Clàudia (imatge 10).

A part dels espais de les seqüències recurs, també hem escollit gravar als personatges en entorns familiars i característics per representar les característiques que volem ressaltar.

Imatge 11.

Estudi de gravació de CASMACS

Imatge de referència (generat amb IA)

La localització per l'entrevista d'en Jordi és l'estudi de CSMACS, donat que és el lloc on neixen i es produeixen totes les idees relacionades amb el llenguatge de signes i la comunicació total. Creiem que aquest és un espai que representa molt bé en Jordi i el dota de significat. D'altra banda, l'entrevista amb la Pepita es farà a casa seva, just en el menjador (veure imatge 5 com a referència), per tal de posar èmfasi en l'interès de conèixer el seu dia a dia, la història de la comunitat sorda desde dintre, i com afecta el llenguatge de signes en el seu dia a dia. Aquesta localització a més té una bona il·luminació i permet realitzar plans tancats amb molt bona profunditat de camp.

Per dur a terme les entrevistes de la Marta i la Laura es recorrerà el seu entorn de treball habitual. Una aula d'escola i en l'oficina on es monitoritzen els cursos en línia,

Imatge 12.

Aula del Grup Tina

Imatge de referència (generat amb IA)

desenvoluparà una de les seqüències, en concret la seqüència 8. Per dur a terme l'entrevista a l'Adrià Casado hem escollit els exteriors de la Seu de Manresa. Aquesta localització tan representativa de la ciutat de Manresa és idònia per acompanyar el discurs de l'Adrià, ja que va realitzar un treball de turisme utilitzant llengua de signes en aquesta mateixa localització.

respectivament. Aquesta localització es amplia i permet diferents plans i angulacions de càmera. També ens aporta significat a la narració, ja que en aquesta aula a més de les entrevistes es

Imatge 13.

Seu de Manresa

Nota. Fotografia de Josep Renalias, 2008

3.8.1 Taula tècnica de localitzacions

En el marc de la planificació del rodatge, s'ha elaborat una taula tècnica de localitzacions amb la finalitat de registrar i organitzar de manera sistemàtica les característiques principals dels espais on es preveu dur a terme la producció del documental. Aquesta taula constitueix una eina clau per preveure possibles condicionants tècnics i logístics, i per facilitar la coordinació entre els diferents equips implicats.

El document inclou informació com el nom de la localització, la seva disponibilitat i confirmació, si es tracta d'un espai interior o exterior, la presència de fonts de corrent, les condicions de llum natural, el nivell de soroll ambiental i la qualitat acústica. També s'hi recullen altres aspectes rellevants per a la producció, com la disponibilitat d'aparcament, ascensor, espais on guardar material, i si es requereixen permisos per gravar-hi.

Finalment, s'ha tingut en compte la proximitat a centres mèdics, com a mesura preventiva davant possibles incidències durant el rodatge. Aquesta informació permet optimitzar el disseny del calendari de filmació, reduir riscos i garantir una execució eficient i segura de la producció.

Taula 2.

Taula tècnica de localitzacions.

			Fotografia		So		Producció				
LOCALITZACIÓ	Confirmació	INT/EXT	Tomes de corrient	Llum natural	Soroll ambiental	Acústica	Aparcament	Ascensor	Permissos	Espai per guardar material	Hospital proper
Menjador de casa del Jordi	Ok	INT	Sí	Sí	Poc	Bona	No	Sí	Sí	Sí	C/ Dr. Joan Soler, 1-3, 08243 Manresa, Barcelona // 938 75 93 00
Estudi de gravació CASMACS	Ok	INT	Sí	No	Poc	Bona	No	-	Sí	Sí	
Plaça Espanya de Manresa	Pendent	EXT	No	Sí	Molt	Dolenta	No	-		No	
Despatx de CASMACS	Ok	INT	Sí	No	Poc	Bona	No	-	Sí	Sí	
Aula d'estudi CASMACS	Ok	INT	Sí	Poca	Poc	Bona	No	-	Sí	Sí	
UPC	Ok	EXT	Sí	Poca	Poc	Bona	No	Sí	Sí	No	Centre mèdic Berga
Centre mèdic de Berga	Pendent	INT	Sí	Sí	Poc	Bona	Sí	Sí		No	

Nota. En aquesta taula es recull totes les especificitats dels diferents espais necessàries per als diferents departaments.

3.9. Protagonistes i entrevistes

Pel que fa als personatges i a les possibles trames, en contemplaríem diverses, totes amb el fet comú de treballar o estar associats a l'entitat de CASMACS. Aquests perfils ens podrien servir per il·lustrar la riquesa i diversitat del llenguatge de signes en diferents contextos. El personatge principal i subjecte del drama narratiu serà en Jordi, qui anirà entrant en contacte amb altres persones o esdeveniments que ens portaran a conèixer altres personatges importants en la trama. Entre ells es trobarien la Pepita, la Marta, l'Adrià i la Laura.

La producció d'entrevistes per aquest treball s'han donat lloc en dos nivells: el primer, amb la trobada amb els futurs protagonistes del documental, que no ha estat enregistrat en alguns casos; aquesta primera trobada ens ha donat una base per a construir un marc general sobre el qual ens ha conduït a la recerca d'estudis científics i altres casos més enllà de les comunicacions personals. D'altra banda, un cop aquesta primera trobada i un període de recerca d'informació exhaustiva, s'ha fet (amb alguns dels personatges) una segona entrevista enregistrada que seran utilitzades en el muntatge final del documental.

En aquest apartat volem presentar als personatges i les preguntes que s'han fet, què ens ha aportat o què creiem que ens podria aportar. Per llegir la transcripció completa de les entrevistes ja realitzades s'assenyala l'annex on referir-se corresponent a cadascuna d'elles.

Jordi Roca

Entre els personatges destacats, trobem en Jordi, actual creador del llenguatge de signes, un home que interactuaria en un entorn mixt, on conviurien persones sordes i oients, i que ens mostraria com es desenvolupés el llenguatge de signes en el seu dia a dia. La seva experiència personal serviria per retratar les dificultats i les possibilitats que el llenguatge de signes ofereix en la comunicació diària.

Figura 11.

Infografia del personatge Jordi Roca.

Nota. Es descriu qui és el personatge, posició de treball i què aporta la seva figura al documental.

Per a treballar el paper que tindria el Jordi en la peça audiovisual es va fer un primer apropament, el qual no va ser enregistrat, que ens va servir per a conèixer tant la seva història com les seves habilitats de comunicació. A partir d'aquesta quedada, es van pensar les preguntes i un possible desenvolupament narratiu de la trama del documental.

En la ideació de les preguntes es va separar en tres categories de preguntes, pensades per a objectius diferents.

En el primer bloc, es van fer una serie de preguntes per a conèixer l'associació de CASMACS i el paper d'en Jordi dins d'aquesta. Aquestes es van formular amb l'objectiu de conèixer millor l'associació (la seva història, les persones que la integren, la situació actual de la comunitat sorda, les activitats comunicatives que s'estan duent a terme, entre altres), i per conèixer la seva relació amb els altres personatges. Les preguntes que formen part d'aquesta secció són:

- Què és CASMACS? Quan entres a formar part de CASMACS?
- Qui forma part de CASMACS?
- Quines altres persones acostumen a col·laborar?

- Com vas conèixer la Marta, la Laura i la Míriam?
- Què és i de què tracta el club de lectura (mètode Glifing)?

El segon bloc de l'entrevista es va centrar en les seves tasques i projectes relacionats amb la comunicació, posant en especial interès en la ideació del llenguatge de signes:

- Què és el llenguatge de signes? Quina és la diferència amb la llengua de signes?
- Quan i per què et vas interessar en el llenguatge de signes? Com vas veure que aquest era el futur de la comunicació de signes?
- Què significa per a tu “handicap” i per què no t’agrada el concepte “discapacitat”?
- Quantes persones podrien beneficiar-se d’aquest llenguatge?
- Coneixes personalment persones amb handicaps que han fet servir i s’han beneficiat del llenguatge de signes?
- Com poden beneficiar-se amb el llenguatge de signes les següents discapacitats:
 - Autisme
 - Ictus
 - Parkinson
 - Paràlisi mental
 - Síndrome de Down
- Quina oposició t’has trobat per part dels sords de CASMACS?
- Quins són els pròxims projectes, cursos o tallers que tens programats per d’aquí poc?
- De què es tracta el projecte Clàudia?
- De què tracta el projecte “La mà que parla”?
- Què és el projecte “Finestra oberta”?

Per acabar, l'entrevista també tenia com objectiu el conèixer el transfons de la motivació d'en Jordi. En aquest punt de la conversa, es va voler indagar més, no tant en la motivació externa, sino en la interna. Així doncs, a part de les preguntes premeditades, es va deixar també marge per a que en Jordi parles sobre el seu transfons personal, que l'ha portat fins on és ara.

A través de les preguntes es volia conèixer el transfons personal i professional del personatge, especialment per captar quin és la motivació o motivacions clau que l'han portat a impulsar el projecte del llenguatge de signes. (Vegueu la transcripció completa en l'[annex 5.1](#))

Pepita Sánchez

El documental també es centrarà en la Pepita, la dona de Jordi, una figura clau per entendre com les persones sordes viuen en un món d'oients, donat que tant el seu marit com els seus fills ho són. Ha estat implicada en la defensa dels drets de les persones sordes i és una participant activa en els tallers de llenguatge de signes en diferents instituts. Igualment, podríem seguir al Noah, el seu net, amb qui té una relació molt especial tot i ell ser oient.

Figura 12.

Infografia del personatge Pepita Sanchez

Nota. Es descriu qui és el personatge, posició de treball i què aporta la seva figura al documental.

Pel que fa a l'entrevista a la Pepita, amb la seva entrevista volem aprofundir sobre dos aspectes concrets, totalment separats entre sí, però que ella integra de manera idònia: la identitat pròpia de la cultura sorda i la l'entorn familiar d'en Jordi.

Per assolir aquest objectiu, es vol dur a terme una entrevista, registrada en vídeo (comprentent que és sorda i es requereix de la imatge per captar les respostes), per entendre la seva història personal, la història de la comunitat sorda al llarg del les últimes dècades i les dificultats que han hagut d'enfrontar:

1. Quines han estat les dificultats més rellevants que has hagut de superar respecte a la comunicació?
2. Sempre has tingut una comunitat de sords per a relacionar-te? (Si és que no: quan va ser la primera vegada que vas tenir contacte amb altres sords?)
3. Què va suposar per a tu?)
4. Quan i com vas conèixer al Jordi?
5. Què en penses sobre el llenguatge de signes?
6. Si tothom tingués una certa formació en el llenguatge de signes, creus que seria beneficiós per a la comunitat sorda?
7. Com has viscut el procés del reconeixement de la llengua de signes (LSC o LSE)?

Marta Pampalona

La Marta, intèrpret, actriu i filla de persones sordes, podria ser una altra veu important en el documental. Ella treballa tant amb nens i nenes sords com de l'espectre autista en l'àmbit escolar, i ens mostraria com el llenguatge de signes es podria utilitzar en l'educació per afavorir la comunicació i la inclusió social.

Figura 13.

Infografia del personatge Marta Pampalona

Nota. Es descriu qui és el personatge, posició de treball i què aporta la seva figura al documental.

Per la Marta, en concret, s'han pensat preguntes generals, per a conèixer millor qui és i la seva vinculació amb en Jordi i els projectes que s'estan desenvolupant al voltant del llenguatge de signes:

- Qui ets?
- A què et dediques?
- Com i quan vas arribar a CASMACS? Quin és el teu paper dins l'associació i els seus projectes per a l'accessibilitat?
- Com vas conèixer en Jordi?
- Quina és la teva relació amb en Jordi?

Com també de més concretes, especialment sobre el seu treball amb infants i alumnes amb necessitats comunicatives especials, així com la seva opinió respecte el llenguatge que fa possible la comunicació en la seva feina:

- Què et va motivar a dedicar-te a ajudar a nens amb dificultats?
- Creus que la teva vinculació amb el teatre i el cant t'han donat més eines per a comunicar-te amb gent amb dificultats comunicatives?
- Com apliques el llenguatge de signes en el teu dia a dia?
- Quines dificultats t'has trobat a l'aula?
- Què penses del llenguatge de signes?

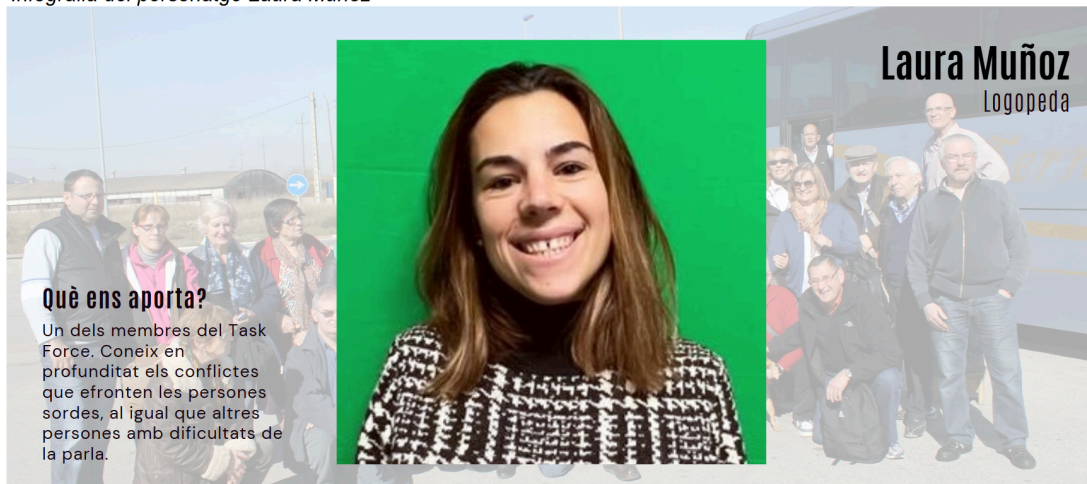
- Creus que el llenguatge de signes pot tenir un impacte en la cultura sorda?

Laura Muñoz

A continuació, tindríem la Laura, una llicenciada en logopeda i professional especialitzada en nens amb dificultats comunicatives, que treballaria amb infants amb trastorns de l'espectre autista i discapacitats auditives. Ella aportaria la seva perspectiva professional sobre l'ús del llenguatge de signes com a eina terapèutica i educativa posada en pràctica.

Figura 14.

Infografia del personatge Laura Muñoz

Nota. Es descriu qui és el personatge, posició de treball i què aporta la seva figura al documental.

L'entrevista a la Laura (referiu-vos a l'[annex 5.2](#) per veure'n la transcripció) es va enfocar molt similar a la de la Marta, entenent els matisos diferencials respecte a la seva àrea de professionalitat. Així doncs, els dos primers blocs (un de més general per a conèixer qui és ella i el referent a les seves tasques a CASMACS) es van mantenir igual; no obstant, va caldre afegir d'altres respecte a la seva vinculació amb Task Force, el grup dedicat a la producció de projectes de CASMACS:

- Com funciona el Task Force? Quin és el teu paper dins del grup?
- Què és el projecte Clàudia?

- Has participat en el Projecte Clàudia?

D'altra banda, es va contemplar preguntar sobre les aplicacions del llenguatge de signes en l'àmbit de la logopèdia, més com un sistema de correcció del llenguatge oral que no pas com una via de comunicació:

- D'acords amb els resultats d'estudis neuronals que confirmen l'ús d'una sola via cerebral per a processar el llenguatge (oral o signat), com creus que poden ajudar els signes al desenvolupament de la parla?
- Què en penses del baby sign?
- Creus que ensenyar llenguatge de signes pot beneficiar a la gent oral?
- Quines aplicacions li dones al llenguatge de signes en la teva consulta?
- Has vist casos de persones beneficiades pel seu ús?

D'altra banda, al ser una de les professores que imparteixen cursos de LSC i llenguatge de signes a CASMACS, també es vol preguntar sobre el futur del llenguatge com a estudi reconegut:

1. A qui creus que pot interessar estudiar llenguatge de signes?
2. Creus que és important aprendre llenguatge de signes?
3. Creus que es reconeixeran aquests cursos en un futur proper?
4. Quin creus que pot ser l'impacte del seu reconeixement?
5. Creus que substituirà els estudis en LSC?

Gràcies a l'entrevista amb la Laura vam poder veure les àrees pràctiques en la que es pot emprar el llenguatge de signes per a afavorir el llenguatge oral. Gràcies a la gestualitat, la plasticitat cerebral i l'iconicitat dels signes, la Laura va exposar els beneficis d'usar els signes amb persones oients amb disfuncionalitats de la parla.

Adrià Casado

D'altra banda, tenim el personatge de l'Adrià. Ell és filòleg, intèrpret i mediador de la llengua de signes catalana. El seu punt de vista respecte de la llengua de signes, del

qual n'és defensor, ens pot ajudar molt a comprendre la postura contrària que molts sords guarden respecte al llenguatge de signes en veure-ho com un potencial perill per a la seva cultura. A més a més, l'Adrià també forma part del grup de Task Force, i per això ens podria matisar certs aspectes dels projectes proposats per a impulsar aquest nou llenguatge aportant una mirada comprensiva a la preocupació del col·lectiu de sords que pensen que el llenguatge suposarà la destrucció de la cultura sorda.

Figura 15.

Infografia del personatge Adrià Casado

Nota. Es descriu qui és el personatge, posició de treball i què aporta la seva figura al documental.

L'entrevista amb l'Adrià (vegeu la seva transcripció de l'[annex 5.3](#)) es va estructurar en funció de les respostes d'en Jordi. Com ja s'ha mencionat, l'Adrià suposa la veu contraposada a les idees del Jordi, pel que enriqueix la narració oferint un punt de vista totalment diferent. Coneixent aquesta postura ens va oferir tenir una segona opinió, no només personal, sinó també des de la perspectiva de la lingüística.

La primera part de l'entrevista va estar dedicada a conèixer qui era l'Adrià i a l'aclariment d'alguns conceptes propis de l'àmbit de l'accessibilitat en llengua de signes. D'altra banda, com que no hi ha cap cas de discapacitat comunicativa en el seu entorn immediat, també li vam preguntar per la motivació que el va portar a

estudiar i treballar en l'accessibilitat en llengua de signes. Aquestes són les preguntes d'aquest primer bloc:

- Qui ets? A què et dediques?
- Quina és la diferència entre un intèrpret i un mediador?
- Què et va motivar a estudiar llengua de signes?

En la segona part de l'entrevista se li va preguntar per la seva primera vinculació amb l'associació i seu paper allà. D'altra banda, se li va preguntar sobre l'àrea de treball, el funcionament del grup Task Force i per la gestió d'en Jordi dels diferents projectes:

- Com i quan vas arribar a CASMACS?
- Com vas conèixer en Jordi? Quina és la teva relació amb ell?
- Com definiries al Jordi?
- Com ha estat el tracta amb en Jordi? Ha canviat? Com era abans?
- Com funciona el Task Force? Quin és el teu paper dins del grup?
- Què és el projecte Clàudia?
- Has participat en el Projecte Clàudia?

Després d'aquestes preguntes, es va preguntar de forma oberta sobre el projecte de la creació del llenguatge de signes en qüestió:

- Què en penses sobre el llenguatge de signes?
- Apliques el llenguatge de signes?
- Com apliquen el llenguatge de signes altres persones del teu entorn?
- Creus que el llenguatge de signes tindrà conseqüències per la cultura sorda? I per el LSC?
- Creus que el llenguatge de signes és un intent de salvar la llengua de signes?
- Quin creus que és el futur del LSC? Creus que sobreviurà la cultura sorda davant els avenços científics per fer front a les discapacitats?

A través d'aquestes preguntes es va arribar a aprofundir sobre l'opinió que l'Adrià té respecte aquest nou projecte, no del tot adversa, però sí completament contrària a les idees d'en Jordi.

Altres personatges

Altres possibles personatges interessants serien les dues nenes implantades del grup d'infants que s'hauria creat recentment a l'associació. Elles mostrarien com els nens que haguessin rebut implants coclears podrien beneficiar-se també del bilingüisme (llengua de signes i llengua oral) en el seu desenvolupament cognitiu i comunicatiu.

D'altra banda, també tindríem la Míriam, ex intèrpret i actual professora de primària, que aportaria la seva experiència com a docent i ens ajudaria a entendre la necessitat d'incorporar la llengua de signes a l'ensenyament per millorar l'accessibilitat i la inclusió dels alumnes amb discapacitat auditiva.

Finalment, l'home sord amb Parkinson seria un personatge que, malgrat les seves dificultats físiques, ens il·lustraria com la voluntat de comunicar-se continua sent una necessitat primordial, independentment de les limitacions físiques o neurològiques.

Aquests personatges, amb les seves històries i trajectòries de vida, ens permetrien explorar la llengua de signes no només com una eina de comunicació, sinó també com un element essencial per a la inclusió social, l'educació i la vida familiar. A través dels seus testimonis, es tractarien temes com la comunicació en contextos familiars, educatius i laborals, així com els beneficis del bilingüisme per a les persones amb dificultats de comunicació. Tot això permetria il·lustrar com la llengua de signes pot enriquir la vida quotidiana de moltes persones i contribuir a una societat més inclusiva.

3.10 Guió literari

Com a part de la producció del projecte documental s'ha redactat el guió literari com a una guia aproximada per la muntatge, un cop estigui el projecte en la fase d'edició (referiu-vos a l'[annex 6](#) per veure el guió literari). En el guió, doncs, es concreten les seqüències que s'enregistraren i es mostra com s'organitza visualment el projecte documental; també els espais on es duran a terme les accions; els retalls de les entrevistes escollits, marcant si s'utilitzen en veu en of (V.O.) o amb so directe (S.D.) coordinat amb la imatge de l'entrevista. Per les entrevistes que encara no s'han realitzat, s'ha afegit només el comentari per indicar que es contempla introduir un retall en aquell apartat atenent al que els personatges ja ens han comentat en anteriors quedades.

3.11 Guió tècnic entrevistes

Hem elaborat un guió tècnic específic per a les entrevistes del nostre documental amb la voluntat de planificar de manera rigorosa tant els aspectes logístics, tècnics i narratius per tal de garantir una correcta realització de les entrevistes. L'objectiu principal d'aquest document és garantir una coherència visual i narrativa entre les diferents entrevistes, així com facilitar-ne la integració posterior dins de les seqüències del documental. El guió tècnic ens permet definir anticipadament qüestions el tipus de pla, la composició, la il·luminació, el so i altres elements tècnics, tenint en compte les necessitats específiques de cada entrevista (per veure els guions tècnics, referiu-vos a l'[annex 7](#)).

3.11.1 Guió tècnic Seqüències

El guió tècnic del nostre projecte documental té com a finalitat planificar la posada en escena de cada seqüència, tot garantint la coherència narrativa i estètica de projecte en el seu conjunt. Aquest document ens permet definir, seqüència per seqüència, els diferents elements visuals, sonors i textuais que intervenen en la construcció del relat audiovisual.

El guió tècnic inclou una descripció de la temàtica de cada seqüència, la proposta visual (tipus de plans, composició, moviment de càmera, il·luminació), el contingut narratiu o guió verbal extret de les entrevistes realitzades, els possibles elements gràfics, i el tractament sonor (so ambient, música, veu en off, etc.). D'aquesta manera, podem anticipar les necessitats de producció i prendre decisions de realització que s'ajustin als objectius comunicatius del documental.

Aquest guió tècnic es complementa amb el que hem desenvolupat específicament per a les entrevistes. Tots dos documents ens permeten diferenciar i organitzar els diversos components narratius i formals del projecte: mentre que el guió tècnic de les entrevistes se centra en la planificació del testimoni oral i la seva posada en escena, el guió tècnic de seqüències ens ajuda a construir el relat a partir d'imatges de recurs, escenes quotidianes i elements visuals que aporten context i profunditat. El treball conjunt d'aquests dos guions ens permet garantir una coherència discursiva i estètica, així com una millor coordinació entre les diferents fases del procés de producció (referiu-vos al [annexe 8](#) per veure el guió tècnic de seqüències)

3.12 Equip humà

En aquest apartat es presenta l'equip humà previst per a la realització del projecte documental, detallant les funcions i responsabilitats de cada membre implicat, amb l'objectiu de garantir una execució eficaç i professional del projecte. Algunes de les tasques relacionades amb la direcció del projecte documental seran assumides directament per l'autor i l'autora del TFG, mentre que les tasques de l'equip tècnic es delegaran a professionals especialitzats, contractats segons les necessitats de producció.

Noemí Barceló, directora i guionista del projecte documental, s'ha encarregat de crear l'estructura narrativa, desenvolupar els conceptes centrals i definir l'enfocament visual del relat. Aquestes tasques s'han concretat amb l'elaboració tant del guió

tècnic com del literari. Finalment, com a guionista, ha liderat la investigació i la documentació necessària per preparar les entrevistes realitzades.

Durant el rodatge, liderarà el desenvolupament creatiu i la posada en escena, coordinant l'equip tècnic i artístic, supervisant l'estètica visual i sonora, i conduint les entrevistes per assegurar una comunicació fluida i empàtica amb les persones participants. També prendrà decisions clau sobre el ritme narratiu i l'estil visual, i participarà activament en el muntatge per garantir que es mantingui la coherència entre el missatge del documental i els materials enregistrats.

Guillermo Martín, director executiu i productor del projecte documental, s'ha responsabilitzat, durant la fase de preproducció, de la planificació i gestió dels recursos necessaris per fer viable el desenvolupament del projecte. Ha elaborat els pressupostos corresponents, el pla de finançament, el pla de rodatge, ha planificat el material tècnic necessari i, finalment, ha fet una proposta de possibles localitzacions. També s'ha encarregat d'enregistrar la proposta documental, de tramitar els permisos de rodatge i d'obtenir els consentiments relatius als drets d'imatge de les persones participants.

Durant la producció, assumirà el paper de nexa entre la directora del projecte documental i l'equip tècnic, vetllant per la correcta execució del pla de rodatge. Coordinarà l'equip de producció, gestionarà els horaris i s'assegurarà que tot el material i la logística necessària estiguin disponibles dins el termini i en la forma escaient. L'autor i autora del projecte documental i membres de l'equip de direcció de Quan et treuen les paraules queden resumides en la taula 3.

Taula 3.

Taula resum dels càrrecs en l'equip de direcció.

Guionista	La guionista s'encarrega de concebre i redactar el guió del documental, definint-ne l'estructura
------------------	--

	narrativa, els continguts i l'enfocament comunicatiu.
Director	La directora lidera el desenvolupament creatiu del projecte, supervisa l'estètica audiovisual i dirigeix les entrevistes per garantir la coherència narrativa i expressiva.
Productor executiu	El productor executiu gestiona els recursos econòmics i administratius del projecte, vetllant per la seva viabilitat i el compliment dels terminis establerts.
Director de producció	El director de producció organitza i coordina tots els aspectes logístics del rodatge, assegurant la correcta execució del pla de treball.

Nota. *Elaboració pròpia*

3.13 Equip tècnic

Com s'ha mencionat anteriorment, l'equip humà necessari per desenvolupar el projecte documental es complementa amb l'equip tècnic. En aquest apartat es recull el conjunt de professionals tècnics que serà necessari incorporar per dur a terme la producció del documental. Les tasques tècniques seran delegades a especialistes de cada àmbit, i a continuació s'especifiquen els perfils requerits i les funcions que desenvoluparà cadascun d'ells.

Taula 4.

Taula resum dels càrrecs en l'equip tècnic

Ajudant de direcció	Donarà suport a la directora durant el rodatge, gestionant la comunicació amb l'equip i assegurant el seguiment del pla de treball establert.
Ajudant de producció	Col·laborarà amb el director de producció en tasques logístiques, organitzatives i administratives per garantir el bon funcionament del rodatge.
Documentalista	Es coordina amb la guionista per la recerca d'informació, arxius i materials de suport, vetllant per la veracitat i la coherència documental del projecte.
Director de fotografia	Juntament amb la directora, serà el responsable de la composició visual del documental, decidint l'ús de la llum, l'enquadrament i els moviments de càmera d'acord amb la direcció.
Realitzador	Coordinarà la posada en escena durant el rodatge i traduirà les decisions creatives de la direcció a l'execució tècnica de la gravació.
Operador de so	Captarà el so directe durant el rodatge, assegurant la qualitat de l'enregistrament d'àudio en totes les localitzacions.
Ajudant de camara	Donarà suport a l'equip de càmera en tasques tècniques com l'enfocament, el canvi d'òptiques i la preparació del material audiovisual.

Muntador	Organitzarà i editarà el material enregistrat per construir la narrativa final del documental, en col·laboració amb la directora.
Etalonador	Ajustarà i harmonitzarà el color de les imatges en postproducció per aconseguir una coherència estètica i reforçar el to visual del projecte.
Tècnic de so de postproducció	Editarà, netejarà i mesclarà l'àudio en fase de muntatge per garantir una qualitat sonora òptima i una bona integració amb la imatge.
Grafista	Dissenyarà els elements gràfics del documental, com títols, rètols, animacions o gràfics informatius, tant per a la narrativa com per a la difusió.

Nota. Elaboració pròpia

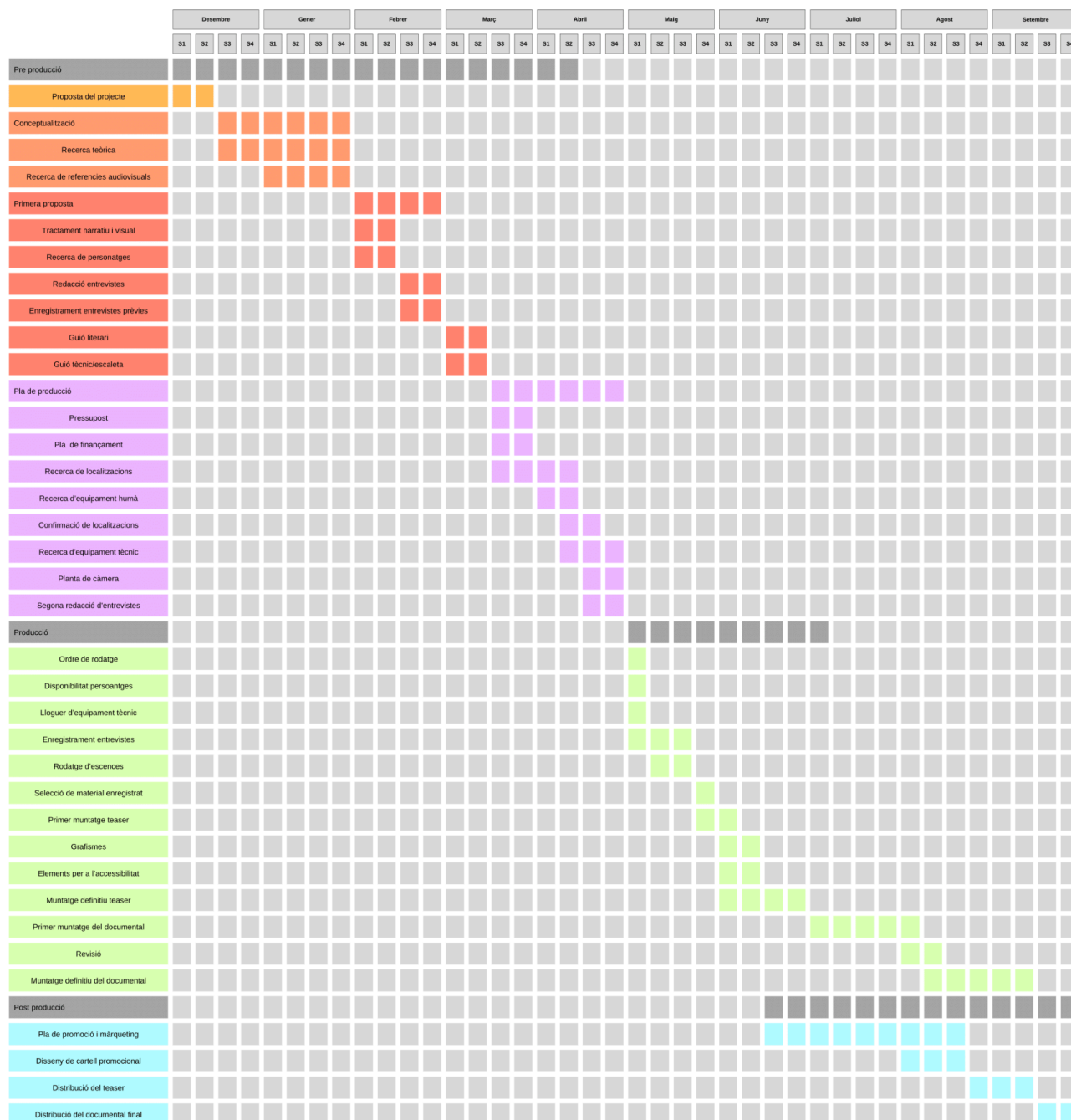
3.14 Material tècnic de gravació: so i imatge

D'acord amb l'equip que s'ha previst tenir, les localitzacions pensades i la naturalesa del projecte, s'ha fet una estimació del material que es considera convenient per a les necessitats tècniques que requereix la producció del documental. Així doncs, s'ha elaborat una taula (vegeu l'[annex 9](#)) la qual expressa de manera esquemàtica i per categories els diferents elements necessaris, amb els enllaços corresponents i la disponibilitat que té l'equip del material en qüestió.

3.15 Cronograma

Com ha s'ha exposat en l'apartat 1, aquest treball de projecte arribarà fins a la fase de preproducció, arribant a l'edició del teaser. En l'apartat 3.21, també s'exposa la planificació del pla de promoció i màrqueting, que hauria de ser perfeccionat en etapes posteriors de projecte documental en el cas de producció. Així doncs,

presentem un cronograma aproximat del que s'estima com a necessari per a la producció del documental atenent a les activitats planificades entorn el llenguatge de signes a la ciutat de Manresa. Per a una visió de millor qualitat del cronograma, es pot dirigir al següent [enllaç](#).

3.16 Dossier de Producció

Amb l'objectiu d'elaborar un pressupost acurat i un pla de finançament viable, s'ha dissenyat un pla de rodatge que especifica els dies mínims de rodatge i l'agrupació estratègica de seqüències i entrevistes per reduir costos. L'agrupació estratègica correspon, per exemple, en unificar en un mateix dia, però diferents torns, el rodatge les entrevistes d'en Jordi Roca i Pepita Sanchez. De manera similar, s'han agrupat les entrevistes a Laura Muñoz i Marta Pamplona aprofitant la seva vinculació laboral i la proximitat geogràfica, ja que viuen o treballen als voltants de Manresa.

Amb el mateix criteri, la seqüència del taller de llenguatge de signes (SEQ: 6,8,9,11,13 del guió literari i tècnic) que correspon a un taller que es realitza a Verga i que es realitza en un dia concret es realitzarà en un mateix dia per tal de no allargar la producció del documental i augmentar els costos del pressupost. Atenen els criteris explicats anteriorment, el pla de rodatge queda reflectit en la següent taula.

Taula 4

Taula resum sobre el pla de producció

	PLA DE RODATGE								
Nº SEQ	DATA	HORA	TORN	DESCRIPCIÓ	PERSONATGE	LOCALITZACIÓ	REQUERIMENTS TÈCNICS	OBSERVACIONS	Telf DIRECCIÓ / PRODUCCIÓ
2, 3, 4	02/06/25	09:00 - 11:00	MATÍ	Seqüències introdutòries Jordi i Pepita	JORDI I PEPITA	CASA JORDI I PEPITA	x2 Camera Sony. Objectiu Sony 24-70 i 70-200. Monopecu Manfrotto i Trípede Manfrotto. Kit micro corbata	PREPARACIÓ DEL SET 08:30	689949450
14	02/06/25	11:00 - 13:00	MATÍ	ENTREVISTA PEPITA	PEPITA	CASA PEPITA	x2 Camera Sony. Objectiu Sony 24-70 i 70-200. Monopecu Manfrotto i Trípede Manfrotto. Kit micro corbata, X2 Cineroid	PREPARACIÓ DEL SET 10:45	689949450
5,7,10,12,2 0,23 i 25	02/06/25	15:30 - 18:00	MATÍ	ENTREVISTA JORDI	JORDI	CASMACS (MANRESA)	x2 Camera Sony. Objectiu Sony 24-70 i 70-200. Monopecu Manfrotto i Trípede Manfrotto. Kit micro corbata, X2 Cineroid	PREPARACIÓ DEL SET 15:00	689949450
1,6,8,9,11,1 3,15	03/06/25	08.00 - 18:00	MATÍ I TARDA	Seqüències Taller Llenguatge de signes + plans recurs de Manresa	JORDI, PEPITA + MEMBRES DE CASMACS	Carrer del Born, Carrer de Guimerà, El passeig de Pere III i El parc de Puigterrà + CAP DE	x2 Camera Sony. Objectiu Sony 24-70 i 70-200. Monopecu Manfrotto i Trípede Manfrotto. Kit micro corbata	Només agafar camera, bateries, filtres i monopecu. Gravem primer els	689949450

						BERGA		plans recurs de Manresa i després la seq del MiniBus	
18,24,26	04/06/25	10:00 - 12:00	MATÍ	ENTREVISTA ADRIÀ	ADRIÀ CASADO	SEU MANRESA	x2 Camera Sony. Objectiu Sony 24-70 i 70-200. Monopecu Manfrotto i Tripode Manfrotto. Kit micro corbata, X2 Cineroid	PREPARACIÓ DEL SET 09:30	689949450
16,17	04/06/25	15:00 - 16:00	TARDA	Seqüència TASKFORCE: Jordi es dirigeix a CASMACS	JORDI	CASMACS (MANRESA)	x2 Camera Sony. Objectiu Sony 24-70 i 70-200. Monopecu Manfrotto i Tripode Manfrotto. Kit micro corbata, X2 Cineroid	Només agafar camera, bateries, filtres i monopecu. La resta de material deixar-ho a CASMACS.	689949450
19,22	04/06/25	16:30 - 17:30	TARDA	Seqüència TASKFORCE: Retrobament	JORDI, ADRIÀ I LAURA	CASMACS (MANRESA)	x2 Camera Sony. Objectiu Sony 24-70 i 70-200. Monopecu Manfrotto i Tripode Manfrotto. Kit micro corbata, X2 Cineroid	PREPARACIÓ DEL SET 16:00	689949450
21, 29	05/06/25	09:00 - 10:30	MATÍ	ENTREVISTA LAURA MARTA + PLANS RECURSOS AULA TINA	LAURA I MARTA	AULA GRUP TINA (MANRESA)	x2 Camera Sony. Objectiu Sony 24-70 i 70-200. Monopecu Manfrotto i Tripode Manfrotto. Kit micro corbata, X2 Cineroid	PREPARACIÓ DEL SET 08:30	689949450
27, 28,	05/06/25	16:00 - 17:30	TARDA	Seqüència GRUP TINA	LAURA I MARTA + ALUMNES	AULA GRUP TINA + EXTERIORS DE L'AULA (MANRESA)	x2 Camera Sony. Objectiu Sony 24-70 i 70-200. Monopecu Manfrotto i Tripode Manfrotto. Kit	PREPARACIÓ DEL SET 08:31	689949450

							micro corbata		
30 i 31	06/06/25	16:00 - 18:30	TARDA	Seqüència club de lectura mètode Glifing	JORDI + PARTICIPANTS CLUB DE LECTURA	Carrer del Born, Carrer de Guimerà, El passeig de Pere III i El parc de Puigterrà	x2 Camera Sony. Objectiu Sony 24-70 i 70-200. Monopecu Manfrotto i Tripode Manfrotto. Kit micro corbata	Només agafar camera, bateries, filtres i monopecu. Gravem primer el seguiment d'en Jordi. Després la seq del club de lectura mètode Glifing.	689949450
32	17/3/25	11:00 - 13:00	MATÍ	PRESENTACIÓ PROJECTE Clàudia	JORDI, PEPITA MEMBRES DE CASMACS	UPC	x2 Camera Sony. Objectiu Sony 24-70 i 70-200. Monopecu Manfrotto i Tripode Manfrotto. Kit micro corbata, X2 Cineroid	PREPARACIÓ DEL SET 10:30	689949450

Nota. Taula en la que s'agrupa la informació sobre participants, localització, material i necessitats tècniques per seqüències i dies d'enregistrament. Elaboració pròpia.

3.16 Pressupost

Atesa la naturalesa del nostre projecte documental, considerem que la finestra de distribució més adient és la cadena pública catalana, en concret els espais televisius *Sense ficció i/o 30 minuts*. En aquest sentit, els pressupostos elaborats corresponen als models de fulles pressupostàries requerides per TV3.

Per a la determinació del cost del personal tècnic i artístic, s'ha fet servir la taula salarial oficial publicada al BOE, concretament l'apartat 1.3, que fa referència als productes audiovisuals destinats a l'àmbit televisiu. Per veure la taula del pressupost per capítols, vegeu l'[annex 10](#).

 Pressupost_quan et treuen les paraules.xlsx (TV3)

3.16.1 Resum del pressupost

Actualització a: 01/02/2025							
							Logo Programa
	Logo Productora			<i>RESUM PRESSUPOST</i>			
				TÍTOL:	Quan et treuen les paraules		
	Dades Productora						
				PRODUCCIÓ EXECUTIVA:	Noemí Barceló i Guillermo Martín		
				DIRECCIÓ:	Noemí Barceló y Guillermo Martín		
				REALITZACIÓ:	Noemí Barceló i Guillermo Martín		
				PRODUCCIÓ:	Noemí Barceló i Guillermo Martín		
						PRESSUPOST ARRENCADA	
	TIPOLOGIA			Documental		PRESSUPOST PRODUCCIÓ	81.085,39 €

	TEMPORADA (1 per primera temporada)			0		TOTAL PRESSUPOST	81.085,39 €	
	NUM. CAPÍTOLS			1		COST PER CAPÍTOL SENSE ARRENCADA	81.085,39 €	
	DURADA (minuts)			45		COST PER CAPÍTOL	81.085,39 €	
	PREVISIÓ EMISSIÓ					% BENEFICI INDUSTRIAL TV	8%	
	FORMAT:					IMPORT BENEFICI INDUSTRIAL	6.006,33 €	
	TIMINGS PRODUCCIÓ			Preproducció		COST/MINUT PRODUCCIÓ	1.801,90	
				Producció		COST/HORA PRODUCCIÓ	108.113,85	
				Edició		INGRESSOS		

				Canal:				
	IMPORT A LIQUIDAR	75.079,06 €						
						Data presentació projecte:		
						Data aprovació/rebuig:		

3.17 Pla de finançament

Pel que fa al nostre pla de finançament, aquest s'ha elaborat tenint en compte que la intenció de l'autora i l'autor d'aquest projecte documental és presentar-lo a la convocatòria de "Presentació de projectes audiovisuals a les Comissions de Coproducció" de TV3 quan aquesta s'obri, amb l'objectiu que TV3 hi participi i financi el 49,99% del pressupost, a més d'encarregar-se de la distribució. Aquest percentatge correspon al màxim que TV3 pot finançar l'any 2025, segons el seu formulari per a aquest any. En finançar una part important del projecte, la cadena pública TV3 esdevindria coproductora del documental. Per tal de cobrir la diferència, és a dir, el 40% restant del pressupost, es sol·licitaran ajuts a l'ICEC (Institut Català de les Empreses Culturals), organisme públic dependent del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, concretament dins la categoria de subvencions per a la realització de documentals destinats a ser emesos per televisió. Així doncs, el pla de finançament es concreta i es detalla de la manera següent:

Taula 6.

Pla de finançament amb els percentatges de la quantitat estimada per font d'ingrés públic.

CONCEPTE	IMPORT	PERCENTATGE
Coproducció amb Tv3	40.540,46 €	49,99%
ICEC	40.544,93 €	50,01%
TOTAL	81.085,39 €	100%

Nota. *Pla de finançament amb els percentatges de la quantitat estimada per font d'ingrés públic.*

3.18 Finestres d'explotació

Una de les principals finestres d'explotació del nostre projecte documental és la televisió pública catalana, TV3. Ens agradaria comptar amb la seva participació activa com a coproductora, assumint la realització i la distribució de l'obra. Considerem que el documental pot ser d'alt interès per a TV3, ja que tracta una temàtica de gran rellevància social, dona veu a una minoria sovint invisibilitzada i connecta amb l'interès i l'obligació de la cadena d'oferir continguts educatius i compromesos amb la societat. A més, va d'acord amb l'estil i la línia editorial de formats consolidats com *Sense ficció* o *30 minuts*, espais on habitualment es projecten documentals de temàtica social, cultural i de denúncia.

La recent creació de la plataforma digital 3Cat també ens brinda una possible finestra d'explotació paral·lela a TV3, ja que es troba en procés d'ampliar i diversificar el seu catàleg audiovisual. Aquest 11 de febrer (2025), es va formalitzar la col·laboració entre La Xarxa, 3Cat i RTVE a dur a terme una convocatòria per coproduir i emetre documentals en català, tant a televisions locals com a plataformes digitals com RTVE Play i els canals de 3Cat. Per als projectes escollits va significar poder tenir més "finestres de visibilitat" i l'impacte dels projectes seleccionats (3Cat, 2025). Les diferents plataformes, però en especial 3Cat, van manifestar l'interès d'ampliar el contingut disponible (3Cat, 2024); per la qual cosa representa una gran oportunitat per a projectes com "Quan et treuen les paraules", amb una temàtica social, de proximitat i sobre una comunitat minoritària. En aquest context, el nostre projecte podria contribuir a enriquir l'oferta amb un documental centrat en la llengua de signes catalana i en la diversitat comunicativa, una temàtica poc tractada però amb un fort potencial educatiu, cultural i de servei públic.

Tanmateix, per ampliar el ventall de les nostres finestres d'explotació també valorem la participació i la col·laboració d'altres productores privades especialitzades en la realització de projectes documental per tal de dur a terme la realització del nostre projecte documental.

Finalment, també considerem altres finestres d'explotació dins l'àmbit estatal. RTVE i la seva plataforma digital RTVE Play són canals amb una clara aposta per la cultura i la diversitat. Programes com *Documentos TV* o *Crónicas*, a *La 2*, ja han emès documentals amb enfocaments socials similars. El nostre projecte podria encaixar en aquestes franges, aportant una mirada original sobre els drets lingüístics i les realitats invisibilitzades.

3.19 Pla de promoció i màrqueting

En aquest apartat es tractarà de manera detallada el pla de màrqueting, iniciant per fer un anàlisi de mercat, definint el nostre públic objectiu, l'estratègia i pla de comunicació, i el pla de difusió. Tot i això, atenent que es desitja que el documental sigui una coproducció amb TV3, entenem que el pla de promoció i distribució estarà feta en cooperació amb la cadena. Així doncs, l'apartat següent presentarà quines són les seves actuacions generals amb altres documentals similars i la nostra proposta en funció d'un anàlisi del mercat.

L'objectiu del pla de promoció i màrqueting és augmentar la visibilitat del documental a través de generar interès al voltant del tema. D'aquesta manera, esperem aconseguir una audiència mínima estimada.

3.19.1 Públic Objectiu

El públic objectiu primari d'aquest projecte documental serien totes aquelles persones, entre els 25 i 45 anys, que treballen o que estan interessades en l'àmbit educatiu i social.

Aquestes persones poden ser treballadors o estudiants en àrees d'educació, teràpia, treball social, interpretació en llengua de signes, etc. També inclou familiars de persones amb discapacitats comunicatives o dificultats per expressar-se verbalment, que busquen eines pràctiques per millorar la interacció diària.

Figura 16.

Descripció d'una persona fictícia com a exemple de buyer persona 1.

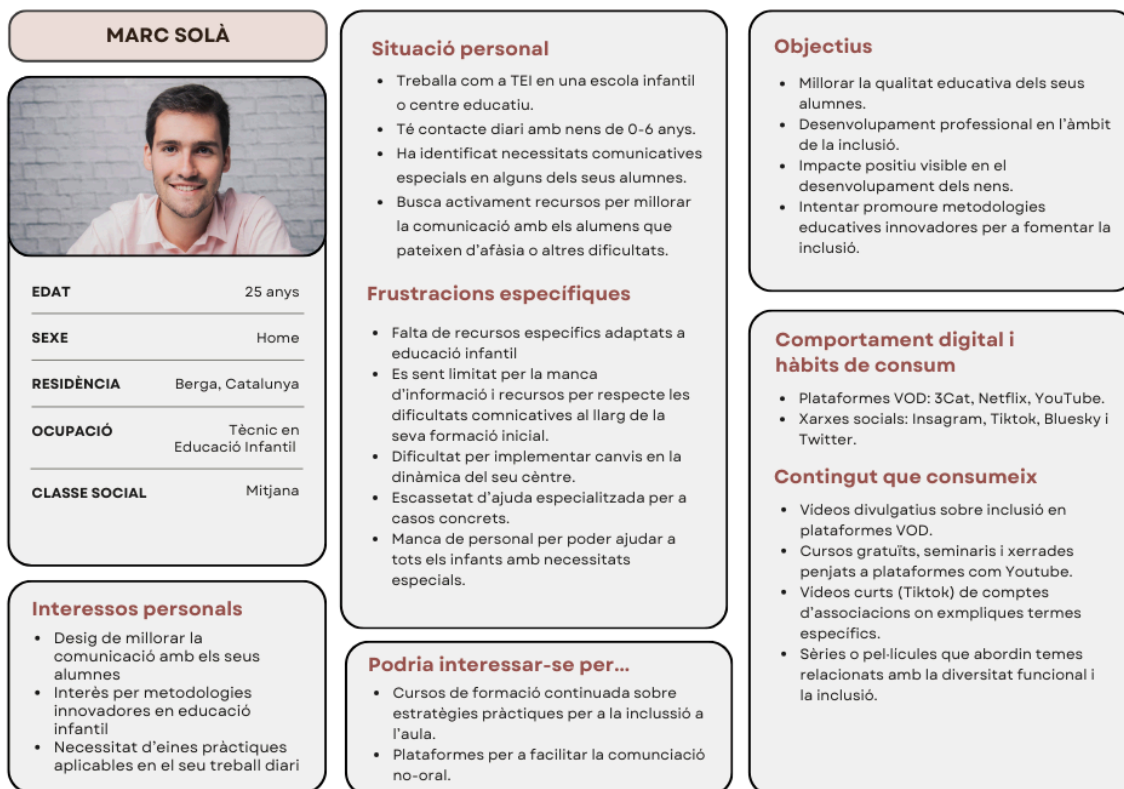
MARTINA VILLANOVA	
	
EDAT	35-45 anys
SEXE	Dona
RESIDÈNCIA	Manresa, Catalunya
OCUPACIÓ	Advocada
CLASSE SOCIAL	Mitjana-alta
Interessos personals • Els conflictes socials d'actualitat. • Les innovacions en comunicació alternativa. • Els drets de les persones amb discapacitats. • La integració social.	
Situació personal • És mare d'un infant amb un alt grau de TEA. • Participa activament en associacions relacionades amb la discapacitat o la inclusió. • Segueix blogs i xarxes socials especialitzades sobre temes d'accessibilitat. • Assisteix regularment a jornades i seminaris sobre educació especial. • Cerca eines pràctiques per millorar la comunicació amb els seus alumnes.	
Frustracions específiques • Manca de recursos adequats per donar suport a persones amb dificultats comunicatives en entorns educatius, laborals o familiars. • Falta d'activitats lucratives pensades per a infants amb dificultats comunicatives. • Limitacions en la comprensió o ús de sistemes de comunicació alternatius com el llenguatge de signes. • Preocupació per l'exclusió social de persones amb discapacitats auditives, motores o cognitives. • Dificultat per mantenir-se actualitzada degut a la ràpida evolució dels mètodes. • Escassetat de suport institucional per implementar noves metodologies. • Sentiment de solitud professional davant la falta de col·legues amb experiència similar.	
Objectius • Millorar les seves habilitats per comunicar-se eficaçment amb persones amb dificultats comunicatives. • Implementar eines pràctiques en la seva feina diària (escoles, hospitals, associacions) que fomentin la inclusió. • Inspirar-se amb històries reals que mostrin solucions innovadores davant de reptes socials complexos.	
Comportament digital i hàbits de consum • Plataformes VOD: 3Cat, Filmin, YouTube. • Diaris: Regió 7, El Diari de l'Educació. • Xarxes socials: Instagram, Facebook, LinkedIn.	
Contingut que consumeix • Documentals curts/microdocumentals disponibles en línia. • Xerrades TEDx, festivals de cinema documental o conferències sobre accessibilitat.	
Podria interessar-se per... • Cursos en línia sobre la inclusió. • Plataformes per a facilitar la comunicació no-oral. • Grups d'activitats adaptades a persones amb discapacitats.	

Nota. Aquesta figura recull de manera esquemàtica un perfil de buyer persona que podria ser una potencial consumidora del nostre producte audiovisual. Es recullen les seves dades demogràfiques, els interessos i situació personal, frustracions, objectius generals i professionals, comportaments el l'entorn digital, el contingut que consumeix de manera habitual i perquè podria interessar-se en el documental "Quan et treuen les paraules" (Creació pròpia)

El públic objectiu secundari serien tots i totes aquelles educadores o personal docent d'escoles o institucions educatives, així com personal sanitari o personal de qualsevol servei públic de cara a la ciutadania. També es poden incloure els estudiants que es volguessin especialitzar en alguna àrea del llenguatge, com pot ser la logopèdia.

Figura 17.

Descripció d'una persona fictícia com a exemple de buyer persona 2.

Nota. Aquesta figura recull de manera esquemàtica un perfil de buyer persona que podria ser una potencial consumidora del nostre producte audiovisual. Es recullen les seves dades demogràfiques, els interessos i situació personal, frustracions, objectius generals i professionals, comportaments el l'entorn digital, el contingut que consumeix de manera habitual i perquè podria interessar-se en el documental "Quan et treuen les paraules" (Creació pròpia)

3.19.2. Pla de Comunicació

El pla de comunicació es basarà en la creació d'un teaser, un pòster oficial, així la presa de contacte amb diaris locals per a la publicació d'un article per a promocionar el documental.

3.19.2.1 Pàgina web

Per a promocionar el documental, ja sigui per a recaptar fons com, un cop produït, ajuda per a distribució, s'ha creat una pàgina web (quanetteuenlesparaules.site) a través de la plataforma de Canva amb informació bàsica i gràfica sobre el projecte.

L'objectiu de la pàgina web és la mostrar de manera simple i directa les motivacions del documental, el seu to, presentar els personatges i l'expectativa d'una futura producció.

3.19.2.2 Teaser

Les imatges que conformen el teaser han estat enregistrades per membres de l'equip, en Guillermo i la Noemí, i documenten diversos esdeveniments vinculats amb la temàtica del llenguatge de signes, que han tingut lloc durant el període de desenvolupament inicial del projecte. Paral·lelament, s'han utilitzat tres vídeos d'estoc, així com fragments del material audiovisual que en Jordi empra habitualment en els seus tallers.

El procés de gravació del teaser es va realitzar per fases, tot coordinant-nos amb la disponibilitat d'en Jordi i amb les activitats previstes per l'associació. Totes les seqüències incloses han estat seleccionades a partir de gravacions completes, descrites detalladament tant en el guió tècnic com en el literari. Aquest apartat té per objectiu oferir una visió sintètica dels temps de gravació i del plantejament del muntatge final.

La primera gravació va correspondre al taller realitzat al CAP de Berga, el mes de juny de 2024. Aquesta sessió, inicialment concebuda com un curt documental de 10 minuts, va esdevenir l'embrió d'un projecte més ambiciós, desenvolupat al llarg del Treball de Fi de Grau.

Posteriorment, el 30 de gener de 2025, es va enregistrar l'entrevista amb en Jordi, que va servir de base per a l'elaboració del guió del documental.

El 17 de març de 2025 es va enregistrar la presentació del Projecte Clàudia, amb l'assistència de l'alcalde de Manresa, representants de diverses entitats col·laboradores, l'equip d'enginyeria de la UPC i els membres de CASMACS.

Per qüestions de disponibilitat, les entrevistes amb l'Adrià i la Laura es van dur a terme en dates posteriors, concretament el 22 de març i el 24 d'abril, respectivament. Tot i que el testimoni de la Laura no s'ha inclòs, atesa la seva vinculació amb un aspecte molt específic del documental, sí que s'ha incorporat un fragment de veu de l'Adrià, en què expressa discrepàncies amb en Jordi. Aquesta inclusió respon a la voluntat de reflectir el conflicte intrínsec que envolta el llenguatge de signes.

Per al muntatge del teaser, s'han seleccionat fragments clau de les entrevistes que ajuden a articular el tema central del documental, així com imatges representatives de moments destacats, com ara la Pepita signant amb els alumnes del taller o la presentació del Projecte Clàudia.

Aquest teaser s'ha penjat a la pàgina web, on està disponible en obert. Per a veure el teaser final, podeu dirigir-vos a YouTube [aquí](#) o entrant a [la pàgina web del projecte](#).

3.19.2.3 Poster oficial

Per tal de presentar el projecte documental, s'ha dissenyat un cartell en el qual tant la imatge, el *tagline*, com la disposició i la tipografia han estat seleccionats per il·lustrar el missatge que es vol transmetre.

Per una banda, el *tagline* s'ha extret d'una de les entrevistes amb en Jordi; de fet, són paraules literals del personatge en referència a la seva definició del llenguatge de signes. El *tagline*, tot i estar separat, també pot ser llegit a continuació del títol del documental "Quan et treuen les paraules", amb la voluntat de posar de relleu que, quan una persona no té cap manera de comunicar-se verbalment, qualsevol mitjà pot esdevenir un element comunicatiu.

El títol s'ha escrit amb dues tipografies: More Sugar (per a la primera part del text) i Nunito (per a la segona). L'elecció de la primera es basa en el desig de transmetre

Guillem Martín i na Noemí Barceló (director i directora/ guionistes), i les persones que s'han escollit com a protagonistes: en Jordi Roca, la Pepita Sánchez, la Laura

Cartell promocional del documental *Quan et treuen els paraules*.

110

Muñoz, l'Adrià Casado i la Marta Pampalona. També s'hi han afegit les entitats i col·lectius que ja han col·laborat activament en el projecte. Aquesta darrera part està oberta a futurs canvis, tenint en compte que l'equip de producció creixerà en etapes posteriors, així com el nombre d'entitats col·laboradores.

3.19.2.4. Contacte amb mitjans de comunicació locals

A part del material de promoció, en el pla de comunicació també ens volem enfocar en contractar amb els mitjans de comunicació locals de Manresa i pobles de la comarca amb l'objectiu de publicar un petit article promocionant el documental. D'entre aquests diaris amb els que ens voldríem posar en contacte hi hauria el Regió7 (el diari de referència de la catalunya Central), L'Apuntador (butlletí mensual de l'ajuntament de Manresa) i el Manresa Diari (el diari local de la ciutat de Manresa). També contactariem amb la UPC de Manresa, la qual ens va cedir els espais per a la gravació d'una de les escenes finals, per a que compartissin en el seu fòrum de notícies un breu article al respecte del projecte documental.

En una primera presa de contacte amb les diferents mitjans de comunicació, explicació de què tracta el projecte (servint-nos també de la pàgina web creada web) i de la necessitat de la recaptació de fons. D'altra banda, un cop produït el documental es tornarà a posar en contacte amb els mitjans de comunicació per tal d'anunciar les dates importants com ara festivals on s'hi participarà o l'estrena en la plataforma de 3Cat.

També ens voldríem posar en contacte amb les organitzacions i associacions de persones amb dificultats o discapacitats comunicatives comunicatives. D'entre aquestes es troben: CASMACS (la Casa Social de sords de Manresa i Comarques), FESOCA (la Federació de Persones Sordes de Catalunya), CRTEACC (Centre de

Recursos TEA de la Catalunya Central), ARANS (Centre de Reeduació Auditiva i Logopèdia de la comarca del Bages), entre d'altres.

3.19.6. Festivals i events

Per tal de promoure i donar a conèixer el nostre projecte documental, una de les vies més rellevants és la participació en diversos festivals de cinema que se celebren a Catalunya i a la resta de l'Estat espanyol. Aquests certàmens es caracteritzen per una clara vocació social i per posar el focus en realitats invisibilitzades, conflictes contemporanis i diverses formes d'injustícia social. Tot i que presentar-se a aquests festivals constitueix una oportunitat per donar a conèixer el nostre projecte documental, la presentació als festival dependrà de Tv3, ja que és una coproducció amb la cadena de tv pública. A continuació mencionem els festivals que creiem que son idonis per difondre el nostre projecte documental.

3.19.6.1 Festivals a Catalunya

DocsBarcelona

El DocsBarcelona va néixer el 1997 com a part del projecte europeu CinemaNet Europa. Des de llavors, el festival ha anat evolucionant fins a consolidar-se el 2007 com una cita anual de referència per a creadors i productores de documentals. Avui dia, és un dels festivals de cinema documental més prestigiosos de Catalunya i Espanya, i una plataforma única per a la projecció, difusió i promoció de documentals. A més, és un punt de trobada essencial per a professionals i aficionats al gènere, ja que impulsa el talent emergent i ofereix assessorament, pitching i oportunitats de networking en un entorn professional de primer nivell.

Festival Protesta

El Festival Protesta, amb seu a Vic, és un festival de cinema documental que té com a objectiu principal utilitzar el cinema com a eina de transformació social, denúncia i reflexió col·lectiva. Les temàtiques que s'hi aborden tenen una mirada social, política i/o ecològica, sempre des d'una perspectiva crítica i compromesa.

A més de la projecció d'obres audiovisuals, el festival organitza un ampli programa d'activitats, com tallers i conferències, per fomentar el pensament crític i el diàleg social.

MIFDB – Mostra Internacional de Films de Dones de Barcelona:

La Mostra Internacional de Films de Dones de Barcelona és un festival cinematogràfic que es dedica a promoure el cinema realitzat per dones. Nascut el 1993, el MIFDB dona visibilitat a projectes documentals dirigits, protagonitzats o centrats en dones, i permet a cineastes emergents i consolidades establir vincles amb altres professionals, connectar amb un públic crític i sensible, i inserir les seves obres en un context que promou la transformació social a través de l'audiovisual.

Festival Inclús

El Festival Inclús és un festival internacional de cinema amb seu a Barcelona. Té com a objectiu difondre obres audiovisuals que posin en valor la diversitat funcional i va ser creat per visibilitzar les realitats de les persones amb discapacitat.

Festival CLAM! (Festival Internacional de Cinema Social de Catalunya)

El festival CLAM és un festival de cinema dedicat al compromís social, amb seu a Manresa des del 2017. Va néixer l'any 2004 a Navarres, i la seva programació se centra en obres audiovisuals que promouen valors com la justícia social, els drets humans i la reflexió crítica sobre qüestions socials d'actualitat.

El CLAM combina la projecció de llargmetratges i curtmetratges amb activitats paral·leles com taules rodones, exposicions, col·loquis, etc. A més del seu

creixement exponencial a partir de l'any 2024, el festival CLAM és una bona oportunitat per donar visibilitat a un projecte on la seva directora es nascuda a la ciutat.

3.19.6.2 Festivals de cine documental España

DocumentaMadrid

El DocumentaMadrid és un festival internacional dedicat exclusivament al cinema documental, que se celebra anualment a la ciutat de Madrid. Des de la seva creació, ha esdevingut una plataforma rellevant per a la promoció de documentals que aborden qüestions socials, culturals i polítiques amb una mirada crítica i contemporània.

El festival DocumentaMadrid és un dels festivals documentals més important del país i es sens dubte un espai idoni per la difusió de projectes documentals amb compromís socials.

MiradasDoc

MiradasDoc és un festival internacional de cinema documental que té lloc a Tenerife. El certamen se centra especialment en documentals amb temàtica social amb l'objectiu de donar veu a realitats sovint invisibilitzades. A més de les projeccions públiques, el festival acull un mercat professional i activitats de capacitació, consolidant-se com un espai de trobada per a professionals del sector. En aquest sentit, representa una oportunitat rellevant per a projectes que aspiren a generar impacte social i fomentar la reflexió crítica.

Film'Ô

El festival Film'Ô, celebrat a Tolosa (França), és un festival internacional dedicat exclusivament a curtmetratges en llengua de signes i sobre la cultura sorda. Aquest certamen promou la creació i difusió de produccions audiovisuals dirigides per persones sordes o que tracten temàtiques relacionades amb la comunitat sorda. El festival no només contribueix a la visibilització d'aquesta realitat, sinó que també promou l'accessibilitat i la diversitat dins del panorama cinematogràfic europeu. Per tot plegat, el Film'Ô representa una plataforma rellevant per a projectes documentals que integren la llengua de signes com a part essencial del seu discurs.

4. Conclusions

4.1 Valoració del projecte

El TFG de projecte professional que hem desenvolupat durant aquests mesos ha estat el resultat d'un esforç compartit i d'una voluntat clara: crear una proposta documental que posi de manifest una dificultat sovint ignorada, però fonamental per entendre la diversitat comunicativa de la nostra societat.

Com a autor i autora —Guillermo Martín i Noemí Barceló— ens uneix la inquietud per explicar històries d'interès social, a vegades fora del relat hegemònic del moment. Aquest projecte ens ha permès aprofundir en la comunicació en llengua de signes, el llenguatge de signes i en les dificultats que viuen les persones amb discapacitats comunicatives, així com les seves famílies. El que ens ha mogut al llarg del treball ha estat el desig de posar veu a aquelles persones que no són escoltades massa sovint.

El projecte tenia com a objectius, per una banda, créixer com a futurs professionals en el camp del documental, explorant les possibilitats narratives i comunicatives del gènere; i per l'altra, contribuir a una major sensibilització social respecte a les necessitats de comunicació de moltes persones sordes i amb altres dificultats

comunicatives donant a conèixer un sistema innovador de comunicació en vies de desenvolupament.

Algunes de les dificultats que hem encarat han estat donades per la distància, ja que els esdeveniments que havien de ser enregistrats es donaven a la ciutat de Manresa, i un dels nostres integrants, en Guillermo, no n'és resident. Una altra dificultat han estat els canvis de dates dels dies de gravació o el solapament d'assumptes personals amb esdeveniments importants del projecte del llenguatge de signes. Això ha comportat que només un dels integrants pogués estar present, fent més complicada la realització. Ha estat el cas de la presentació del Projecte Clàudia, l'entrevista al Jordi i l'entrevista a la Laura. En el cas del Projecte Clàudia, en ser en col·laboració amb la UPC i la presència de l'alcalde de Manresa en l'acte, les dates de la presentació van ser postposades, pel que un dels integrants, la Noemí, no va poder assistir per motiu d'un examen de la universitat. Així doncs, l'enregistrament va quedar totalment al càrrec d'en Guillermo.

Aquest projecte ens ha permès aprendre de manera pràctica sobre el procés de disseny i el procés de preproducció d'un projecte documental, especialment pel que fa al treball de camp i a la recerca prèvia. Investigar a fons tant el tema central del projecte —la comunicació mitjançant la llengua de signes— com el gènere documental en si mateix ha suposat un repte exigent, però també una font constant de motivació. Hem hagut de preparar les entrevistes amb rigor i empatia, procurant generar un espai de confiança i comoditat perquè les persones entrevistades se sentissin relaxades i segures. Aquest aspecte no ha estat senzill, ja que cap dels dos responsables del projecte documental ha estudiat periodisme. Tot i així, considerem que el resultat final reflecteix una mirada honesta, respectuosa i compromesa amb el col·lectiu que es vol representar en el projecte.

Més enllà dels aprenentatges tècnics i metodològics, el projecte ha tingut un impacte significatiu en la nostra manera d'entendre la comunicació i el paper que pot tenir l'audiovisual en les transformacions socials. Aquest treball ens ha fet qüestionar

moltes idees preconcebudes i ens ha permès apropar-nos a una realitat amb més sensibilitat i consciència. Hem après que la comunicació no és només una qüestió de llenguatge oral o escrit, sinó que inclou una gran diversitat de formes, codis i canals que sovint no tenen prou visibilitat.

Finalment, pel que fa a l'impacte social, considerem que el projecte documental pot ser una eina valuosa per contribuir a la visibilització d'un col·lectiu sovint ignorat en els mitjans de comunicació i en els debats públics. La representació justa i accessible de la diversitat comunicativa és fonamental per avançar cap a una societat més inclusiva. En aquest sentit, amb aquest projecte documental volem trencar estereotips, generar empatia i convidar a la reflexió sobre la importància de la comunicació com a dret i com a eina de participació social.

4.2 Línies de futur

Amb l'entrega del TFG, el projecte documental ha deixat completat la fase de preproducció i investigació, la qual cosa estableix una base sòlida de coneixement i una connexió amb els creadors del llenguatge de signes, així com testimonis.

A més, durant el temps de desenvolupament del treball, s'han enregistrat seqüències clau, com són la presentació del Projecte Clàudia i el taller de formació al CAP de Berga, així com l'entrevista màster del Jordi i les entrevistes prèvies amb l'Adrià i la Laura, que serviran per al producte documental final. Addicionalment, s'ha confirmat l'interès de testimonis com la Pepita i la Marta, que han expressat la seva voluntat de participar-hi permetent-nos entrevistar-les i gravar seqüències d'alguns aspectes de la seva vida diària.

Tot i que en aquest moment només disposem del teaser com a material audiovisual, la producció final del documental és una de les línies de futur més importants.

Aquesta etapa permetrà aprofundir en la història del llenguatge de signes i el treball d'en Jordi per millorar la comunicació en contextos mèdics, socials i familiars.

Com a possibles espais de difusió, considerem diferents festivals de cinema social, plataformes digitals i, especialment, la televisió pública catalana. Tenint en compte la seva temàtica social i educativa, així com la seva dimensió local, Sense Ficció de TV3 seria un context ideal per a la seva projecció.

Creiem que l'aspecte que posa en valor diferenciador d'aquest projecte és que aborda una realitat social àmpliament invisibilitzada: la necessitat d'un sistema de comunicació alternatiu per a persones amb TEA, afàsia, Parkinson, ictus i altres condicions que dificulten la comunicació oral, discapacitats que cada dia són més comuns i que afecten (directa o indirectament) a un gran nombre de la població. Aquesta visió innovadora i inclusiva pot arribar a ser una eina informativa, que ajudi a familiars i amics a comunicar-se amb els seus éssers estimats i que contribueixi a canviar la percepció les persones amb discapacitats .

Esperem que aquest projecte no només sigui una aportació significativa al panorama audiovisual, sinó també un motor de canvi social, ajudant a construir una societat més accessible, justa i inclusiva.

BIBLIOGRAFIA

3Cat. (2024, setembre 6). *3Cat presenta un nou univers de continguts transversals per a TV3, Catràdio i la plataforma 3Cat*.

<https://www.3cat.cat/premsa/3cat-presenta-un-nou-univers-de-continguts-transversals-per-a-tv3-catràdio-i-la-plataforma-3cat/nota-de-premsa/3310111/>

3Cat. (2025, febrer 11). *La Xarxa, 3Cat i RTVE uneixen esforços per promoure els documentals en català*.

<https://www.3cat.cat/premsa/la-xarxa-3cat-i-rtve-uneixen-esforços-per-promoure-els-documentals-en-catala/nota-de-premsa/3335247/>

Acadèmia del Cinema Català. (2023, desembre 15). *Claudia Pinto signa el documental "Mentre siguis tu, l'aquí i ara de Carme Elias"*.

<https://academiadelcinema.cat/ca/estrenes/4471-claudia-pinto-signa-el-documental-mentre-siguis-tu-l-aqui-i-l-ara-de-carme-elias>

Acuña Arellano, M. (Director). (2024). *El silencio de mis manos* [Documental]. Contratiempo Cine.

Afineevsky, E. (Director). (2022). *Freedom on Fire: Ukraine's Fight for Freedom* [Documental]

Andrea. (2016, abril 29). *José Luis Guerin - Biofilmografía • Docma*. Docma.

<https://docma.es/actualidad/aula-docma/jose-luis-guerin-biofilmografia/>

Aronson, J. (Director). (2000). *Sound and Fury* [Documental]. Public Policy Productions.

Asociación CEPRI. (s.f.). *Página web oficial*. Recuperado el 5 de diciembre de 2024, de <https://asociacioncepri.org/>

Barceló, N., & Chavarria, M. (2023). *Fotograma de l'anunci de CASMACS de tallers* [Imatge]. CASMACS.
<https://casmacs.org/wp-content/uploads/2023/09/ILS-Video-tallers-COMPLET.mp4>

Barthes, R. (1982). *La cámara lúcida: Nota sobre la fotografía* (J. Sala-Sanahuja, Trans.). Edicions 62.

Bilbao, H. (2014, agost 13). «Escuela de sordos»: *La lucha por la integración*. Clarín.
https://www.clarin.com/espectaculos/cine/Critica-Escuela_de_sordos-Ada_Frontini_0_HyBMq_99PXx.html

Brix Andersen, L. (Directora). (2025). *Noah* [Documental]. RTVE Play. Recuperat de <https://www.rtve.es/television/20250228/documental-noah-higon-historia-chica-impacto-revuelta/16467609.shtml>

Boletín Oficial del Estado. (2023, 12 de diciembre). *Real Decreto 674/2023, de 18 de julio, por el que se regulan los medios de apoyo a la comunicación oral de las personas sordas, con discapacidad auditiva y sordociegas*. Boletín Oficial del Estado, 16650. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2023-16650>

Boletín Oficial del Estado. (2024, 22 de marzo). Resolución de 22 de marzo de 2024, de la Dirección General de Trabajo, por la que se registra y publica el III Convenio colectivo de ámbito estatal de la industria de producción audiovisual (técnicos).
https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2024-6846

Buzzi, S. (2006). *New documentary*. Routledge.

Capra, F. (Director). (1942–1945). *Why We Fight* [Sèrie documental]. United States War Department.

Cameron, B. (2010). *Pere Portabella: hacia una política del relato cinematográfico* (review). *Hispanic Review*, 78(4), 569-572.
<https://muse.jhu.edu/pub/56/article/398163>

Carbone, V. J., Lewis, L., Sweeney-Kerwin, E. J., Dixon, J., Loudon, R., & Quinn, S. (2006). *A comparison of two approaches for teaching VB functions: Total communication vs. vocal-alone*. *The Journal of Speech and Language Pathology - Applied Behavior Analysis*, 1(3), 181-192. <https://doi.org/10.1037/h0100199>

Carr, E. G., Binkoff, J. A., Kologinsky, E., & Eddy, M. (1978). *Acquisition of sign language by autistic children. I: Expressive labelling*. *J Appl Behav Anal*, 11(4), 489-501. <https://doi.org/10.1901/jaba.1978.11-489>

Casa Social del Sord de Manresa i Comarques. (2025). *CASMACS*.
<https://casmacs.org/la-asociacion/>

CASMACS. (2023). *Interior de la sala principal de CASMACS* [Fotografia].
CASMACS. <https://casmacs.org/>

Cathal Ó Cuaig. (2023). *Sense ficció - Visca la Mary - 3Cat* [Documental]. Recuperat 21 febrer 2025, de <https://www.3cat.cat/3cat/visca-la-mary/video/6325396/>

Centro Nacional de Lenguas de Signos Españolas. (2023, 7 de diciembre). *Estudio sobre la accesibilidad de la Administración Pública para personas sordas*.
<https://cnlse.es/es/actualidad/noticias/estudio-accesibilidad-admon-publica>

Chez, M. (2008). *Autism and Its Medical Management: A Guide for Parents and Professionals*. Jessica Kingsley Publishers. ProQuest Ebook Central.

<http://ebookcentral.proquest.com/lib/uab/detail.action?docID=350321>

Clàudia Pinto Emperador. (s.d.). *Sense ficció - Mentre siguis tu. L'aquí i ara de Carme Elias - 3Cat* [Video recording]. Recuperat 22 febrer 2025, de

<https://www.3cat.cat/3cat/mentre-siguis-tu-laqui-i-ara-de-carme-elias-/video/6318323/>

Cowperthwaite, G. (Directora). (2013). *Blackfish* [Documental] Magnolia Pictures / CNN Films. Netflix

Collazos Solà, M. (Directora). (2024). *Respira, mamá* [Documental]. Alba Sotorra Cinema Productions.

Diccionari.cat. (s.f.). *Hemiplegia*. En el Gran diccionari de la llengua catalana.

Recuperat el 27 de desembre, 2024, de <https://www.diccionari.cat/GDLC/hemiplegia>

Diccionari.cat. (s.f.). *Parkinsonisme*. En el Gran diccionari de la llengua catalana.

Recuperat el 27 de desembre, 2024, de

<https://www.diccionari.cat/GDLC/parkinsonisme>

EPSEM. (2025, març 19). *Presentació del Projecte Clàudia a la UPC, Manresa* [Fotografia]. Clàudia: comunicació total en llengua de signes.

<https://epsem.upc.edu/ca/noticies/Clàudia-comunicacio-total-en-llengua-de-signes>

Évole, J. (Director). (2014). *Operación Palace* [Documental televisiu]. Salvados / La Sexta.

Ehrlich, P., & Reed, J. (Directors). (2020). *My Octopus Teacher* [Documental] Netflix.

Faulkner, S. (2023). *Spain's "First Feminist Film": Feminism and Francoism, Margarita and the Wolf (Cecilia Bartolomé, 1969)*. *Feminist Media Studies*, 23(7), 3550–3565. <https://doi.org/10.1080/14680777.2022.2126873>

Flaherty, R. J. (Director). (1922). *Nanook of the North* [Documental]. Pathé Exchange.

Flaherty, R. J. (Director). (1926). *Moana* [Documental]. Paramount Pictures.

Flaherty, R. J. (Director). (1934). *Man of Aran* [Documental]. Gainsborough Pictures.

FEDACE (Federación Española de Daño Cerebral). (n.d.). <https://fedace.org/>

Fetzer, J. (Director). (2006). *9/11: Lo nunca visto* [Documental]. The History Channel.

Francia, I. (s.d.). *Fundación Basilio Martín Patino*. Basilio Martín Patino. Recuperat 7 gener 2025, de <https://www.basiliomartinpatino.es/biografia/>

Frontini, A. (Directora y guionista). (2013). *Escuela de sordos* [Documental]. Obra Cine; INCAA.

Gardner, R. A., & Gardner, B. T. (1969). *Teaching sign language to a chimpanzee*. *Science*, 165, 644–672.

Gandini, E., & Saleh, T. (Directors). (2000). *Sacrificio: ¿Quién traicionó a Che Guevara?* [Documental].

Guerín, J. L. (Director). (2001). *En construcció* [Documental] Ovideo TV. FilmIn.

Grierson, J. (Director). (1929). *Drifters* [Documental]. Empire Marketing Board.

Grierson, J. (Director). (1931). *Industrial Britain* [Documental]. Empire Marketing Board.

Google Trends. (s.d.). Recuperat 9 abril 2025, de <https://trends.google.es/trends/>

Guzmán, P. (1998). *El guion en el cine documental*. Viridiana.

Hardy, F. (1966). *Grierson on Documentary*. London: Faber & Faber.

IELSE. (s.f.). *La lengua de signos es universal*. Recuperado el 5 de diciembre de 2024, de <https://ielse.es/la-lengua-de-signos-es-universal>

Instituto Nacional de la Sordera y Otros Trastornos de la Comunicación (NIDCD). (2016, septiembre). *Apraxia del habla*. Instituto Nacional de la Sordera y Otros Trastornos de la Comunicación. Recuperado de <https://www.nidcd.nih.gov/es/espanol/apraxia-speech>

Isep. (2024, juliol 22). *Tractaments innovadors per a l'afàsia*. ISEP. <https://www.isep.es/actualidad/tratamientos-innovadores-para-la-afasia/>

Janpol, H. L., & Dilts, R. (2016). *Does viewing documentary films affect environmental perceptions and behaviors?* Applied Environmental Education & Communication, 15(1), 90-98. <https://doi.org/10.1080/1533015X.2016.1142197>

Kurpershoek, R. (Directora). (2020). *Traslasierra* [Documental].

Karel, W. (Director). (2002). *Opération Lune* [Pel·lícula documental]. ARTE France.

Konstantareas, M. M. (1984). *Sign language as a communication prosthesis with language-impaired children*. Journal of Autism and Developmental Disorders, 14(1), 9–25. <https://doi.org/10.1007/BF02408552>

Kurpershoek, R. (2020). *TRASLASIERRA*. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=veknxTxmbNU>

Louise Brix. (s.d.). *Sense ficció - Noah - 3Cat* [Video recording]. Recuperat 22 febrer 2025, de <https://www.3cat.cat/3cat/noah/video/6324970/>

Lloga Sanz, C. G. (2020). Los modos del cine documental. Análisis de tres modelos. *Aisthesis*, 67, 75–102.

Macoir, J., Saffar, G., & Lavoie, M. (2021). *Utilité des tâches de langage pour l'objectivation des troubles dans le déclin cognitif subjectif*. ResearchGate.

<https://www.researchgate.net/publication/349376871>

Meri Collazos Sola. (2024). *Sense ficció - Respira, mama - 3Cat* [Video recording]. Recuperat 22 febrer 2025, de

<https://www.3cat.cat/3cat/respira-mama/video/6314551/>

Ministerio para la Transformación Digital y de la Función Pública. (2023, 22 de marzo). *Cómo tener una TDT accesible para todos. Así puedes activar la transmisión en lengua de signos en RTVE si tienes una Smart TV*. Televisión Digital.

<https://television.digital.gob.es/ayuda-ciudadano/sala-prensa/Paginas/como-tener-tdt-accesible-para-todos-asi-puedes-activar-transmision-lengua-signos-rtve-en-smart-tv.aspxtelevisiondigital.gob.es>

Moore, M. (Director). (2002). *Bowling for Columbine* [Documental]. Alliance Atlantis / United Artists.

Moore, M. (Director). (2004). *Fahrenheit 9/11* [Documental]. Lions Gate Films.

Nadal-Melsió, S. (2017). *A work force of images: militancy as historical experience in Joaquim Jordà's Numax presenta*. Journal of Spanish Cultural Studies, 18(4), 413-424. <https://doi.org/10.1080/14636204.2017.1380155>

Morris, E. (Director). (2003). *The Fog of War* [Documental]. Sony Pictures Classics.

National Institute on Deafness and Other Communication Disorders. (n.d.). *Afasia*. National Institutes of Health. Recuperat el 5 de desembre de 2024, de <https://www.nidcd.nih.gov/es/espanol/afasia#4>

Nichols, B. (2001). *Introduction to documentary*. Bloomington: Indiana University Press.

Nielsson, C. (Directora). (2021). *President* [Documental]. Final Cut for Real.
Ó Cuaig, C. (Director i productor). (2023). *Viva Mary* [Documental]. Rúnda Productions

Plantinga, C. R. (1997). *Rhetoric and representation in nonfiction film*. Cambridge University Press.

Paloma Zapata. (2024). *Sense ficció - A song for Rio - 3Cat* [Video recording]. Recuperat 22 febrer 2025, de <https://www.3cat.cat/3cat/a-song-for-rio/video/6324971/>

Picazo, G. (1991). *Del cinema d'agitació a l'agitació del cinema: notes sobre el cinema independent a Espanya*. L'Avenç, 146, 44-51.

Pinto Emperador, C. (Directora). (2023). *Mentre siguis tu. L'aquí i ara de la Carme Elias* [Documental]. Sin Rodeos Films, Nakamura Films.

Philibert, N. (Director). (2002). *Être et avoir* [Documental]. Les Films d'Ici.

Philibert, N. (Director). (1992). *Le pays des sourds* [Documental]. Les Films du Losange.

Porta, D. della, & Diani, M. (2006). *Social movements: An introduction* (2a ed.). Malden: Blackwell Publishing.

Projecte Clàudia. (2025, març 19). *Projecte Clàudia: comunicació total en llengua de signes* [Fotografia]. EPSEM - UPC.

<https://epsem.upc.edu/ca/noticies/Clàudia-comunicacio-total-en-llengua-de-signes>

Psihoyos, L. (Director). (2009). *The Cove* [Documental]. Oceanic Preservation Society.

Queral, E. (2014). *Discapacitat i cinema: una aproximació des de la diversitat funcional*. Universitat Autònoma de Barcelona.

Riefenstahl, L. (Directora). (1935). *Triumph des Willens* [Documental]. Universum Film AG.

Ruttmann, W. (Director). (1927). *Berlín: Simfonia d'una gran ciutat* (*Berlin: Die Sinfonie der Großstadt*) [Documental]. Deutsche Fox.

Ruiz, J. (2022). *La representación de la discapacidad en el cine documental español contemporáneo*. Revista de Comunicación, 21(1), 55-73.

Sala 33. (2023, juny 13). *Josep Maria Forn i el llegat del cinema català*. 3Cat.
<https://www.3cat.cat/video/6324966/>

Salles, M. (2016). *El documental*. Editorial UOC.

Sandoval, C. (2000). *Methodology of the oppressed*. University of Minnesota Press.

Sauper, H. (Director). (2004). *Darwin's Nightmare* [Documental]. Zeitgeist Films

Slaboshpytskyi, M. (Director i guionista). (2014). *La Tribu* [Pel·lícula]. Harmata Film Production; Ukrainian State Film Agency.

Silva-Escobar, J. P. (2023). *La Revolución mexicana en el cine documental de la época silente (1910–1917)*. *Arbor*, 199(808), a703.

<https://doi.org/10.3989/arbor.2023.808002>

Serena, M., & Mauri, B. (Directors). (2018). *Peixos d'aigua dolça (en aigua salada)* [Documental]. Federació Catalana d'Autisme

Soler, M. (2023). *La construcció de la identitat en el documental català actual*. Universitat Pompeu Fabra.

Soronellas, M. (2010). *Representaciones de la discapacidad en el cine documental: el caso español*. *Papers: revista de sociologia*, 95(1), 87–105.

Trilla, J. (2003). *El paper del documental a l'educació del segle XXI*. *Temps d'Educació*, 24, 23–34.

Vázquez, F. (2015). *Cine y discapacidad: Representaciones y estereotipos*. Editorial UOC.

Vertov, D. (Director). (1929). *L'home de la càmera* [Pel·lícula documental]. URSS: VUFKU.

Watt, H., & Wright, B. (Directors). (1936). *Night Mail* [Documental]. GPO Film Unit.

Williams, R. R. (Director). (2016). *Life, Animated* [Documental]. Abramorama.

Winston, B. (2008). *Claiming the real II: Documentary: Grierson and beyond*. BFI Publishing. Recuperado de https://api.pageplace.de/preview/DT0400.9781838715113_A43072906/preview-9781838715113_A43072906.pdf

Wright, B. (Director). (1934). *The Song of Ceylon* [Documental]. GPO Film Unit / Ceylon Tea Propaganda Board.

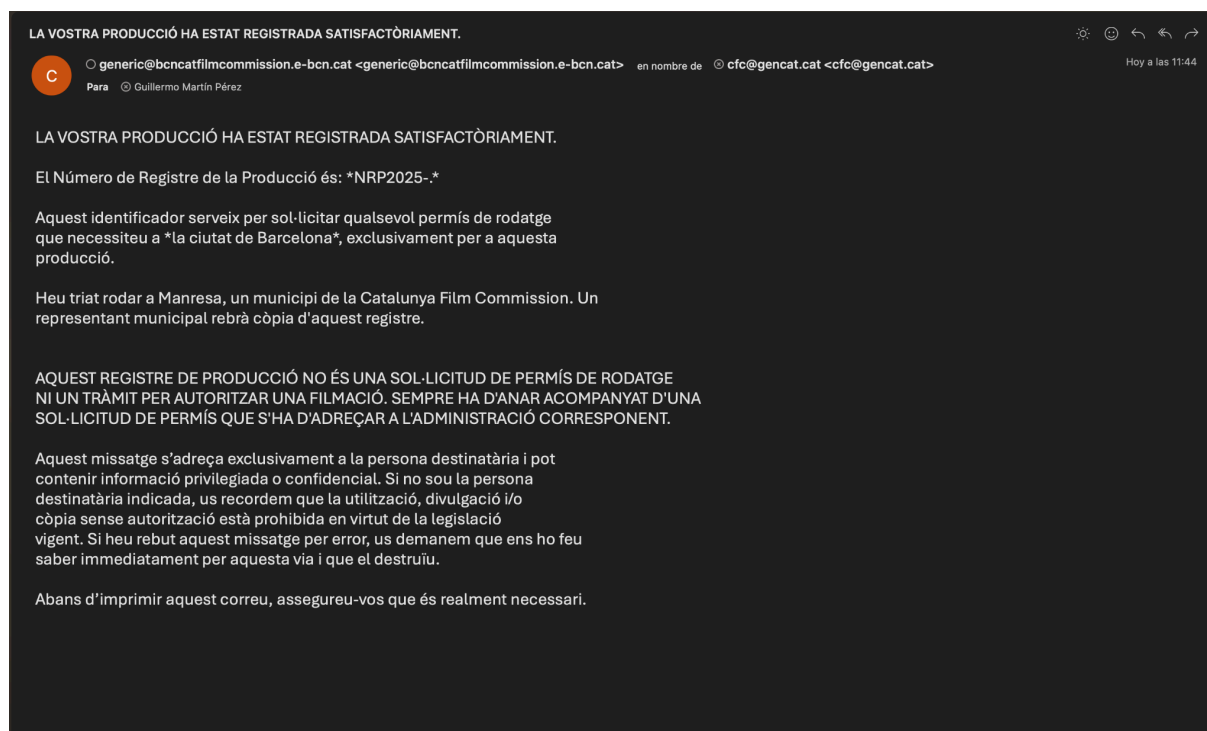
Zapata, P. (Directora). (2023). *La Singla* [Documental]. La Fábrica Naranja, Malandar Films, Inselfilm Produktion.

Zerny, Z. (Directora). (2023). *El que em queda de tu* [Documental]. Final Cut for Real.

ANNEXOS

ANNEX 0. DOCUMENTS DE PRODUCCIÓ

ANNEX 0.1. CONFIRMACIÓ DEL REGISTRE DE PRODUCCIÓ

ANNEX 0.2 GUIA PER L'ELABORACIÓ DEL REGISTRE DE PROJECTES PER A LES COMISSIONS DE COPRODUCCIONS DE DOCUMENTALS

[Registre de projectes per a les comissions de coproduccions de documentals \(enllaç al document pdf\)](#)

ANNEX 0.3 DOCUMENTS DE CESSIÓ DELS DRETS DE LES ENTREVISTES

CESSIÓ DE DRETS D'ENTREVISTES

Jo, Laura Muñoz Tor

Amb DNI 77746187T

Faig constar:

- Que autoritzo que les meves opinions i consideracions recollides mitjançant entrevista cedida a Noemí Barceló Martínez amb DNI 39394297N i que té com a objectiu l'elaboració del Treball de Final de Grau de projecte amb el títol "Quan et treuen les paraules" siguin reproduïdes parcialment o totalment en el treball.
- Que, en cas de tenir algun dret de propietat intel·lectual sobre la meua pròpia entrevista, cedeixo a Noemí Barceló Martínez amb DNI 39394297N tots els drets d'explotació sobre els mateixos, amb caràcter de no exclusivitat, en totes les modalitats d'explotació, per a tot el món i per tot el temps de la seva durada.
- Que conec que el Treball de Final de Grau de projecte amb el títol "Quan et treuen les paraules" és susceptible de fer-se'n comunicació pública a través del Dipòsit Digital de Documents de la UAB (DDD) <http://ddd.uab.cat> o qualsevol altre mitjà que la UAB cregui adient.

I perquè així consti signo la present,

Lloc: MANRESA

Data: 25/06/2025

CESSIÓ DE DRETS D'ENTREVISTES

Jo, Adrià Casado Carrasco

Amb DNI 39387757G

Faig constar:

- Que autoritzo que les meves opinions i consideracions recollides mitjançant entrevista cedida a Noemí Barceló Martínez amb DNI 39394297N i que té com a objectiu l'elaboració del Treball de Final de Grau de projecte amb el títol "Quan et treuen les paraules" siguin reproduïdes parcialment o totalment en el treball.
- Que, en cas de tenir algun dret de propietat intel·lectual sobre la meua pròpia entrevista, cedeixo a Noemí Barceló Martínez amb DNI 39394297N tots els drets d'explotació sobre els mateixos, amb caràcter de no exclusivitat, en totes les modalitats d'explotació, per a tot el món i per tot el temps de la seva durada.
- Que conec que el Treball de Final de Grau de projecte amb el títol "Quan et treuen les paraules" és susceptible de fer-se'n comunicació pública a través del Dipòsit Digital de Documents de la UAB (DDD) <http://ddd.uab.cat> o qualsevol altre mitjà que la UAB cregui adient.

I perquè així consti signo la present,

Lloc: Manresa

Data: 23 de maig de 2025

CESSIÓ DE DRETS D'ENTREVISTES

Jo, JORDI ROCA TARRUELLA

Amb DNI 39320557-X

Faig constar:

- Que autoritzo que les meves opinions i consideracions recollides mitjançant entrevista cedida a Noemí Barceló Martínez amb DNI 39394297N i que té com a objectiu l'elaboració del Treball de Final de Grau de projecte amb el títol "Quan et treuen les paraules" siguin reproduïdes parcialment o totalment en el treball.
- Que, en cas de tenir algun dret de propietat intel·lectual sobre la meua pròpia entrevista, cedeixo a Noemí Barceló Martínez amb DNI 39394297N tots els drets d'explotació sobre els mateixos, amb caràcter de no exclusivitat, en totes les modalitats d'explotació, per a tot el món i per tot el temps de la seva durada.
- Que conec que el Treball de Final de Grau de projecte amb el títol "Quan et treuen les paraules" és susceptible de fer-se'n comunicació pública a través del Dipòsit Digital de Documents de la UAB (DDD) <http://ddd.uab.cat> o qualsevol altre mitjà que la UAB cregui adient.

I perquè així consti signo la present,

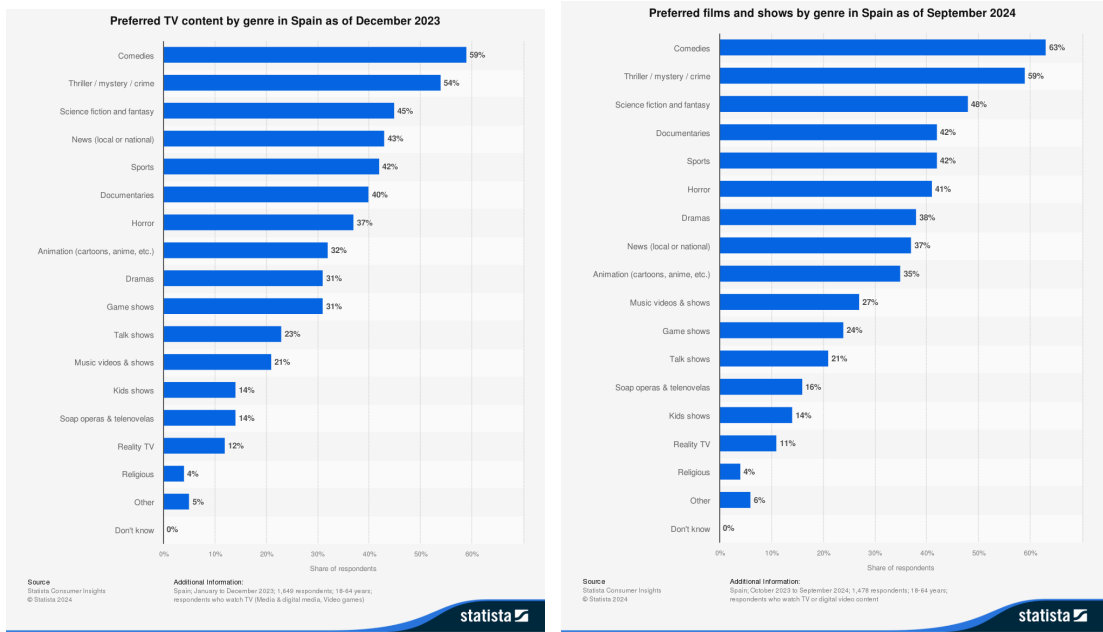
ROCA
TARRUELLA
JORDI -
39320557X

Firmado
digitalmente por
ROCA TARRUELLA
JORDI - 39320557X
Fecha: 2025.05.24
19:26:07 +02'00'

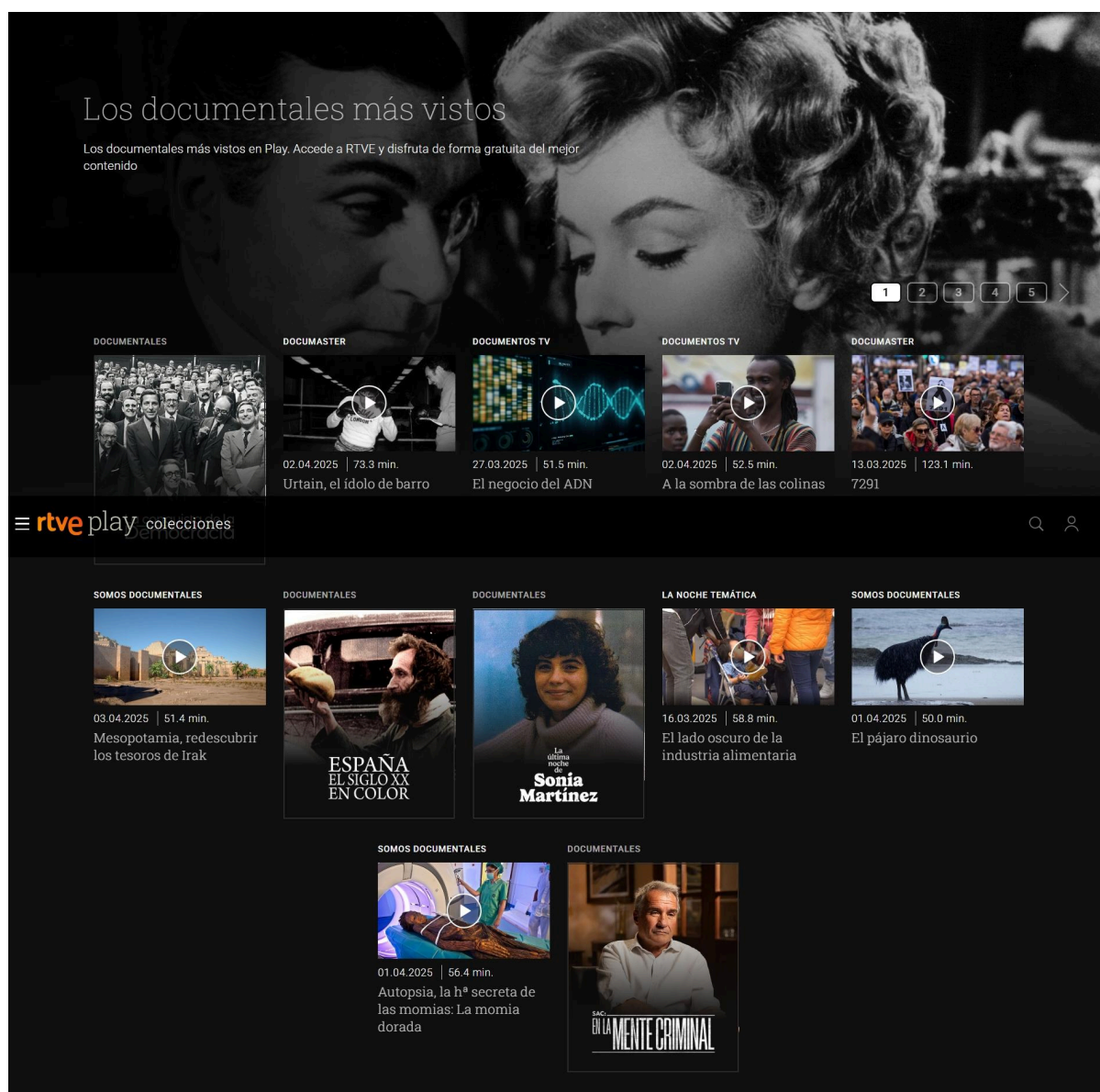
Lloc: MANRESA

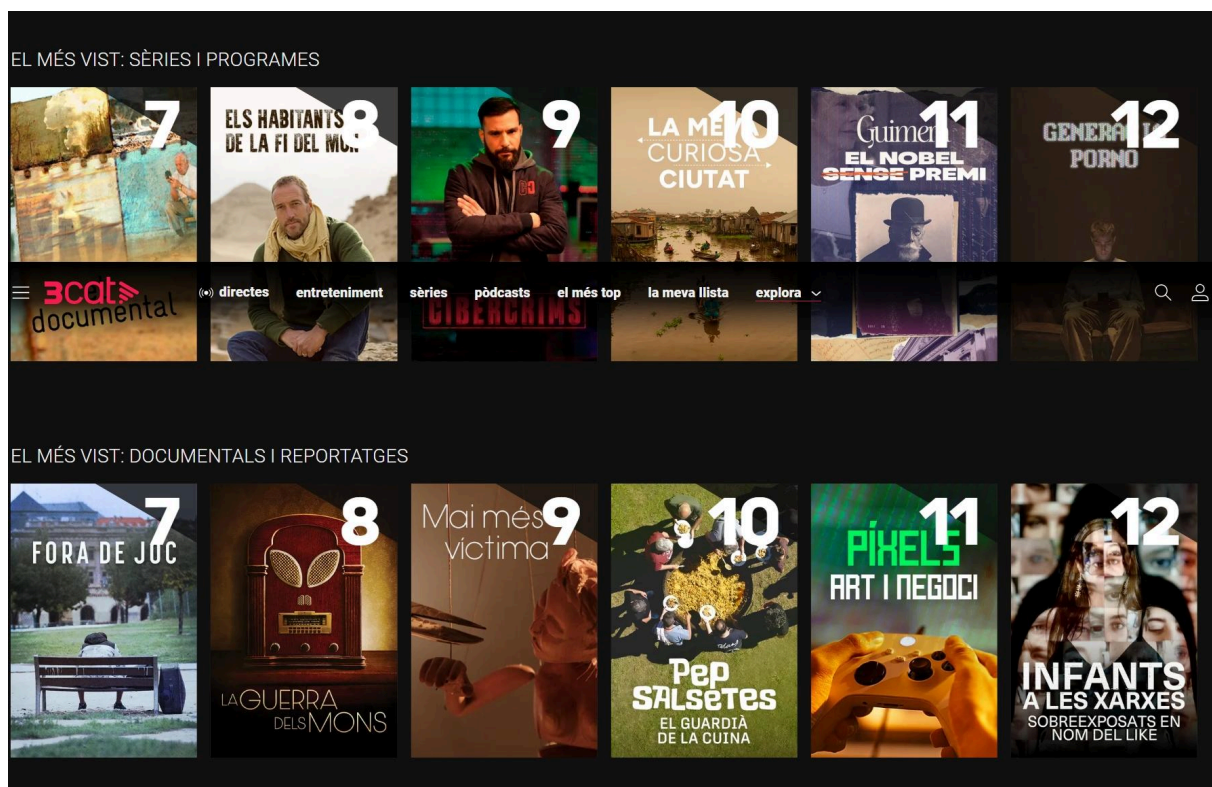
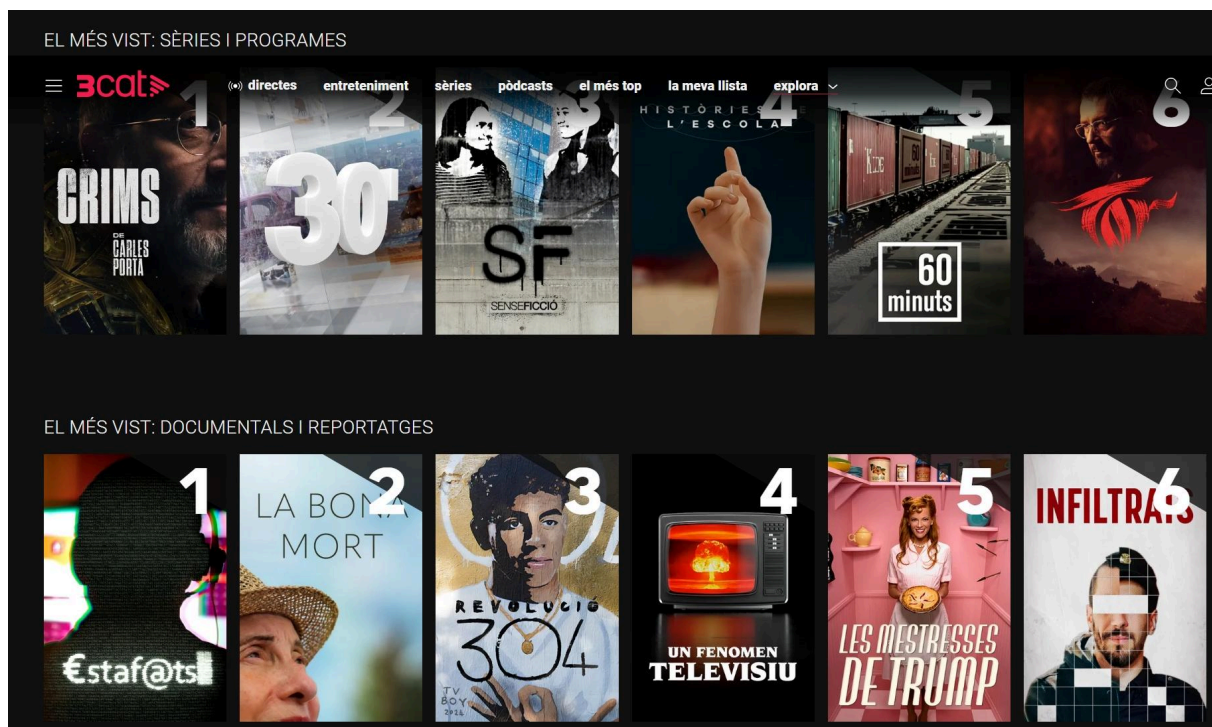
Data: 23/05/25

ANNEX 1. PEL·LÍCULES I PROGRAMES PREFERITS PER GÈNERE A ESPANYA
EN 2023 I 2024

ANNEX 2. PÀGINES DE RTVE I 3CAT DE DOCUMENTALS MÉS VISTS

ANNEX 3. TAULA RESUM DE LES PUNTUACIONS DELS DOCUMENTALS DE REFERÈNCIA

	Puntuacions		
TÍTOL	IMDb	Filmaffinity	Rotten Tomatoes
Le pays des sourds (1992)	7.6/10	7/10	4/5
Sound and Fury (2000)	7/10	—	4.1/5
Escuela de Sordos (2014)	7.5/10	5 crítiques bones de professionals	—
Life, Animated (2016)	7.4/10	6.9/10	3.9/5
Peixos d'aigua dolça (en aigua salada) (2018)	—	—	—
El silencio de mis manos (2024)	5.7	—	—

ANNEX 4. TAULES RESUM DE LOCALITZACIONS

ANNEX 4.1 TAULA RESUM DE LES LOCALITZACIONS PER A LES ENTREVISTES

LOCALITZACIONS PER ENTREVISTES

Jordi Roca	Casmacs
Pepita	Menjador de casa seva
Adrià Casado	Basílica de la Seu de Manresa
Marta	Casmacs
Laura	Oficina

ANNEX 4.2. TAULA RESUM DE LOCALITZACIONS PER ESCENES

LOCALITZACIONS PER ESCENES	
SEQ 1. EXT. MANRESA - DIA	Carrer Born, Carrer Guimerà, Passeig del Pere III i Parc públics (Puigterrà).
SEQ 2. INT. CASA JORDI - DIA	Menjador casa Jordi i cuina
SEQ 3. EXT. CARRER - DÍA	Carrer - Plaça Espanya de Manresa
SEQ 4. INT. MINIBUS - DIA	Minibus
SEQ 5. INT. TALLER - DIA	Interior - Centre mèdic de Berga
SEQ 6. INT. TALLER - DIA	Aula d'estudi CASMACS
SEQ 7.	CASMACS. Sala de reunions del Task Force

INT. CASMACS SALA TASK FORCE - DIA	
SEQ 8. INT. CLASSE MIRIAM I LAURA - DÍA	CASMACS. Sala polivalent de tallers i activitats.
SEQ 9. INT. CASMACS - DIA	Aula d'estudi CASMACS
SEQ 10. INT- AJUNTAMENT MANRESA	UPC Manresa

ANNEX 5. ENTREVISTES

ANNEX 5.1. TRANSCRIPCIÓ DE L'ENTREVISTA A JORDI ROCA

TAKE 1

PREGUNTA: 00:04:30: D'on s'urgeix la necessitat d'impulsar aquest projecte (el llenguatge de signes) per a tu.

00:05:20 PRESENTACIÓ JORDI RODA

Hola, em dic Jordi Roca. Porto tota la meua vida vinculat al món de les persones sordes i la comunicació amb llengua de signes. És més, la meua llengua materna és la llengua de signes i, per circumstàncies, la meua llengua vernacla, la que faig servir a diari, també és la llengua de signes.

00:05:35 La qüestió que es planteja per què es genera aquest interès pel llenguatge de signes ve donat per una reflexió que es va fer. Es va fer la reflexió de dir, ¿son interessants els signes per la comunicació fora del col·lectiu de persones sordes?

La resposta, sí. El meu parer, com sempre dic en els tallers, la llengua de signes o comunicar-se amb signes és algo màgic perquè arrastra altres components que envolten el signe, com són les expressions facials, les expressions corporals i d'altres. I a partir d'aquestes reflexions vam fer una pregunta, ens vam qüestionar un tema. La comunicació amb llengua de signes la poden aprofitar altres discapacitats.

I es va fer un treball de recerca i ens vam quedar estorats. Ens vam quedar estorats perquè des de fa moltíssims anys, més de 30 anys, a altres països ja estan treballant la comunicació de llengua en llengua de signes. Inicialment era llengua de signes, ara matisarem el que és el llenguatge, però en llengua de signes, que era el que nosaltres buscàvem, resulta que sí, que fa molts, molts anys que s'està fent servir per altres discapacitats. El que té més potencialitats d'aplicació són els autistes, perquè hi ha molts autistes no verbals, però resulta que síndrome de Down també es fa servir, es fa servir per a afàsia, per a apràxia, per paràlisi cerebral, fins i tot per

ictus. Hi ha unes experiències molt interessants a Anglaterra de la comunicació amb ictus. Llavors vam dir que la llengua de signes aplicarà altres discapacitats.

No es pot fer igual. La mateixa manera que apliquem la llengua de signes en el col·lectiu de persones sordes que en el col·lectiu d'altres discapacitats. Haviam, la llengua de signes és un idioma. Les llengües de signes, oficialment reconegudes, té l'equivalent d'un idioma. Per tant té una gramàtica pròpia, té una sintaxis pròpia, té una morfologia pròpia, etc. En canvi, en el cas de voler-ho aplicar en persones amb altres discapacitats, es trobem que la majoria d'aquestes altres discapacitats no són sords. El problema és el canal de comunicació de sortida seu, que és on tenen el problema, és a dir que són no verbals. Per tant, podem aplicar una llengua de signes en les altres discapacitats? Inicialment no, i després d'haver-hi aprofundit molt, doncs molt més segur que no es pot aplicar, perquè els estem dient que han de fer canvis a la seva gramàtica del que estan escoltant cada dia. El pare li parla amb el català oral, amb la gramàtica del català oral, el mestre el mateix, el monitor el mateix, la cuidadora de menjador el mateix.

Llavors no podem fer aquests canvis. Ho vam consultar amb professionals del CDIAP, pedagògics, professionals que estan amb autistes i altres discapacitats, i van dir que no, perquè hi ha moltes dificultats en el seu aprenentatge, perquè ara sobres li diguem que per comunicar-te amb signes has de fer servir una gramàtica, i per anar avançant en una llengua oral has de seguir les pautes d'una altra gramàtica. Llavors van dir que no, ha de ser una sola gramàtica. Això internacionalment es coneix, en el cas de l'anglès, és l'anglès signat, que en el nostre cas seria el català signat. Què vol dir això? Que podem fer servir els signes de la llengua de signes? Sí, però dintre la gramàtica del català. I fer servir tots els signes de la llengua de signes? Tampoc, perquè n'hi ha molts que són molt abstractes, són poc icònics i tenen uns referents molt potser poc simbòlics. I llavors aquí, al tractar amb altres discapacitats, el que necessitem és que els signes o els gestos, que ens és molt més fàcil treballar amb gestos que no pas amb signes, els gestos tenen una relació com molt lògica, molt descriptiva entre la paraula que tu vols fer servir per comunicar-te.

El plantejament és, la persona que cuida, posem per cas en el cas dels autistes, la persona que cuida un autista no verbal pot parlar, perquè l'autista hi sent. El que sigui, per ajudar-lo a que ell s'expressi, nosaltres podem acompanyar la paraula amb un signe o un gest. L'exemple seria menjar. Llavors, podem ajudar-lo a que aprengui que amb aquest signe està demanant menjar. Perquè els primers signes o gestos que hem de promoure amb les persones no verbals, justament són els de demanda, el que ells puguin demanar. No podem ensenyar-li signes o gestos molt poc, que cobreixin poc les seves necessitats. Els primers 120 està estudiat, nosaltres ho tenim relacionat. Els primers 120 signes bàsicament és de demanda, menjar, dormir, beure, prou, més alt, més baix, dormir, cansat, gana, per exemple. I d'aquí, després de tot aquest procés, la nostra entitat Casmacs, que es va fundar el 1953, però des del 1979, ens dediquem a la formació en llengua de signes, ho vam veure clar. Ja tenim uns canals per la llengua de signes, però hem obert aquest nou canal fent una aposta pel llenguatge de signes, perquè creiem que tota la riquesa comunicativa que nosaltres coneixem i dominem amb signes, dintre de la llengua de signes, si es pot aplicar, en certes condicions com les que he dit abans, es poden aplicar en el camp d'altres discapacitats bàsicament no verbals.

PREGUNTA: 00:13:15: En relació amb el que has dit, has parlat de dues coses, que una és la iconicitat o que un signe és icònic? Què vol dir que un signe és icònic?

JORDI ROCA: 00:12:31 Un signe icònic que té molta iconicitat

En el món de publicitat, sobretot vinculat al màrqueting, hi ha un varem d'icònicitat dels missatges que es donen, sobretot els missatges visuals. Va de 0 a 12. Nosaltres vam fer una tria i vam limitar de 0 a 6. Per exemple, en llengua de signes, la catalana en concret, per dir el mes de gener es fa així. La pregunta és, aquest signe quina relació té amb el mes? No li acabem de trobar la relació. És a dir, no té bona icònicitat, seria icònicitat 0, i el referent, que seria l'explicació del perquè d'aquest signe, el referent és molt baix, seria com a molt 1. Hi ha l'argument que podria ser

que el gener és el cap de l'any, és el principi de l'any i després ja vindran els altres mesos. En canvi, un signe parlant de mesos que pot tindre una bona icònicitat i sobretot un molt bon referent és el mes d'octubre.

L'octubre es fa així, com si tiréssim una escopeta. L'octubre el que passa és que s'aixeca la veda i ja es pot anar a caçar. Per tant, per icònicitat, escopeta, i quan expliquem la relació entre l'escopeta i la cassera al mes d'octubre, té un referent molt alt, molt interessant. Què hem d'intentar? En el cas del llenguatge, hem d'intentar treballar molt amb signes molt icònics o que com a mínim tingui un referent, és a dir, l'explicació que hi ha darrere aquest signe o aquest gest, sigui molt clar i és especialment molt fàcil de memoritzar i recordar. Els gestos són una gran eina. Els gestos els podem crear en qualsevol moment.

A mi no se m'acudeix ara com dir-li tal cosa amb una persona amb discapacitat, doncs m'invento un gest. La nostra filosofia és que no passa res, perquè el més important de tot és que aconseguim comunicar-nos.

PREGUNTA: 00:15:12 Has parlat de que en 1979 CASMACS comença a fer formació formació de llengua pero de llenguatge. A tu quan se't desperta... Oh espera que hi ha un altra manera d'expressar-se amb signes.

JORDI ROCA 00:15:38 Haviam, al 1979, Casas va demanar un ajut per fer els cursos de llengua de signes i en aquella època es deia lenguaje mímico. Sí, al 1979 es deia d'aquesta manera, lenguaje mímico. Tampoc es tenia clar si era llenguatge o si era una llengua. És a dir, quan ha quedat clar això de la llengua, ja fa bastants anys que corren altres països del món, especialment als Estats Units. Els Estats Units són l'autèntic cavall de batalla de la llengua de signes, que en el seu cas és la llengua de signes americana. A Catalunya, el 2010, el Parlament la va reconèixer com a llengua cooficial.

Aleshores, nosaltres, quan vam veure les possibilitats aquestes de la llengua que s'establien, que tenia un estàndard que es normatitzava, llavors vam veure, home, tot no es pot aplicar com nosaltres feíem l'any 1979. L'any 1979 ho

barrejàvem tot. Els gestos servien com a signes, els signes servien com a gestos, es feia servir tot barrejat. Ara el que hem fet és separar bastant les dues coses i centrar-nos molt donat que és per altres discapacitats ens a centrem molt en que tinguin molta utilitat i que siguin, sobretot, fàcil de recordar. Els signes, si són molt abstractes o tenen una iconicitat molt baixa, a la gent al cap d'uns mesos de fer-los servir se n'obliden o els confonen o no els fan massa correctes.

PREGUNTA: “00:17:15” I des d'aquest principi, que em dius, fins ara, des de la teva perspectiva, això de la comunicació total a la llengua de signes ha canviat? O sigui, què et manté, lluita, per aquesta idea?

JORDI ROCA: “00:17:32” Em manté la idea del llenguatge de signes que són els principis de la comunicació total. La comunicació total és un concepte que va sortir als Estats Units pero que no es va aplicar des de persones sordes per a persones sino que va ser tot el contrari. Es va crear a partir d'uns estudis i d'una recerca que va fer un professor, el doctor Schaefer, que es va especialitzar molt en aquest tema tractant autistes, i ell va dir que els autistes no verbals tenen que tenir una eina de comunicació. I ara aquí fem el matís, una eina de comunicació. Una llengua de signes no és una eina, una llengua de signes es un idioma.

LLavors ell va dir: “necessitem una eina”. La eina quina pot ser sinó una eina quina pot ser el llenguatge. El llenguatge és totalment obert, és molt flexible i com que està dintre d'un concepte com és comunicació total, podem fer servir molts elements, qualsevol element serveix per comunicar-se. Llavors, el veure que existia la comunicació total i estava sota el paraigües d'un llenguatge no d'una llengua, vam dir, doncs, l'aposta de futur de la nostra entitat en quan a la formació i a la com ho diria... O sigui, per allò que hem de apostar és pel llenguatge de signes, perquè els estàndards, les normes de la llengua de signes que hi ha ja estan establerts, ja hi ha molta gent que s'hi dedica, però el que hem

observat és que el llenguatge de signes per a altres discapacitats, estem com el mol als *Bessaroles*, hi ha molt, molt poca feina feta i hi ha moltíssima feina per endavant. Llavors, partint d'aquest referent de Estats Units i dels conceptes i de la metodologia, perquè en realitat és comunicació total, método Schaefer. El doctor Schaefer va crear un mètode, però aquest mètode, més que res, se centra a com començar a ensenyar una criatura que és autista no verbal. Bé, a partir d'aquests principis, dels seus principis, nosaltres hem estat desenvolupant els dos últims anys. Vull dir, l'any passat, sí, els dos últims anys vam començar a fer coses petites, però ja a finals de l'any passa ja es va consolidar i, per exemple, als nostres tallers, que fem molts tallers als instituts que tenen cicles formatius vinculats al tercer sector, doncs ja no ens anunciem com a tallers de llengua de signes, sinó ens anunciem com a tallers de llenguatge de signes. Sempre comencem matitzant què és una cosa, què és l'altra. Llavors, clar, el llenguatge de signes, el que ens estem trobant és que els resultats són més positius que no pas en un llenguatge perquè, per exemple, fem servir els gestos, perquè els gestos els fem cada dia. Vull dir, el prou-prou no necessita que sigui un signe, és un gest que el fem. O si hem d'aturar una cosa que se'ns atansa massa, l'aturem. Això és espontani, però són gestos, per tant, no poden estar encabits en una llengua, perquè com a llengua, idioma té una gramàtica i, per exemple, aquest gest no es podria encaixar o, segons el context de la frase, no pot encaixar, per tant, no ho fem per un altre cantó. I l'altre cantó, l'alternativa es el llenguatge la idea que també ens ha acabat de consolidar el concepte aquest de llenguatge és l'international sign. Nosaltres dèiem, sí, la llengua de signes és internacional i gent que sap moltíssim d'aquests temes, en concret de la Universitat de la Pompeu, doncs van dir, no, és que l'international sign no és una llengua. Per què? Per què no té gramàtica? Perquè és veritat. I llavors què és? És un sistema. Per tant, Casmacs, els últims temps, el que estava promocionant és un... perdó, el que estem, el títol i el subtítol exacte és llenguatge de signes, sistema per la comunicació total. I ara estem rumiant d'afegir comunicació total i efectiva, perquè el que ens interessa és treure moltes coses, moltes floritures, i anar a lo més

concret, que és la necessitat que tingui aquesta persona amb discapacitat que nosaltres la podem cobrir a través de la comunicació.

Pregunta: “00:22:22” Has dit que això és, o sigui, els tallers, per exemple, són una de les coses que teniu programades. Hi ha altres projectes relacionades amb la comunicació total?

JORDI ROCA: “00: 22:30” Sí. En els instituts que anem a fer els tallers de llenguatge de signes, gairebé tots els cicles formatius estan vinculats al tercer sector. Ara el volem ampliar. A més a més, fins i tot, a la junta de Manresa s'ha pres interès perquè s'ampli, per exemple, els que estan estudiant màrqueting, els que estan estudiant perruqueria. Per què? Perquè farmàcia... És a dir, intentar formar la gent amb quatre conceptes bàsics, fer-los descobrir que tots tenim recursos per a governs comunicar que estiguin de cara al públic que estiguin vinculats al tercer sector. Aleshores, entre els nostres projectes està mantenir aquesta línia de fer tallers per formar molt bàsicament aquests alumnes que seran gent que tendran a persones amb discapacitat o diferents discapacitats. i per un altre cantó, hi ha una secretaria tècnica d'una entitat que ens està gestionant que el llenguatge de signes sigui reconegut en diferents àmbits. Per exemple, el catàleg d'especialitats del CP, els de l'atur, que el tinguin contemplat. Inicialment, hem fet gestions i ens deien, no no directament a Madrid ho hem fet. Ens deien no, no es que la llengua de signes ja està i els hi teniem que explicar tot el que he explicat fins ara. No, no es tracta d'una llengua de signes, es tracta d'un sistema per poder-nos comunicar. Clar, quan els hi expliques i ho matitzes, ara els únics que hi ha com molt... se n'adonen de que és un element molt important per a la comunicació, però que ens falta una eina per establir una comunicació que sigui eficaç, que sigui eficient, amb altres discapacitats. Perquè tothom quan pensa en signes pensa signes, llengua, persones sordes. Llavors, quan fa la descoberta aquesta i sobretot les utilitats i molt especialment quanta gent pot arribar a aquest llenguatge de signes, llavors sí, llavors ho trobem molt interessant i bueno, estem

avançant, estem avançant perquè fins i tot Fundae s'ha interessat pel tema, ens han arribat notícies que també al Departament d'Educació i la Generalitat hi ha un responsable que estem programant una reunió perquè comencen a veure clar les utilitats que té un llenguatge per altres discapacitats.

PREUNTA: “00:25:17” I quanta gent pot arribar a aquest llenguatge?

JORDI ROCA: “00:25:20”Haviam, agafem com a referent a Catalunya, jo tinc dades registrades de 12 països, des de Japó a França passant per la Xina. En el cas concret de Catalunya, oficialment la Generalitat té registrades com a persones amb grau de discapacitat aproximadament unes 40.000 persones, són sordes a Catalunya, 40.000 persones. D'aquestes 40.000 persones que siguin signants són unes 12.000. Si agafem el referent i tots els nivells, que en aquest cas el llenguatge de signes no caldria aplicar-ho a tots els nivells, però bueno, agafant com a referent tots els nivells per exemple dels autistes, estem parlant d'una franja, hi ha diferents desfons, però parlen entre 80.000 i 100.000 perquè podria haver una part que tinguessin una alta capacitat de comunicació i no ho necessitessin. I a França la forquilla aniria entre els 80.000 i 100.000 persones que necessitarien això. Però clar, aquí hauríem d'ajuntar els, em sembla que són uns 13.000/ 14.000 casos d'ictus des de lleus a sabers, els lleus potser no necessiten, però el sabers si seria el cas dels ictus, doncs cada cop que anem al centre de down és clar, ens surt una quantitat de persones amb discapacitat que es poden aprofitar d'aquests coneixements, ells inicialment, però també les seves persones del seu entorn, familiars, cuidants, infermers, auxiliars, etc. que poden donar suport a la comunicació. Sí, clar, les quantitats estem parlant de, com a mínim, de 12.000 persones sordes a 10 vegades més, 12 vegades més, per a les persones beneficiàries de poder fer servir el llenguatge de signes.

PREGUNTA: “00:27:32” Jo dins d'aquests projectes

que poden beneficiar a tots, et volia preguntar què és el projecte Clàudia, què és el projecte de la mà que parla i per què començar aquests projectes.

JORDI ROCA: “00:27:49” Haviam, Casmacs vam tindre una task force, un grup que es deia Task Force, que estava composta per voluntaris, diguéssim, que van fer un brainstorm, és a dir, vam començar a abocar idees i idees, idees per generar projectes. Llavors tots aquests projectes van quedar sobre la taula i al principi vam dir, bueno, un any en farem un, al cap d'un any en farem un altre i anirem buscant sobretot recursos i tots aquests projectes sense recursos no hi ha manera. Una part recursos i una part voluntaris, també els necessitem molt, moltíssim. Però resulta que va haver un any, tot prodigiós, el 2023, que ens comencen a vindre a buscar i ens diuen, teniu projectes? Sí, tinc aquest, aquest, aquest i t'interessa més? Ah, doncs m'interessa més aquest projecte i els el volem finançar. Ups. Res, al cap d'un mes o dos rebem un correu d'una altra entitat, una empresa multinacional i ens diu, teniu projectes vinculats al llenguatge de signes per poder desenvolupar que nosaltres ho podríem finançar i vam dir, sí, tenim aquesta altra, és a dir, en un any es van posar gairebé en marxa i teníem a sobre de taula tres de cop. Clar, a nosaltres ens va fer anar molt de bòlit.

TAKE 2

PREGUNTA: “00:01:16” Estem parlant amb el Guille i jo, a veure si podries parlar de cada un dels projectes, una mica. Bé, jo, dels que estic familiaritzada amb el projecte Clàudia, la mà que parla i finestra oberta. D'aquest tracte, cada un d'aquests projectes, què són, i aquí van dirigint. Molt bé. Guau Va, comencem? Sí. Bé.

JORDI ROCA: “00:01:54” Sobre la taula teníem varios projectes. Llavors, entre el 2023 i el 2024, s'han posat en marxa tres projectes. Començarem pel de projecte Clàudia. L'origen del projecte Clàudia és l'origen de es bastant peculiar. El qui

genera el projecte Clàudia va ser una frustració. La Clàudia, és una noia, ara deu tindre 16 anys, que té un grau d'autisme per fi el Greta Thunberg. No sé exactament a quin nivell és, però és d'aquest nivell. I es va apuntar un curs de llengua de signes. Llengua de signes.

S'ho va agafar amb molt d'interès, i la veritat és que era bastant hàbil signar, i tenia molt d'interès en comunicar-se. Llavors, ho estava fent online, i cada setmana hi havia una trobada amb el tutor. Va haver una setmana que el tutor, si no ho recordo malament, em tocaven a mi, i el dia que li tocava a ella no la vaig poder atendre. Llavors, jo vaig escriure un correu i vaig dir, en plan, no t'he pogut atendre tal dia, programeu una altra cita i ens fem l'entrevista, per si tens dubtes, per aclarir conceptes i demés. I no m'ha contestat. Jo vaig escriure el seu correu i em vaig estès de dir, en plan, lamento molt que s'hagués passat aquella rata, que l'altre no et va avisar i no et vaig avisar, vam avisar un dia de retras, però et proposo que ens veiem, però ja personalment. Llavors, el carrer és de Manresa, és de fora de Manresa, li vaig proposar que hi ha un desplaçet, i el trobés amb ella, amb la seva mare, però la seva mare és una dona molta empenta i que ha procurat molt per la seva filla, i no va contestar. va passar el temps i un bon dia vaig rebre un correu de la seva mare que sense de veure què havia passat en aquest curs.

I jo li vaig dir que havia escrit vàries correus i no m'ha contestat i em va dir, bueno, l'esquena té aquest mal costum, no contesta els correus, però sí que té molt. I jo vaig dir, doncs a mi m'ha frustrat molt, perquè em pensava, és que has de tenir en compte que és autista i tal i qual. Més que la Clàudia, hem fallat nosaltres. Hauria d'haver tingut en compte que la Clàudia tenia un nivell, ja he dit lleu, d'autisme, però és autista, i hauria d'haver estat més atent a aquests petits detalls, que per ells tenen molta importància i nosaltres no, i a resultes d'aquesta frustració, doncs vaig pensar que ho hauria de compensar d'alguna manera. Llavors vam entrar a una empresa, una multinacional, que ens va proposar que li presentéssim projectes i un dels projectes d'aquests que teníem al sobre de la taula era el projecte Clàudia. El projecte Clàudia és un projecte original de Casmus, però que resulta que després ens hem assabentat que hi ha un parell d'altres projectes similars. En tot Espanya

només n'hi ha un altre però el que nosaltres hem configurat, l'hem consultat amb professionals del sector, també amb gent del CDIAP i a més, l'hem trobat molt, molt interessant. El projecte Clàudia es tracta de que, a través d'una tauleta i amb una aplicació, a partir d'una imatge, un pictograma del *ara sac*, que és el més universal que hi ha, on surt, per exemple, la figura de la mama, a continuació podem tocar un... podem clicar i ens surt el signe de mama, però amb un dibuix GIF. I si ho volem polir una mica més, cliquem un altre espai i ens surt el mateix signe però fet en vídeo amb una persona real. I hem deixat un quart espai per si uns pares ho haguessin personalitzat, que aquest mateix signe de la mama, els avis, els germans, poden participar molta més gent de l'entorn de la persona autista. Aquesta tablet, quin avantatge té? Aquesta taula és com una eina de comunicació per anar ensenyant el nen autista, molt especialment no verbal, a que aprengui uns signes molt bàsics. Són 120, una mica referència al que he dit abans. Són uns 120. També el poder fer servir tant a l'escola amb els seus cuidadors com a casa amb els pares, ho pot tenir incorporat a la taula i quan marxin de la casa el poden seguir treballant. Entre escola i família, que és molt important aquesta relació, poden establir un programa d'aprenentatge perquè aprengui a comunicar-se amb signes, però sobretot expressar-se amb signes. Si el nen autista, i això està comprovat en molts estudis, sobretot als Estats Units, si la criatura autista millora la seva comunicació, sobretot a la sortida de les seves demandes, reforça l'aprenentatge oral, cosa que durant més de 100 anys es veia discutit tot el contrari, que si una persona signava perdia capacitat oral o de oralitzar les paraules. I s'ha demostrat que no és així. Fins i tot hi ha estudis neurològics en profunditat i s'ha demostrat que no és així. I el que sí s'ha demostrat és que la persona que signa, com que s'estableix un canal de comunicació, reforça un altre canal de comunicació, que és el majoritari que és l'oral. I creiem que aquest projecte Clàudia realment pot ser interessant, porta un any de retard des de la seva presentació, no només per la seva presentació, però finalment gràcies a un miracle que ha fet una col·laboradora extraordinària, que és la Noemí Barceló, gràcies a ella, a la seva empenta, a les seves idees i al seu treball constant, perquè ha sigut molt constant, per fi podem dir que segurament que segurament que

dintre d'un o dos mesos s'ha de fer la presentació universal, perquè aquesta aplicació és gratuïta i universal. Va ser una de les condicions que es va posar a la Multinacional. La Multinacional és l'empresa L'Aix de cosmètica natural i ecològica de la Gran Bretanya que promou projectes d'aquest tipus. Els hi va interessar molt. Els he dit que escrigués una carta donant disculpes perquè anava molt retardats, van dir que no hi havia cap problema, el projecte ha anat endavant molt lentament, però ha anat endavant i ara a la seva etapa final, gràcies a la Noemí, hem pogut arribar a un terme. Ja està acabat, està tot configurat i està a punt de presentar-se. Com que volem presentar els salons d'actes de l'Ajuntament de Manresa, estan buscant dates per fer la presentació.

“00:10:05” Passo ràpidament al projecte de la Ma que parla, que té un perfil molt similar al del projecte Clàudia, parteix de la mateixa plataforma, però aquest està enfocat perquè professionals, però sobretot, familiars que envolten una persona afectada per un ictus pugui comunicar-se amb signes, almenys expressar-se amb signes, gestos, però fets només amb una sola mà. El material ja està gravat i estem... perquè no se'ns amunteguin massa les coses, farem la presentació del projecte Clàudia i al cap de poc temps ja podem presentar aquest altre projecte, que el trobem molt interessant, n'hem parlat amb gent familiar de persones afectades d'ictus, el trobem molt molt interessant, ens han comentat que notàvem com la persona afectada d'ictus patia perquè intentava dir alguna cosa i no tenia possibilitats de poder-se expressar, i d'aquesta manera podem ajudar a establir un canal per poder-se comunicar, almenys ells a expressar-se amb les persones que tenen ictus.

PREGUNTA: “00:11:05” Coneixes persones amb ictus? Que tu saps que es podria beneficiar?

JORDI ROCA: “00:11:12” Jo he conegut familiars de persones amb ictus.

Haviam, per mi és molt especial, el meu pare va patir un passament cerebral, no va tindre un ictus, però comentaris del meu neuròloga va dir que aquest home té sort

perquè no necessita parlar per comunicar-se, perquè el meu pare no amb la mateixa agilitat o amb les mateixes habilitats, però se seguia comunicant amb nosaltres amb signes. Qualsevol que no era ictus feia servir les dues mans, però veies que el nivell havia baixat perquè el passament que va tindre en el cas concret del meu pare ja va ser bastant vacil, però se'n va sortir, el fil de comunicació es va mantindre, i llavors mica en mica es va anar recuperant i va anar avançant. Hi ha estudis de neurologia, de facultats de medicina, tornem als Estats Units, que diuen que a la fase de recuperació de la persona amb ictus és molt important que les seves capacitats cognitives que queden tocadetes es puguin reactivar. Hi ha molts sistemes, per exemple el joc de que un triàngle l'has de queixar al forat triàngle, al rodó al rodó i tal, però nosaltres creiem, i en un principi creiem, però ara estem convençuts a resultes de consultar estudis que s'han fet sobre el tema, que per exemple la comunicació empenca i recolza molt la recuperació cognitiva d'una persona amb ictus. Llavors com que tenen afasia, i no poden parlar, com a mi es podran expressar amb signes molt simples. Una mica la gràcia ens va inspirar en un projecte que va acabar mort, no sabeu per què, perquè vam intentar contactar amb ells i no hi ha hagut manera perquè ha desaparegut, va haver un inici de projecte similar a Anglaterra i la idea era boníssima, que era això, fer servir una sola mà per comunicar-se, perquè les persones amb ictus, si tenen operatiu una mà, un braç, però no l'altre. I ja dic que tot el material aquest ja està gravat, d'intre de poc ho presentarem i esperem que tinguin bona acollida. Amb gent que n'hem parlat i per l'esperança recolides creiem que sí, que per ser molt positiu.

PREGUNTA: “0013:42” Pel que parlaves del teu pare, del basament cerebral, creus que sí ha d'haver estat una persona oradora, o sigui que no fos sort, creus que hauria estat diferent la seva recuperació?

JORDI ROCA: “00:13:56” Sí, jo crec que la seva recuperació, sobretot en el cas del meu pare, si no hagués sigut sort que no hagués dominat la comunicació no verbal, si hagués sigut una persona oïdora que tota la vida ha parlat i ha sentit, si hagués

patit un episodi d'ictus d'aquests sabers que a més a més arrastra una afàsia que no poden parlar i demés, hagués sigut, sense altres elements de suport, la seva capacitat cognitiva, s'hagués recuperat perquè molts es recuperen, però el procés hauria sigut més llarg. Haviam, aquí hem de fer-hi una cosa molt important, que a vegades la gent no tenen en compte, i és la frustració. Ni que sigui parcialment, si el teu cap t'està funcionant i tens ganes de dir alguna cosa i no pots, quan portes 70 anys de la teva vida expressant-te i dient coses que penses, i ara de sobte no pots, frustra molt, les frustracions relantitzen la recuperació. No esperen la recuperació, però si dius aquella petita cospira de dir que el mateix cuinant ar d'oralitzar, sí o sí, però ara acompanya l'oralització amb el gest, amb el signe.

Que vols menjar i llavors s'aprofita i se li diu quan vulguis menjar fes-me això. Clar, sempre serà amb una sola mà. Fes-me això. Si ell a la propera vegada et fa això, primera, la seva angoixa ha baixat, la seva frustració ha baixat i es planteja, bueno, tinc canal de comunicació, molt bàsic, i es tant fàcil que jo ho puc fer, però sobretot l'altre m'entén.

Tornem al que deia al principi de tot, les demandes. Si la meva demanda no és corresposa al frustrar, m'angoixa, amb preocupa, etc. A casa de recuperació d'un ictus entenem que neurològicament tot això pot beneficiar. Hi ha estudis que diuen que aquesta via inicial de gestos o signes l'ajudaran també a la recuperació de la parla, si té possibilitats de recuperació. I el processus s'accelera, però els gestos són fàcils, tothom els pot fer. Són universals.

PREGUNTA: “00:16:30” Suposo que aquesta és una part del llenguatge que deies abans que tu no li demanaries a una persona amb ictus que faci el signat, com és, o sigui, que tu parles dels esglaons, pots explicar una mica què són això dels esglaons?

JORDI ROCA: “00:16:49” Sí, els glaons i els plorblans. Sí, hi ha una metàfora que... o la veritat a casa, que ens sentim molt orgullosos, és una metàfora que s'està ensenyant en alguns instituts. Com a model, sobretot en els cicles que tenen a

veure, per exemple, integració social, dependències, molt especialment dependències. Hi ha una metàfora que és una... ho tenim fet en l'imatge, però en resum deia ser que hi ha una escala una mica llarga, al mig hi ha un replà, a la banda de baix de tot hi ha una persona amb menys discapacitat i a dalt de tot hi ha una persona que té cap mena de discapacitat. El que és un costum i el que és habitual és que el que no té cap discapacitat a dalt li està demanant al que està baix que faci ell esforços per anar pujant esglaons per intentar-se pujar a l'alçada de l'altre. Una cosa que insistim molt és que no es pot fer al mig de tot, tampoc es pot fer, és a dir, que el que està a dalt de tot li digui al que tingui discapacitat que tu no facis res i abaixis tots els esglaons i jo faré tots els esforços i tu ni et moguis. Nosaltres creiem en els esglaons compartits. Fins a quin esglaó depèn de la discapacitat? Hi ha discapacitats que només et permeten pujar 3 esglaons, doncs no passa res, el que no té discapacitat haurà de baixar, però no fins a baix de tot, perquè a vegades hi ha fet prou esglaons per pujar 3 esglaons. L'idilic, el que seria fabulós seria que hi hagués un replà al mig i el discapacitat pugés 10 esglaons i el que no té discapacitat baixés 10 esglaons i en un replà intermig es trobessin tots. Això seria fantàstic, però hi ha casos que no es pot. Però hi ha casos, per exemple, de discapacitats. Per exemple, la persona sorda amb implants, capa de pujar gairebé tots els esglaons, excepte els 3 darrers. Bé, doncs el oïdor necessita cobertes esglaons, però el que demanem és que tothom faci esforços, però que la suma d'aquests esforços en definitiva aportin inclusió, que és l'objectiu final de tot.

PREGUNTA: “00:18:50” Hi ha un terme que ens va agradar molt, que fa servir, que ens agradaria que ens expliquis una mica, que és el terme handicap, en quantes de discapacitats ens explica una mica...

JORDI ROCA: “00:19:01” Jo soc d'una generació, digueu-me'n que jo soc del segle XX, soc d'una generació que som uns privilegiats. Nosaltres hem viscut un canvi de segle i de mil·leni ho sento per vosaltres perquè no us tocarà. Haviam... Els de la meva generació, quan parlo dels de la meva generació, quan érem joves, perquè

hem sigut joves, recordo que, per exemple, un ciutadà amb síndrome de dawn es tractava d'una persona subnormal. Fins i tot, encara fa pas massa, vaig estar repassant una ponència a nivell de tot l'estat espanyol en què deia la relació entre els subnormals i les famílies familiars. Però això ho feia... No era ben bé catedràtic, però era categoria catedràtica. Era un director general de serveis socials, del Ministeri de Salut, de sanitat de l'època, que venia de l'època franquista, i sí, tenia una ponència que es deia així.

Es donava per fet, que era la paraula correcta. No traïem amb el que es diu políticament correcte, perquè també se n'ha agosat molt i se n'està agosant molt. Però sub-normal, vol dir per sota del normal. Després van ser els minusvàlids, mínus, per sota, menys. Invàlids, o sigui, no arriben a ser vàlids. És a dir, sempre hem posat una etiqueta que minora, minora, minora, minora. Resta, resta, resta. I ara estem com la discapacitat, que encara està molt estesa, està com molt implantada, però segueix sent una discapacitat, algu menys. I, a canvi, ens hem trobat que hi ha diversos països que han de tenir bastant, i és la paraula handicap. Persones amb un handicap. Clar, aquí ens posem gairebé, ens enivellem tots una mica, perquè qui no té un handicap? Jo sempre poso l'exemple, jo com que tinc arrels familiars a la cervera, doncs el Marc Màquez t'agafarà una moto i per anar de la presa de Sant Palau, que és una carretera petita, anirà 300 per hora. Els ciutadans, per exemple, de la presa, que faria una moto amb una carretera i es posaria 300 per hora, poquíssims, tots els altres tenen un handicap. No tenen el suficient valor per agafar una màquina de 1.400 centímetres d'origen a 300 per hora. Però el Marc Marquez sí. Llavors, entre el Mar Bàquer i jo, aquí té el handicap, o el tinc jo. Jo no em veig d'anar a 300 per hora amb una moto. Doncs en aquest aspecte, ell no té cap handicap. Jo sí que el tinc. És a dir, d'una manera o l'altra, tots tenim un handicap. Llavors, podríem dir, la persona tan sorda té un handicap? Sí, té un handicap. Per exemple, no hi sent. Però no hi sent per aquell bo. Perquè ara amb les noves tecnologies i això donaria per estar parlant amb els nous avenços, sobretot en biogenètica, estem al, com deia un, al present ja és futur.

Al present ja és futur. És a dir, molts sords seguiran sent sords si volen, en aquests moments. Jo vaig estar reunit amb un monòleg logopeda de l'Hospital Sant Pau de Barcelona i em va dir que havien fet un implant amb les seves 70 anys. Perquè els sords hi han de dos tipus. El prelocutiu, el que és petit i és sord, o el postlocutiu, que amb una edat de 8, 10, 12 anys ha sentit, ha parlat i de sobte s'ha quedat sord. Aquests són els postlocutius. Doncs una senyora era postlocutiva i els últims 30 anys de la seva vida va quedar sorda, però ella no era sorda. I quan es va assabentar que hi havia els implants coclears va dir pues jo em vull implantar perquè vull tornar a lo que havia viscut. I amb 70 anys aquella senyora es va implantar.

Jo vaig conèixer un senyor holandès que es va implantar amb 62 anys o una cosa així. Però sobretot per la parella.

Estava casat, es va divorciar. I amb la parella que es va ajuntar era una senyora uïdora. I la senyora uïdora li va dir, literal, si tu vols signar amb els teus amics, pot ni cap problema, però a mi no em signis. Oh, i com ho faig. Hi han implants. I es va implantar amb 62 anys.

Jo els vaig conèixer que donaven la volta per autogràfe a una autocanària. I una gent molt interessant. Amb 62 anys es va implantar i almenys sentia. I sentia i seguia el ritme del ball perquè a la parella aquesta els agradava molt ballar, els ballava i seguien el ritme de la música, etc. Aquesta senyora va ser una senyora amb 70 anys. És a dir, no tenia el 100%, però en un percentatge molt alt el que es sort continua sent sort perquè vol. Aquí entràriem al tema de la identitat, la cultura sorda, però això és un tema que no no caldria entrar ara en massa profunditat.

PREGUNTA: “00:24:40” Ara tiro molt enrere. Abans fa bastant de...

bastant de estona. Has parlat que en el llenguatge de signes estava el futur de l'entitat. Què és Casmacs?

JORDI ROCA: “00:24:50” Casmacs és una entitat, és una associació de persones sordes. És una entitat no lucrativa que es va fundar... L'acte de fundació va ser el 1950. Del segle passat. Però el govern no va legalitzar l'entitat fins al cap de tres anys. Perquè era l'època dura del franquisme i tenien que investigar els historials polítics de tots els components. De la directiva, els socis, un per un, si tenien informes negatius... Es va fundar el 1950, però es va legalitzar el 1953. Aquest any estem en el 72 aniversari. Una curiositat de Casmacs. Casmacs, per cert, és l'acrònim de casa social del sords de Manresa i Comarques. Hi ha una curiositat. L'any 53, quan es va legalitzar Casmacs la nostra entitat, va ser la primera associació de persones sordes a ser legalitzada a tot el territori espanyol que no era capital de província. És a dir, ciutats molt més grans que Manresa no tenien associació de persones sordes. Manresa sí. Va ser la primera de tot Espanya l'any 53. Vam portar... Ha tingut alt i baixos, ha passat tràngols, ha tingut moments d'èxit, sobretot, de ser pioners. Casmacs ha destacat molt per set pioners. No a les èpoques actuals, sinó ja des del principi. És a dir, una associació per a una ciutat de Manresa que en aquella època devia tindre com a molt, 38, 40.000 habitants va ser la primera a Espanya a constituir-se que no era capital de província. Hi ha els fundadors, el senyor (XXX) i el senyor Roca, van ser els autèntics impulsors d'aquesta entitat, doncs ja vam ser uns pioners. Casmacs ha destacat, ja he dit, per ser pioners en moltes, moltes coses. Un reconeixement de les nostres activitats i de la nostra fermesa com a entitat

va ser el 1980 que el govern central ens va declarar com d'utilitat pública.

Actualment la declaració d'utilitat pública té la fa la publicitat autònoma.

Tenen un ple pel consell de ministres que reconeguessin com a entitat de declaració d'utilitat pública. Això comporta tot un seguit de beneficis, de avantatges fiscals, però també comporta més controls perquè hem de passar comptes, hi ha auditories, etc. Però que una entitat petita com la de Casmacs, perquè sempre hem sigut una entitat petita, la punta més alta va ser als anys 80 on era amb 60 socis, sempre hem sigut

una entitat petita, però amb molta iniciativa i sempre l'entitat publicada amb diferents jutges directives, però amb directius amb ganes de fer coses i tirar endavant projectes. Malgrat haver tingut crisis, crisis econòmiques de la resta de la societat també ens han afectat.

72 anys després d'aquell somni que van tindre aquells dos homes, l'any 50, al cap de 72 anys, està on estem ara, una entitat que, per exemple, el local és de plena propietat, des de l'any 80 és un local propi, no estem en un local cedit, el d'Espai o de l'Ajuntament, per un canvi de color polític de l'Ajuntament els han fotut fora, o els han buscat una altra retina, pitjor del que està aquí no, aquest local és nostre, és de propietat, i hem sigut, ja dic, pioners en molts projectes, per exemple, el 2012 vam ser la segona entitat en fer cursos online de llengua de signes. I l'any 79, per referències datades i confirmades, l'any 79 vam fer el primer curs de Lenguaje Mímico, curs de llengua de signes, que era un autèntic tostón i una pallissa de cursos. També vam ser els primers, almenys a Catalunya, de la resta d'Espanya no ho podem assegurar, però de catalunya si. l'evolució, evidentment, ha sigut important perquè hem passat molts anys i hem passat de blocs de notes i de llibretes plenes de apunts i hi havia alumnes que s'entretienien a fer dibuixets dels signes, hem passat a tindre molt material digitalitzat, que els alumnes s'ho poden treballar i s'ho poden repassar a casa sempre que vulguin, estem contínuament intentant posar-nos al dia fent servir diferents plataformes, des *d'un cahot fins a un pla rumpa, s'emporta un predator*, etc. I ara, amb el que estem treballant del llenguatge de signes, esperem que hi hagi una resposta molt positiva, que ara estem convençuts que hi serà, i sobretot que hi haurà molta gent interessada, fins i tot perquè hem tingut referents i hem fet cursos per funcionaria i el que ens comenten, per exemple, personal d'un cap de salut, ens comenten això. Clar, jo en 3 anys només em vaig trobar amb una persona sorda, però en canvi algú amb perfil autista doncs en tinc de tant en tant, i ara, bastant sovint, a persones d'altres discapacitats ja ens hi trobem. És a dir, l'àmbit que pot abastar el llenguatge de signes és tan gran que creiem que pot ser una gran aportació per a la societat. I ara l'objectiu ja no és... Nosaltres les formacions les cobrem, no siguin aportacions dels propis alumnes, fins i tot fem

combinacions i intentem fomentar molt la formació. Però ja en aquests moments el llenguatge ja no és un objectiu a fer cursos per poder tindre ingressos, sinó que és... és algo que creiem molt important que pot aportar a la societat.

TAKE 3

PREGUNTA: “00:02:15”: ¿Corre el riesgo de perderse la cultura sorda? ¿Como se lo toman los sordos que haya un lenguaje de signos?

JORDI ROCA: “00:02:24” Vale. Haviam, referent al tema de la cultura sorda, hi ha casos en què anem d'un extrem a l'altre i els extrems sempre han sigut perillosos. Ara hi ha un corrent en què diuen que hi ha una cultura sorda perquè hi ha una llengua. O sigui, lo de la cultura sorda ha sortit sobretot des del moment en què es reconeix que hi ha una llengua. Aleshores, si hi ha una llengua, és que hi ha una cultura darrere i darrere una cultura suportada amb una llengua hi ha una identitat. I ara hi ha moltes persones sordes que estan parlant de la identitat de ser sord, que a moltes vegades quan entres a voler matisar el que és el concepte de la paraula identitat, hi ha persones sordes que no et sap matitzar la paraula identitat. Llavors s'ha generat aquest corrent que està en un pas aquí, a Catalunya. No és molt extens, és un grup més aviat petit, però té bastant influència en els Estats Units, però als Estats Units ja he dit que el moviment de persones sordes de la comunicació és molt, molt, molt potent. Estar en un pas de dir que ser sord no és una discapacitat. Llavors, bueno, arguments, n'hi han molts, n'hi ha d'estudis de gent molt preparada que estan a favor d'aquest concepte i també n'hi ha d'estudis de gent que ja estan totalment encontre d'aquest concepte. Clar, el risc que té la cultura sorda és que quedi molt minoritzada, que el col·lectiu quedi molt minoritzat, perquè els avenços tecnològics fan que persones sordes deixin de ser sorda i aquests que són, aquests defensors extremistes de la cultura sorda, doncs sembla i demostren que no hi estan d'acord en que aquesta tecnologia avanci i ara sí que estan oposant molt fermament amb la biotecnologia o la biogenètica. Que la biogenètica

bàsicament és una biogenètica reconstructiva, és a dir, hi ha enllaços que estan desconnectats

i aquesta biogenètica el que està fent és reconnectar aquests enllaços que estan trencats. I aleshores, clar, la intervenció quirúrgica és molt menor

perquè a mi en plan coclear t'exigeix 4 hores al quiròfan, t'han de fer un forat al crani i a partir d'aquí bueno és una cosa que si tinguessis un fill de dos anys li donaria moltes voltes, consultoria molta gent, segurament ho faria. Crec que l'obligació dels pares és que quan tens un fill que té un problema el que has de fer com a pare es resoldre el problema. Però diuen que, aquests que són més extremistes, diuen que és una política de assimilació. Jo no l'entraré ara, a més a més el debat pot ser llarguíssim i a més a més és un tema de debat, per tant com a debat hauria de tindre l'altra part, o sigui, hauria de tindre la part contrària i poder-me fer un debat, obert, constructiu, honest, sobretot molt honest

i sobretot m'agradaria que es decidissin les coses com molt clares que no acaben d'estar molt clares, en el sentit aquest de dir no, és que jo soc sort i la meua identitat és de persona sorda i els que aprondeixen més diuen no, és que res més no som discapacitats. Clar, quan parlem de cultura, quan parlem d'una llengua pròpia, quan parlem d'una identitat pròpia, estem a un pas de parlar d'un grup ètnic i si parlem d'un grup ètnic, llavors estan sortint temes, ja n'hi ha d'exemples reals que han passat ja, que ja han passat. Quasi a quasi estem fregant una eugenècia, una selecció. Hi ha hagut casos en què una parella ha decidit a fer una selecció per tindre una criatura sorda. Ja no sé fins a quin punt fins i tot legal si seria, si és legal això. Però bé, deixem-ho davant.

Llavors, el tema de la cultura, clar, hi ha el risc que aquesta cultura quedi molt minoritzada, és a dir que el col·lectiu a còpia de temps quedi molt reduït. Perquè aquí parlem molt dels aspectes molt visuals, com són les llengües de signes o el llenguatge de signes, jo sempre parlo que una imatge val més que mil paraules. L'any passat va haver el directe nacional de les persones sordes

i la foto del col·lectiu que va assistir a la trobada que es va fer a Barcelona, si tu agafes la foto on surt tota la gent, que no va ser molta gent, tota la gent que surt, em sembla que vaig comptar almenys d'una a dues persones menors de 30 anys. Gairebé el 60% eren persones jubilades. És a dir, hi ha una perspectiva de relleu generacional que tinc. Però és que amb altres ordres de la societat està passant el mateix. És a dir, l'índex de naixements a la societat occidental baixa. Si baixen els naixements, baixen les discapacitats i dintre les discapacitats baixen les persones sordes. La discapacitat de les persones sordes representa el 0,2% de la societat. Però si a més a més hi aportem noves aplicacions, noves tecnologies, la genètica etcètera, etcètera, ens trobarem que la perspectiva de futur és que el col·lectiu de persones sordes quedi molt reduït. En canvi, nosaltres com a Casmacs i amb el tema de la formació entenem que una comunicació amb signes no es perdrà si ampliem a altres discapacitats. Però el col·lectiu de persones sordes, és a dir, com a entitat, com a Casmacs, si ara mateix ens porten aquí un document per recolzar la llengua de signes catalana, el signem i el recolzem, perquè creiem que mentre hi hagi persones sordes i ja que està oficialitzada una llengua, serà mentida. El que sí també s'ha de reconèixer que els esforços dels polítics, els de l'administració pública, és també veuen els números, veuen les estadístiques, veuen com està evolucionant el col·lectiu de persones sordes i no és que sigui un tema que els preocupi massa, no és cal veure les dotacions que hi ha pel col·lectiu de persones sordes. Que si bé fan coses perquè hi ha una llengua de signes i obliga l'administració a abocar-se en aquest tema i la Unió Europea té directives sobre aquest tema, és que a la perspectiva de futur jo no la veig com perquè pugui desaparèixer el col·lectiu de persones sordes però que quedarà bastant reduït i si la ciència avança molt molt molt, doncs aquesta reducció s'accelerará. Perquè la majoria dels nens sords, exactament el 94-95% dels nens sords són fills de pares oïdors i els pares oïdors quan un metge els diu

tenen un fill amb discapacitat o a hàndicap que no hi sent

però a l'estat jo no s'ocupin perquè hi ha tot aquest ventall de coses, d'opcions perquè facin que el seu fill no sigui sord, els pares opten per això. I no són radicals, a

mi el que em preocupa com a coda, com a fill de pares sords, com a marit d'una dona sorda, per a una dona sorda i la meva vinculació tan estreta amb el col·lectiu de persones sordes, molt especialment en Casmacs, a mi el que em preocupa és que s'estengui el concepte de la identitat de persona sorda deixant de banda altres drets i ara parlem de drets. Em refereixo al cas concret d'una senyora sorda d'aquí a prop de Manresa que es va casar amb un sort francès, se'n va anar a viure, viu al costat de París, i ha tingut tres fills sords i els pares es van negar a fer res perquè els fills deixessin de ser sords.

A mi em va impactar molt això perquè jo em pregunto ara als fills grans es pot fer la pregunta, home, a mi m'agradaria sentir. Clar que estan a temps de fer-se un implant, no dic pas que no, i fins i tot d'aquestes noves tècniques de genètica podria ser que també entressin en aquest grup, però han passat tota l'ajuntament, tota la infantesa com a sort, s'han comunicat sempre en llengua de signes, i tenen assimilat i tenen acceptat la seva condició de persona sorda, llavors diuen, ja m'està bé com estic, jo no hi estic pas a favor d'això, però si jo no hi estic massa d'acord és que els pares decideixin que un fill que té un problema deixar-lo amb aquest problema. La sordera no és una discapacitat, d'acord, no és una discapacitat, però és un problema, perquè la resta de la societat podrà parlar i voldrà que tu t'expressis oralment, perquè no tota la resta de la societat sabrà signar. Aleshores, oportunitats de treball, les limites, oportunitats d'integració, doncs les limites, de relació social, les limites. Llavors una cosa que em fa por és que aquesta identitat, aquesta cultura sorda deixi sectoritzat al grup fins a tal punt que estigui a un pas de ser com una secta. Jo he comentat amb altra gent molt clara sobre aquest tema i gent molt preparada amb estudis i carreres i demás, que si segueixen així s'aconsegueixen una secta.

Perquè, per exemple, aquesta associació Casmacs, jo he sigut directiu de l'associació Casmacs, però actualment no puc ser directiu de Casbass. Perquè hi ha una norma, perquè estem afiliats a la Federació Catalana de Sords, hi ha una norma

als seus estatuts que diu que una entitat que a la seva directiva hi hagi una persona uïdora no pot estar afiliada a la federació. Una associació de pares, com que són uïdors de nens sords, poden estar afiliats a la federació, sí, però no tenen dret a vot. Les persones que s'han passat 50 anys de la seva vida amb problemes de marginació, ara que se'n empoderen marginen. Per exemple, tenen un argument que diu que només una persona sorda pot ser professora de llengua de signes. Per què? Perquè es considera que una persona sorda és nativa d'aquesta llengua. Lingüistes, catedràtics, fins i tot ho tinc per escrit, perquè m'ho han escrit i m'han contestat perquè ho he consultat. A mi em va generar molts dubtes. Resulta que una persona nativa d'una llengua només cal que la seva llengua materna sigui la llengua de signes. Per tant, tots els codas, els fills de pares sords, són nadius de la llengua de signes perquè la nostra llengua materna és aquesta. I com he dit abans, en el meu cas, sobre la meua llengua vernàcula és segueix sent la llengua de signes. Però diuen que no. Per ser professor docent de llengua de signes tens que ser sord. Però això ho diu la federació. Però a nivell de generalitat, la generalitat està entre dues aigües. Segons quins tipus de formació et permet que sí, sigui un oïdor que doni una classe de llengua de signes, i segons quins altres temes t'ho condicionen. Però hi ha una cosa que és certa. Per què ara les persones sordes diuen que tu per ser oïdor no per ser això, no per ser allò, no per ser allò altre. Tot això ho promou un elit de persones sordes. Però tu vas a la persona sorda més corrent que vius al dia a dia, i parles i dius que potser no n'hi ha per tant. A mi fa por que ens doni alegria. Precisament una persona que ens les havíem tingut molt tantes sobre el tema de formació, que pràcticament feia anys que no ens parlàvem, perquè ens les havíem tingut molt tantes, em va reconèixer que de cap a les maneres que jo, com a coda, formava part del col·lectiu de les persones sordes. I veia que el col·lectiu de persones sordes no ho comparen només persones sordes, sinó que, per exemple, els codas també formaven part del col·lectiu de persones sordes. Però és una corrent que és d'un elit que està influint en la resta. La elit té molt clar el que són els conceptes cultura, ètnia, identitat, etcètera, etcètera. La resta de sords no ho tenen tan clar, però, clar, com que ho diu aquell,

que en sap molt, que és molt més culte, que està molt més preparat que jo, els deu decidir així. Però, clar, que estiguin preocupats, perquè la perspectiva del futur és negativa. No. Ja dic, si veiéssiu la foto aquesta, comenceu a comptar els caps de color argent o cabecitas de plata que dic jo i et quedes estorat. Dius, bueno, i on està el relleu generacional? Aquí no n'hi ha.

PREGUNTA: “00:18:22” tu has dit que vas ser directiu, però tu quan entres... O sigui, tu quina vinculació tens amb la teva identitat?

JORDI ROCA “00:18:30” La meva vinculació amb casmacs, no amb les persones sordes, perquè clar, a casa jo tenia els pares sords, a casa meva soc fill únic i penso que les notícies del meu pare me les he interpretat en llengua de signes en vuit anys d'edat.

PREGUNTA: “00:18:45” Això va ser com una dificultat per tu?

JORDI ROCA: “00:18:47” No. Ho vaig trobar natural.

Formava part de la... És a dir, la llengua de signes és la meva llengua materna Vull dir, tampoc la llengua que parlava a l'escola tampoc m'era estranya. Per això, per exemple, hi faig un inici rapidíssim. Sí que crec que, per exemple, l'educació dels infants sords ha d'estar acompanyada de les dues coses. Una altra cosa és la gramàtica. Jo crec que la gramàtica té que ser la de l'oral, però recolzar l'educació a mi no em va perjudicar. Jo crec que després ho plau bé. I la meva llengua materna, a resulta que és la llengua de signes, no ha sigut handicap. Aleshores, aquí va haver un any que aquesta entitat estava en un local que tenia 50 metres quadrats. I l'actual president, el senyor Manuel, que ha sigut motor d'engegat, projectes i idees, va dir que a Esquadra s'ha de tenir un local propi, un local gran, i s'ha de tenir moltes no se que no se cuantos

I em van dir ¿ens pots ajudar o pots col·laborar més que ajudar? Pots col·laborar en aquest projecte i tal? I vaig dir ah, sí. I vaig començar amb 17 anys. Vaig començar a

fer gestions, gestions a nivell Madrid, gestions portaveu a Madrid, va coincidir que jo, per coses, vaig estar dos anys vivint a Madrid i llavors a Madrid m'escapava i feia gestions al Ministeri o tal. Total, que l'any 80 vam inaugurar aquest local. Va ser una fita a nivell nacional. Aquí havien arribat a vindre presidents d'Altes Associacions d'Espanya perquè no s'ho creien, i era necessitat aconseguir el que va aconseguir. Bé, a la meua vinculació, doncs, com que aquest local oferia moltes oportunitats de fer coses, teníem aules, dues aules, un espai per la canalla, una sala social, etcètera, etcètera, doncs vam començar a desenvolupar coses. Per exemple, els cursos amb llengua de signes. En llenguatge físic que es deia abans. Llavors, sempre he estat de vincular, però formalment, més aviat com un assessor tècnic, com un tècnic de suport. A ser que un any que va haver un buit de presidència, que em vaig presentar a president, i que en aquella època es podia fer, ara seria inviable, a més a més, jo vaig promoure que sempre, sempre la presidència d'aquesta entitat sí o sí tenia que ser una persona sorda. La resta de la directiva m'era igual, però el president tenia que ser una persona sorda. Tant és així, és que va haver una reforma d'estatuts per a ells, en generals, i ho vaig proposar, i ho vaig aprovar, i han estat tots d'acord. Jo vaig estar quatre anys de president, es van aconseguir algunes coses, però per moltes raons molt complexes, no vaig continuar com el president, i després el president era com... Em vaig separar una mica de Casmacs, en el sentit d'estar tan a sobre directament, però sí que estava al cas de les situacions, i els sords d'aquí Casmacs sempre deien si mai tenim un problema molt gros hem d'anar a parlar amb el Jordi. Ell sempre va comptant amb mi, i sempre jo els hi vaig dir. Jo potser em vaig allunyar una mica perquè hi havia la fase de creixaments dels meus dos fills, que a l'època no vivíem a Manresa mateix. Tenia molta feina, però gairebé la tenia tota fora, llavors no podia ser, llavors havia d'estar per la família. Va ser un lapsus de temps, d'uns anys, però després ho vaig tornar a reprendre, i actualment la meua posició al Casmacs, la formal i l'oficial, és que vindria a a ser un consultor extern, molt especialitzat en coordinar activitats, i sobretot, sobretot, i això sí que ho dic, a molts llocs i a molta gent, soc un promotor de projectes. Sóc un promotor de

projectes àmbit social, àmbit d'educació, però bàsicament soc això, un promotor de projectes.

Però a efectes de l'entitat, per exemple, jo no tinc cap signatura, no tinc dret a votar la directiva, això sí que contínuament estic proposant moltes coses, però sempre els hi dic,

i la directiva actualment de Casmus, tots són sords, a més a més hi ha paritat, hi ha tants homes com dones, i sempre els hi deixo les seves mans que decideixin. Estic molt afortunat, em considero molt afortunat perquè moltes coses que proposo me les aproven, però també hi ha hagut coses que me les han tirat enrere. Molta gent diu no, tot el que dius tu et fan cas i tal, no, no,

hi ha hagut coses que he dit no, o fins i tot he trobat que m'ha dit sí, i al cap de 8 dies m'han dit i ara no. D'acord, ja he començat els passos, doncs guarda la carpeta, però sí, bàsicament el meu paper aquí és aquest, i a part, si faig una cosa, però ja he estat en el treball del voluntariat, és fer de mediador entre les persones sordes i situacions personals, gestions personals, sobretot en el tema de mediació comunicativa, és a dir, fer d'interpreta. El que passa és que no m'agrada etiquetar-me amb la figura dels intèrprets, considero que els intèrpretes, això ho considero jo i considero les persones sordes, sobretot en aquest àmbit, hi ha altres àmbits que no, però en aquest àmbit territorial les persones sordes d'aquí, les associades i no associades, s'estimen més una mediació a la comunicació que no pas un intèrpret. Els intèrpretes són persones que el que diu una persona oïdora ho transmet en llengua de signes, si una paraula no té signes ho diu lletra a lletra, i ens poden demanar que la persona sorda no acabi d'entendre el concepte, el context, etc. Acabar amb mediador és molt més flexible, aclareix els conceptes. El intèrpret no atura mai,

tot el que va dient i que va transmetent ja està, i amb mediador, en el meu cas personal, moltes vegades aturo, és que aquesta paraula que ha dit vostè s'ha de matisar, i ho aturo. Llavors li explico a la persona sorda amb tots els seus matisos. I sobretot en Canalla, perquè sóc avi, sobretot en Canalla, quan tinc reunions amb els pares i el director de l'escola i tal, jo ja aviso a tothom i dic

què passa si faig el paper d'avi? El sord es diu no, no, millor, el home estigui amb el meu pare o la meva mare aquí. Per què? Perquè llavors entro a fons en temes, i el tema és que a la persona sorda se li poden estar passant, però jo sé que l'ha de tindre en compte, llavors jo els hi faig una partença, els dic, no, no poso la meva boca a coses que ells no diuen, sinó que dic, un moment, no creus que seria interessant que claríssim aquest tema? I diuen, ah, però si és veritat. Llavors dic, va, doncs acabem aquest tema. Els horaris dels autobusos com queda? Perquè igual et diuen, l'autobús per anar a la porta de l'escola, o, bueno, un moment, i els horaris. A la *Itàtac* no faria, no, no pot, fins i tot pel seu de càrrec, no pot fer això. A càrrec un mediocomunicatiu, sí, ha de dir, eh, un moment, doncs estem deixant algo. T'interessa els horaris o ja els saps? No, no, ja els saps, ja val, no en parlem més. No, no sé els horaris. Ah, doncs parlem-ne dels horaris.

PREGUNTA: “00:26:37” Per acabar de matisar, perquè, bueno, no sé si, Guillet, tu queries, però tenia la intenció que el teu pare va formar part d'algú que va fundar Casmacs, que això és una cosa molt important. Sí, bueno...

No? Què? Quiero decir la pregunta. Es que lo digo. No, no es una pregunta, es que lo digo. Que su padre fue uno de los, bueno, uno de los fundadores, sí.

Bueno. Da igual, da igual. No va ser que haguessis dit que des de petit saps que és Casmacs.

JORDI ROCA: “00:27:17” Sí, clar, aviam, el senyor Capredí i el meu pare, ells dos van ser els autèntics emprenedors del projecte de Casmax l'any 1950, bueno, comencem l'any 1949. És a dir, un any abans de la guerra de Corea, imagina't. Ells dos van ser els emprenedors i van ser promotors de la Constitució d'aquesta associació. Però ho fien d'una manera heroica. Vull dir, els deien assenyent hi ha una persona sorda. I agafaven i anaven assenyent i li demanaven per tot el poble que aquí viu una persona sorda. Sí. Ah, on viu? I anaven, i els donaven, ah, gaita, nosaltres volem formar una associació de presa. T'hi vols comptar? I així, per

exemple, anaven a peu a artés, perquè gairebé no hi ha combinació. Doncs es posaven d'acord, es demanaven d'anar al matí, agafaven a peu, posaven un entrepà, suposo que una gota de vi, i s'anaven a peu fins a artés. I dèiem, aquí hi ha un matrimoni, sí, i el pòtic no val el pòtic, val el pòtic, però val el pòtic baixet a peu moltíssimes vegades perquè hi vivien dues persones sordes. És a dir, van anar fent el formiga d'anar avisant, gaita, i molts deien, bueno, i per què, i tal i qual, i deien, és un punt de trobada, ens trobem i xerrem, perquè què necessitàvem xerrar? Perquè en un poble de com a sordent només hi havia una persona i com s'interrelacionava, com em relacionava socialment, etcètera, etcètera, no tenia res. I llavors, aquest parell d'il·luminats, el senyor que produïa el meu pare, ens deien, doncs no, vine aquí, i tal i qual, no tenia un local, i aleshores em van tindre, aleshores em van tindre de Creu Roja, que aprofito l'ocasió per donar, perquè és històrica la relació de Creu Roja i Casmex, perquè Creu Roja van obrir les portes de seguida, va dir, que el que tenia en una cantina va, i un senyor social va dir, ah, veniu aquí sempre que vulgueu, i tal, no. I llavors, deien, sí, els domències de la tarda ens trobem allà al local de Creu Roja, que és fàcil, que està a prop, i tal, i bueno, van anar moments, a moments, a moments, a moments. Llavors, jo vaig créixer en aquest ambient d'una gent molt

implicada en un projecte social. En aquella època es deia, un dels articles que me'n recordo encara ara, que deia que aquesta entitat estava per defensar els interessos de les persones. I amb aquest títol tan genèric, implica moltíssimes coses. I jo vaig créixer, jo molts domències de la tarda anava a Casmex. O sigui, la meua relació personal a Casmex ha sigut de tota la vida, i els últims anys, sobretot, perquè el meu pare es va obrir 94 anys l'any passat, doncs, vull dir, les meves activitats relacionades a Casmex és com si jo estigués fent un homenatge permanent al meu pare. I el senyor Camproví, el senyor Camproví, jo l'havia tractat moltíssim i jo no, va ser una tàtica gai.

Perquè el senyor Camproví i el meu pare, el qui va til·lar més va ser el senyor Camproví. I jo, per mi, a l'època en que ho va voler fer és que va ser una autèntica gai. Els aspectes més burocràtics els va ajudar, que aprofito el senyor Antonio

González, un senyor de Barcelona, una persona sorda, molt culta, molt preparada, que va dir vale, d'acord, doncs us ajudarem. I van ajudar la redacció d'estatuts, van fer l'acte fundacional, van dir a ell, etcètera, etcètera. Va rebre un bon ajut del senyor Antonio González. Però els pioners van ser ells, però pioners d'aquests d'Espaldaña i Vota. Sí, sí, bueno, és que era una cosa impressionant, la voluntat que hi van ficar per tirar endavant aquest projecte d'entitat. I sobretot la idea era que els sords no estiguessin aïllats. Això era una frase que el meu pare m'havia dit moltes vegades. És que és una llàstima que passin anys i anys aïllades. Perquè què fan? És com ara, per exemple, hi ha bastantes persones sordes que els fills els fiquen en una residència. Clar, hi ha una residència, 200 persones qui viuen, i aleshores hi ha una persona sorda. Vull dir, el meu pare deia van perdent el cap. Estàs aïllat. Estàs envoltat de molta gent. A més a més, gent molt amable, els auxiliars estan a sobre, però si no hi ha una bona comunicació, si a la taula on sopes de persona gran a persona gran no hi ha una comunicació, o sigui, aquesta és una escena que jo l'he vista. Una taula de quatre persones, i una persona sorda. Les tres persones estan xerrant. T'has entrat en el que ha fet el govern, amb el dels impostos, sí, tal i qual. I la persona sorda anava a menjar les sopetes, anava anant a dret i a esquerra, i de tant en tant, si algú sap fer algo l'hi oralitza molt a poc a poc, si té capacitat, i diu gobierno malo. Ah, sí, sí, sí. I ja està. I aquesta ha sigut la participació en una conversa, en una taula, en un sopar. És fuc-bots?

Està aïllat. Està aïllat sol, com una herenita, al cap damunt d'una muntanya, i allà està. És una cosa. Però a l'altre està envoltat de moltíssima gent i està aïllat. I sobretot aïllat amb la comunicació.

Creus que les persones amb altres handicap també els hi passen coses similars? Sí, sí. És un dels problemes que diuen que la ciutat és un milion de coses, però hi ha gent aïllada. Que viu aïllada. Doncs ja està, perquè si no, el Manuà no va. El Juan. No, si queden serveis, o per exemple, de tot el que he explicat ara, preneu-la i diríeu, això ho podríem matitzar o això ho traïem i ampliïm això altre, o que ens hem de tornar a trobar, o que ens hem de tornar a parlar.

ANNEX 5.2. ENTREVISTA A LAURA MUÑOZ

PRESENTACIÓ

LAURA MUÑOZ: 00:00:22 soc la Laura Muñoz, visc a Berga i jo vaig estudiar logopèdia i llavors em vaig especialitzar en el tema de la llengua de signes. I ara estic estudiant Educació Primària i, quan vaig acabar d'estudiar logopèdia i fer el de llengua de signes, em van cridar d'aquí a Manresa per començar a treballar. Vaig començar a treballar aquí al Casal del Sord de Manresa i, de moment, encara hi soc. La meva feina és fer de mediatra de comunicació i intèrpret en diferents actes o el que necessitin les persones sordes que estan aquí.

Pregunta:00:01:05 Fa molt que treballes a Casmacs?

Des del 2019

Pregunta: 00:01:09 Una cosa, ja ens ho han explicat, però vull que m'ho tornis a explicar a tu. Què és ser mediatra comunicativa i què és ser intèrpret? Quina és la principal diferència entre els dos?

Laura Muñoz: Mira, és a dir, l'intèrpret és com la figura que representa que en qualsevol acte més oficial va a l'acte, per exemple si és una cosa més jurídica o més específica, va a l'acte, fa d'intèrpret tal qual el que es diu i llavors s'acaba. I el mediatra de comunicació seria més un mediatra entre una persona i una altra o, per exemple, si acompanyo una persona sorda al metge, doncs fa com de mediatra entre el metge i la persona sorda, és més com d'acompanyament comunicatiu.

Pregunta: 00:02:11 Crec que estàs o estaves en el grup de Task Force de Casmacs?

LAURA MUÑOZ: 00:02:18 Sí.

Pregunta: 00:02:20 I quin era el teu paper en aquest grup?

LAURA MUÑOZ: 00:02:48 Mira, jo intentava ajudar en diferents tasques, per exemple, en el tema de quan s'havien de gravar els vídeos, quan s'havia de fer més el tema de preparar les

presentacions, o llavors quan s'havia d'implantar, començar a fer algun curs, doncs el Jordi em va com ensenyar-me'n a mi, llavors l'intento com ajudar en aquesta tasca.

PREGUNTA: 00:03:08 I com funciona aquest grup? Tinc entès que treballàveu, proposàveu idees o projectes, millor dit, per després desenvolupar-ho dins del grup, però exactament quina és la mecànica o com és el funcionament?

LAURA MUÑOZ:

00:03:20 Sí, actualment, com que tenim tantes coses obertes, no tenim cap d'això, però representa que el Jordi és el coordinador d'aquí, llavors ell, quan té alguna idea, la presenta, la comença com a desenvolupar i després ens diu les tasques a fer.

La Noemí, per exemple, era més l'editora dels vídeos, la que també donava idees pel tema de les imatges, de presentacions i això, i jo, això, preparava més les que són les presentacions, les portàvem com una mica més a terme.

Llavors fèiem videotrucades o reunions o el que sigui i el Jordi m'explicava una mica el funcionament del projecte. Primer el projecte clau, després el de les tauletes, després el de simplement cursos online, cursos presencials... Va començar primer amb cursos més bàsics i ara ha anat avançant en projectes. En projectes més grans com el projecte Clàudia, que el vàreu presentar fa unes setmanes.

PREGUNTA: 00:04:10 Explica'ns què és el projecte Clàudia.

LAURA MUÑOZ

00:04:14 A veure, el projecte Clàudia l'ha fet el Jordi totalment i la Noemí també hi estava molt implicada, llavors el que volen intentar és que dintre d'una tauleta hi hagi com una...

És a dir, hi ha com els pictogrames, però a part d'això, quan tu obres un pictograma pots veure la imatge, pots veure la paraula i després, si cliques, surt en llengua de signes.

O sigui, està com inclosa dins del que seria el projecte. La part que nosaltres hem posat és la de llengua de signes. Llavors, per exemple, en temes d'hospitals, residències, temes que s'ampliïn una mica més aquest, que calculo-hi, doncs l'important és que una persona que estigui en un d'aquests espais pugui tenir una tauleta i pugui dir:

«Vale, doncs vull dir això», i que sigui capaç de veure la imatge, de relacionar-la amb la paraula i amb el signe, i llavors que es pugui comunicar amb l'altra persona.

PREGUNTA: 00:05:26 Quan vas conèixer en Jordi, què et va semblar?

Perquè jo quan he tractat amb ell he vist que és un home molt creatiu, no? A l'hora té moltes idees, a més té una vocació social, no? Perquè ell, bueno, és coda, però la vocació social que té a Casmex i aquest paper que juga a l'hora de desenvolupar projectes creatius com aquest, que és molt interessant, està bé. Però quan el vas tu conèixer, quina és la impressió que et va donar?

LAURA MUÑOZ:

00:06:03 Mira, jo quan el vaig conèixer, una sensació, és a dir, estranya, perquè jo feia pràctiques, o sigui, el noi que jo estava fent d'intèrpret estava fent pràctiques,

i un dia va venir el Jordi, no sé per què, a Berga, i em va dir:

«Ostres, ens trobem perquè voldria parlar amb tu del tema de Casmex i això».

I vam fer com una entrevista així, en un banc, fent un cafè i tal, que no m'havia passat mai, saps? Llavors va ser un primer contacte una mica així, però jo el veig molt bona persona, és vocacional total, perquè parlo del seu entorn familiar i perquè sempre ha estat aquí, i té moltes ganes de fer coses. L'únic impediment són els recursos d'ara, que ell vol fer moltes coses, però clar, tantes coses també costa, saps?

Necessites també un equip, però és que els recursos econòmics és el que els falta una mica més aquí a l'entitat. Perquè clar, van començar com molt petits i ara, clar, ell ha anat fent moltíssimes coses i ja van avançant, però amb aquest tema, clar, pobres...

PREGUNTA: 00:07:10 Sí, no, no, en aquest punt jo veig que és una persona molt ambiciosa, no? Perquè va trobar Casmex, que era una cosa més petiteta i més de Manresa i ho ha anat fent gran, però no sé com forma amb això, no?
És més, no? Vol que sigui més gran, no?

LAURA MUÑOZ: 00:07:35 I, de fet, sempre busca com... Vale, què podem fer? Doncs ara aquest projecte, per exemple, que estava supermotivada, ara cursos online perquè vol que la llengua de signes arribi a més, a més, a més gent. Llavors hem fet cursos presencials, jo n'he fet a Berga, a Navàs, aquí a Manresa, a Igualada, a Vilafranca, perquè cada cop arribi més. Tallers als instituts perquè els adolescents també sàpiguin una mica de què va. L'any passat i aquest també ho hem tirat molt endavant, que ve una sortida. Llavors també això, projectes així més grossos com el Clàudia, el tema de les tauletes, de la

Finestra Oberta, el tema també de curs online ara perquè sí, també pot arribar a molta gent, saps?

CONVERSA: 00:08:22

Sí, sí, sí, sí, és això. Està pensant, està pensant tot el temps en el mateix.

És això, no? La vocació de portar la llengua de signes a moltíssima gent, de molts àmbits.

Ja siguin adolescents, ja siguin gent gran, ja sigui per gent que treballa a la sanitat.

És això, és com un... jo crec que és una persona ambiciosa en aquest sentit, que no es conforma en arribar només a aquesta gent que és... No, no, hem d'abraçar-ho més. Dir-te també que jo quan vaig conèixer en Jordi també va ser en un bar, fent un cafè.

O sigui que crec que és la manera que té de conèixer les persones.

PREGUNTA: (00:00:00)Entenc doncs que ell et va venir a buscar a tu, no?

LAURA MUÑOZ 00:09:02

Sí, sí, perquè en aquell moment els faltava com una persona així, com de medidora entre fer coses a l'oficina i també fer serveis aquí, perquè ell, com que s'encarrega més d'aquests projectes més grans, clar, el que queda més petit aquí també es quedava com més penjat. Llavors, jo estava allà fent pràctiques i com que costava molt trobar una persona que estigués a prop i que volgués treballar, saps? Doncs clar, em va venir a buscar perquè en llengua de signes tampoc no coneixia molta gent que en fes, saps? I jo en sabia poquet, però em va dir: «Bueno, ja n'aniràs aprenent». Sí, sí.

PREGUNTA: 00:09:39

I ja t'ha enganxat, no? Això és una altra cosa que li... ho vaig captar el primer dia tant per la Noemí com per l'Adrià, que li vàrem fer una entrevista fa unes setmanes, que en Jordi té la capacitat, i és bona, de trobar talent i enganxar-lo, saps?, de dir: «Ostres, és un... no sé com dir-ho, no? Un... que fa talents, que els veu i els apropa al voltant seu». per tal de poder dur a terme aquests projectes. I això és una cosa bona, no, d'en Jordi?

LAURA MUÑOZ:

00:10:20 Sí.

PREGUNTA: 00:10:23 Vale, a veure, m'has parlat abans que realitzeu molts de tallers,
00:10:30 d'exemple, a instituts, quan aneu allà a fer els tallers,
00:10:37 què és el que feu, exactament, en aquest taller? I com ho rep, aquesta persona, en els instituts, gent adolescent que està en el seu món, com ho reben, no?, com és aquesta...?

LAURA MUÑOZ 00:10:53

Mira, jo penso que és molt positiu i que nosaltres, per exemple, fem el taller una mica segons l'escola i l'institut, i oferim una mica el que són, una sessió, dues sessions, tallers més curts, tallers més llargs, segons el que volen l'institut. Llavors, per exemple, els que duren quatre sessions una mica així són normalment al matí o a la tarda, i fan unes quantes hores seguides, i després, molts instituts, el que hem fet, sobretot, els que fan cicles formatius del que seria la dependència, d'aquests de més de comunicació, hi ha un alt guillem que taca en obert nou aquest tall, doncs ells també ens van demanar, com que els interessava molt, per fer una mica de formació més enllà. Llavors, jo crec que és arribar a un públic diferent, i a veure, els adolescents, bueno, hi ha grups de tot, o sigui, et pots trobar de tot. Hi ha grups que els hi aborreixin, bueno, vale, però hi ha grups que molt bé. El que passa, com que la cosa bona de llengua de signes és que sí que hi ha una part més teòrica que el Jordi l'explica el primer dia amb aquesta presentació del que és casmes, del que fem, de tot, clar, és molt pràctic la llengua de signes. Llavors, de seguida, intentem que ells ja puguin fer signes, que puguin fer gestos, que puguin fer una frase, i això els motiva. Poden treure el mòbil perquè s'han de gravar, una cosa també positiva ara amb els adolescents, llavors jo crec que això ajuda que els tres siguin bastants lúdics i dinàmics, saps? I que bé, de moment hem rebut bones respostes.

PREGUNTA: 00:12:42

Som conscient, tant els adolescents com les persones com jo, que no tenen cap contacte amb gent que té alguna mena de problemes, som conscients de l'important que és aprendre un mínim de comunicació via signa per tal de comunicar-te amb aquella persona que per x motiu en aquell moment no pot comunicar-se verbalment. **Els adolescents som conscients o les persones on aneu a fer el taller, el primer dia ho són i després del taller diuen:** "Ostres, això a mi me puede servir el día de mañana porque a mi padre le da un iptus,

le da un infarto i me pide algo que yo no lo entiendo"? Com és això?

LAURA MUÑOZ: 00:13:34 Jo crec que hi ha gent que n'és conscient i hi ha molta gent que no, saps? Perquè és una cosa que, per exemple, hi ha molta gent que em diu "sí, he fet la formació, he fet un curs, però ja no l'he utilitzat més perquè no m'he gravat en cap ocasió", saps? Però sí que jo crec que ens som conscients i que s'arriba a ser una mica conscients del que hi pot haver, però jo crec que fins que no s'hi troben no n'arriben a ser del tot conscients, saps?

Perquè és això, sí, vale, però jo crec que del tot 100% no ens són, saps?

I quan surten jo crec que alguns, pot ser que puguin utilitzar altres àmbits, però n'hi ha molts que és com un taller més que no saben que n'utilitzaran més, saps?

PREGUNTA Time Code: 00:14:21 No, sí, sí, jo crec que és humà, no? A mi també m'ha passat, no? És allò que dius, bueno, fins que no et trobes amb la situació, no ets conscient de com és important comunicar-te amb el teu entorn. Ja no és perquè vagis a explicar res, sinó una cosa tan bàsica com "necesito esto", no? I no ets realment conscient d'això fins que et trobes amb el problema, no? Però ostres, està guai que mitjançant un taller tinguis quatre nocions i que potser passen deu anys i dius, ostres, ja sé com fer-ho, saps? Perquè fa deu anys vaig fer aquell taller, me refresco un poco, repaso lo que aprendí i ja em puc comunicar. Però jo trobo que és bastant interessant, no? Això és important als tallers, no?

LAURA MUÑOZ: 00:15:18

Sí, sí, per això realment és una de les coses que l'objectiu de dir, vale, doncs sí, evidentment és un taller perquè arribi tothom, però a part d'això, perquè siguin conscients que qualsevol ictus o d'alguna altra malaltia o alguna persona que es puguin trobar sota pel carrer, saps? És important comunicar almenys un gest, un signe, el que sigui es pot fer.

Per això el Jordi va començar a plantejar com el curs de llengua de signes, vale, i ara el també l'hem anat modificant, perquè a mesura que vas fent vas aprenent-ho també, anem modificant i també fem molt els que són els gestos espontanis, perquè les persones sordes elles realment ja t'ajuden a comunicar-se perquè aquests gestos arribin també a molta gent que dius qualsevol gest que tu puguis fer, qualsevol gest que sigui lògic, que hi ha molts que són lògics a l'hora de fer, ja t'estàs comunicant a la persona sorda i ja t'ajudarà també a

que us pugueu tots dos comunicar, però almenys el bàsic que si va a algun restaurant o a algun lloc pugui almenys demanar o sentir-se una mica atès.

PREGUNTA 00:16:33 Exacte, que jo crec que al final és el que dius tu, que l'objectiu és això, no és sortir d'allà com un erudit de la llengua de signes, perquè en quatre dies suposo que és completament impossible, però tenir unes nocions bàsiques per resoldre aquest tipus de situacions, jo crec que és l'objectiu. Passo unes preguntes que m'havia deixat aquí la Noemí. Crec que són més tècniques, d'això vaig una miqueta més perdut, però suposo que me les sabràs respondre. D'acord amb els resultats d'estudis neuronals que confirmen l'ús d'una sola via cerebral per processar el llenguatge oral o signat, **com creus que poden ajudar els signes a desenvolupar la parla?**

LAURA MUÑOZ 00:17:25 A veure, jo crec que més que res és un tema de suport. Llavors, si es signa, hi ha també una imatge, i això ajuda la persona a poder pensar en la paraula que és, perquè sap el que vol dir. Jo crec que el signat dona com un suport visual a la persona a l'hora de parlar.

PREGUNTA 00:17:58 O sigui, que és completament compatible. No és que hakis de dir una cosa o l'altra, sinó que el signat pot complementar la paraula quan hi ha alguna mena de dificultat.

LAURA MUÑOZ 00:18:10 Exacte, per exemple en el cas d'un ictus. Jo, per exemple, si tinc el signat molt treballat, puc fer-li fer el signat o signar amb una imatge, perquè també és molt visual. Llavors, el que fem és que, amb aquella imatge, amb aquell signat, aviam si surt la paraula, com que es complementen. Amb diferents exercicis, però...

PREGUNTA 00:18:37

Què és el baby sign i que en penses del seu ús

LAURA MUÑOZ 00:19:02 Vale, sí, ja me'n recordo. Això era una altra cosa que el Jordi també volia fer. Què passa, que l'una cosa és una i l'altra una altra? El baby sign seria per a

nens bastant petits. Son gestos comunicatius per a bebès, els que ells fan, que ja són gestos. Què és el que diem? Per exemple, algun bebè que tingui alguna problemàtica o alguna dificultat, a partir d'aquests gestos també es podria arribar a comunicar. Llavors també hi ha com una plataforma, amb gestos, imatges i tal. I ara com que tot està lligat.

LAURA MUÑOZ 00:19:50 És a dir, jo crec que això també s'hauria de practicar de manera més profunda, perquè no l'hem acabat de fer. Evidentment, tots els infants fan gestos i es volen comunicar. Llavors, crec que és important reforçar-ho sempre, perquè en aquest tipus de problemàtiques hem de reforçar amb totes les tècniques possibles.

PREGUNTA 00:20:05 Ho veig no com una cosa que s'hagi de substituir, sinó com una cosa que s'ha de complementar, ajudar, perquè el nen es pugui comunicar i pugui fer les seves demandes. Una cosa. Quina és la diferència entre llengua de signes, en aquest cas seria la llengua de signes catalana, i el llenguatge de signes? Quina creus tu que és la diferència? M'has notat aquí, eh? Tranquil·la. Aviam.

LAURA MUÑOZ 00:20:53 Clar, és que realment, quan es parla del terme, no es diu mai "llenguatge", es diu "llengua de signes catalana" o la que sigui, perquè ja és pròpia. Com que la llengua és oficial i pròpia, per això es diu "llengua de signes" i no "llenguatge". "Llenguatge" quedaria com un terme més global, però com que ja és la llengua catalana, es considera oficialment "llengua de signes". Perquè "llenguatge" seria com... global.

PREGUNTA: 00:21:38 Sí, en Jordi va explicar que la llengua de signes catalana seria un idioma, com podria ser el castellà, el català o l'anglès, i que el llenguatge de signes seria una eina de comunicació, un canal, una eina que s'utilitza per comunicar-se. No sé si estàs d'acord amb això.

LAURA MUÑOZ 00:21:59 Sí, d'acord.

PREUNTA: 00:22:02 Creus que ensenyar llengua de signes pot beneficiar la gent oral, la gent com jo? Quins són els beneficis? A part dels que ja hem comentat abans, com ser conscient que algun dia pots arribar a utilitzar aquest llenguatge.

LAURA MUÑOZ 00:22:23 Jo, més que com a llengua, ho veig més com una ajuda per comunicar-te. A part del que hem explicat abans, que ja és complementari, t'ajuda a fer més gestos, a expressar-te més clarament, a gesticular més i a utilitzar expressions facials, com si t'ajudessis. Llavors, a l'hora de parlar o comunicar-te, també passa el que dèiem: serveix d'exemple, perquè segons la cara que poses, es veu com vols dir la frase o com no. És més una comunicació cara a cara.

PREGUNTA: 00:23:11 Quines aplicacions Lli dones al llenguatge de signes a la teva consulta? M'has dit que tenies abans algun pacient amb amictus?

LAURA MUÑOZ 00:23:23 Sí. Evidentment, ara he provat el projecte de la Clàudia, amb els artogrames i tot això, però també faig altres coses. Abans començava molt amb l'Edu365.com, amb algunes frases, però n'hi ha poquetes. Hi ha una aplicació per al mòbil que es diu Sort, o alguna cosa així, no me'n recordo ben bé. Hi ha aplicacions on tu poses una paraula i et surt el signe. Això està molt bé, és com un diccionari de llengua de signes. Hi ha alguna aplicació així que va molt bé. O, per exemple, parles del pictograma i llavors surt el signe.

PREGUNTA: 00:24:27 Guai, o sigui, que la gent des de casa pot aprendre. No és allò que s'hagin de desplaçar, sinó que ara ho tenen fàcil amb el telèfon i tot, no? Està guai.

Sí, hi ha alguna aplicació, i jo també m'hi estimo molt perquè, per sort, ja he fet cursos de llengua de signes. Llavors sí que tinc presentacions i molt vocabulari, i també m'estimo una mica d'aquí, perquè tinc aquesta facilitat, però sí. I després hi ha els casos que poses en pràctica, no?, amb persones reals que tens allà i que intenten comunicar-se. Com es troben després d'aprendre que existeix una comunicació alternativa a la via oral o que la pot ajudar? Com es senten aquestes persones?

LAURA MUÑOZ 00:24:58 Mira, en un primer moment no saben gaire com agafar-s'ho, saps? Per ells tot és com un no. Quan els costa comunicar-se oralment, veuen que tenen aquesta dificultat i es posen nerviosos, saps? Al principi és una mica complicat, perquè t'has d'acostumar a això nou, i no ho veuen gaire clar, pensen: "Amb qui em comunicaré, i tal?" Però després, a mesura que van passant els dies, agafen agilitat, aprenen i poden

entendre's amb alguna altra persona o amb qui sigui. Llavors, jo crec que això els ajuda i se senten millor.

PREGUNTA 00:25:40 Clar, jo suposo que el nivell d'angoixa o de frustració per no poder comunicar-te com et podies comunicar abans, o perquè no pots, baixa. I després et sents bé perquè, ostres, si tens una necessitat tan bàsica i has pogut comunicar-la al teu entorn més proper, i aquesta persona t'entén i es comunica amb tu, és una gran millora. Realment et pots fer una idea de la frustració. o el patiment que es pot generar no poder comunicar-te amb aquella persona, no?

LAURA MUÑOZ: 00:26:19 Però és el que dèiem abans, potser... Sí, és el que dèiem abans. El principi és així, perquè clar, veus que volen comunicar-se i els costa arrencar, no els acaba de sortir, saps? Ja intentes buscar solucions, però clar, llavors es frustren, es frustren una mica, sí.

PREGUNTA: 00:26:41 Jo m'ho puc arribar a imaginar, però com que no estic allà, la situació és allò, fins que no t'hi trobes res. I de l'altra banda, com et sents en tot el procés? Quan comences a tractar una persona fins que veus que aquesta persona ja ha baixat la seva angoixa perquè es pot arribar a comunicar, tu com vius aquest procés?

LAURA MUÑOZ: 00:27:08 Mira, al principi és això, és com difícil, saps? Jo entro amb el pensament de "bé, a veure què tal", perquè depèn molt de com és la persona, si és més receptiva o no, saps? Depèn de la persona, al principi hi ha una mica de por, no? De dir: "Ho sabré fer? El podré ajudar? El podré acompanyar?" Però després, a mesura que vas agafant confiança, jo també em deixo anar una mica, no? I crec que va bé. Per mi, el més important, a part que ells es puguin comunicar, que està clar, és poder-los acompanyar també, saps? Aquesta part també és ser persona, poder-los acompanyar, que a les sessions estiguin tranquils, que es puguin fer altres coses; i si no surt aquell exercici, el canviem i en fem un altre, saps? Perquè es puguin sentir el millor possible, perquè ja tenen prou dificultats, saps? Sí, com perquè vegin que a sobre se'ls està pressionant, no? A més, un dels handicaps

negatiu és que clar, No és una cosa que canviï d'un dia per l'altre, de dir: "Vale, tu vens a fer unes sessions i pim-pam, ja sabràs." És molt lent, molt lent. Hi ha persones que segurament no es podran tornar a comunicar mai més així, saps? Llavors, almenys la persona que sí que té una mica de parla, intentem anar-la reforçant perquè no l'acabi de perdre. Aquesta part és més complicada, però almenys amb la persona que té una mica de parla, jo intento que s'esforci a pensar què vol dir, que ho digui, que ho expressi. No portar-la ja directament a un pictograma perquè vagi només assenyalant, no? Perquè realment seria tirar enrere, saps? I el que volem és que continuï comunicant-se.

PREGUNTA: 00:29:07 És això, no? O sigui, a part del tema en qüestió, que és la necessitat de comunicar-se, clar, el teu paper és complicat perquè no és una ciència exacta, estem tractant amb persones. Cada persona és diferent i el que val per a una no significa que valgui per a la següent, no? I clar, això també et manté sempre jugant a camp obert, no? A veure què et trobes i com pots ajudar aquesta persona, com pots acompanyar aquesta persona.

LAURA MUÑOZ 00:29:40 Sí, exacte. Clar, perquè és això que dius: hi ha persones que els pot anar més bé el que és el llenguatge i la llengua de signes, hi ha persones que poden fer servir llengua de signes i pictogrames, i hi ha persones... Saps? I el que passa també, com que cada persona és diferent, depèn de la problemàtica: si només és oral, si afecta la part comprensiva... Totes aquestes parts també són importants.

Ja estem acabant. Per fer-ho ràpid: a qui creus que li pot interessar aprendre llengua de signes? A veure, jo crec que s'hauria... a tots els oficis hi hauria d'haver almenys una persona que sabés comunicar-se, perquè és la meva feina del dia a dia i passa a qualsevol lloc, i hi ha molta manca, ja sigui a ajuntaments, hospitals, presidències, metges... tot, tot. O sigui, jo crec que això és super important. Super Important. Llavors, també el col·lectiu de FENU, jo crec que les persones des de petits no tant, però els que ja comencen a tenir una vida més adulta, jo crec que també haurien de poder arribar a tenir una mica de noció, ni que sigui.

PREGUNTA: 00:31:09 Sí, jo considero, i això és una cosa que he considerat des de fa poc, des que he començat amb la Noemí amb el TFG i tal, que el que has dit tu, no? Que en qualsevol lloc de treball hi hauria d'haver com a mínim una persona, i més si són feines de

servei, de cara al públic, no? Perquè no saps realment amb qui et pots arribar a trobar. Una cosa molt tonta: jo treballo de cara al públic, al Mercadona. I en el Mercadona on estic, venen a comprar, crec que són tres o quatre persones sordes. I la veritat, ells s'espavilen sols, ho saben fer tot, no necessiten l'ajuda de ningú, perquè ja s'ho fan i tal. Però jo penso: si algun dia necessiten alguna cosa, ningú els podrà atendre de la mateixa manera que atenem a la resta, perquè ningú sap comunicar-se amb aquesta persona. Que sí, arribaríem a comunicar-nos d'alguna manera o altra, però no seria el mateix.

LAURA MUÑOZ: 00:33:03 Clar, jo penso que Però el positiu és això: que si tu tens ganes i iniciativa, ja t'intentaràs comunicar, buscaràs una estratègia, i això és molt bo, perquè ells agraeixen qualsevol gest que tu facis cap a ells, i això és molt bo. I són molt autònoms; com més grans, més autònoms són, perquè s'han hagut d'espavilar. L'altre dia vaig tenir una curiositat: un amic meu estava treballant al Decathlon i em va trucar perquè sabia que jo en sabia. Diu: "Tinc dues persones sordes a la botiga, no sé què m'estan dient." I vaig venir així per dir-los quatre coses. I vaig pensar: clar, jo també estic de cara al públic, i no n'hi ha moltíssima gent que en sàpiga. Vull dir, no només a botigues, sinó en serveis bàsics com hospitals i altres llocs n'hi ha molt pocs. N'hi hauria d'haver almenys una persona.

PREGUNTA: 00:33:06 Sí, sí, i més en llocs com el Decathlon, Mercadona... són empreses grans, no estem parlant de la tienda de barrio del petit comerç, que ara exigirem o demanarem... No, estem parlant de grans empreses, que és veritat que podrien fer algun curset o alguna cosa. Mai saps quan t'hi pots arribar a trobar. Ja no només per desenvolupar la teva feina, sinó pel dia a dia al teu entorn més proper. I jo és una cosa de la qual he sigut conscient ara, no és una cosa que sigui de sempre. Creus que els cursos que feu, els tallers que feu, no sé si estan reconeguts d'alguna manera, i si no ho estan, creus que en un futur proper aquests cursos estaran ja reconeguts?

LAURA MUÑOZ: 00:34:06 Sí, mira, estem lluitant des de fa molt de temps perquè, si fas el curs aquí, tinguis les hores reconegudes, que has fet aquestes 30 hores que normalment dura un curs. Però clar, les persones que volen ser funcionàries o que ho són, també els donen punts en alguns casos. Ens ho han demanat molt i estem treballant tant en l'àmbit laboral com en el de la salut perquè ens puguin reconèixer els cursos. Perquè jo crec que

també és important; si són mestres o el que sigui, crec que és una persona que hauria de saber també llengua de signes, llavors almenys que se'ls pugui reconèixer. I ho estem lluitant, el que passa és que és una cosa lenta, però esperem que en un futur sigui així.

PREGUNTA: 00:35:00 I quin seria l'impacte per la llengua de signes que aquests tallers, cursos, es reconeixin?

LAURA MUÑOZ 00:35:12 Doncs jo crec que seria molt més gran, perquè hi hauria moltíssima més gent que ho faria. Perquè hi ha molta gent que tira enrere perquè diu: “Ah, jo per fer-ne 30 hores i que després no me'l reconeguin, doncs no el faig.” Llavors, totes aquestes persones que et dic, que els hi sumen punts, que són funcionaris, hi haurien molt més públic d'ofertes públiques o llocs públics on es treballa, saps?

PREGUNTA: 00:35:36 Sí, sí, sí. I clar, si aquests cursos es reconeixen i tal, podria arribar a substituir els estudis centrats en la llengua de signes? És a dir, una cosa substitueix l'altra o són complementàries i poden coexistir? Jo entenc que no és el mateix fer un cosset que estar especialitzat i estudiar amb profunditat la llengua de signes.

LAURA MUÑOZ 00:36:09

Sí, és a dir, jo abans hi havia com un grau que es podia fer de llengua de signes, ara el van treure i ara per fer la llengua de signes has de fer la carrera de traducció i interpretació en llengua de signes. Llavors, com que, per exemple, en el meu cas, jo no podia fer una altra carrera, perquè jo només volia fer llengua de signes, no volia fer traducció i interpretació tota sencera, perquè els altres idiomes potser no he tingut tanta facilitat. Llavors, optes per fer aquests cursets que almenys són oficials i que et donen ja conèixer la llengua de signes, que almenys coses bàsiques ja la saps. És com que es complementen si només vols fer llengua de signes, perquè ara hi ha moltíssima gent que no la pot fer tota de nou. Llavors, jo crec que és important perquè dius, mira, doncs, la A1, la A2 i el B1 hi ha un bon límit, com si fos l'anglès, i puc anar a diferents llocs a fer interpretacions o fer de mediador o el que sigui. Sí, sí, sí. Una cosa no exclou l'altra.

PREGUNTA: En Jordi ens va explicar que el llenguatge de signes, que ell entenia com el llenguatge de signes, era aquesta eina de comunicació més inclusiva, perquè es basava en la llengua de signes catalana, en aquest cas, però que construïa signes més icònics per tal de facilitar aquest aprenentatge de la llengua de signes. La meua pregunta és, clar, agafar aquesta part important de la cultura sorda com és la seva pròpia llengua i transformar-la per tal que sigui més inclusiva i que aquí s'hi comuniquin ja no només els sords, sinó autistes o persones que han patit un ictus, etc. Creus que... o quin és l'impacte que té això en la cultura sorda?

LAURA MUÑOZ 00:38:09 A veure, ells tenen molt la seva cultura i preferirien molt abans la llengua que fer signes adaptats, perquè ells es comuniquen així, és la seva llengua i parlen així. Jo crec que han arribat a un punt que també entenen... és com si fos un esgraó, no? I també entenen que és més fàcil que la gent es pugui comunicar d'aquesta manera i que es puguin comunicar. Com que ells tenen tantes ganes de comunicar-se, de parlar, que la gent els entengui amb estratègies i això, també és com que ho accepten i diuen que evidentment preferirien l'altre, que és el que són, però prefereixen posar-se una mica i dir: faig un gest que vegi la intenció comunicativa que no sigui un signe. La teoria aquesta de l'esgraó... Jo vaig estar a la presentació del projecte Clàudia i en Jordi va parlar que era com... A veure, les dues posicions han de fer el camí per trobar-se al mig, perquè el que no pot ser és que un faci tot l'esforç per arribar allà i que l'altre no es mogui. Els dos s'han de moure de les seves posicions. Entenc que és el que m'estàs dient, que les persones sordes han pujat un esgraó i han dit: a veure, és normal que agafin aquesta part nostra i la modifiquin una miqueta per tal que això arribi a més gent, no? Sí, i nosaltres és com l'esgraó de 50-50, saps, que ells sempre van una mica més avançats, però almenys intentant... Si no és per intenció comunicativa, doncs fem 50-50, no? Jo entenc que l'impacte que tu creus que té això per la cultura sorda és positiu, perquè si és cert que estan agafant part de la seva cultura i l'estan transformant, alhora també el que estan fent és donar-la a conèixer a més gent, no? L'impacte, en el fons, és positiu, no? Sí.

ANNEX 5.3. TRANSCRIPCIÓ DE L'ENTREVISTA A ADRIÀ CASADO

PRESENTACIÓ

00:00:00 Doncs, jo soc l'Adrià Casado Carrasco, soc de la Manresa, tot i que vaig néixer a Badalona. No se si interessa això. I tinc doble professió, una, la continuo fent i una altra que la vaig fent durant algun temps. com interpret de llengua de signes, titulat des de fa un any, bueno, un any, ara fara uns mesos realment.

I soc mediador comunicatiu. Treballo a FESOCA a la Federació de sords de Catalunya, com a intèrpret contractat. I què faig? Doncs, faig serveis ordinaris normalment, algun acte, o sigui, acompanyar persones sordes dels metges, consultes psicològiques, actes de l'Ajuntament i un consells de barri. I la meva feina, doncs, és això, és interpretar la llengua oral cap a la llengua signada. A vegades he d'adaptar una mica la informació, que llavors tenia més la paraula mediador, i altres vegades, doncs, puc interpreta a palo seco, i llavors haig d'interpretar a palo seco.

PREGUNTA 00:01:55 Quina és la diferència que hi ha entre un intèrpret i un mediador comunicatiu?

RESPOSTA 00:02:04 Vale. La feina de l'intèrpret és transmetre la informació cap, de la llengua oral, que seria la llengua d'origen, cap a la llengua meta, que és l'LSC.

Però el missatge es transmet, tal com estem escoltant. No podem afegir, ni canviar, ni adaptar, ni poder fer res. És el que hi ha. En canvi, la feina del mediador, d'alguna forma, és com una mena de font de comunicació entre una persona que està totalment desconectada comunicativament i el món.

Això implica que podem utilitzar LSC, pictogrames, llengua de signes en palma, que és per a persones sordcegues. En Palma no, perdó, és recolzada En Palma és de la dactilologia. La nostra feina, com a mediador, és adaptar aquella informació, treballar amb aquella persona, amb aquell usuari que té una desconexió amb la comunicació, per que torni a connectar-se una altra vegada o connectar-lo per primera vegada. Per exemple, amb persones grans, realment qualsevol persona fa de mediador, sobretot amb persones grans. A unes persones grans no li parlarem amb els mateixos termes que parlem amb els nostres amics.

Això és una mica la feina del mediador, entre altres coses. Aquestes altres coses

poden ser malalties que han afectat a la persona, o sordoceguera com ja he dit abans, o que de cop i volta la persona que té una hipoacusia, o sigui, que surt mig i depèn de com es col·loca dins de l'espai, escolta o no. Llavors, amb aquestes persones que són realistes, la llengua de signes no s'utilitza de forma plena.

PREGUNTA: 00:04:30 Què és el que et va motivar per fer això? Perquè no és una feina que diguis... Hi ha algo?

RESPOSTA: 00:04:42 La veritat és que a mi sempre m'han agradat molt els idiomes. Però clar quan veus la oferta que hi ha. La oferta és una mica limitada. Català, castellà L'anglès, sobretot, alemany, francès... És com una llengua molt coneguda. I jo volia fer alguna llengua així menys coneguda i va ser per la meva mare. La meva mare em va dir que era la llengua de signes. Llavors vaig començar a buscar i així vaig començar. Realment no tinc cap contacte amb comunitats sorda. Vaig trobar el cicle superior a Lleida i vaig dir que m'apunto al cicle superior i vaig marxar. I realment no ha sigut vocacional M'agrada la llengua.

PREGUNTA: 00:05:34 Jo suposo que el que et va passar és que et va cridar l'atenció o algo que desconexies i dius, hòsties, què és el que ofereix aquesta llengua?

RESPOSTA: 00:05:46 Jo suposo que realment amb el temps m'he adonat compte de que amb LSC puc tocar tot el que m'agrada, perquè m'agrada molt la política i ara últimament estic bastantes hores interpretant. M'agrada molt la llengua social. M'agrada també molt la geografia. M'agrada molt que sigui una llengua social, perquè és una llengua que contínuament estas ajudant.

No, perquè la fan molt poc, la signen molt poquet i a més a més és com que tots són serveis molt rars, serveis socials, metges, no sé què.

Jo crec que me'l posa, que m'ha acabat agradant, això. M'he d'acabar odiant pel mateix, però bé.

PREGUNTA: 00:06:39 Explica'ns una mica com i quan vas arribar a CASMACS.

RESPOSTA: 00:06:48 Com i quan? Jo crec que vaig arribar fa cinc, sis anys, em sembla. Mira, va ser el primer any de la Covid.

PREGUNTA: 00:06:52 El primer any de la Covid?

RESPOSTA: 00:06:56 Sí. Vaig posar en plena pandèmia i vaig començar.

El meu germà estava fent un projecte que el va crear per final de cicle al final del cicle sanitari, alguna cosa sanitària. I estava fent un treball sobre inventar o crear una tablet un vocabularis per sanitaris. Per quan, bueno, primer moment que arribes a una edificació on sigui i, pum, la persona sorda. Què fas? No? Com a ambulància o el que sigui, no? Què fas? Com es comuniquen amb aquella persona? Com li dius que ella té una ferida a la cama i has d'injectar alguna cosa, però i si és al·lèrgic?

No? Doncs volia fer entrevistes a CASMACS. Jo llavors, no estava fent de mediador ni de res, de tant, em pujava a Lleida i deia alguna cosa, però no, no estava.

I jo vaig enviar un vídeo a Casmac perquè el Meu germà volia fer les entrevistes.

Arrel del vídeo, vam quedar amb el Jordi i va començar a oferir-me el servei.

Sí, la cosa va anar així.

PREGUNTA 00:08:36 Bé, no? En Jordi enganxa a tothom que pot, eh?

RESPOSTA: 00:08:40 Sí, sí, sí. O sigui, em sembla que el primer servei que vaig fer va ser la mostra de pastisseria, que ho estava cremant, i va ser la mostra de pastisseria. Jo del cotxe no em podia treure la mascareta, els altres havien d'estar tothom amb mascareta i jo només me la treia quan havia intentat treure-me la càmera. Molt bé, molt bé. Va ser la primera, la primera, i va ser...

La Pompeu estava tancada, llavors, per la Covid, bueno, tancada. Estaven confinats.

PREGUNTA: 00:09:29 Molt bé. I com és el tracte amb en Jordi, amb aquests

primers moments i al llarg del temps?

RESPOSTA: 00:09:41 És una persona molt persistent. Molt persistent, que li agrada molt fins i tot sortir-se amb la seva.

00:09:48 Afirmo.

RESPOSTA: 00:09:50 Molt. O sigui, l'hi pots repetir 50 vegades que no pots amb alguna cosa, que 50 vegades intentarà que poguis

Però... es treballa bé, és una mica caòtic, també.

Jo, per exemple, doncs, tinc molta ansietat, llavors, jo necessito saber sempre, hora, lloc, lloc exacte. Per esperar l'usuari. A mi això de... Serveis socials de no sé on. No, no, no, no, no. Jo necessito saber consulta tot. Perquè, al cap hi a la fi no només és Manresa. És Barcelona. Són moltíssims, i jo què sé amb qui m'he de trobar.

I el Jordi és molt caòtic, en aquest sentit. Com que sembla que el seu cap funciona molt ràpid, molt ràpid, molt ràpid, i comença a liar, liar, liar, liar...

I a vegades necessites una mica de pau, de dir... Calma, anem per passos, tens molts projectes al cap, però has de triar un per poder fer-ho. No em pots parlar de tantes coses. I de treball, es treballa mínimament bé. Si saps què porta aquest caucisme, aquest caòtic darrera seu es treballa bé.

PREGUNTA: 00:11:14 Sí, jo també tinc la impressió que, no sé si és una persona molt caòtica, però sí que vaig notar el primer dia que és una persona com que té moltes idees al cap, molts projectes al cap, els va desenvolupant ell dins del seu cap, però anem a un moment que hi sé, hòstia, bueno, i esto cómo se hace, no? Merda, saps? I després, és això que em dóna, no?

Va a buscar, i clar, et munta tot el que té al cap en cinc minuts

i tu acabes com, hòstia, espera't un moment.

RESPOSTA 00:11:56 Clar, sí, no, que he de buscar informació també per acabar d'aclarir coses. Perquè hi ha coses que m'han d'explicar que a mi no m'acaben de quadrar, però jo intento, no, també és molt... el Jordi és molt llegit, el Jordi és molt llegit, li agrada molt llegit, i buscar, i investigar, i tal, i a vegades està molt bé, però a vegades agobia una mica, perquè és com, sí, més o menys el que tu dius és

això, però no és ben bé així, és gent que ens dediquem a la llengua i tal, no a la llengua de signes, a la llengua en general, a vegades hem xocat molt, perquè em deien, no, però això ha de ser així i jo, que sí, que pot ser com tu vulguis, però no és així científicament, o sigui, no ho tractem així, no és, per exemple, amb el tema del llenguatge, amb el tema del llenguatge, amb ell he discutit moltíssim, però moltíssim, perquè ell té com una idea molt clara, una idea molt clara de cap on vol tirar la LSC, sobretot a l'hora de fer els cursos i tal. I clar, hi ha una idea que està molt bé, que és el fet de dir, tu pots ensenyar la gent a comunicar-se mínimament, però no hem de perdre, nord.

La LSC és una llengua, si comencem a desintegrar-la per fer-la senzilla per la gent, eh... la LSC és perd i la transformem en una cosa molt rara. O sigui, la transformem en una cosa que m'explico millor. Si tu agafes l'LSC i comences a treure-li el patró seu, jo què sé, la configuració, la canvies, el moviment, el canviem, t'estàs inventant una llengua. Llavors, jo, per exemple, l'única vegada que vaig fer un curs amb ell, parlava amb als meus alumnes i els deia: "Això no ho feu, perquè això no és l'LSC. Feu això altre, perquè no us ha entenedrant." I és aquí on vull entrar: a vegades és massa utòpic el joc de voler crear com una llengua amb la qual ens puguem entendre tots amb l'LSC i tal, i fereix una mica l'orgull lingüístic. Perquè, hòstia, ja és una llengua minoritzada, minoritària, no la minoritzar encara més.

PREGUNTA: 00:14:44 Entenc, entenc. Suposo que en Jordi, al ser una persona que té moltes idees al cap i que, després, a l'hora de baixar-les a terra, necessita algú que les vagi aprenent, suposo que és la teva feina dins del Task Force. Com ho feu, això? Perquè intueixo dues persones completament diferents a l'hora de treballar, però que us complementeu molt bé, no?

RESPOSTA: 00:15:16 La cosa és... Complementar-se amb en Jordi és molt difícil. O sigui, en Jordi només es complementa amb ell mateix. Llavors, crec que la resta de gent que treballem amb ell no som ni el coll; ell sempre és el cap, i jo crec que fins i tot el coll també és ell. Nosaltres som cap a on pot mirar, com si no tinguéssim

poder de decisió. Sí que hi ha moments en què se li han de parar els peus i dir-li: "No, no, no, amb això t'estàs equivocant molt. No és així, és d'aquesta altra manera." Però sempre troba la manera de demostrar que ell té la raó i tu no. Així que toca anar-ho treballant a poc a poc, perquè al final ell acabi tenint la raó i tu no. Tot i això, mai hem discutit; dins del funcionament, la dinàmica era aquesta. Ell deia: "S'ha de gravar això", i es gravava això. Alguna vegada li podia dir: "Escolta, aquest signe a mi no m'acaba d'agradar. Fem-ho d'aquesta altra manera?" O al revés, ell em deia: "No ho facis així, perquè així no t'entendran." Però això no és LSC, és una cosa molt més àmplia. Ell mateix ha dit que era molt difícil, difícil en el sentit de intentar canviar coses dins del Task Force, perquè tot estava molt predefinit, ja fet, i tu havies d'encaixar en aquell patró. L'única cosa que quedava una mica oberta era com sortiria la interpretació d'aquell dia. Així que hi havia la possibilitat que en aquell moment fes algun signe que li agradés més que el que ell tenia pensat, i llavors es canviava a l'instant.

Però fer-lo canviar d'opinió o de pensament era molt difícil. Ja et dic que no canviava. Al final, qui canviava eres tu.

PREGUNTA: 00:17:32 Exactament, què és el que feu ara al Task Force?

RESPOSTA: 00:17:38 Van començar molts projectes. Jo sé que ara sembla que han fet el de Clàudia. El projecte Clàudia el vaig començar, però no sé com va acabar la cosa. No sé si al final hi vaig acabar participant o no. Jo vaig estar interpretant a la Seu, la Seu de Manresa. I què més vaig fer? Vocabularis i lèxics... I segur que alguna cosa més. El Carrer del Valls també es va gravar. El que jo feia al Task Force era gravar vídeos, ja fos de lèxic o vídeos d'altres tipus. Per exemple, la guia quan arriba a la Seu no diu simplement "Hola, bon dia a tothom", sinó que comença directament a explicar que es va construir l'any... Diria que la pàgina web de la Seu ja s'ha

actualitzat. Vaig veure algun vídeo meu allà. Doncs això era el que feia jo dins del Task Force: gravar vídeos.

PREGUNTA 00:19:12 Expliquem-s'ho del que sàpigues tu del projecte Clàudia.

Ja sé que em vas dir que només estaves d'allà inicialment, però em saps alguna cosa?

RESPOSTA: 00:19:23 Del projecte Clàudia el que recordo

És el que et deia abans. No en tinc ni idea de si he participat o no ni de com es va presentar el projecte Clàudia. Durant molt de temps, la cosa va quedar parada, o almenys a mi no se explicaba res. I just ahir vaig veure que s'havia presentat el projecte. "Hòstia, al final s'ha fet!" Però no et puc dir si al final el vaig començar o no. Recordo que el que em van explicar sobre el projecte Clàudia era que es tractava de treballar amb TEA. Jo no hi havia treballat mai. En canvi, hi ha dues persones, sobretot dos de Barcelona, que sí que han treballat amb TEA en l'àmbit de la comunicació verbal. Així que suposo que era aquest el projecte Clàudia, no?

—Sí, sí, sí, vas bé, vas bé.

—El que estava dient era... No, no, tranquil.

Jo no havia treballat mai amb TEA. Llavors, m'interessa i alhora no. M'interessava perquè era una oportunitat d'aprendre, però alhora no m'interessava perquè podia ficar la pota molt gran. Si no es fa bé, la barrera comunicativa es manté, i això és un problema.

La comunicació amb persones amb dificultats en aquest àmbit és molt complexa. És una cosa que abruma, no?

—Sí, és complicat.

—I a més, recordo les primeres discussions amb en Jordi. Li deia: "Hem de tenir clar un acord. Està molt bé que plantegem una forma de comunicació per a persones amb dificultats, però cal fer-ho amb coneixement de causa." Això és tot el que sé del

projecte Clàudia. Sé que tracta d'una forma de comunicació per a persones amb TEA, tant verbal com no verbal, però que tenen problemes de comunicació. I també recordo moltes discussions al principi, sobretot perquè dins del Task Force ningú estava especialitzat en aquest tema ni coneixíem ningú que ho estigués. Això era una cosa que li repetia molt a en Jordi: "D'acord, comencem el projecte, però necessitem algú que en sàpiga." Jo estic especialitzat en sordceguera. TEA no ho havia treballat mai. També hi havia la Laura... I la Laura se sentia una mica igual, no? Des del seu àmbit també tenia aquesta sensació. Perquè el TEA no és sordceguesa. Una cosa que jo tenia molt clar és que, per la poca cosa que sé del TEA, la llengua de signes no és la seva llengua pròpia. És una eina, però no la seva llengua natural, perquè no són persones sordes. Llavors, no podem tractar aquest projecte com si el TEA fos una altra llengua. L'LSC o qualsevol llengua de signes no ha de ser la seva forma principal de comunicació, sinó una base per ajudar a construir la seva pròpia manera de comunicar-se, la que els sigui més natural. I aquí és quan vam començar a discutir més fort. Crec que la idea que teníem al cap era aquesta: la comunitat sorda té la seva llengua, però la comunitat TEA no. Són dos mons diferents. Les persones amb TEA viuen en un món oral. La seva llengua és l'oralitat, encara que puguin tenir dificultats per expressar-se o comprendre segons quins aspectes. Llavors, voler adaptar una llengua de signes a les seves necessitats em sembla molt difícil. No crec que hi hagi una única manera de fer-ho de manera realment efectiva i que funcioni per a tota la comunitat. No hi ha una única forma de comunicar-se. Per això, voler que tothom signin o signin de la mateixa manera ho veia molt perillós. Ho veia perillós perquè estaríem formant un oïdor en un possible intèrpret o mediador, però si la llengua de signes que li ensenyem és inventada o fabricada en un lloc concret, com Manresa o Cassà, aquesta persona no podrà interpretar correctament. Si un mediador mai ha vist aquella forma de signes, no podrà entendre-la ni traduir-la. Hauria de passar molt temps coneixent aquella persona per saber com es comunica. Per això, em vaig acabar desvinculant una mica del projecte. Va arribar un punt en què tot es va aturar, i vaig decidir fer un pas enrere. Ara que ho recordo, sí que vaig anar a València en algun moment per

intentar tirar-ho endavant. Però no recordo bé com van anar les coses. Crec que hi havia un conveni entre Cassà i Lush, que era una empresa cosmètica. Em sembla que va ser per això que vam anar a València, o potser perquè allà hi havia alguna altra iniciativa relacionada amb el projecte Clàudia. El que sí que sé és que aquella va ser l'última cosa que vaig fer en nom del projecte Clàudia. Ara no recordo si València va ser... Ho vaig pensar molt sola. No recordo si València va ser Lash o va ser una empresa d'aquí d'Espanya o hi havia també alguna cosa d'adaptacions o de vídeos d'ajuntament o alguna cosa així. No recordo.

PREGUNTA: 00:26:21 Què te n'anava a dir? Ja quasi estem.No sé si deixar-te fer les dues últimes preguntes, perquè en saps més del tema que jo, o si les faig jo directament.

—Com vulguis.

—Bueno, mira... A veure, Adrià, explica'ns una mica des del teu punt de vista.

Ja ho has comentat una mica durant l'entrevista, però...Què en penses del llenguatge de signes i si creus que això pot afectar negativament la llengua de signes?Ja veig que tens una posició més reservada que en Jordi. Això està bé, perquè així tenim un altre punt de vista. Perquè si no, sembla que aquí estiguem creant una cosa meravellosa i potser no és exactament així, saps?

RESPOSTA: 00:27:28 Jo no crec que s'estigui creant una cosa meravellosa. En un altre cas, s'ha inventat la panacea. S'ha inventat una cosa que utilitzen els mediadors. És important. Està bé que ens vulguem implicar en TEA, però el que cal aplaudir és que volem treballar en TEA, no que volem treballar en aquesta comunicació no verbal. La part lingüística d'aquest projecte ja està inventada. I no és una cosa que segueix inventant-se. Ara farà quatre anys o ara farà deu anys. És una cosa que ja s'inventava pràcticament a l'època de Napoleó. Cada llengua de signes ha nascut igual. Però... Aviam com ho explico. Aviam com ho puc explicar. Crec

que... Em tornaria a mantenir igual. Els TEA tenen la seva llengua. I la seva llengua és l'oral. Llavors, hem d'utilitzar això com un pont. A partir d'aquí, llengua i llenguatge. És una cosa que discutia moltíssim amb el Jordi i que continuaré discutint. Ell ha donat el nom de llenguatge. El Jordi ha donat el nom de llenguatge, i jo continuo dient que és llengua. Com una forma d'intentar separar-ho. Jo crec que, a vegades, el Jordi ajuda una mica a inventar l'esperanto. A inventar esperanto. I inventar... Aquest signe és més visual de la llengua de LSC. Ens quedem amb aquest signe que és més visual de LSE? LSC... Quan ens quedem amb aquesta LSC? Jo crec que això és molt perjudicial. Molt perjudicial. I molt perillós. Molt perillós perquè, primer, com a intèrpret, entendre'm amb una persona que contínuament està barrejant LS, o sigui, llengua de signes, és molt difícil. Molt difícil. Perquè aquí a Manresa, mínimament, em passava. A Barcelona, em passa gairebé cada dia. Està bé perquè quan són signes nous, sí. Però què passaria si en català comencessin a dir, jo què sé, "jamón" i "queso"? O...

GUILLE: 00:30:17 Bé, que de fet ja passa a la llengua, no? Que ja passa? A les llengües més petites s'acaben com... perden perquè vas adaptant coses dels idiomes més grans. I bé, ja passa a la llengua, no? Que dius: "Hòstia, és que aquest terme no és nostre, és un castellanisme o és un anglicisme, no?" És una mica el mateix, no?

NOEMÍ: Sí. Sí, però sí que és veritat, si em permeteu, que tu estàs signant amb un sord o amb qui sigui i et treu un signe que no té res a veure... El català i el castellà encara s'assemblen, però hi ha signes que dius: "I això què és?" Perquè tu pots fer així i entendre que és "peix". I dius: "Bé, ja pots fer una mica així o així." Sí, sí. I no passa res, perquè hi ha altres signes que dius... I això què és? Per què no ho entens, per això?

ADRIA: 00:31:19 Clar, i és per culpa d'això. O sigui, és per culpa de... Entre intèrprets sempre diem: hi ha LSE, LSC, la catalana, l'espanyola, i entremig hi ha una que nosaltres li diem LSD, que és la llengua de signes domèstica. Clar, això que

hem fet des del projecte Clàudia, per mi, és una LSD, és una llengua de signes domèstica.

PREGUNTA: 00:31:44 En què consisteix ben bé aquest punt intermedi de la LSD?

RESPOSTA: 00:31:48 El punt intermedi realment no és un punt intermedi. El que passa és que moltes vegades diem: "És que no és ni LSC ni LSE". LSD és la llengua de signes domèstica. És la llengua de signes que parla un sord a casa seva amb la seva família. Llavors, què passa? Que visualment, si fem això, no és una casa, no és com visual. Però hi ha altres signes que visualment no tenen res a veure. Llavors, el que fan aquests sords és adaptar-se una mica els oïdors. Per exemple, si a casa, si jo faig així, entenen que això és una bruixa, doncs aquest signe s'acaba quedant dins la llengua de signes, perquè tots l'acaben adaptant i es queda com una bruixa. Però jo què sé, l'altre dia vaig veure un que feia "bruixa". Això significa que a casa seva ells associen les bruixes a les berrugues, per exemple, o als grans. Doncs aquest signe seria una LCD, seria una llengua de signes domèstica, el que parla aquella persona sorda a casa seva. Quan arriba el problema? Quan aquest signe te'l trobes al carrer. Entre sords no hi ha problema perquè s'entenen. Però per a un intèrpret, això genera molts problemes. Perquè, què dimonis és això? Jo he estat quinze minuts davant d'una persona sorda intentant treure un signe. I quan he acabat traient el signe, al final no era LCD, sinó que simplement havia fet un canvi en la configuració perquè a ell li agradava més que, en comptes que el moviment fos cap a dins, fos cap a fora. Jo què sé, és com en català, canviar "qui" per "què". "Qui" significa una cosa, "què" significa una altra. No canviem el so perquè ens agradi més el so de la llengua. I una de les coses que li explicava al Jordi amb el projecte Clàudia és aquesta: que la llengua no estigués estandarditzada, que no s'utilitzés un català estàndard. Perquè, tot i que el projecte Clàudia es pot llançar a tot el món, ha nascut a Catalunya, i la llengua que s'ha d'utilitzar és la catalana. Igual que els projectes que ell ha trobat per treballar amb TEA, amb LSE, amb llengua de signes... La majoria eren amb ASL, la llengua de signes americana, perquè eren projectes que es van fer a Amèrica.

Llavors, la meua visió del projecte amb ell sempre serà crítica. Crítica en el sentit constructiu. Crítica en el sentit que us deia abans. 1: no és la seva llengua natural. L'hem de tractar com si fos un pont. A mi el nom "llenguatge" és el que m'agrada. I "llengua" no regulada. Però "llenguatge" no, perquè no és un llenguatge. És una llengua igual. L'únic que, com l'Esperanto, tu has volgut barrejar signes d'aquí i d'allà i has creat aquest "neollenguatge" que tu li dius "llenguatge", no? Però és que realment no és un llenguatge, és una llengua. Vull dir, crec que fins i tot qui diu "llenguatge" es desprestigia a si mateix. Perquè "llenguatge" és com els animals. Però les persones no tenen llenguatge, no? Perquè una de les coses que discutia amb ell era que, clar, jo no estic utilitzant la gramàtica de la llengua de signes. Llavors, com que jo no utilitzo la gramàtica de la llengua de signes catalana, ja no és llengua, és llenguatge, perquè no utilitzo gramàtica? És com... no. Però mentre tu t'estàs comunicant en aquest llenguatge, estàs utilitzant la gramàtica de la llengua oral. Tu estàs estructurant les paraules de la llengua oral, no? No estàs dient... La llengua de signes, per exemple, estructuram "jo, poma, menjo". O també podem estructurar "poma, jo, menjo" si la poma és més gran que jo. Llavors, això és gramàtica de LSC. Però si tu estàs dient "jo menjo poma", estàs sent gramatical igualment. No de LSC, sinó de la llengua oral. Sempre t'estàs movent en una estructura i sempre t'estàs movent en una gramàtica. I el llenguatge, una de les coses que té, és que no té gramàtica. I no té estructura. O sigui, encara que jo utilitzés la paraula en euskera però estigués parlant en català, o sigui, jo què sé, digués... Jo, poma, menjant-la, o sigui, utilitzant l'estructura basca, seguiria sent català. I és que no és ni català ni basc, però seguiria sent una llengua. I seguiria sent llengua i seguiria sent una estructura. Llavors, jo amb la paraula sempre superaré llenguatge. No és llenguatge. No ho és. Jo crec que s'ha inventat una mena de bàsic ínglis. I... Bàsic ínglis, no el bàsic ínglis, bàsic ínglis de la tele. Si no, una llengua que és bàsic ínglis. Va ser un projecte d'un home que es deia Eugene, si no m'equivoco, que va dir que tu podies parlar anglès en 850 paraules. Llavors, a partir d'aquestes 800 cap amunt, o sigui, quan necessites més paraules, el que fas és combinació per a les paraules que ja tens. Llavors, és un anglès controlat. Doncs jo crec que el que

s'ha inventat és això. O sigui, no s'ha inventat res. Una LS, una llengua de signes, controlada. Que està molt bé? Sí. Però jo crec que és perillós per a la llengua que és catalana, perquè crec que la discrimina una mica. I sobretot amb l'LSC, que ja no és discriminada en català, per exemple, oral. És que l'LSC ja és una llengua que li està costant molt gramaticalitzar-se, tenir un diccionari, tenir un corpus. Llavors, està molt bé. És una idea molt bona, però crec que és massa d'hora. És com voler, jo què sé, traduir llibres científics del català, quan el català encara no sabia, no havia traduït ni un trosset de la Bíblia. Crec que és jugar massa fort. Està molt bé el projecte, i l'aplaudo moltíssim. I que vagi super bé amb el projecte Clàudia i tal. Però, com a mediador i com a intèrpret, a mi hi ha coses que em toquen molt.

PREGUNTA: 00:38:37 També, a part de...

A part de... Jo suposo que te duele por tu parte de lingüista. També creus que es perd una mica la cultura sorda? Si tu vas ficant allà la pota i vas agafant coses, es dilueix una miqueta, no, aquesta cultura?

RESPOSTA:00:39:00

Sí. Sí, es dilueix moltíssim. Una part important de la llengua és la mentalitat d'aquella gent. I, és més, amb les llengües de signes és més... Hi havia dos teòrics que van fer una hipòtesi, que era la hipòtesi Sapir World, que et diu que les llengües no són traduïbles. Que tu no pots traduir el català al castellà ni el castellà al català. Que no, no pots traduir-les. Tu no pots traduir-les. Perquè hi ha una part cultural dins de la llengua. I la part cultural tu no la pots traduir. Ho van demostrar a partir de dir, he calculat, ara en ja no sabem quines cultures no existeix, o fins i tot cultures que no tenen números. I clar, tot això no és traduïble, no. La part més dura de la hipòtesi no es va poder demostrar. La l'axa, sí. Jo sé com a traductor que hi ha coses que jo no puc traduir. Són traduïbles. Què passa? Que si tu a l'LSC li treus la gramàtica, que ja

és próspecial, li canvies signes perquè no són visuals, i li vas tallant cosetes, li treus la cultura? No et quedes amb un esquelet? Si a tu el català li treus el so, si al català li treus, jo què sé, aquesta paraula no perquè no s'assemblen gens al castellà, agafem aquesta, que s'assembla a mi, home, acabes perdent la part cultural d'una llengua. I en certa forma l'acabes atracant.

ACLARACIÓ: Sí, sí. Està clar que quan ho compares amb una llengua oral està més clar, no? Perquè és que de fet és el que està passant amb el castellà, o sigui que és una cosa que es pot assimilar molt bé.

PREGUNTA: 00:41:12 Noe, has...? A ver, ja. Diga. He levantado la mano. Una pregunta ràpida i una llarga. La ràpida és com has dit que es diu aquesta teoria que no es poden traduir... Sapir word. Les llengües?

RESPOSTA: 00:41:28 No sé si és sapir word o spy word. Espera, te la busco. No és per buscar-ho, és perquè quedés registrat i després ja ho buscarem, perquè crec que és interessant, però no et preocupis. Espera, espera, que te l'he buscat, ara. Te l'has cridat ja xat, no, aquí? Sí. Ja està? Sí. Mira, te la poso. Ah, perquè havia dit sapir word. No. Doncs això.

PREGUNTA: I la llarga? I la segona és... Clar, jo... Clar, jo he estat en gravacions en què tu o la Marta discutíem amb el Jordi. Però sí que és veritat que les discussions amb tu i el Jordi, les discussions de la Marta amb el Jordi, són diferents, perquè els dos són coda. I... Igual que la Laura. I jo em preguntava... **00:42:28** Tu creus que pot ser que el Jordi... tingui una mica aquesta idea... No sé si distorsionada de la llengua o que tothom pot arribar a accedir a la llengua de signes, justament perquè ell ha viscut tota la vida amb aquesta llengua, i s'ha esforçat a entendre diferents signes. En canvi, nosaltres, o més tu com a intèrpret, jo no he crescut en això. Jo no he crescut en això. Jo m'he hagut d'esforçar i he hagut de pensar per entendre una llengua. Ara no em fotis a mi aquí, trobant llengües mezclades. Perquè... Tinc prou. No sé què opina, si d'això... O si pot influir.

RESPOSTA: 00:43:12 Sí, no, no. Influeix molt. Influeix molt. Un CODA té molts recursos. Bon intèrpret que no... Una persona que no té cap família. També... Ells pensen i es creuen que tot és interpretable, que tot és traduïble, que tot és no sé què, que està superguai, està supergenial. Però no és així. Llavors jo crec que quan no tens cap família al voltant, sí que es nota. I ells ho noten. I nosaltres ho notem. I ho veig quan dic que aquest té família. Perquè es nota la forma d'utilitzar els signes. Però... Però sí, sí que penso que aquí influït molt. No, qualsevol cosa és interpretable. No, no ho és. No ho és, perquè... Ves a un judici. No. Hi ha moltes vegades que l'hi deia... ves a un judici. Dic, però mentre estiguin en el judici, cada vegada que tu estiguis adaptant una cosa, que no l'estiguis interpretant, l'estiguis adaptant, jo t'aniré parant. Perquè hi ha molts pocs intèrprets CODA. Hi ha molt pocs intèrprets CODA. CODA em refereixo a què? Tots els seus voltants siguin sords. Hi ha molts pocs. Per què? Perquè adapten moltíssim. La TV3 són CODAs. Adaptan moltíssim. Va bé pel temps? Sí. Però els sords s'entenen? La majoria no. Perquè adapten moltíssim. Perquè tenen molts recursos, que està molt bé. Però són recursos que a la llarga es perjudiquen. És com en el cas de'n Jordi. No? A la llarga tots aquests recursos t'acaben perjudicant en el sentit que tens molt coneixement, sí, però no estàs utilitzant una llengua normalitzada. Una llengua normalitzada. No estàs utilitzant una estructura gramatical. Llavors, continua repetint el mateix que es feia quan va néixer ISC o quan va néixer l'LSE, que és com reinventar-se continuament perquè jo m'entenc, perquè jo no sé què. La diferència amb un intèrpre, la diferència amb les persones que no són CODAs, és que nosaltres la llengua la instrumentalitzem. Quan tu ens instrumentalitzes la llengua, significa que el que estàs buscant contínuament és la... és... jo me la comunico amb tu. Però jo de partit sempre d'una base. És una llengua que té una base, que té una estructura. I això no canviaré. I això ho mantindré. Perquè la instrumentalitzem. Per mi l'LSCE no és només hobby. És feina. Llavors, com és feina, jo no m'invento el signe, que seria la feina, per exemple, del Jordi, de dir, anem a crear el signe. Jo no el creo. Jo el que faig és intentar parafrasejar quan no serveix un signe. I a vegades d'aquells parafrasejar, neix el signe nou. Però... però jo intento contínuament seguir tots els

petons que és el LSC o... els patronss o saber, jo què sé, com funciona la creació d'un signe ETC, perquè són coses que jo he estudiat a la meua carrera i que he vist com funciona. I el CODA, en canvi, com està dins de la comunitat, però no està dins, però sí, però no, és on pot jugar més. Ah, creo signes o invento o això pot ser així o això pot ser allà. I, en canvi, la gent que assumeix intèrpret, que no són CODES, que instrumentalitzem la llengua, tenim una visió més... més realista de l'LSC. És una llengua minoritària i és una llengua minoritaria. Això no canviarà ningú. I ells, doncs, no tenen aquesta visió tan... tan real. No és com que a l'LSC pot arribar tothom. Sí, pot arribar tothom. Guai, sí. Però no tothom la utilitzarà igual. No tothom pot arribar a l'LSC. No tothom l'utilitzarà igual. No tothom l'utilitzarà igual. Si ja a partir d'una base on la configuració està malament, què inventes? O sigui, estàs posant una bomba de rellotgeria sobre la taula. No? Quan el Jordi moltes vegades fa esclat és que diu no importa la comunicació, mentre entenguem. Bueno, si et venen els sords xupi guais de manresa, no hi ha un problema. Tu un sord de Barcelona i li fas la configuració, o li dius que has fet un puzzle de l'ESC, m'expliques? Sí. Perquè a mi m'han parat interpretacions a fer sopa. Perquè t'has equivocat a la configuració. No es fa mal dir aquest, es fa amb aquest. I m'han parat. Hem de pensar, hem de pensar en això, que no estem treballant per sords de manresa, estem treballant per sords de Catalunya, i a vegades per sords d'Espanya, quan moltes vegades deia el senyor de Alicante que el senyor de Alicante no té 60 anys, que el senyor de Alicante pot ser que tingui 20, o pot ser que tingui 30. Si adaptem tant l'ESC com el fèiem amb els vídeos de turisme, estem infantilitzant la llengua. A mi no m'agradaria que em tractéssim com un nen petit en el museo, per exemple. I clar, totes aquestes coses que es debatien amb ell contínuament, són coses que al final no van quedar, són coses que no es van quedar, perquè la seva idea era fer turisme, però fer turisme per qui? Pels "laïos" de CASMACS. Tot està pensat per CASMACS. No sé si Noemí vaig fixar, però tot està pensat per fer fil CASMACS, i tot està pensat per la meua profe de la Pompeu Fabra de l'ESC, perquè la meua profe de l'ESC, el primer que et diu és que hi ha una falta de categòric de gramàtica i perquè em tractes com si fos una nena, petita. Llavors, el projecte ha estat molt bé, però jo crec que per mi això

són inicials. Són inicials per realment fer una bona interpretació i una bona signada de tota la informació que hi ha a la Seu i al turisme a Manresa, perquè com a primer testet està molt bé, com a vídeo promocional està molt bé, però amb totes les persones tenim dret a l'accés al turisme, i la informació d'una banda i de l'altra, o sigui, de la llengua oral i de la llengua signada, sigui la mateixa. Quan aquí al mig hem començat a adaptar, a les paraules, això no ho diguis perquè això n'importa. No pots triar per l'usuari. Llavors no estem interpretant, estem mediant. Si jo estic triant per l'usuari, ja no estem mediant, ja no estem interpretant, perdó. Estem mediant. I jo qui sóc per dir-li a la meva profe de Barcelona o jo què sé, o l'usuari de la setmana passada que anava a una xerrada científica per fer els mitocondris, o sigui, hòstia, qui sóc jo per dir-li que aquesta part de la seu no t'interessa? O aquest tipus de pedra que no hem trobat al cíclic, no hem trobat la forma de signar-ho, no t'interessa? Clar, jo sé com treballem i com els agrada als socis d'aquí de casa. Moltes vegades fins i tot és el paraulent, el que et deia, és que a Barcelona n'estic obrint. Sí, jo sé com són ells, però tu no pots construir tots els vídeos d'independent del turisme en base a CASMACS, perquè a Barna el rotllo és molt diferent, però moltíssim. Moltíssim. A Barna, com més complicada és la paraula que els diguis, millor. A Lleida la situació és totalment diferent, també. A Lleida els encanta que els, igual com aquí, que els expliquis curiositats, que no sé què, però a Barcelona els encanta que els hi donis la turra per a científicar-s'hi, i amb porcs super difícils, i que he dit que la llei, i tu has de tenir tots aquests perfils recollits en el mateix vídeo. No? La va construir i tal, però també li va ajudar. No, no, el que va ajudar no fa falta, perquè l'important és aquest, que és com... No, no, però és que el que ajuda també ha d'estar dintre de la informació, perquè està dintre del pamflet. Ja ho està designat, també. Jo crec que això fa que... Sí, que com a... O sigui, tot això de treure perquè no és important, no sé què, tot això és perquè es CODA. Perquè a la meva mare no li interessa això, o al meu tiet no li interessa això, o a no sé qui no li interessa això. No li interessa la família, però ja et dic jo que hi ha sords de Barcelona que... La majoria de sords, si és que a vegades he fet alguna quina, algun any de turisme i tal,

moltes vegades pregunten coses molt rares, molt rares en el sentit de... I la pedra que hi ha allà dalt, que és així com quadrada i tal, allò té nom.

GUILLE: Però... El que està clar és que, i això crec que ens ha passat a tots, quan anem a fer turisme o alguna cosa, és que a cada un li interessa la seva pel·lícula. Clar. I quan tu vas i fas la pregunta, tu creus que et responen, no que et diguin que això a tu no t'interessa. Clar. Entenc, entenc. Clar.

ADRIA: 00:53:36 Llavors, el fet que tu ja haguessis tingut una persona prèvia que t'ha mastegat molt tota la informació, que t'ha triat la informació, que no sé què, ja no està sent 100% fidedigna o 99.9% fidedigna la informació que hi ha. A cada vídeo que anem fent nosaltres s'utilitzen metàfores, per exemple. No hi ha cap metàfora. Clar. No sé si... I la LSC és super ric en metàfores. De tot a una metàfora. No n'hi ha. Sí, és com... Un cop em vaig riure amb un amic sobre els vídeos de Turisme. I em va dir, mireu, és com llegir del prospecte d'un medicament. Dic, t'he explicat què és un medicament? Dic, però és com un prospecte d'un medicament. O sigui, la informació està tan desordenada, està tan, tan, tan triada, tan... I em pensava, el prospecte d'un medicament. Perquè llavors jo estudiava traducció. I... No sé si ho veus mai. Però els prospectes del medicament no són únics. O sigui, no es fan únics per a aquest producte. Si no és un paper, que hi van sumant trossos. Vale, o sigui, sobretot amb els ingredients hi van sumant trossos. Perquè, d'aquesta manera, a l'hora de traduir, cada país ja té la seva traducció i llavors l'única cosa que han de fer és sumar. I li vaig dir, hòstia, posa el vídeo de la seu, és una mica això. Sí, sí. Però que abans que ja comencem, abans de començar, nosaltres ja sabem com s'assignarà i el que es farà. Però és per això. Perquè la informació està tan desgranada, tan, tan, tan estudiada i tant tot que acabes sent una llengua una mica morta. Perquè li has tret tota la LSC que podies donar-li. Matar, curar... No sé. Jo li hauria donat una altra rotlla.

PREGUNTA: Jo et volia preguntar també sobre... Perdó, què passa? No, no, no. No, no. Ah, vale. Clar, jo he de dir molt sobre la mort de la llengua de signes, de

qualsevol llengua de signes en general. O sigui, jo potser l'espanyola catalana. Bé, l'anglès no, perquè està molt a tope. Però... No, no, no. Però li fa molta por com el futur de la llengua de signes i veu aquest llenguatge com una manera de salvar els resquicis, no? Tu penses que amb aquesta generació de joves sords o amb dificultats d'oïda, creus que defensaven aquesta llengua i diran no, no, no, a mi no me la quitan ni com està passant molt amb el català, que es deia no serà la llengua morta, no sé què, i està pujant tota una generació que reivindica aquest català i reivindica la seva part de creus, que en el món sord podria passar el mateix. D

RESPOSTA: 00:56:53 Desde que he arribat a Barcelona, estic flipant molt. Estic flipant molt perquè... A veure com ho explico.

El llenguatge aquest del Jordi no entra al futur de l'LSC, al contrari, perjudica més que afavoreix. D'acord? Perquè una llengua... desgranar el català i dir: eliminarem paraules complicades del català i deixarem totes les fàcils. No l'ajuda, al contrari, la complica, perquè llavors com traduirem paraules científiques? Com traduirem justícia? I paraules complicades? Llavors, això per una banda, jo crec que no l'ajuda, la part jurídica. I per altra banda, la gent jove estarà recuperant signes de l'LSC antiga. La gent jove de l'LSC a Barcelona, jo et parlo de Barcelona. Qui m'enganya no hi és, és gent jove, de l'LSC que retomi l'LSC. El Jordi parla des de la seva perspectiva, de "clar, és que el projecte Clàudia el que farà serà continuar amb l'LSC". És que si no hi ha sords, no hi ha LSC. Llavors, en resum, l'LSC morirà? Sí, quan morin tots, doncs ja no quedarà l'LSC perquè no hi ha famílies noves. I si es muden famílies noves i continuen amb aquest projecte Clàudia, amb aquest senyal que ens dóna la gana, com ens dóna la gana, l'LSC acabarà desapareixent, però no perquè no hi hagi sords, sinó perquè si no hi ha una implicació per part dels sords de voler estandarditzar la seva llengua, de voler signar-la amb propietat, amb un sentiment de pertinença, l'LSC desapareixerà, no perquè hi hagi massa gent implantada, sinó perquè no ens normativitzem i deixem que qualsevol signada, qualsevol llengua entri i aquí l'utilitzem com sigui. En canvi, des de la perspectiva de Barcelona, veus la gent jove de Barcelona, nois que estan estudiant ara a Tres Pins,

Josep Pla, escoles de sords, qui està estandarditzant la seva llengua no són ells, són els intèrprets. Perquè al final, tot el que escolten a classe està interpretat, per tant, és l'intèrpret qui està filtrant la informació i és l'intèrpret qui està normativitzant la llengua que ells utilitzaran. Però al pati signen horriblement, però és igual, perquè a classe ells saben com estructurar bé una frase en LSC. Quin signe és l'LSC? No ho és. I la gent jove de Barcelona, sobretot amb el programa aquest, hi ha un projecte que estan fent ara, no vull fer publicitat, però hi participo i poso la veu, que és de marques de cotxes, noms de països, coses així. M'he adonat que la gent jove de Barcelona és una part de l'LSC. El que fins ara era Itàlia, ara torna a ser Itàlia una altra vegada. Aquest era el signe antic. I jo crec que això ja t'està demostrant bé que ells estan intentant recuperar la seva LSC. I jo crec que és important això. Quan tornarà la història? No ho sé. És una cosa passatgera? Tampoc ho sé. Jo crec que és important això de voler recuperar signes antics i el fet de barrejar signes. Perquè si barregem signes, hem perdut l'LSC. Però si recuperem signes antics, encara el pots fer una mica més ric. Ja ho saps, voler modernitzar signes antics, abans això es deia així, ara no, ara es diu d'una altra manera, però s'està donant a conèixer molt bé aquests signes. Jo em pensava que eren signes que havien desaparegut per sempre, però la gent jove els està utilitzant. Una altra cosa que ja aprofito per dir: una de les característiques de l'LSC és que utilitza molta metàfora, molta figura retòrica. La gent jove de Barcelona en fa servir moltes més que la gent gran. Per mi això ja és un exemple de modernització de la llengua, que la llengua creix, que cada vegada és més metafòrica. L'altre dia vaig aprendre una expressió que em va sorprendre: fan guapo, com una "o", i fan guapo. Això equival a "xulo", "maco". Ho ha dit en castellà, sí, però aquest signe ha nascut aquí. Aquest signe és de l'LSC. No és l'LSC de fora, és d'aquí. I moltes vegades es critica la gent jove de Barcelona: "és que hi ha molt d'LSC de fora". Realment, no. Perquè entre ells, si utilitzen aquest signe que és d'aquí, quan utilitzen l'LSC "internacional" és quan han de parlar amb un intèrpret, perquè es pensen que l'LSC internacional el coneixerà millor. Però entre ells, sí que utilitzen l'LSC d'aquí, que s'han inventat per a ells. De fet, això ja passa a la llengua oral. Per exemple, el català de Girona, jo soc de Girona, de Roses, hi ha

paraules, expressions, que formen part d'una petita comunitat, que potser dins d'aquesta comunitat només la parlen els joves. És un sistema de comunicació molt reduït, pensat i creat per nosaltres, amb la base de la llengua catalana o castellana. Però si després ho treus fora, la gent no ho entén. I això també passa en generacions. Quan jo escolto parlar el meu nebot de 12 anys, moltes coses no les entenc. I estic segur que si l'escolto parlar amb els seus amics, encara entendria menys. "Si parlem el mateix idioma, com pot ser?" Això passa també a la llengua oral. I a més a més, des de la seva part, el que m'estan dient és que hem de parlar el català dels nostres avis. No. No podem parlar el català dels nostres avis. No podem fer vídeos de turisme com si parléssim el català dels nostres avis. No podem conservar el signe d'autor dels nostres avis. La llengua evoluciona. Si l'alternativa a això és un llenguatge inventat, creat, retocat, redefinit, amb configuracions canviades, no és el futur de l'LSC perquè no és l'LSC. I una llengua no s'estanca. La llengua és com l'aigua: busca la seva forma i la seva manera. Pots dir que una llengua està perseguida, però mai acabaràs amb ella, perquè si hi ha voluntat, continuarà utilitzant-se. Potser amb menys quantitat de persones, però seguirà. Però el que sí que tinc molt clar és que l'LSC, d'aquí un temps, a Manresa desapareixerà perquè no hi ha gent jove. Perquè no es donen alternatives per a la gent jove aquí, i no només des de l'Ajuntament, sinó també des de la pròpia associació. Tot està pensat per a gent gran, perquè són grans. Llavors, quan tot ho penses per a gent gran, la gent jove ja no ve. I la gent jove marxa a Barcelona, al Castell de Barcelona, o als equips de futbol i de bàsquet de Barcelona. La visió que té el Jordi de les comunitats sordes és la visió de Manresa, però no és la visió de Badalona, que tenim quatre equips de bàsquet i de futbol de persones sordes. El Castell de Barcelona, Fesoca, tota d'allà metropolitana, o sigui, d'aquestes terres, activitats de Sabadell, activitats d'UBI, o sigui, des que estic a Fesoca, a la Federació Sorda de Catalunya, estic flipant amb la quantitat de sords que estic coneixent, perquè per mi fins ara, durant sis anys, els sords eren Manresa, i jo crec que aquest és el problema que tenen ells, fins i tot responent a la pregunta de la Noemí, del fet de ser codas, perquè el que proposeu és pel vostre món, i aquí és on falla la cosa, perquè el vostre

món és molt petit, i a la seu no només vindran els iaïos de Manresa, a la seu també vindran a Barcelona, vindran els joves, al carrer del Baix també vindran els joves, i un altre actiu per als joves també, que vinguin a Manresa, que tinguin tota la informació signada, però no la signem per a iaïos, perquè el turisme no només és per a iaïos, també el fa la gent jove, també el fa, jo què sé, la meva futura presidenta, que té 20 anys, i no ha de llegir ni veure un vídeo com si fos cada any 80.

No, no, sí, sí, està clar. Ja ho tenim, no, Noemí? Sí. Jo no tinc més preguntes. M'ha agradat molt, Adrià, que ens donessis un altre punt de vista, perquè sempre és interessant escoltar diversos punts de vista per després construir una opinió, i ha estat molt bé la xerrada, la veritat. Ha estat bé, ha estat bé. Potser he sigut més crític, però m'he controlat. No passa res. No, però és per això que jo et deia al principi, ho plantegem com una conversa, i així és més fàcil, saps? Però que sàpigues que està bé, o sigui, que tenir diversos punts de vista està bé. Clar, jo no sé, jo parlo per mi. Jo tot el que sabia relacionat amb aquest tema era el punt de vista de Jordi, que hi ha coses que em semblen xules, que trobo que estan bé, no? Crear aquesta espècie de llenguatge, aquest sistema de comunicació perquè més persones puguin comunicar-se i fer les seves demandes i tal, em sembla estupend.

Que agafi cosetes d'aquí i d'allà, bueno, no m'assembla bé, però de fet, també ho fem a la llengua oral, és a dir, quan parles en castellà t'arriben tants anglicismes que els adaptes, i jo em mosquejo perquè és la meva llengua materna entre ells. "Què merda és aquesta?" Em mosqueja, però entenc que és el llenguatge que està viu i l'estan fent créixer, no? I bueno, jo penso, mentre s'entenguin ells, no? O sigui, que està bé tenir diversos punts de vista, que no tot és blanc o negre, no tot és meravellós o horrible, té les seves coses, i doncs està bé que ens hagi aportat tu aquesta visió, no? No, no m'agrada això de donar-te les gràcies. No, vosaltres, i què esteu fent? Aquí és la feina.

Ho ha escrit la Noemí, però no m'ho... Estem fent el que seria un preprojecte documental sobre la llengua de signes. Oh! Sí, sí, sí. I doncs, vam fer-li una

entrevista al Jordi, i volem esbrinar una miqueta si això pot ser el futur o què és, realment? Sí, sí, sí. I ja està. No, home, podríeu parlar també amb... perquè quan va sorgir tot aquest projecte, jo vaig parlar amb un profe de la universitat. És a dir, el Jordi, la ciutat, el... què? Josep, què? Em penso que no. Josep, què? És un lingüista de l'LSC. Bé, bueno, de l'LSC no, de la llengua de signes. Un lingüista que ha après tantíssims projectes sobre la lingüística, però lingüística científica. O sigui, com s'estructura l'LSC, l'edifici que ha estudiat, comparativa, no sé què. I la meua opinió també és una mica de... sí, la veritat, discutint tot aquest projecte, de dir, però això és un llenguatge o és una llengua? Què cony és això?

I aquí, per mi, el nom continua sent una controvèrsia. I ho continuo pensant. Perquè no és un llenguatge. Jo li vaig dir llenguatge perquè li vaig dir, mira, no és la gramàtica, la llengua signa, i ja li vaig dir llenguatge. Però és una visió tan bàsica que no té sentit per a un científic. Continua sent una llengua. Un llenguatge seria, jo què sé, el que parlava més poc romanès. Seria un llenguatge, no? I a partir d'aquí interpreta, no? Però crec que és... utilitzar dimodal, utilitzar estructures catalanes, estructures castellanes... és llengua. L'únic que és una llengua barrejada. Igual com hi havia, fa molt temps, qui s'inventava idiomes. I l'altre dia em va donar per aquí, i el poble em va fer, d'acord, no? I l'altre dia em va donar per barrejar esperanto i èuscar. Aviam què passa. Doncs és el mateix. És èuscar? No. És esperanto? Tampoc. És una cosa nova. Llavors, quin és el futur d'aquesta cosa nova? Doncs jo què sé.

Però no... Crec que perjudica més que fa un favor a l'LSC. Vull dir, jo crec que si la visió del nord és que aquest és el futur, doncs no ha donat un futur a l'LSC. Jo ho dic ara. Ni científicament ni socialment. El que ha fet ha sigut donar un futur a la llengua signada. Però no a l'LSC. No a l'LSC. Ha donat un futur a la llengua signada. Ja està. A partir d'aquí, el que vingui, ja veurem.

Molt bé. Parella, jo he d'anar-me'n. Us deixo per aquí, si voleu. No, si he d'anar-me'n. Sí, sí, sí. Ho deixem aquí, Adrià, i qualsevol cosa ja... Ja et direm,

d'acord? Si tenim algun dubte d'alguna cosa o alguna cosa que no ens ha quedat clara, ja t'ho preguntarem. D'acord. Moltes gràcies per tot. Moltes gràcies. Adéu.

ANNEX 6. GUIÓ LITERARI

EXT. MANRESA - DIA

Un bullici ensordidor omple la ciutat de Manresa. Cotxes i motos travessen els carrers plens a hora punta. Vianants caminen ràpid pel centre. Les converses es solapen i resulten intel·ligibles.

INT. CASA JORDI - DIA

En Jordi, la seva mare i la Pepita estan a casa seva. Preparen l'esmorzar en silenci mentre es comuniquen amb llengua de signes. Acaben de preparar l'esmorzar i se senten a la taula. Esmorzen.

INT. ASCENSOR - CASA JORDI - DIA

Jordi i Pepita es despedeixen de la seva mare que es troba a la sala d'estar. Jordi i Pepita surten de casa i baixen per l'ascensor.

EXT. MANRESA - DIA

Jordi i Pepita surten del portal. Es despedeixen. En Jordi camina sol pels carrers de Manresa. S'escolta

V.O. - JORDI ROCA

Em dic Jordi Roca. Porto tota la meva vida vinculat al món de les persones sordes i la comunicació amb llengua de signes.

(00:05:20 - JORDI ROCA. TAKE 1)

INT. CASMACS - AULA DE GRAVACIÓ - DIA

Es veu en Jordi roca assegut en una cadira, en la sala de gravació de CASMACS. Mira fora de pla.

S. D. JORDI ROCA

Encara més, la meva llengua materna és la llengua de signes i, per circumstàncies (la Pepita), la meva llengua vernacla, la que faig servir diàriament, també és la llengua de signes.

(00:05:20 - JORDI ROCA. TAKE 1)

INT. MINIBUS - DIA

Jordi condueix el mini bus. Aparca a la vora de CASMACS. Obre la porta i s'aproxima a la porta. Mou el braç indicant que ja es pot pujar. Pepita i els membres de CASMACS pugen al minibus. Jordi condueix el mini bus

V.O.- JORDI ROCA
El meu pare i el senyor Capredi van
fundar l'any 1949 l'associació CASMACS
(Casal...).

00:27:17 - JORDI ROCA. TAKE 3

INT. CASMACS - AULA DE GRAVACIÓ - DIA

Es veu en Jordi roca assegut en una cadira, en la sala de gravació de CASMACS. Mira fora de pla.

S. D. JORDI ROCA
Ja des de petit vaig créixer en aquest
ambient, envoltat de gent molt
implicada en un projecte social.

Molts diumenges anava al local
d'abans, que era el local de la Creu
Roja, i ens trobàvem tots allà.
(00:28:00 - JORDI ROCA. TAKE 3)

INT. MINIBUS - DIA - CONTINUACIÓ

Jordi segueix conduint al minibus en direcció al Cap de Berga. La Pepita i alguns dels membres que participen al taller es comuniquen. Altres descansen o miren per la finestra

V.O - JORDI ROCA
L'any 1979, CASMACS va demanar un ajut
per fer els cursos de llengua de
signes, i en aquella època es deia
"lenguaje mímico".

Sí, el 1979 es deia d'aquesta manera,
"lenguaje mímico". Tampoc es tenia
clar si era un llenguatge o si era una
llengua. L'any 1979 ho barrejàvem tot.
Els gestos servien com a signes, els
signes servien com a gestos, es feia
servir tot barrejat.
(00:15:01 - JORDI ROCA. TAKE 1)

EXT. CAP DE BERGA - DÍA

En Jordi, la pepita i la resta de membres que participen al taller arriben al cap de Berga. Poc a poc van sortint del mini bus.

V.O - JORDI ROCA
Ara, el que hem fet és separar bastant
les dues coses i centrar-nos molt en
(MORE)

JORDI (CONT'D)
passat es va consolidar.

INT. CASMACS - AULA DE GRAVACIÓ - DIA

S. D JORDI
Sempre comencem matisant què és una cosa i què és l'altra. Llavors, clar... en el llenguatge de signes, el que ens estem trobant és que els resultats són més positius que amb altres tipus de llenguatge. Per exemple: fem servir els gestos. I els gestos, els fem cada dia.
(00:17:32 - JORDI ROCA. TAKE 1)
Vull dir... el "prou-prou" no necessita ser un signe.

És un gest que fem. Instintivament.
(00:17:50 - JORDI ROCA. TAKE 1)
No, no es tracta d'una llengua de signes.

Es tracta d'un sistema per poder-nos comunicar.
(00:22:30 - JORDI ROCA. TAKE 1)
La comunicació total és un concepte que va sorgir als Estats Units.

Però no es va aplicar des de persones sordes per a persones sordes, sinó tot el contrari.

Va ser fruit d'uns estudis d'un professor, el doctor Schaefer. Es va especialitzar molt en aquest tema, tractant autistes. Ell va dir: "Els autistes no verbals han de tenir una eina de comunicació."
I aquí és on fem el matís: una eina de comunicació. Una llengua de signes no és una eina. Una llengua de signes és un idioma. Ell va dir: "Necessitem una eina." L'eina... quina pot ser? Si no una llengua, quina pot ser? El llenguatge. El llenguatge és totalment obert, molt flexible. I com que està dins del concepte de comunicació total, podem fer servir molts elements. Qualsevol element serveix
(MORE)

S. D JORDI (CONT'D)
per comunicar-se.
(00:17:32 - JORDI ROCA. TAKE 1)

INT. SALA DE TALLER CAP DE BERGA - DIA

En Jordi mostra un vídeo als alumnes. A la pantalla, veiem una nena amb TEA que es comunica amb el seu pare. Els participants observen en silenci.

En Jordi apaga el projector i es gira cap al grup. En Jordi fa un gest amb les mans: comença la part pràctica del taller. Els assistents es comencen a moure. Els alumnes es reparteixen en grups. Cada grup s'ajunta amb una persona sorda per practicar el que han après. Un dels grups es reuneix amb la Pepita.

Somriu. Comencen a fer els primers signes per tal de comunicarse.

INT. CASA PEPITA - DIA

La Pepita es trova asseguda a un dels seients. Comença l'entrevista amb un pla màster. Mira a càmera. Respira profundament.

PEPITA
(ENTREVISTA)
(Comença a signar...)

INT. SALA DE TALLER CAP DE BERGA - DIA - CONTINUACIÓ

Els participants s'esforcen per comunicar-se amb la Pepita. Ella respon amb paciència, i poc a poc s'estableix una conversa mitjançant el llenguatge de signes. Pepita, explica com va ser la seva infantesa, de les dificultats que ha hagut d'afrontar com a persona sorda. Els alumnes mostren interès. Pepita també mostra interès pels participants. S'ha generat una conversa entre varies ells.

EXT. MANRESA - DIA

En Jordi camina pels carrers de la ciutat en direcció a CASMACS. matges de Manresa: places, trànsit, gent caminant, botigues obertes. Ell avança direcció al local de CASMACS.

V.O. - JORDI
Vaig començar amb disset anys.

V.O. - JORDI (CONT'D)
Vaig començar a fer gestions...
gestions a nivell de Madrid, com a
portaveu.

Va coincidir que jo, per diverses
raons, vaig estar dos anys vivint a
Madrid, i llavors m'escapava per fer
gestions al Ministeri i tal.

(00:18:47 - JORDI ROCA. TAKE 3)

INT. CASMACS SALA TASK FORCE - DIA -

Jordi arriba al local de CASMACS. Saluda amb un signe ràpid a
algú que passa pel seu costat. Entra amb pas decidit. Creua
el passadís. De les parets pengen cartells i fotografies. En
Jordi obre la porta i entra. L'Adrià i la Laura son a dins.
Es saluden.

INT. SEU MANRESA - DIA -

L'Adrià està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a
l'entrevistadora. Respira i respon a les preguntes

ADRIA CASADO (ENTREVISTA)
Soc l'Adrià Casado Carrasco, soc de la
Manresa, tot i que vaig néixer a
Badalona. tinc doble professió, una,
la continuó fent i una altra que la
vaig fent durant algun temps. com
interpret de llengua de signes,
titulat des de fa un any, bueno, un
any, ara fara uns mesos realment.

Soc mediador comunicatiu. Treballo a
FESOCA a la Federació de sords de
Catalunya, com a intèrpret contractat.
faig serveis ordinaris normalment,
algun acte, o sigui, acompanyar
persones sordes dels metges, consultes
psicològiques, actes de l'Ajuntament i
un consells de barri. I la meva feina,
doncs, és això, és interpretar la
llengua oral cap a la llengua signada.

(00:00:10 ADRIA CASADO TAKE 1.)

INT. CASMACS - SALA TASK FORCE - CONTINUACIÓ

En Jordi, l'Adrià i la Laura parlen. Jordi fa un gest i seuen
a la taula.

V.O. JORDI

Ens dediquem a la formació en llengua de signes des de 1979. Així que ho vam veure clar: ja tenim uns canals per a la llengua de signes, però hem obert aquest nou canal fent una aposta pel llenguatge de signes, perquè creiem que tota la riquesa comunicativa que nosaltres coneixem i dominem es pot aplicar en el camp d'altres discapacitats, bàsicament no verbals.

(00:07:35 JORDI ROCA. TAKE 1.)

INT CASMACS - AULA DE GRAVACIÓ - DIA

En Jordi està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a càmera. Respira profundament.

S.D. JORDI

Task Force, que estava composta per voluntaris, diguéssim, que van fer un brainstorm, és a dir, vam començar a abocar idees i idees, idees per generar projectes. Llavors tots aquests projectes van quedar sobre la taula i al principi vam dir, bueno, un any en farem un, al cap d'un any en farem un altre i anirem buscant sobretot recursos i tots aquests projectes sense recursos no hi ha manera. Una part recursos i una part voluntaris, també els necessitem molt, moltíssim. Però resulta que va haver un any, tot prodigiós, el 2023, que ens comencen a vindre a buscar i ens diuen, teniu projectes? Sí, tinc aquest, aquest, aquest i t'interessa més? Ah, doncs m'interessa més aquest projecte i els el volem finançar. Ups. Res, al cap d'un mes o dos rebem un correu d'una altra entitat, una empresa multinacional i ens diu, teniu projectes vinculats al llenguatge de signes per poder desenvolupar que nosaltres ho podríem finançar i vam dir, sí, tenim aquesta altra, és a dir, en un any es van posar gairebé en marxa i teníem a sobre de taula tres de cop. Clar, a nosaltres ens va fer anar molt de bòlit.

(00:19:01 JORDI ROCA. TAKE 1.)

(MORE)

INT. CLASSE GRUP TINA - DIA

La Laura està asseguda. Entrevista en pla màster. Mira a l'entrevistadora. Respira i respon a les preguntes

LAURA MUÑOZ

Fèiem videotrucades o reunions o el que sigui. Primer el projecte clau, després el de les tauletes, després el de simplement cursos online, cursos presencials...

(00:03:20 LAURA MUÑOZ. TAKE 1)

Evidentment és un taller perquè arribi tothom, però a part d'això, perquè siguin conscients que qualsevol ictus o d'alguna altra malaltia o alguna persona que es puguin trobar sota pel carrer, saps? És important comunicar almenys un gest, un signe, el que sigui es pot fer.

(00:15:18 LAURA MUÑOZ. TAKE 1)

INT. CASMACS - SALA TASK FORCE - CONTINUACIÓ

En Jordi, l'Adrià i la Laura estan asseguts a la sala Task Force. Parlen i recorden l'origen del projecte Clàudia. Parlen sobre quin podria ser el següent pas després del projecte Clàudia o sobre la seva presentació.

V.O. JORDI ROCA

L'origen del projecte Clàudia és bastant peculiar. El qui genera el projecte Clàudia va ser una frustració.

(00:27:49 JORDI ROCA. TAKE 2)

INT. CASMACS - AULA DE GRAVACIÓ - DIA

En Jordi està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a càmera. Respira profundament.

S. D. JORDI ROCA

La Clàudia, és una noia, ara deu tenir 16 anys, que té un grau d'autisme perfil Greta Thunberg. No sé exactament a quin nivell és, però és d'aquest nivell. I es va apuntar a un curs de llengua de signes. Llenguatge de signes S'ho va agafar amb molt d'interès, i la veritat és que era bastant hàbil signant, i tenia molt

(MORE)

S. D. JORDI ROCA (CONT'D)
d'interès en comunicar-se. Llavors, ho estava fent online, i cada setmana hi havia una trobada amb el tutor. Va haver una setmana que el tutor, si no ho recordo malament, em tocava a mi, i el dia que li tocava a ella no la vaig poder atendre. Llavors, vaig escriure un correu i vaig dir, en plan: "No t'he pogut atendre aquell dia, programeu una altra cita i ens fem l'entrevista, per si tens dubtes, per aclarir conceptes i més." I no m'ha contestat.

Jo vaig escriure un segon correu ja més estès, en plan: "Lamento molt que s'hagués passat aquella data, que l'altre no et va avisar i jo no et vaig avisar, et vam avisar un dia de retràs, però et proposo que ens veiem, personalment.

(00:01:54 JORDI ROCA. TAKE 2)

INT. SEU MANRESA- DIA

L'Adrià està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a càmera.

S.D ADRIÀ CASADO (ENTREVISTA)
És una persona molt persistent. Molt persistent. és molt llegit, li agrada molt llegit, i buscar, i investigar.
(00:09:41 ADRIA CASADO. TAKE 1)

INT. CASMACS - AULA GRAVACIÓ - DIA

En Jordi està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a l'entrevistador que es troba fora de pla. Respira profundament.

S. D. JORDI ROCA
Va passar el temps i un bon dia vaig rebre un correu de la seva mare que em deia què havia passat en aquest curs. I jo li vaig dir que havia escrit diversos correus i no m'havia contestat, i em va dir: "Bueno, es que té aquest mal costum, no contesta els correus, però sí que té molt." I jo vaig dir: "Doncs a mi m'ha frustrat molt, perquè em pensava..." és que "has de tenir en compte que és autista
(MORE)

S. D. JORDI ROCA (CONT'D)
i tal i qual." Més que la Clàudia, hem
fallat nosaltres. Hauria d'haver
tingut en compte que la Clàudia tenia
un nivell, ja he dit lleu, d'autisme,
però és autista, i hauria d'haver
estat més atent a aquests petits
detalls, que per ells tenen molta
importància i nosaltres no. I a
resultes d'aquesta frustració, vaig
pensar que ho hauria de compensar
d'alguna manera.

Llavors vam entrar a una empresa, una
multinacional, que ens va proposar que
li presentéssim projectes, i un dels
projectes d'aquests que teníem sobre
la taula era el projecte Clàudia. El
projecte Clàudia és un projecte
original de Casmus, però que resulta
que després ens hem assabentat que hi
ha un parell d'altres projectes
similars.

(00:01:54 JORDI ROCA. TAKE 2)

INT. SEU MANRESA- DIA

L'Adrià està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a
càmera.

S. D ADRIÀ CASADO
Jo no havia treballat mai amb TEA. Em
va interessar perquè era una
oportunitat d'aprendre, però també em
preocupava perquè podia ficar la pota
molt gran. Si no es fa bé, la barrera
comunicativa es manté, i això és un
problema.

(00:19:23 ADRIÀ CASADO. TAKE 1)
Una cosa que jo tenia molt clar és
que, per la poca cosa que sé del TEA,
la llengua de signes no és la seva
llengua pròpia. És una eina, però no
la seva llengua natural, perquè no són
persones sordes. Llavors, no podem
tractar aquest projecte com si el TEA
fos una altra llengua. L'LSC o
qualsevol llengua de signes no ha de
ser la seva forma principal de
comunicació, sinó una base per ajudar
a construir la seva pròpia manera de
comunicar-se, la que els sigui més

(MORE)

S. D ADRIÀ CASADO (CONT'D)
natural. I aquí és quan vam començar a
discutir més fort.

(00:20:21 ADRIÀ CASADO. TAKE 1)

INT. CLASSE - CLASSE GRUP TINA - DIA

La Marta i la Laura són amb el grup Tina, format per nens i
nenes amb dificultats de comunicació.

La Marta fa servir llenguatge de signes per explicar
l'activitat del dia: una sortida per fer una reforestació al
bosc. Els infants observen amb atenció. Alguns reproduïxen
els signes. Altres són més introvertits.

EXT. PATI DE L'ESCOLA - MOMENTS DESPRÉS - CONTINUACIÓ

Els nens i nenes surten cap als seus respectius cotxes,
acompanyats pels adults.

Veiem com alguns parlen entre ells. Altres signen o fan
servir recursos propis del llenguatge de signes per
comunicar-se. L'ambient és viu i emocionat: comença
l'activitat.

V.O. - LAURA MUÑOZ

Per ells tot és com un no. Quan els
costa comunicar-se oralment, veuen que
tenen aquesta dificultat i es posen
nerviosos, saps? Al principi és una
mica complicat, perquè t'has
d'acostumar a això nou, i no ho veuen
gaire clar, pensen: "Amb qui em
comunicaré, i tal?" Però després, a
mesura que van passant els dies,
agafen agilitat, aprenen i poden
entendre's amb alguna altra persona o
amb qui sigui. Llavors, jo crec que
això els ajuda i se senten millor.

(00:24:58 LAURA MUÑOZ TAKE 1)

INT. CLASSE GRUP TINA - DIA

La Laura i la Marta estan assegudes. Respiren. Van mirant a
càmera i entre elles. Entrevista en pla màster.

S.D - LAURA MUÑOZ

És un tema de suport. Llavors, si es
signa, hi ha també una imatge, i això
ajuda la persona a poder pensar en la
paraula que és, perquè sap el que vol

(MORE)

S.D - LAURA MUÑOZ (CONT'D)
dir. Jo crec que el signat dona com un
suport visual a la persona a l'hora de
parlar.

Llavors, el que fem és que, amb
aquella imatge, amb aquell signat,
aviam si surt la paraula, com que es
complementen.

(00:18:10 LAURA MUÑOZ. TAKE)

Hi ha persones que segurament no es
podran tornar a comunicar mai més
així, saps? Llavors, almenys la
persona que sí que té una mica de
parla, intentem anar-la reforçant
perquè no l'acabi de perdre.

(00:27:08 LAURA MUÑOZ. TAKE)

S.D - MARTA PAMPALONA
(ENTREVISTA)

EXT. MANRESA - DIA

En Jordi Roca camina pels carrers de Manresa. Porta una bossa
a l'espatlla. El seu pas és tranquil, però decidit.

V.O - JORDI ROCA
El meu pare va patir un vessament
cerebral, no va tenir un ictus, però,
comentaris de la meva neuròloga, va
dir que aquest home té sort perquè no
necessita parlar per comunicar-se,
perquè el meu pare no tenia la mateixa
agilitat ni les mateixes habilitats,
però seguia comunicant-se amb
nosaltres amb signes. Qualsevol que no
era ictus feia servir les dues mans,
però veient que el nivell havia baixat
perquè el vessament que va patir en el
cas concret del meu pare va ser
bastant greu, però se'n va sortir. El
fil de comunicació es va mantenir, i
llavors, mica en mica, es va anar
recuperant i va anar avançant.

(00:11:12 JORDI ROCA. TAKE 2)

Sí, jo crec que la seva recuperació,
sobretot en el cas del meu pare, si no
(MORE)

V.O - JORDI ROCA (CONT'D)

hagués sigut per sort que dominava la comunicació no verbal, hagués sigut molt més difícil. Si hagués sigut una persona oïdora que tota la vida ha parlat i ha sentit, si hagués patit un episodi d'ictus d'aquests, sabent que, a més a més, arrossegueu una afàsia i no poden parlar, hauria sigut, sense altres elements de suport, la seva capacitat cognitiva s'hauria recuperat, perquè molts es recuperen, però el procés hauria sigut més llarg.

Havíem de tenir en compte una cosa molt important, que a vegades la gent no té en compte, i és la frustració. Ni que sigui parcialment, si el teu cap t'està funcionant i tens ganes de dir alguna cosa i no pots, quan portes 70 anys de la teva vida expressant-te i dient coses que penses, i ara de sobte no pots, frustra molt. Les frustracions ralenteixen la recuperació. No impedeixen la recuperació, però si dius aquella petita cosa, de dir, que el mateix cuinant ha de verbalitzar, sí o sí, però ara acompanya l'oralització amb el gest, amb el signe.

Que vols menjar, i llavors, s'aprofita i se li diu: "Quan vulguis menjar, fes-me això." Clar, sempre serà amb una sola mà. "Fes-me això." Si ell, a la propera vegada, et fa això, primer, la seva angoixa ha baixat, la seva frustració ha baixat i es planteja: "Bueno, tinc un canal de comunicació, molt bàsic, i és tan fàcil que jo ho puc fer, però sobretot l'altre m'entén." Si la meua demanda no és corresposta, em frustro, m'angoixo, em preocupa, etc. A l'hora de la recuperació d'un ictus, entenem que, neurològicament, tot això pot beneficiar. Hi ha estudis que diuen que aquesta via inicial de gestos o signes ajudarà també a la recuperació de la parla, si té possibilitats de recuperació. I el procés s'accelera,

(MORE)

V.O - JORDI ROCA (CONT'D)
però els gestos són fàcils, tothom els
pot fer. Són universals.

(00:13:56 JORDI ROCA. TAKE 2)
I sobretot la idea era que els sords
no estiguessin aïllats. Això era una
frase que el meu pare m'havia dit
moltes vegades: "És que és una
llàstima que passin anys i anys
aïllats." Perquè què fan? És com ara,
per exemple, hi ha bastantes persones
sordes que els fills els fiquen en una
residència. Clar, hi ha una
residència, 200 persones que viuen, i
aleshores hi ha una persona sorda.
Vull dir, el meu pare deia: "Van
perdent el cap. Estàs aïllat. Estàs
envoltat de molta gent. A més a més,
gent molt amable, els auxiliars estan
a sobre, però si no hi ha una bona
comunicació, si a la taula on sopes,
de persona gran a persona gran, no hi
ha comunicació..." O sigui, aquesta és
una escena que jo l'he vista: una
taula de quatre persones, i una
persona sorda. Les tres persones estan
xerrant. "T'has enterat del que ha fet
el govern, amb el tema dels impostos,
sí, tal i qual." I la persona sorda
anava menjant les sopetes, anava anant
de dret i a esquerra, i de tant en
tant, si algú sap fer alguna cosa,
l'hi oralitza molt a poc a poc, si té
capacitat, i diu "gobierno malo."

Vull dir, les meves activitats
relacionades amb Casmacs és com si jo
estigués fent un homenatge permanent
al meu pare.

(00:27:17 JORDI ROCA. TAKE 3)

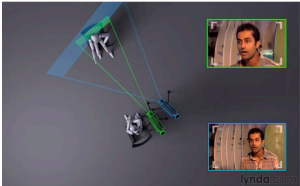
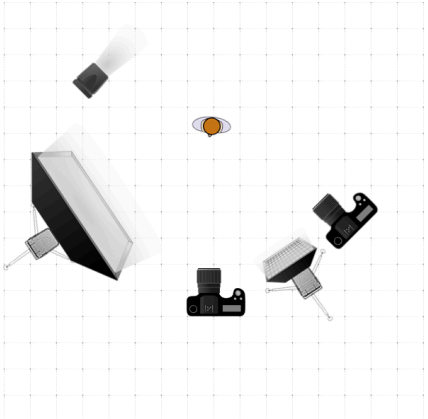
INT. CASMACS- SALA GLIFING- DIA

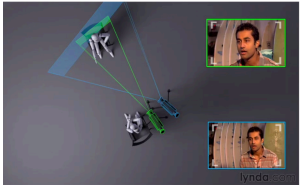
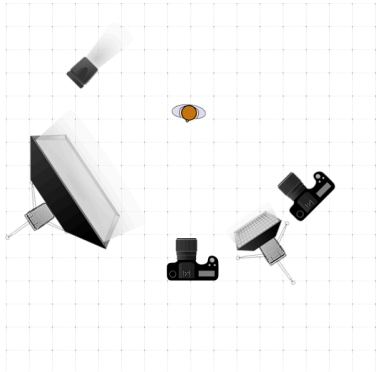
Jordi Roca entra a la sala. Comença el taller de lectura
mitjançant el mètode Glifing. La lectura acaba i el grup de
persones amb diferents patologies intercanvia impressions
Comenten el text que han llegit durant la sessió. Es mostren
expressius, debaten, comparteixen dubtes i interpretacions.

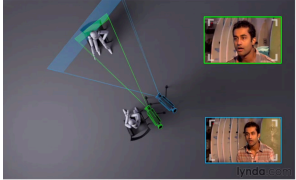
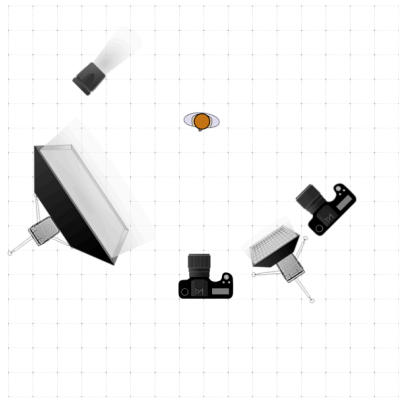
32. IN. UPC - MANRESA - DIA

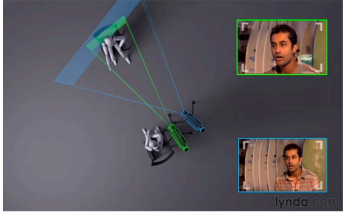
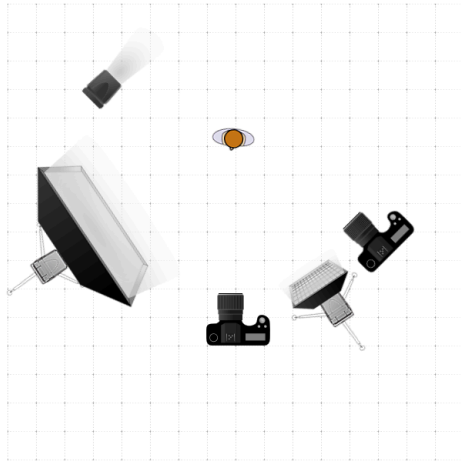
Jordi Roca, Pepita membres de CASMACS presenten el projecte Claudia. Presentació oficial del projecte Claudia. Podem veure en Jordi, la Pepita, l'Adrià i altres membres de CASMACS a l'Universitat Politècnica de Catalunya (Manresa). També hi són diferents entitats de Catalunya. Es veu com en Jordi mostra l'aplicació a les diferents entitats, i explica el procés d'ideació, creació i les oportunitats comunicatives que ofereix la plataforma.

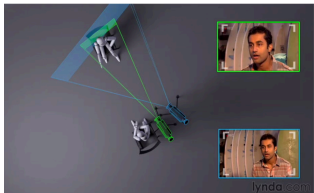
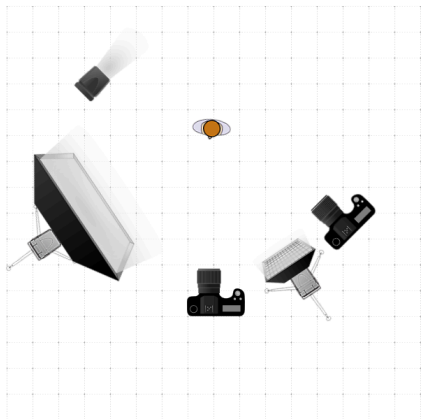
ANNEX 7. GUIÓ TÈCNIC D'ENTREVISTES

SEQ	TEMA / BLOC TEMÀTIC	IMATGE	IL·LUMINACIÓ	GRAFISME	ÀUDIO
1	Entrevista Jordi Roca	Busquem una entrevista clàssica amb 2 cameras i 3 punts de llum. Hem de deixar aire abaix a l'esquerra pel cairon. Personatge mira a l'esquerra. CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa (Esquema de referència) 	 Powered by the Online Lighting Diagram Creator www.lightingdiagrams.com Personal use only, for commercial use please contact by email: contact@lightingdiagrams.com Graphics by: Don Giannetti, artie_eye, IconShock & QH Photography (Esquema de referència) *En cas que no es necessiti il·luminar el fons il·luminem de contra al personatge.	Cairon: Jordi Roca	So Directe Entrevista + ambient

SEQ	TEMA / BLOC TEMÀTIC	IMATGE	IL·LUMINACIÓ	GRAFISME	ÀUDIO
1	Entrevista Pepita Sànchez	Busquem una entrevista clàssica amb 2 cameras i 3 punts de llum. Hem de deixar aire abaix a l'esquerra pel cairon. Personatge mira a l'esquerra. CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa (Esquema de referència) 	 Powered by the Online Lighting Diagram Creator www.lightingdiagrams.com Personal use only, for commercial use please contact by email: contact@lightingdiagrams.com Graphics by: Don Gianfrancesco, anic_eye, IconStock & GH Photography (Esquema de referència) *En cas que no es necessiti il·luminar el fons il·luminem de contra al personatge.	Cairon: Pepita Sànchez	So Directe Entrevista + ambient

SEQ	TEMA / BLOC TEMÀTIC	IMATGE	IL·LUMINACIÓ	GRAFISME	ÀUDIO
1	Entrevista Adrià Casado	Busquem una entrevista clàssica amb 2 cameras i 3 punts de llum. Hem de deixar aire abaix a l'esquerra pel cairon. Personatge mira a l'esquerra. CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa (Esquema de referència) 	 Powered by the Online Lighting Diagram Creator www.lightingdiagrams.com Personal use only, for commercial use please contact by email: contact@lightingdiagrams.com Graphics by: Don Giannetti, arlec_eye, IconShook & GH Photography (Esquema de referència) *En cas que no es necessiti il·luminar el fons il·luminem de contra al personatge.	Cairon: Adrià Casado	So Directe Entrevista + ambient

SEQ	TEMA / BLOC TEMÀTIC	IMATGE	IL·LUMINACIÓ	GRAFISME	ÀUDIO
1	Entrevista Laura Muñoz	Busquem una entrevista clàssica amb 2 cameras i 3 punts de llum. Hem de deixar aire abaix a l'esquerra pel cairon. Personatge mira a l'esquerra. CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa (Esquema de referència) 	 Powered by the Online Lighting Diagram Creator www.lightingdiagrams.com Personal use only, for commercial use please contact by email: contact@lightingdiagrams.com Graphics by: Don Giannatti, antic_eye, IconShock & QH Photography (Esquema de referència) *En cas que no es necessiti il·luminar el fons il·luminem de contra al personatge.	Cairon: Laura Muñoz	So Directe Entrevista + ambient

SEQ	TEMA / BLOC TEMÀTIC	IMATGE	IL·LUMINACIÓ	GRAFISME	ÀUDIO
1	Entrevista Marta Pamplona	Busquem una entrevista clàssica amb 2 cameras i 3 punts de llum. Hem de deixar aire abaix a l'esquerra pel cairon. Personatge mira a l'esquerra. CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa (Esquema de referència) 	 Powered by the Online Lighting Diagram Creator www.lightingdiagrams.com Personal use only, for commercial use please contact by email: contact@lightingdiagrams.com Graphics by: Don Giannati, antie_eyo, IconShock & QH Photography (Esquema de referència) *En cas que no es necessiti il·luminar el fons il·luminem de contra al personatge.	Cairon: Marta Pamplona	So Directe

ANNEX 8. GUIÓ TÈCNIC DE SEQÜÈNCIES

SEQ	TEMA / BLOC TEMÀTIC	IMATGE	GUIÓ	GRAFISME	ÀUDIO
1	Inici: Presentació de la ciutat	Plans Generals i de recurs de la ciutat de Manresa en hora punta. Llum natural. Diferents angulacions. Imatge cuidada i composta cinematogràficament.	Un bullici ensordidor omple la ciutat de Manresa. Cotxes i motos travessen els carrers plens a hora punta. Vianants caminen ràpid pel centre. Les converses es solapen i resulten intel·ligibles.	Quan et treuen les paraules	So ambient
	Presentació de Jordi Roca” i el seu	Plans oberts d'en Jordi i la Pepita preparant l'esmorzar. Un pla obert i un pla més tancat	En Jordi, la seva mare i la Pepita estan a casa seva. Preparen l'esmorzar en silenci mentre que es comuniquen amb llengua de signes.		So ambient

2	entorn més proper	mentres esmorzen. També busquem plans detalls de les mans, de la taula	Acaben de preparar l'esmorzar i se senten a la taula. Esmorzen.	-	
3	Presentació de Jordi Roca i Pepita Sánchez	Pla obert de la sala d'estar per mostrar com en Jordi i la Pepita es despedeixen. Pla de seguiment per mostrar com marxen de casa. Pepita baixant de l'ascensor.	Jordi i Pepita es despedeixen de la seva mare que es troba a la sala d'estar. Jordi i Pepita surten de casa i baixen per l'ascensor.	-	So Ambient
	Presentació social	Pla curt i fix per veure en Jordi i la Pepita sortir del portal. Pla frontal americà i de	Jordi i Pepita surten del portal. Es despedeixen. En Jordi camina sol pels carrers de Manresa. S'escolta		

4	d'en Jordi Roca + Presentació de CASMAXS	seguiment per seguir en jordi. Pla de contra mig/ curt i de seguiment per seguir en jordi.	V.O. – JORDI ROCA <i>Em dic Jordi Roca. Porto tota la meva vida vinculat al món de les persones sordes i la comunicació amb llengua de signes.</i>		Veu en Off + So ambient
5	Entrevista Jordi Roca a CASMACS	CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa	En Jordi està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a càmera. Respira profundament. JORDI ROCA (Entrevista) <i>Encara més, la meva llengua materna és la llengua de signes i, per circumstàncies (la Pepita), la meva llengua vernacla, la que faig servir diàriament, també és la llengua de signes.</i>	Cairon: Jordi Roca	So directe

			00:05:20 – JORDI ROCA. TAKE 1		
6	Inici Taller: Jordi Roca aparca el Mini bus per recollir els membres de CASMACS. Comença el taller de llenguatge de Signes.	Pla Curt per veure en Jordi conduint el mini bus. Plans detalls de les mans canviant de marxa, etc.	Jordi condueix el mini bus. Aparca a la vora de CASMACS. Obre la porta i s'aproxima a la porta. Mou el braç indicant que ja es pot pujar. Pepita i els membres de CASMACS pugen al minibus. Jordi condueix el mini bus i parla. V. O. JORDI ROCA <i>El meu pare i el senyor Capredi van fundar l'any 1949 l'associació CASMACS (Casal...).</i> 00:27:17 – JORDI ROCA. TAKE 3		Veu en Off + so directe Jordi Roca

7	Entrevista Jordi Roca a CASMACS	CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa	En Jordi està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a càmera. Respira profundament. JORDI ROCA (ENTREVISTA) <i>Ja des de petit vaig créixer en aquest ambient, envoltat de gent molt implicada en un projecte social. Molts diumenges anava al local d'abans, que era el local de la Creu Roja, i ens trobàvem tots allà.</i> 00:28:00 – JORDI ROCA. TAKE 3	-	So directe

8	Taller: Continuació secuencia disn el Mini Bus. Desplaçament amb el Mini bus per realitzar el taller de llenguatge de Signes.	Pla general i obert del mini bus.	Jordi segueix conduint al minibus en direcció al CAP de Berga Pepita i alguns dels membres que participen al taller es comuniquen. Altres descansen o miren per la finestra V.O - JORDI ROCA <i>L'any 1979, CASMACS va demanar un ajut per fer els cursos de llengua de signes, i en aquella època es deia "lenguaje mímico".</i> <i>Sí, el 1979 es deia d'aquesta manera, "lenguaje mímico". Tampoc es tenia clar si era un llenguatge o si era una llengua.</i>		Veu en Off + so ambient
---	---	--	--	--	------------------------------------

			<i>L'any 1979 ho barrejàvem tot.</i> <i>Els gestos servien com a signes, els signes servien com a gestos, es feia servir tot barrejat.</i>		
9	Arrinada Taller: Els membres de CASMACS arriben al Cap de Berga	Pla fix desde dins el mini bus. Pla obert que ens permete veure com baixen del mini bus. Pla fix desde fora del minibus.	En Jordi, la pepita i la resta de membres que participen al taller arriben al cap de Berga. Poc a poc van sortint del mini bus. V.O - JORDI ROCA <i>Ara, el que hem fet és separar bastant les dues coses i centrar-nos molt en</i>	-	So directe + so d'entrevista

			<i>diferenciar la llengua de signes del llenguatge de signes.</i> 00: 15:38 – JORDI ROCA. TAKE 1		
10	Entrevista Jordi Roca a CASMACS	CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa	En Jordi està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a càmera. Respira profundament. S.D - JORDI ROCA (Entrevista) <i>El parer, com sempre dic en els tallers, és que la llengua de signes o comunicar-se amb signes és quelcom</i>	-	So directe

			<i>màgic, perquè arrossega altres components que envolten el signe, com són les expressions facials, les expressions corporals i d'altres.</i> 00:05:35 – JORDI ROCA. TAKE 1 S. D - JORDI ROCA (Entrevista) Als Als nostres tallers que en fem molts, sobretot en instituts amb cicles formatius vinculats al tercer sector—, ja no ens anunciem com a <i>tallers de llengua de signes</i>, sinó com a <i>tallers de llenguatge de signes</i>.		
--	--	--	--	--	--

			00: 00:17:32 – JORDI ROCA. TAKE 1		
11	Inici taller: part teórica al cap de Berga	Pla fix general d'en Jordi durant el taller. També plans curts o de detall. Contra pla fix general per veure els participant i membres de CASMACS. També plans curts o de detall	Dins l'aula on es realitza al taller, en Jordi Roca comença a explicar els orígens del concepte "llenguatge de signes". Mira als participants, passa diapositives, mira les diapositives, mou les mans. Parla S. D - JORDI El doctor Schaefer va crear un mètode. Un mètode que se centra, sobretot, en com començar a ensenyar a una criatura autista no verbal.	-	So directe

			A partir dels seus principis, nosaltres hem estat desenvolupant noves propostes durant els dos últims anys. Vull dir... vam començar fer coses petites, però ja a finals de l'any passat es va consolidar.		
12	Entrevista Jordi Roca a CASMACS	CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació	En Jordi està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a càmera. Respira profundament.		

		neutre. Llum suau i difusa	JORDI (Entrevista) Sempre comencem matisant què és una cosa i què és l'altra. Llavors, clar... en el llenguatge de signes, el que ens estem trobant és que els resultats són més positius que amb altres tipus de llenguatge. Per exemple: fem servir els gestos. I els gestos, els fem cada dia. 00:17:32 – JORDI ROCA. TAKE I Vull dir... el "prou-prou" no necessita ser un signe. És un gest que fem. Instintivament. 00:17:50 – JORDI ROCA. TAKE 1		
--	--	----------------------------	--	--	--

			La comunicació total és un concepte que va sorgir als Estats Units. Però no es va aplicar des de persones sordes per a persones sordes, sinó tot el contrari. Va ser fruit d'uns estudis d'un professor, el doctor Schaefer. Es va especialitzar molt en aquest tema, tractant autistes. Ell va dir: <i>“Els autistes no verbals han de tenir una eina de comunicació.”</i> I aquí és on fem el matís: una eina de comunicació. Una llengua de signes no és una eina. Una llengua de signes és un idioma. Ell va dir: <i>“Necessitem una eina.”</i> L'eina... quina pot ser? Si		
--	--	--	---	--	--

			no una llengua, quina pot ser? El llenguatge. El llenguatge és totalment obert, molt flexible. I com que està dins del concepte de <i>comunicació total</i>, podem fer servir molts elements. Qualsevol element serveix per comunicar-se. 00:22:30 – JORDI ROCA. TAKE 1		
13	Inici taller: Part pràctica al cap de Berga	Pla fix general d'en Jordi durant el taller. També plans curts o de detall.	En Jordi mostra un vídeo als alumnes. A la pantalla, veiem una nena amb TEA que es comunica amb el seu pare. Els participants observen en silenci.		

		Contra pla fix general per veure els participant i membres de CASMACS. També plans curts o de detall Pla fix mig de la Pepita amb el seu grup. Plans detalls.	En Jordi apaga el projector i es gira cap al grup. En Jordi fa un gest amb les mans: comença la part pràctica del taller. Els assistents es comencen a moure. Els alumnes es reparteixen en grups. Cada grup s'ajunta amb una persona sorda per practicar el que han après. Un dels grups es reuneix amb la Pepita. Somriu. Els alumnes s'esforcen per comunicar-se amb ella. Ella respon amb paciència, i poc a poc s'estableix una conversa mitjançant el llenguatge de signes. Pepita, parla de la seva infantesa. De les dificultats que ha hagut d'afrontar per	-	So directe i veu en Off
--	--	---	--	---	--------------------------------

			ser sorda. Els alumnes mostren interès i respecte.		
14	Entrevista Pepita a Casa Jordi i Pepita	CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa	1. Quines han estat les dificultats més rellevants que has hagut de superar respecte a la comunicació? 2. Sempre has tingut una comunitat de sords per a relacionar-te? (Si és que no: quan va ser la primera vegada que vas tenir contacte amb altres sords?) 3. Què va suposar per a tu?)		

			4. Quan i com vas conèixer al Jordi? 5. Què en penses sobre el llenguatge de signes? 6. Si tothom tingués una certa formació en el llenguatge de signes, creus que seria beneficiós per a la comunitat sorda? 7. Com has viscut el procés del reconeixement de la llengua de signes (LSC o LSE)?	Cairon: Pepita	So directe + veu off
--	--	--	--	----------------	-------------------------

					So directe
--	--	--	--	--	------------

--	--	--	--	--	--

15	Final taller llenguatge de signes	Pla fix mig i pla fix curt de la Pepita amb el seu grup. Plans detalls. Contra pla fix mig i curt de la Pepita	participants s'esforcen per comunicar-se amb la Pepita. Ella respon amb paciència, i poc a poc s'estableix una conversa mitjançant el llenguatge de signes. Pepita, parla de la seva infantesa, de les dificultats que ha hagut d'afrontar per ser sorda. Els alumnes mostren interès.		So directe + So ambient

			Pepita també mostra interès pels participants. S'ha generat una conversa entre varies ells.		
--	--	--	--	--	--

17	Task Force	Pla seguiment càmera en mà d'en Jordi dirigint-se a CASMACS. Plans detalls i de recurs dels carrers de Manresa i CASMACS	Jordi arriba al local de CASMACS. Saluda amb un signe ràpid a algú que passa pel seu costat. Entra amb pas decidit. Creua el passadís. De les parets pengen cartells i fotografies. Obre la porta i entra. L'Adrià i la Laura son a dins. Es saluden.		So directe + so ambient
18	Entrevista Adria Casado Seu Manresa	CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa	L'Adrià està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a l'entrevistadora. Respira i respon a les preguntes ADRIA CASADO (Entrevista)		

			Soc l'Adrià Casado Carrasco, soc de la Manresa, tot i que vaig néixer a Badalona. tinc doble professió, una, la continuó fent i una altra que la vaig fent durant algun temps. com interpret de llengua de signes, titulat des de fa un any, bueno, un any, ara fara uns mesos realment. Soc mediador comunicatiu. Treballo a FESOCA a la Federació de sords de Catalunya, com a intèrpret contractat. faig serveis ordinaris normalment, algun acte, o sigui, acompanyar persones sordes dels metges, consultes psicològiques, actes de l'Ajuntament i un consells	Cairon: Adria Casado	So directe
--	--	--	---	---------------------------------	-------------------

			de barri. I la meva feina, doncs, és això, és interpretar la llengua oral cap a la llengua signada 00:00:10 ADRIA CASADO TAKE 1.		
19	Task Force	Pla mig i contra pla mig de Jordi, Adria i Laura a la Sala. Plans detalls i recurs de la sala.	V.O. JORDI Ens dediquem a la formació en llengua de signes des de 1979. Així que ho vam veure clar: ja tenim uns canals per a la llengua de signes, però hem obert aquest nou canal fent una aposta pel llenguatge de signes, perquè creiem que tota la riquesa comunicativa que nosaltres coneixem		Veu en Off +

			i dominem es pot aplicar en el camp d'altres discapacitats, bàsicament no verbals. 00:07:35 JORDI ROCA. TAKE 1.		so ambient
20	Entrevista Jordi Roca a CASMACS	CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa	En Jordi està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a càmera. Respira profundament. JORDI (ENTREVISTA) Task Force, que estava composta per voluntaris, diguéssim, que van fer un brainstorm, és a dir, vam començar a abocar idees i idees, idees per generar projectes. Llavors tots aquests projectes van quedar	Cairon: Jordi Roca	So Directe

			sobre la taula i al principi vam dir, bueno, un any en farem un, al cap d'un any en farem un altre i anirem buscant sobretot recursos i tots aquests projectes sense recursos no hi ha manera. Una part recursos i una part voluntaris, també els necessitem molt, moltíssim. Però resulta que va haver un any, tot prodigiós, el 2023, que ens comencen a vindre a buscar i ens diuen, teniu projectes? Sí, tinc aquest, aquest, aquest i t'interessa més? Ah, doncs m'interessa més aquest projecte i els el volem finançar. Ups. Res, al cap d'un mes o dos rebem un correu d'una altra entitat, una empresa multinacional i		
--	--	--	--	--	--

			ens diu, teniu projectes vinculats al llenguatge de signes per poder desenvolupar que nosaltres ho podríem finançar i vam dir, sí, tenim aquesta altra, és a dir, en un any es van posar gairebé en marxa i teníem a sobre de taula tres de cop. Clar, a nosaltres ens va fer anar molt de bòlit.		
21	Entrevista Laura Muñoz Aula Grup Tina	CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa	La Laura està asseguda. Entrevista en pla màster. Mira a l'entrevistadora. Respira i respon a les preguntes LAURA MUÑOZ	Cairon: Laura Muñoz	So Directe

			Fèiem videotrucades o reunions o el que sigui. Primer el projecte clau, després el de les tauletes, després el de simplement cursos online, cursos presencials... (00:03:20 LAURA MUÑOZ. TAKE 1) Evidentment és un taller perquè arribi tothom, però a part d'això, perquè siguin conscients que qualsevol ictus o d'alguna altra malaltia o alguna persona que es puguin trobar sota pel carrer, saps? És important comunicar almenys un gest, un signe, el que sigui es pot fer.		
--	--	--	---	--	--

			(00:15:18 LAURA MUÑOZ. TAKE 1)		
22	Task Force	Pla mig i contra pla mig de Jordi, Adrià i Laura a la Sala. Plans detalls i recurs de la sala.	En Jordi, l'Adrià i la Laura estan asseguts a la sala Task Force. Parlen i recorden l'origen del projecte Clàudia. Parlen. V.O - JORDI ROCA L'origen del projecte Clàudia és bastant peculiar. El qui genera el projecte Clàudia va ser una frustració. 00:27:49 JORDI ROCA. TAKE 2		

23	Entrevista Jordi Roca a CASMACS	CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa	En Jordi està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a càmera. Respira profundament. S. D. JORDI ROCA La Clàudia, és una noia, ara deu tenir 16 anys, que té un grau d'autisme perfil Greta Thunberg. No sé exactament a quin nivell és, però és d'aquest nivell. I es va apuntar a un curs de llengua de signes. Llengua de signes. S'ho va agafar amb molt d'interès, i la veritat és que era bastant hàbil signant, i tenia molt d'interès en comunicar-se. Llavors, ho estava fent online, i cada setmana hi havia una	Cairon: Jordi Roca	So directe
----	---------------------------------------	--	--	--------------------	------------

			trobada amb el tutor. Va haver una setmana que el tutor, si no ho recordo malament, em tocava a mi, i el dia que li tocava a ella no la vaig poder atendre. Llavors, vaig escriure un correu i vaig dir, en plan: “No t’he pogut atendre aquell dia, programeu una altra cita i ens fem l’entrevista, per si tens dubtes, per aclarir conceptes i més.” I no m’ha contestat. Jo vaig escriure un segon correu ja més estès, en plan: “Lamento molt que s’hagués passat aquella data, que l’altre no et va avisar i jo no et vaig avisar, et vam avisar un dia de retràs, però et proposo que ens veiem, però ja personalment.”		
--	--	--	---	--	--

			00:01:54 JORDI ROCA. TAKE 2		
24	Entrevista Adria Casado Seu Manresa	CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa	L'Adrià està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a càmera. Respira profundament. S.D ADRIÀ CASADO (Entrevista) És una persona molt persistent. Molt persistent. és molt llegit, li agrada molt llegit, i buscar, i investigar. 00:09:41 ADRIA CASADO. TAKE 1	Cairon: Adrià Casado	So directe

25	Entrevista Jordi Roca a CASMACS	CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa	En Jordi està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a càmera. Respira profundament. S. D. JORDI ROCA (Entrevista) Va passar el temps i un bon dia vaig rebre un correu de la seva mare que em deia què havia passat en aquest curs. I jo li vaig dir que havia escrit diversos correus i no m'havia contestat, i em va dir: “Bueno, es que té aquest mal costum, no contesta els correus, però sí que té molt.” I jo vaig dir: “Doncs a mi m'ha frustrat molt, perquè em pensava...”		
----	---------------------------------------	--	---	--	--

			és que “has de tenir en compte que és autista i tal i qual.” Més que la Clàudia, hem fallat nosaltres. Hauria d'haver tingut en compte que la Clàudia tenia un nivell, ja he dit lleu, d'autisme, però és autista, i hauria d'haver estat més atent a aquests petits detalls, que per ells tenen molta importància i nosaltres no. I a resultes d'aquesta frustració, vaig pensar que ho hauria de compensar d'alguna manera. Llavors vam entrar a una empresa, una multinacional, que ens va proposar que li presentéssim projectes, i un dels projectes d'aquests que teníem sobre la taula		
--	--	--	---	--	--

			era el projecte Clàudia. El projecte Clàudia és un projecte original de Casmus, però que resulta que després ens hem assabentat que hi ha un parell d'altres projectes similars. 00:01:54 JORDI ROCA. TAKE 2		
26	Entrevista Adrià	CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa	L'Adrià està assegut. Entrevista en pla màster. Mira a càmera. Respira profundament.	Cairon: Adria Casado	So directe

			S. D ADRIÀ CASADO (Entrevista) Jo no havia treballat mai amb TEA. Em va interessar perquè era una oportunitat d'aprendre, però també em preocupava perquè podia ficar la pota molt gran. Si no es fa bé, la barrera comunicativa es manté, i això és un problema. 00:19:23 ADRIÀ CASADO. TAKE 1 Una cosa que jo tenia molt clar és que, per la poca cosa que sé del TEA, la llengua de signes no és la seva llengua pròpia. És una eina, però no la seva llengua natural,		
--	--	--	--	--	--

			perquè no són persones sordes. Llavors, no podem tractar aquest projecte com si el TEA fos una altra llengua. L'LSC o qualsevol llengua de signes no ha de ser la seva forma principal de comunicació, sinó una base per ajudar a construir la seva pròpia manera de comunicar-se, la que els sigui més natural. I aquí és quan vam començar a discutir més fort. 00:20:21 ADRIÀ CASADO. TAKE 1		
--	--	--	---	--	--

27	Seqüència grup Tina	Plans mig i pla general de l'aula. Utilització de plans més curts quan la Marta i/o la Laura fan classe. Plans detalls d'algun nen o nena fent algun gest etc. Grabació de plans recursos pel muntatge: (motxilles, pissara aula buida etc)	La Marta i la Laura són amb el grup Tina, format per nens i nenes amb dificultats de comunicació. La Marta fa servir llenguatge de signes per explicar l'activitat del dia: una sortida per fer una reforestació al bosc. Els infants observen amb atenció. Alguns reproduïxen els signes. Altres són més introvertits.	-	So directe + So ambient
28	Seqüència grup Tina	Pla curt i mig de seguiment gravació de plans recurs necessaris pel muntatge: peus, l'espai exterior de l'escola etc).	Els nens i nenes surten cap als seus respectius cotxes, acompanyats pels adults. Veiem com alguns parlen entre ells. A signen o fan servir recursos propis de llenguatge de signes per comunicar-s	-	So directe + So ambient

			L'ambient és viu i emocionat: comença l'activitat. V.O. - LAURA MUÑOZ Per ells tot és com un no. Quan els costa comunicar-se oralment, veuen que tenen aquesta dificultat i es posen nerviosos, saps? Al principi és una mica complicat, perquè t'has d'acostumar a això nou, i no ho veuen gaire clar, pensen: "Amb qui em comunicaré, i tal?" Però després, a mesura que van passant els dies, agafen agilitat, aprenen i poden entendre's amb alguna altra persona o amb qui sigui. Llavors, jo		
--	--	--	---	--	--

			crec que això els ajuda i se senten millor. (00:24:58 LAURA MUÑOZ TAKE 1)		
29	Entrevista Laura i Marta a la classe del grup Tina	CAM 1: Pla obert. Angulació neutre. Llum suau i difusa CAM 2: Pla mig / curt. Angulació neutre. Llum suau i difusa	S.D - LAURA MUÑOZ És un tema de suport. Llavors, si es signa, hi ha també una imatge, i això ajuda la persona a poder pensar en la paraula que és, perquè sap el que vol dir. Jo crec que el signat dona com un suport visual a la persona a l'hora de parlar. Llavors, el que fem és que, amb aquella imatge, amb aquell signat,	Cairon: Laura Muñoz	So directe

			<i>aviam</i> si surt la paraula, com que es complementen. (00:18:10 LAURA MUÑOZ. TAKE) Hi ha persones que segurament no es podran tornar a comunicar mai més així, saps? Llavors, almenys la persona que sí que té una mica de parla, intentem anar-la reforçant perquè no l'acabi de perdre. (00:27:08 LAURA MUÑOZ. TAKE) Entrevista Marta 1. Qui ets?		
--	--	--	--	--	--

			2. A què et dediques? 3. Com i quan vas arribar a CASMACS? Quin és el teu paper dins l'associació i els seus projectes per a l'accessibilitat? 4. Com vas conèixer en Jordi? 5. Quina és la teva relació amb en Jordi? 6. Què et va motivar a dedicar-te a nens amb dificultats? 7. Creus que la teva vinculació teatre i el cant t'han donat més per a comunicar-te amb gent amb dificultats comunicatives? 8. Com apliques el llenguatge de signes en el teu dia a dia?		
--	--	--	--	--	--

			9. Quines dificultats t'has trobat a l'aula? 10. Què penses del llenguatge de signes? 11. Creus que el llenguatge de signes pot tenir un impacte en la cultura sorda?	Cairon: Marta Pamplona	
--	--	--	--	-------------------------------	--

30	Seqüència Task Force	Pla mig i curt de seguiment. Plans detalls dell o de la ciutat de Manresa. Gravació també de plans recursos que ens ajudin al muntatge.	En Jordi Roca camina pels carre Manresa. Porta una bossa a l'espat seu pas és tranquil, però decidit.	-	So Directe + So ambient
31	Seqüència Task Force	Pla general de la sala on es realitza el taller de lectura. Quan la lectura comença pla mig i plans curts. Gravació de plans detalls i de plans recurs.	Jordi Roca entra a la sala. Comença de lectura mitjançant el mètode Glifing lectura acaba i el grup de persones ar diferents patologies intercanvia impres Comenten el text que han llegit durant sessió. Es mostren expressius, debate comparteixen dubtes i interpretacions	-	So directe + so ambient
32	Presentació oficial projecte Clàudia	Pla general de la sala d'actes de la UPC. Pla mig i curt d'en Jordi i de membres de CASMACS.	Jordi Roca, Pepita membres de CASM presenten el projecte Clàudia. Presen oficial del projecte Clàudia. Podem ve	-	So directe + so ambient

			en Jordi, la Pepita, l'Adrià i altres men de CASMACS a l'Universitat Politècni Catalunya (Manresa). També hi són diferents entitats de Catalunya. Es ve com en Jordi mostra l'aplicació a les diferents entitats, i explica el procés d'ideació, creació i les oportunitats comunicatives que ofereix la plataform		
--	--	--	---	--	--

ANNEX 9. TAULA DE MATERIAL TÈCNIC

Llistat de material	Unitats	Tipus
Càmeres		
Càmeres	2	Sony FX3
		Sony FX6
Òptica	1	Sony FE 24-70

Òptica	1	Sony FE 70-200
Filtres per objectiu	2	
Targeta SD	4	SanDisk 128GB Extreme PRO
Kit Natejador d'objectius	1	
Trípode	2	NEEWER 79"/ 200cm
		Manfrotto 290 Xtra
Monopeu	2	Manfrotto Monopeu
Cap tripode	2	
Àudio		
Micro de canó	1	
Mic. corbata	2	Walimex Pro
Piles AA	-	
Pertiga	1	
Antivent	1	
Gravadora Mic.canó	1	
Gravadora Mic.corbata	1	

Auriculars	1	
Targeta SD	2	SanDisk 64 GB Ultra SDXC
Targeta SD	4	Sony G 120gb
Alimentació		
Bateria càmera 1	2	
Bateria càmera 2	2	
carregador + cable	2	
batèries mic	2	
Cables		
De càmera	2	
Càmera vtr	2	
Cables XLR	1	
audio	2	
Il·luminació		

Maleta de llums	1	
Focos	4	
Viseres	4	
Difusors	4	
Filtres neutres	2	
Pinces fusta	-	
Reflector	2	
Fotometre	1	
Exposiometre	1	
Edició de color i so		
Mac Studio	1	
LG Monitor 38WR85QC-W WQHD+ 144 Hz	2	
Black Magic Desing Atem	2	

ANNEX 10. RESUM DEL PRESSUPOST PER CAPÍTOLS

Actualització a: 01/02/2025						
RESUM PRESSUPOST						
		PRES. PRODUCCIÓ		TOTALS	COST / CAPÍTOL	OBSERVACIONS
CAPÍTOL 01.- Guió, música i arxiu.....			8.901,12	8.901,12	8.901,12	
.....						
CAPÍTOL 02.- Personal artístic.....			0,00	0,00	0,00	
.....						
CAPÍTOL 03.- Equip programa.....			32.861,94	32.861,94	32.861,94	
.....						
CAPÍTOL 04.-Serveis artístics i de postproducció.....			20.000,00	20.000,00	20.000,00	
.....						
CAPÍTOL 05.-Serveis tècnics / Explotació.....			4.000,00	4.000,00	4.000,00	
.....						
CAPÍTOL 06.- Escenografia.....			0,00	0,00	0,00	
.....						
CAPÍTOL 07.- Estudis rodatge/sonorització.....			1.500,00	1.500,00	1.500,00	
.....						

CAPÍTOL 08.- Despeses de producció.....			6.346,00	6.346,00	6.346,00	
CAPÍTOL 09.- Assegurances.....			1.470,00	1.470,00	1.470,00	
CAPÍTOL 10.- Despeses generals.....			0,00	0,00	0,00	
	COST DE LA PRODUCCIÓ		75.079,06	75.079,06	75.079,06	Subtotal
	Despeses d'estructura + Imprevistos (màx 3 %)		0,00	0,00	0,00	Límit màxim conjunt: 13% o 11% del subtotal
	Benefici Industrial 8 %		6.006,33	6.006,33	6.006,33	
	Despeses financeres i especials.....		0,00	0,00	0,00	
	COST TOTAL PRODUCCIÓ		81.085,39	81.085,39	81.085,39	

